PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, SREDA, 17. OKTOBRA 1962 ● LETO IV., ŠTEVILKA 286 ● CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 8. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JANEZ VIPOTNIK
ODGOVORNI UREDNIK MARJAN JAVORNIK

PRVA IZDAJA

Intervju Koče Popovića

dopisniku zahodnonemških listov Harryju Schleicherju

BEOGRAD, 16. okt. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je imel intervju z dopisnikom listov »Frankfurter Rundschau«, »Süddeutsche Zeitung«, »Vorwärts« in še nekaterih zahodnonemških listov Harryjem Schleicherjem. — Vprašanja in odgovori so bili naslednji:

● Vprašanje: Te dni bo preteklo pet let, odkar ni diplomatskih odnosov med FLRJ in Zvezno republiko Nemčijo. Ali menite, gospod minister, da je sedaj razpoloženje, oziroma, da je v zadnjem času bilo razpoloženje, da bi odnose med obema državama popravili ali pa celo popolnoma normalizirali?

Odgovor: Rad bi rekel predvsem, da bi bilo po mojem mnenju bolj na mestu in koristneje, če bi odgovarjal na vaša vprašanja v zvezi s kakim pozitivnim dogodkom.

Stalno smo bili mnenja, da je bila odločitev o prekinitvi in odsotnost diplomatskih odnosov med FLRJ in ZR Nemčijo na škodo obeh strani in splošnega saniranja in konsolidacije razmer v Evropi. Spričo takega stališča smo vedno menili, da bi bilo obojestransko koristno, če bi se odnosi popravili in normalizirali, vendar je to odvisno izključno od pripravljenosti druge strani. Ne morem reči, ali sedaj obstaja razpoloženje, o katerem govorite. V vsakem primeru menimo, da obstajajo realne možnosti za razširitev odnosov, predvsem na gospodarskem področju.

● **Vprašanje: Šele pred kratkim se je zvedelo za nemška prizadevanja, da bi v nekaterih vzhodnoevropskih glavnih mestih odprli trgovinska predstavništva kot prvi korak k normalizaciji odnosov med Zvezno republiko in temi vzhodnoevropskimi državami. Ali bi jugoslovanska vlada, če bi ji izročili podoben predlog s strani Bonna, menila, da je ta rešitev sprejemljiva, ali pa bi menila, da je zaradi specifičnega značaja nemško-jugoslovanskih odnosov, namreč zaradi dejstva, da so že obstajali normalni diplomatski odnosi, takšna rešitev nesprejemljiva?**

Odgovor: Takšnega predloga še nismo prejeli. Ne morem se spuščati v ugibanja okrog tega, to tembolj, ker je naš položaj drugačen, to je, imamo konzularna predstavništva in urade za zaščito interesov v Beogradu in Bonnu.

● **Vprašanje: Zadnje mesece je bila ugotovljena tendenca upadanja v nemško-jugoslovanskih ekonomskih odnosih. Brez dvoma bi bilo tudi v interesu FLRJ, če bi ukrepali proti upadanju trgovine z enim izmed njenih poglavitnih trgovinskih partnerjev. Katere so po vašem mnenju trgovinsko - politične težave, na katere zadeva Jugoslavija v svojih odnosih z Zvezno republiko in kako bi jih bilo mogoče premagati?**

Odgovor: Določena motnja je gotovo odsotnost diplomatskih odnosov. Menim pa, da bi bilo potrebno neodvisno od tega sesti in se pogajati. Sedanja trgovinska pogodba namreč deluje bolj kot ovira kot pa stimulans. Zato je jugoslovanska vlada predlagala sestanek mešane komisije z namenom, da bi se sporazumeli o ugodnejših aranžmajih.

● **Vprašanje: Ali menite, gospod minister, da so nemško-jugoslovanski trgovinski problemi pogojeni tudi s članstvom Zvezne republike v Evropski gospodarski skupnosti ali pa gre po vašem mnenju za specifično dvostranski problem glede na to, da v italijansko-jugoslovanskih odnosih ni mogoče ugotoviti podobnih težav? Kako ocenjuje jugoslovanska vlada zahodnoevropsko gospodarsko integracijo znotraj EGS in kako si zamišlja bodoče odnose svoje države z EGS?**

Odgovor: Nisem v položaju, da bi ocenil, kakšen je primerjalni pomen obeh faktorjev. Gotovo je tu bilateralni aspekt in oni drugi.

Zahodnoevropska integracija sama po sebi ne bi smela biti negativen činitelj, če bi delovala v smeri okrepitve gospodarskega sodelovanja med vsemi državami, v okviru in v smeri enotnega svetovnega trga. Za sedaj pa se nasproti tretjim državam kažejo predvsem ukrepi afektivne diskriminacije. Mi si želimo dogovora, ki bi obvaroval našo blagovno izmenjavo, s članicami te organizacije pred

● **Nadaljevanje na zadnji strani**

SPREJEM PRI PREDSEDNIKU LJUDSKE SKUPŠČINE — Predsednik Ljudske skupščine LRS, tovarišica Vida Tomšič, je sprejela danes na protokolarni obisk novega ambasadorja republike Francije v FLRJ gospoda Jeana Binocha in ga s soprogo zadržala na kosilu. — Francoskega ambasadorja sta sprejela tudi predsednik IS LS LRS Viktor Avbelj ter predsednik Mestnega sveta Ljubljane ing. Marjan Tepina. Foto Jere

SPOROČILO O SREČANJU BEN BELA-KENNEDY

„Seznanjanje“ v Beli hiši

Skopi podatki o vsebini razgovorov med alžirskim premierom in ameriškim predsednikom – »Upanje v stalno in tesno prijateljstvo« – Ben Bela odpotoval v Havano

WASHINGTON, 16. okt. (Tanjug). Sporočilo, ki so ga objavili sinoči po razgovorih med predsednikom Kennedyjem in premierom alžirske vlade Ben Belo v Beli hiši, pove zelo malo. Sporočilo poudarja, da sta se šefa obeh držav sestala na Kennedyjevo povabilo, »da bi se spoznala in govorila o problemih, ki zanimajo obe strani«. Premier Ben Bela je danes odpotoval v Havano, kjer bo en dan gost Fidela Castra.

Sporočilo iz Washingtona tudi pravi: »Predsednik Kennedy je predsedniku vlade govoril o posebnem zanimanju in o zanimanju ljudstva ZDA za prihodnost Alžirije in mu izrazil najboljše želje ob sprejemu Alžirije v OZN. Predsednik Kennedy je tudi pojasnil načela zunanje politike ZDA.

Predsednik vlade je govoril o problemih svoje države in razložil načela alžirske zunanje politike. Izmenjava mnenj je bila koristna in prisrčna. Predsednik Kennedy in premier Ben Bela sta izrazila upanje v tesno in stalno prijateljstvo med obema državama.«

V razgovorih sta sodelovala tudi alžirski zunanji minister Hemisti in ameriški državni sekretar Rusk.

O podrobnostih razgovorov ni nič znanega. Pomočnik ameriškega državnega sekretarja Williams je izjavil, da je nanj napravila velik vtis neposrednost in odkritost premiera Ben Bele. Pravijo, da je Ben Bela zelo prepričljivo opisal neodvisni in izvenblokovski položaj Alžirije v mednarodni politiki.

Kot se je zvedelo, predstavniki Alžirije niso govorili o ameriški pomoči. Še pred prihodom Ben Bele v Washington so v pristojnih krogih govorili, da so ZDA naklonjene temu, da bi dajale gospodarsko in tehnično pomoč Alžiriji, da pa je treba za to počakati, da se »Alžirija postavi na lastne noge« in izdela lastne gospodarske načrte.

SREČANJA IN IZJAVE V ZVEZI Z BERLINOM

Vnovič Rusk - Schröder

Dve sovjetski noti ZDA – Zahodnoberlinski demonstranti razbili izložbe sovjetskega turističnega urada – Strauss: v Berlinu naj bi se v primeru potrebe najprej angažiral NATO

WASHINGTON, 16. okt. (Reuter). Ameriški zunanji minister Rusk se je sinoči že drugič sestal z zahodnonemškim zunanjim ministrom Schröderjem. Na sestanku, ki je trajal dve uri in pol, sta govorila o problemu Berlina. Po sestanku so sporočili, da sta Rusk in Schröder s svojimi pomočniki podrobno obravnavala berlinski problem.

Zunanji minister Schröder se je včeraj sestal tudi z Martinom Hillenbrandom, ki vodi oddelek za Berlin v ameriškem zunanjem ministrstvu in še z drugimi visokimi funkcionarji ministrstva.

Ameriško zunanje ministrstvo je tudi sporočilo, da je ameriško veleposlaništvo v Moskvi zadnje dni prejelo dve sovjetski noti in sicer obe v zvezi z berlinskim problemom. Uradno o vsebini not ni nič znanega, vendar izjavljajo, da sta to odgovora na note ZDA, ki sta govorila o berlinskem zidu in o problemu letalskega prometa z zahodnim Berlinom.

V Berlinu samem je sinoči prišlo do novega napada na sovjetski turistični urad »Inturist« v zahodnem Berlinu. Izzivalci so razbili izložbena stekla, policija pa ni hotela posredovati. Davi se je pred uradom zbrala skupina ljudi, ki so organizirali protisovjetske demonstracije. Policija je nekaj demonstrantov aretirala, vendar so bili vsi po kratkem zaslišanju izpuščeni.

V zvezi s celotnim položajem okrog Berlina je vzbudil precejšnjo pozornost intervju, ki ga je imel zahodnonemški obrambni minister Strauss z dopisnikom lista »Frankfurter Allgemeine Zeitung«. V intervjuju je med drugim dejal, da vojaška in politična integracija v okviru Atlantskega pakta »ne sme izključiti atomske oborožitve.«

Strauss je v svojem intervjuju dejal, da ni niti misliti na to, da bi zahodnonemška armada intervenirala okrog Berlina, preden bi se angažirale sile Atlantskega pakta. Po njegovih besedah tudi ni točno, da bi hotel Bundeswehr prevzeti del ali vse funkcije treh zahodnih okupacijskih čet v zahodnem Berlinu. Demantiral je tudi govorice, da bi zahodnonemška armada bila pripravljena prevzeti nase »prve operacije«, če bi blokirali dohode k Berlinu.

Sporazum o prekinitvi ognja v Kongu

Elisabethville, 16. oktobra (Reuter). Danes popoldne so v Elisabethvillu podpisali sporazum o prekinitvi ognja, po katerem naj bi se končali stalni spopadi med četami osrednje vlade in Katange v Severni Katangi.

Sporočilo določa, da je treba ustaviti premike čet v operativnih conah v severni Katangi. Gre za enote kongoške nacionalne armade in za katanško orožništvo. Vse oborožene sile bodo ostale na sedanjih položajih, dokler ne bo katanško orožništvo dokončno vključeno v redno armado. Sporazumeli so se tudi, da čet v operativnih conah ne bodo več preskrbovali z orožjem, da bodo vrnili vse ujetnike in odstranili vse barikade na cestah v severni Katangi.

Obe strani sta se s sporazumom zavezali, da ne bosta povečevali števila vojakov v operativnih conah.

Izvajanje sporazuma bo nadzorovala tristranska skupina opazovalcev, v kateri je tudi prestavnik OZN. V skupini bo sedem ljudi.

Triurni razgovor Hruščov-Kohler

Ameriški veleposlanik v Sovjetski zvezi Foy Kohler je danes prvič uradno obiskal predsednika sovjetske vlade Hruščova. Kohler je prevzel svojo dolžnost veleposlanika ZDA v Sovjetski zvezi že 20. septembra. Prvi sestanek med veleposlanikom ZDA Kohlerjem in sovjetskim premierom Nikito Hruščovom je trajal tri ure. Podrobnosti razgovora niso znane.

IZJAVA JEMENSKEGA PREMIERA

Dokazi o vmešavanju

SANA, 16. okt. — Po poročilih, ki prihajajo v jemensko prestolnico, je prišlo na južnih in jugozahodnih mejah Jemenske arabske republike do velikih premikov britanskih čet. Dopisnik agencije MEN poroča, da nameravajo britanske oblasti nuditi princu El Hasanu pomoč, da bi se s svojimi enotami preselil na otok Mion v bližini Bab El Mandeba. To naj bi prisililo jemensko vlado, da bi koncentrirala svoje sile na južni meji in tako oslabila obrambo severnih obmejnih področij, kjer so se infiltrirale čete tujih intervencionistov.

Hasanov sin padel

MEN poroča iz Kaira, da v Gisanu na obali Rdečega morja na področju Saudske Arabije pripravljajo nov napad na Jemensko arabsko republiko.

Po poročilu Reuterja iz Adena pa je jemenska radijska postaja iz Sane sporočila, da enote jemenske vojske napredujejo in da so na severnih mejah v bojih proti monarhističnim silam zavzele mesto Al Šarab. Jemenske enote imajo tudi popolno nadzorstvo nad Marebom, kjer so poražene kontrarevolucionarne enote včeraj izobesile belo zastavo. Oblasti v Sani so dobile tudi obvestilo, da je padel princ Abdalah El Hasan, sin pretendenta na jemenski prestol princa El Hasana. V adenski bolnišnici je podlegel ranam, ki jih je dobil v bojih v Marebu, kjer je poveljeval kontrarevolucionarnim silam.

Podpredsednik jemenske vlade El Bajdani je izjavil, da je vlada pripravljena odbiti vse napade agresorjev. Revolucionarni svet, ki je sprejel sklep o formiranju enot nacionalne garde s štabom v Taizu, je ukrenil vse potrebno, da bodo te enote opremljene z modernim orožjem. Računajo, da je v teh enotah sedaj okrog 10.000 vojakov.

Predsednik revolucionarne jemenske vlade El Salal je izjavil tujim dopisnikom, da obstojajo trdni dokazi o tujem vmešavanju v notranje zadeve Jemenske arabske republike in o poskusih tujih sil, da bi zlomile revolucijo v Jemenu. El Salal je dejal, da so neresnične trditve, da bi bili boji na jemenskih mejah posledica upora plemen, ki so zvesta monarhiji. Izjavil je, da enote intervencionistov uporabljajo v boju proti jemenski vojski minometalce, strojnice in topništvo in da so jemenske čete severno od Saade naletele na minska polja. Poudaril je, da beduini in jemenska plemena uporabljajo samo puške, od katerih so nekatere še iz »Napoleonove dobe«. Jemenski premier je dalje navedel, da v bojih na jemenskih mejah sodeluje precej tujih oficirjev in vojakov. Obtožil je Britanijo, da podpihuje šejke in sultane v Adenskem protektoratu v boju proti jemenski revoluciji. »Velika Britanija se vmešava v jemenske zadeve s pomočjo emira iz Bezhana«, je poudaril. El Salal. Dalje je izjavil, da je 400 šejkov, ki bodo sestavljali del sveta nacionalne obrambe dalo pooblastilo vladi, da sprejme začasno ustavo.

Jemenski minister Said El Kaiati je izjavil, da v sedanjem položaju še ni nujno, da bi jemenske državljane, ki so v tujini, vključili v enote nacionalne garde. Dejal je, da je v deželi postavljena stabilnost in da prihod prostovoljcev iz tujine ni potreben.

Jemenska vlada je sinoči sprejela sklep o ustanovitvi centralne jemenske banke in izdaji novih bankovcev. Ministrstvo za zdravje pa je zaprosilo vlado ZAR, da lje zdravnike in bolniško osebje za potrebe jemenskih bolnišnic. Minister je izjavil, da je v Jemenu sedaj samo osem bolnišnic in da jih od teh pet sedaj ne dela. Zdravnikov pa imajo vsega skupaj samo 22.

Predsednik jemenske vlade El Salal je poslal predsedniku iraške vlade Kasemu brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za priznanje nove jemenske vlade in za njegovo osebno podporo ljudstvu in revoluciji v Jemenu. »Revolucija v Jemenu, ki je zrušila monarhijo in jo zamenjala z republikanskim režimom, je močno zamajala imperializem in zadala močan udarec njegovim agentom«, je rečeno v brzojavki.

Pomočnik generalnega sekretarja Arabske lige Nofal je izjavil, da ne ve ničesar o brzojavki, ki naj bi jo bil poslal svetu Arabske lige bivši jemenski imam El Bader. Amanski radio je namreč včeraj poročal, da je El Bader poslal iz Gizana brzojavko jordanskemu kralju in Arabski ligi ter zahteval nujno sklicanje sestanka lige zaradi razprave o položaju v Jemenu.

Iz Damaska poroča AP, da sta radio Aman in radio Meka poročala o uradnem sporočilu princa El Hasana, ki naj bi se mudil na jemenskem ozemlju in prevzel imamsko oblast v svoje roke. Sporočilo El Hasana je oddajala njegova nova radijska postaja, ki začenja svoje oddaje z naslednjimi besedami: »Tu je radijska postaja jemenske kraljevine«, El Hasan, ki se je oklical za imama Alvateka Bilaha el Hasana, v tem sporočilu uradno naznanja svojo prisotnost v Jemenu in razglaša amnestijo za vse tiste, ki so sodelovali z uporniki, »preden so izvedeli za našo prisotnost v deželi«. Radio Aman je tudi poročal, da so plemenski bojevniki, ki podpirajo princa El Hasana, zajeli republikansko garnizijo v planinah Razeh in da sedaj napredujejo k Vašri in Muhajaši. Če bi zavzeli še ti dve mesti, bi imeli nadzorstvo nad vsemi gorskimi potmi.

Štirje sovjetski državljani, ki so jih ujeli monarhisti v Marebu, so danes odpotovali v London in bodo od tod nadaljevali pot v Moskvo. Bili so civilni inštruktorji v Jemenu, kjer so delali v okviru programa pomoči, sklenjenega s prejšnjim režimom. Zaposleni so bili pri jemenski letalski družbi.

Jugoslovansko-kamerunski razgovori

Beograd, 16. okt. (Tanjug). Danes so se začeli razgovori med misijo dobre volje Zvezne republike Kamerun in jugoslovansko delegacijo o sporazumu o blagovni izmenjavi ter o predlogu sporazuma o konvenciji o kulturnem sodelovanju med obema državama.

Kamerunsko delegacijo vodi opolnomočeni minister Ojon, jugoslovansko pa veleposlanik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve dr. Stane Pavlič.

V misiji dobre volje so predsednik kmetijske zbornice Mba Efrem, direktor inštituta za gospodarsko orientacijo in investicijsko izgradnjo Kodor in direktor Investicijske banke Ngu John.

Veleposlanik Pavlič je danes priredil v hotelu »Majestic« kosilo v čast kamerunske delegacije dobre volje.

Prebivalstvo v Adenu za unijo z Jemenom

LONDON, 16. okt. (Tanjug). Britanski minister za Commonwealth in kolonije Duncan Sandys je sprejel ministra za prosveto in informacije iz kolonije Aden, Muhameda Huseinija, in se razgovarjal z njim o položaju, ki je nastal na jugu Arabskega polotoka. Po revoluciji v Jemenu se je namreč bistveno spremenilo razpoloženje do jemenskih zahtev po priključitvi Adena k Jemenu. Okrog 80.000 prebivalcev Adena so politični in gospodarski emigranti iz Jemena.

Britanska vlada je zaskrbljena zaradi vpliva, ki ga bodo imele spremembe v Jemenu na položaj v Adenu in – številnih fevdalnih državicah na jugu Arabskega polotoka, ki so pod britanskim protektoratom. Nekatere od teh državic so nedavno ustanovile federacijo, ki ji Velika Britanija namerava priključiti tudi Aden. Politične stranke in prebivalstvo Adena pa odločno nasprotujejo ne samo federaciji pod britansko zaščito, temveč tudi nadaljevanju sedanjega statusa, ter zahtevajo neodvisnost. V londonskih političnih krogih smatrajo, da bo zahteva sedaj verjetno razširjena še na zahtevo po združitvi z novim Jemenom.

Velika Britanija je doslej stalno odklanjala zahteve jemenskih imamov po priključitvi Adena k Jemenu. Toda doslej so temu nasprotovale tudi politične stranke in prebivalstvo. Sedaj pa, ko je bila vzpostavljena demokratična struktura v Jemenu, bodo ljudje na jugu odločno zahtevali unijo z brati »s severa«, poudarja adenski list »Recorder«. Dodaja, da se bo ljudska socialistična stranka Adena, ki je bila vedno pristaš velikega Jemena, sedaj še odločneje borila za združitev.

V četrtek Kennedy-Gromiko

Washington, 16. okt. (Reuter). Predsednik Kennedy se bo v četrtek sestal s sovjetskim zunanjim ministrom Andrejem Gromikom. Predstavnik Bele hiše je izjavil, da bo do sestanka prišlo na zahtevo vlade ZSSR.

Sovjetski zunanji minister Gromiko se je zadnjikrat sestal s predsednikom Kennedyjem 6. oktobra lani. Tedaj sta govorila o berlinskem problemu.

RAZPRAVA V OZN O PREKINITVI POSKUSOV

Trije predlogi FLRJ

»Argument o izpopolnjevanju jedrskega orožja v interesu varnosti je absurden in pošasten,« je izjavil Vladimir Popović

NEW YORK, 16. okt. (Tanjug). Šef jugoslovanske delegacije na zasedanju Generalne skupščine Vladimir Popović je govoril v političnem odboru o problemu jedrskih eksplozij. V svojem govoru je šef jugoslovanske delegacije preciziral stališče jugoslovanske delegacije in predlagal sprejem treh točk:

»Prvič, menimo, da mora 17. zasedanje Generalne skupščine sprejeti nujno prekinitev vseh jedrskih poskusov, najkasneje pa do 1. januarja 1963;

drugič, 17. zasedanje Generalne skupščine mora hkrati podpreti skupni memorandum osmih držav z dne 16. aprila tega leta kot osnovo za pogajanje in sporazum med jedrskimi silami, ker je to najzanesljivejša pot za uresničitev trajne prekinitve vseh jedrskih poskusov, kar bi moglo biti odločilnega pomena za sporazum o splošni in popolni razorožitvi;

tretjič, menimo, da mora to zasedanje Generalne skupščine zahtevati od jedrskih sil, odnosno od komiteja za razorožitev, da o rezultatih obvesti Generalno skupščino že med tem zasedanjem, najkasneje pa v začetku decembra.«

»Prepričani smo, da bo ta odbor hitro ukrepal glede tega vprašanja, ki je tako bistveno vezano na mir.« je dejal Popović.

V svojem govoru je šef jugoslovanske delegacije analiziral dosedanji potek pogajanj o prekinitvi jedrskih poskusov in predvsem ugotovil, da so nasprotja, ki jih obe strani izražata z besedami minimalna, da pa hkrati obe strani izvajata izredno številne in intenzivne poskuse z jedrskim orožjem. Poudaril je, da so razlogi, ki jih navajajo za te poskuse, popolnoma neutemeljeni.

»Argument o nadaljnjem izpopolnjevanju jedrskega orožja v interesu varnosti je popolnoma absurden in pošasten«, je med drugim poudaril Vladimir Popović. Opozoril je na konstruktivno vlogo osmih neangažiranih držav na ženevski konferenci o razorožitvi in dejal, da predstavlja njihov predlog solidno, zadostno in realno bazo za pogajanja o odstranitvi še ostalih razlik v stališčih velesil.

Za Vladimirjem Popovićem je govoril predstavnik Japonske Okazaki, ki je prav tako pozval atomske sile, naj se sporazumejo o prekinitvi vseh poskusov z atomskim orožjem. Pripravljen pa je bil popustiti glede poskusov pod zemljo, z utemeljitvijo, da očitno ni upanja, da bi se velesile o tem sporazumele. Dejal je, da je sporazum o delni prekinitvi poskusov boljši kot pa nadaljevanje vseh poskusov. Poudaril je, da nobena država ne bo dokončno sprejela delne prekinitve poskusov in je predlagal, da bi zaupali posebni komisiji znanstvenikov nalogo, da odkrijejo način za nadzorovanje podzemskih poskusov.

V včerajšnji razpravi v Generalni skupščini je mehiški delegat Padilla Nervo izjavila, da je Mehika predlagala političnemu odboru Generalne skupščine resolucijo, ki poziva jedrske sile, naj do 1. januarja 1963 sklenejo sporazum o prepovedi jedrskih poskusov v zraku, na morju in pod zemljo.

Generalna skupščina OZN bo jutri izvolila nestalne člane Varnostnega sveta OZN. Nigerijski zunanji minister Vačiku, ki je bil med zadnjimi govorniki v splošni razpravi, je dejal, da bo Nigerija kandidirala za nestalnega člana Varnostnega sveta namesto ZAR, ki ji poteče mandat.

Naša sindikalna delegacija v Kairu

Kairo, 16. okt. (Tanjug). Predsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović, ki vodi jugoslovansko sindikalno delegacijo na desetdnevnem obisku v ZAR, se je sestal danes s članom predsedniškega sveta ZAR, podpredsednikom republike Huseinom Šafejem.

Sestanku podpredsednika šefa in šefa jugoslovanske delegacije, ki je trajal dlje kot eno uro, sta prisostvovala jugoslovanski veleposlanik dr. Jože Brilej in predsednik sindikalne federacije sindikatov ZAR Ahmed Fahim.

V teku dopoldneva se je Svetozar Vukmanović vpisal v knjigo obiskovalcev predsedstva republike. Skupaj s člani jugoslovanske sindikalne delegacije je nato obiskal sedež federacije sindikatov ZAR, kjer se je razgovarjal s predsednikom Fahimom in drugimi uglednimi sindikalnimi funkcionarji.

Egiptovska federacija dela je opoldne priredila kosilo na čast jugoslovanski sindikalni delegaciji, zvečer pa je veleposlanik dr. Brilej priredil svečan sprejem.

Razgovor o ustavi v Celju

Celje, 16. okt. V veliki dvorani Narodnega doma v Celju se je danes popoldne sestal ves politični aktiv celjskega okraja na razširjenem razgovoru o predosnutku nove ustave FSRJ. Uvodne misli o tem je več kot 400 udeležencem razgovora posredoval podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Jože Vilfan, hkrati pa tudi odgovoril na številna vprašanja, ki so mu jih pismeno dostavila vodstva političnih organizacij in društev celjskega okraja.

V zvezi s predosnutkom republiške ustave, ki ga bo obnavnavala Ljudska skupščina LRS še ta mesec, je tov. Vilfan dejal, da mora biti ta razprava na terenu čim bolj precizna in neposredna ter naj bi dala kar največ vsebinskih sugestij. Obširno je tov. Vilfan govoril tudi o pložaju občana ter njegovih pravicah in dolžnostih.

F. K.

Rim:

SVOBODO ŠPANIJI

V Italiji že nekaj dni prihaja do antifrancovskih demonstracij, v katerih sodelujejo mladinske, študentske in sindikalne organizacije skoraj vseh smeri. Demonstranti zahtevajo svobodo za špansko ljudstvo in protestirajo proti fašistični Francovi diktaturi. Demonstracije proti Francu so bile v Milanu, Torinu, Genovi, Bologni, Rimu, Firencah in drugod.

Leopoldville:

DARILO ZDA

Te dni je v glavno mesto Konga prispela pošiljka vojaškega materiala, ki so ga ZDA poslale kongoški nacionalni armadi. »Simbolična pošiljka« kot je darilo opisala kongoška časopisna agencija, je darilo ZDA v okviru programa OZN za pomoč Kongu. V pošiljki, ki so jo pripeljali v Leopoldville, so avtomobili, radijski sprejemniki in oddajniki, hrana in druga oprema.

Stockholm:

MILIJARDE ZA OROŽJE

Vrhovni poveljnik švedske armade general Raap se je v intervjuju z nekim listom zavzel za povečanje vojaškega proračuna za 3,6 milijarde švedskih kron in za povečanje 3 in pol odstotka vsako leto. Po njegovih besedah se vojaška tehnika hitro razvija, ter bo Švedska potrebovala vedno več sredstev za organizacijo sodobnega obrambnega sistema za primer napada.

Kairo:

ZA AFRIŠKI VRH

V Kairu in Jaundi so hkrati objavili skupno sporočilo o petdnevnem obisku predsednika Kameruna Ahidža v Združeni arabski republiki. Sporočilo poudarja, da Združena arabska republika in Kamerun odobravata sklicanje konference na vrhu, na kateri bi se zbrali predstavniki neodvisnih afriških držav, in ki bi postavila temelje aktivnega sodelovanja v Afriki.

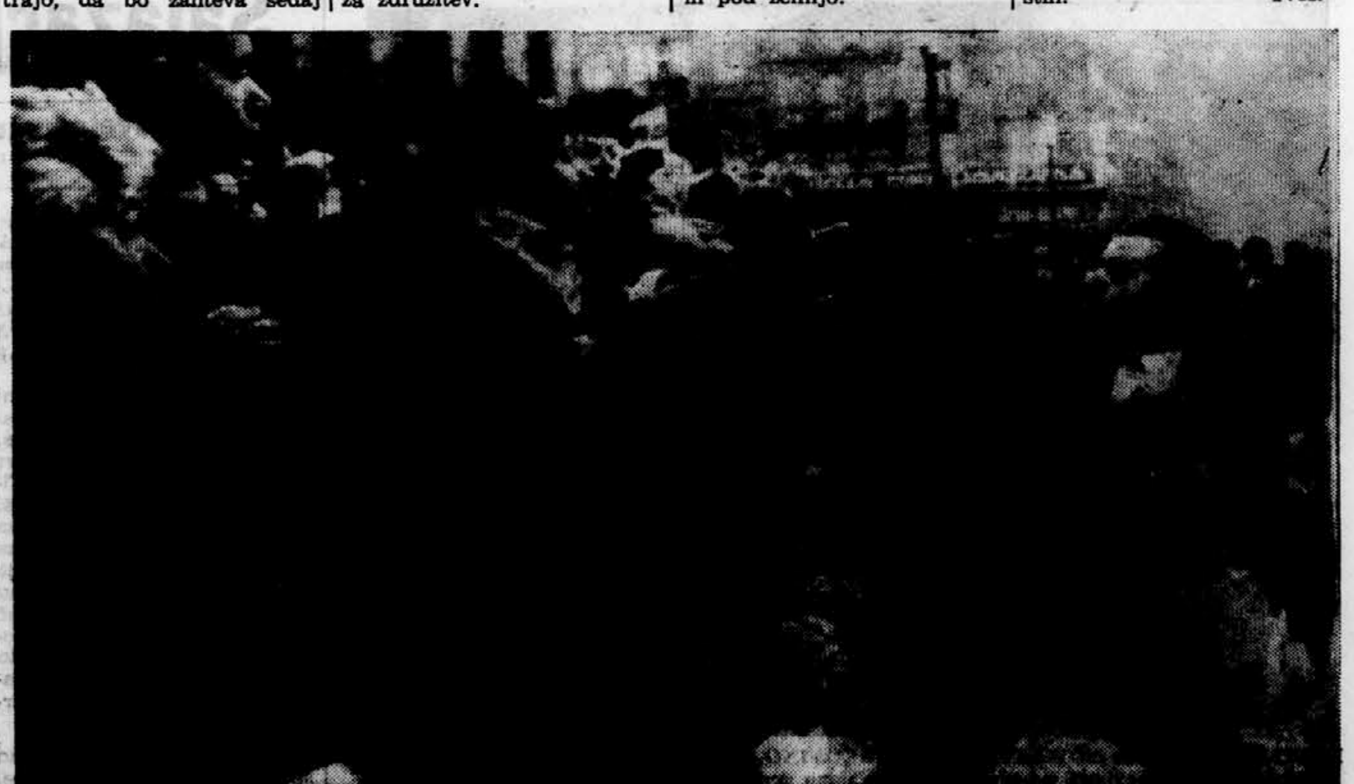

NEMIRI V BRUSLJU — Flamski demonstrant je pred nekaj dnevi ob nemirih, do katerih je prišlo ob srečanju flamskih demonstrantov proti »valonskemu zatiranju«, skočil iz množice pretepajočih se Flamcev in Valoncev (ki govorijo francosko) in zagrozil razvnetim gledalcem. Flamska narodnostna skupina, ki tvori približno šest desetin belgijskega prebivalstva, trdi, da je preslabo zastopana v vladi, diplomaciji, na vodilnih mestih v gospodarstvu in v armadi. Foto: AP

Izraz in potrditev prijateljskih odnosov

Jugoslovanska javnost, ki je s pozornostjo spremljala obisk delegacije SZDLJ pod vodstvom dr. Vladimirja Bakariča v Poljski in srečanja, ki jih je tam imela z Vsepoljskim odborom Fronte nacionalne enotnosti, ima sedaj, po koncu tega obiska, priložnost pozdraviti njene rezultate.

Izmenjava mnenj med dvema splošnima državnima družbenima organizacijama, ki imata sorodna stališča glede številnih sodobnih problemov, problemov miru in koeksistence in mednarodnega sodelovanja in imata tako vidno vlogo v socialistični izgradnji obeh držav, je ocenjena tako v Beogradu kot v Varšavi kot koristna in zaželena praksa. Zato ni dvoma, da je ta obisk pomemben prispevek k tradicionalnemu jugoslovansko-poljskemu prijateljstvu in da bogati izkustva obeh ljudstev v njihovi vsakdanji borbi za splošne cilje: mir, napredek in socializem.

Pri nas je vedno vladalo veliko zanimanje za dogodke v Poljski, ki je izšla iz vojne porušena kot malokatera država v Evropi. Naši ljudje spremljajo in pozdravljajo pomembne uspehe, ki jih danes dosega Poljska v svojem socialističnem razvoju.

Devetdnevni obisk delegacije SZDLJ v Poljski — v času, ko se odnosi med našima državama razvijajo uspešno — je bil na obeh straneh ocenjen kot eden izmed vidnih izrazov današnje močne želje tako Jugoslavije kot Poljske, da bi svoje odnose in sodelovanje še razširili in vsebinsko obogatili. Gotovo je, da ustvarja izmenjava izkustev in poglobitev sodelovanja med našima družbenima organizacijama za uresničenje te želje eno izmed poti.

Izrazita pozornost in toplina, s katero so Poljaki sprejeli naše predstavnike in s tem po njih izražali iskrene simpatije do ljudstev Jugoslavije — kot je nedavno pisala »Tribuna Ludu« — kakor tudi prepričanje, da bodo naši ljudje prav tako pozdravili delegacije Vsepoljskega komiteja Fronte nacionalne enotnosti pri nas, dokazujeta, da ima sodelovanje med našima organizacijama in našima državama najširšo osnovo in podporo.

Sprejem članov naše delegacije pri predsedniku Državnega sveta in predsedniku VOFNE Aleksandru Zavadskem, razgovori delegacij dveh organizacij na sedežu VOFNE, zlasti pa srečanje in razgovori s prvim sekretarjem CK PZDP Wladislawom Gomulko kakor tudi z drugimi vidnimi poljskimi osebnostmi so nedvomno prispevali k boljšemu in vsestranskemu spoznavanju dejavnosti rezultatov in prakse obeh organizacij in obeh držav pri uresničevanju nalog socialistične izgradnje, s tem pa tudi k zavesti o potrebi nadaljnjega širjenja okvirov našega tudi sicer plodnega sodelovanja.

Ti razgovori so tudi pokazali sorodnost stališč obeh organizacij in obeh držav glede najvažnejših problemov mednarodnega življenja, predvsem pa glede ohranitve miru na svetu, v skladu z načeli miroljubne koeksistence in enakopravnega mednarodnega sodelovanja.

Jugoslovanska kakor tudi poljska javnost zahtevata ureditev razmer v Evropi, pomiritev nevralgičnih točk. V tem okviru zlasti upoštevajoč obstoj dveh Nemčij, bi zlasti sklenitev nemške mirovne pogodbe — menijo tako v Jugoslaviji kot v Poljski — znatno utrdila mir na tem območju in omogočila ureditev vrste drugih perečih vprašanj. Izhajajoč prav s stališča zagotovitve miru v Evropi je jugoslovansko politično vodstvo nudilo in nudi polno podporo poljskemu stališču o nedotakljivosti mej na Odri in Nisi. Jugoslavija in Poljska se zavzemata tudi za likvidiranje tekmovanja v oboroževanju, ki bremeni z mnogimi nevarnostmi svet, v katerem živimo, za uresničitev programa splošne in popolne razorožitve, za ustanovitev brezatomskih con in miroljubno reševanje drugih perečih mednarodnih problemov. Te sorodnosti v stališčih so ponovno prišle do izraza ob obisku delegacije SZDLJ na Poljskem.

Ta obisk bo v celoti šel v anale naših odnosov kot pomemben in konstruktiven dogodek.

Z. Božič

Mladinske tribune o ustavi

Aktualne naloge mladine v zvezi z javno razpravo o predosnutku

Ljubljana, 16. okt. Dopoldne je CK LMS pripravil razgovor, na katerem so seznanili novinarje z nekaterimi najbolj aktualnimi nalogami Ljudske mladine, predvsem s pripravami na razpravo o predosnutku ustave ter na bližnje občinske konference.

V zvezi s sodelovanjem mladine v javni razpravi o predosnutku ustave velja omeniti, da je Ljudska mladina dolžna poskrbeti za to, da se bo vsak mlad človek temeljito seznanil z ustavnimi načeli. Mladina naj se aktivno vključuje v razgovore v delovnih kolektivih in šolah in seveda v razprave, ki jih bo pripravila mladinska organizacija sama.

Paziti pa bo treba, da taki razgovori ne bodo preveč splošni in odmaknjeni od konkretnega okolja, pa tudi na to, da ne bodo le pojasnjevanja, ampak vsebinsko plodna izmenjava mnenj. V kolektivih naj v razgovore vključijo tudi razpravo o republiški ustavi ter o statutih komun in delovnih organizacij.

Zlasti v šolah si bo treba prizadevati, da se ne bi razgovori o ustavi sprevrgli v suho pojasnjevanje posameznih ustavnih členov. Da bi se temu izognili, bo svet za šolstvo LRS v sodelovanju s svetom za strokovno izobraževanje in zav om za napredek šolstva poslal vsem šolskim vodstvom okrožnico, v kateri bo priporočil pedagogom, naj pri vseh ustreznih predmetih posvetijo posebno pozornost predosnutku; s tem v zvezi naj bi zlasti obogatili pouk družbenih ved na šolah vseh stopenj. Hkrati z okrožnico bodo omenjeni forumi poslali šolam tudi metodološko napotilo za obravnavanje predosnutka.

Od ustaljenih oblik idejno vzgojnega dela Ljudske mladine, ki pridejo v poštev pri ustavni razpravi, velja omeniti predvsem mladinske ure in pa tribune mladih. Take tribune naj bi organizirali v vseh okrajnih in večjih občinskih središčih, vodili pa naj bi jih ugledni politični delavci s tistega področja. V Ljubljani je taka tribuna že bila in je na njej govorila tovarišica Vida Tomšič, v kratkem pa bo tudi v Celju, kjer bo govoril sekretar OK ZKS tovariš Franc Simonič.

A. N.

Predsednik poljske kmečke mladine v Jugoslaviji

Beograd, 16. okt. (Tanjug). Kot gost CK LM Jugoslavije je prispel danes v Beograd predsednik Zveze kmečke mladine Poljske Jozef Tejfhma. Med 12 dnevnim bivanjem v naši državi bo predsednik kmečke mladine Poljske obiskal Novi Sad, Zrenjanin, Bečej, Bačko Topolo in še nekatere kraje v Vojvodini, kjer se bo seznanil z razvojem kmetijske proizvodnje in delom Ljudske mladine na vasi. Razen tega bo poljski gost obiskal Zagreb, Dubrovnik, Hercegnovi in Titograd.

Potovanje tujih novinarjev končano

Crikvenica, 16. okt. (Tanjug). Z obiskom Crikvenice je 26 tujih novinarjev, akreditiranih v Beogradu, danes zaključilo potovanje po turističnih krajih Slovenskega Primorja, Istre in kvarnerske riviere. Njihovo potovanje sta organiziral sekretariat ZIS za informacije in Turistična zveza Hrvatske.

Pogajanja o kulturnem sodelovanju z Italijo

Beograd, 16. okt. (Tanjug). Danes so se začela v Beogradu pogajanja za določitev dveletnega programa kulturnega in znanstvenega sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo. Jugoslovansko delegacijo vodi sekretar komisije za kulturne stike s tujino Drago Vučinić, italijansko pa direktor direkcije za kulturne stike s tujino Giulio del Balzo.

Zasedanje FAO v Rimu

Rim, 16. okt. (Tanjug). V glavnem mestu Italije se je začelo 39. zasedanje FAO, na katerem bodo govorili o položaju pridelkov na svetovnem trgu. Zasedanje bo tudi razpravljalo o pripravah na prvi svetovni kongres za prehrano, ki bo v Washingtonu julija 1963. Govorili bodo tudi o dosedanjih uspehih kampanje FAO proti lakoti.

Predsednik FAO Sen je v svojem uvodnem govoru napovedal ustanovitev stalnega organa za razvoj in planiranje v afriškem kmetijstvu ter obvestil delegate o pripravah na posebni tečaj, ki se ga bodo udeležili strokovnjaki za planiranje v kmetijstvu iz raznih afriških držav. Prav tako je povečal, da namerava FAO zahtevati povečanje letnega proračuna za 25 odstotkov, da bi lahko ugodil zahtevam novih članic po večji tehnični pomoči.

Stolica za srbsko-hrvatski jezik na švedskih univerzah

Stockholm, 16. okt. (Tanjug). Tri švedske univerze, v Stockholmu, Upsali in Göteborgu, so skupno povabile profesorja zagrebške filozofske fakultete dr. Iva Frangeša za stalnega predavatelja sodobnega srbsko-hrvatskega jezika in književnosti v tem letu.

Deportacije asturskih rudarjev

Pariz, 16. okt. (Tanjug). Vesti iz Španije potrjujejo govorice, ki krožijo že dalj časa, da je Francov režim v zadnjem mesecu začel z množičnimi deportacijami asturskih rudarjev. Po nekaterih vesteh so oblasti preselile okrog 300 rudarjev ali političnih delavcev.

REKTOR UNIVERZE SPREJEL ŠTUDENTE-ŠPORTNIKE — Včeraj popoldne je rektor ljubljanske univerze prof. dr. Makso Šnuderl sprejel študente-športnike. Poleg košarkarske ekipe Olimpije se je vabilu odzvala še vrsta znanih športnikov, med njimi tudi svetovni prvak v orodni telovadbi Miro Cerar. Sprejema se je udeležil tudi predsednik univerzitetnega sveta Jože Pernuš. Rektor ljubljanske univerze je v pozdravu zaželel študentom-športnikom še nadaljnjih uspehov, tako na športnih tekmovališčih, kakor tudi pri študiju. V imenu študentov-športnikov se je rektorju zahvalil za pozornost in razumevanje Miro Cerar. Naš posnetek: prof. dr. Makso Šnuderl v razgovoru s Cerarjem in ing. Kristančičem.

Foto: Busić

Gospodarska delegacija ZAR v Beogradu

Beograd, 16. okt. (Tanjug). Iz Bukarešte je prispel danes v Beograd del sedemčlanske ekonomske delegacije ZAR.

Delegacijo bo vodil minister za plan in gospodarstvo ZAR dr. Abdel Moneim el Kajsunf, ki prispe s soprogo v Beograd 21. oktobra. Delegacija se bo pogajala o gospodarskem sodelovanju med FLRJ in ZAR.

Na beograjskem letališču sta goste sprejela pomočnik državnega sekretarja za zunanjo trgovino Nikola Šušnjar in pomočnik načelnika oddelka Državnega sekretariata za zunanje zadeve Nikola Krajinović.

Predavanje o novi ustavi v Sežani

Sežana, 16. okt. — Včeraj ob osmi uri zvečer je v sežanski kinodvorani na predavanju o novi ustavi, ki ga je organiziral občinski odbor SZDL, dr. Svetozar Polič razgrnil pred poslušalci nekaj najvažnejših načel osnutka nove temeljne listine naše družbe.

Člani SZDL v Sežani so izvajanja dr. Poliča sprejeli z živahnim zanimanjem.

N. L.

Novi oddeiki višje pedagoške šole v Prištini

Priština, 16. okt. (Tanjug) V višji pedagoški šoli v Prištini, ki je začela delati te dni, so odprli nove oddelke za glasbno vzgojo, likovno umenost ter telesno in splošno tehniško vzgojo. Tako bo višja pedagoška šola v Prištini postala edina šola te vrste v naši državi. Učiteljski kader, ki se bo tu šolal, bo lahko poučeval na osnovnih šolah v srbohrvatskem in v šiptarskem jeziku.

Te dni so začele delati tudi nekatere skupine višje pedagoške šole v Prizrenu, ki so se preselile iz Prištine. V novem šolskem poslopju v Prizrenu so ustanovili oddelke za srbohrvatski, šiptarski, turški, angleški in ruski jezik ter za biologijo in kemijo.

V zavodu za transfuzijo krvi že preko 22.000 krvodajalcev

Ljubljana, 16. oktobra. — Letošnji plan krvodajalske akcije republiškega zavoda za transfuzijo krvi, ki zajema vso Slovenijo, predvideva 32.000 odvzemov krvi. Po podatkih zavoda je dalo v prvih devetih mesecih 22.069 krvodajalcev 7450 litrov krvi. V zavodu je dnevno povprečno dalo kri 185 ljudi. Doslej so izvedli akcijo že v petih okrajih: Ljubljani, Celju, Mariboru, Murski Soboti in Gorici. Skoraj polovico vseh krvodajalcev je dal ljubljanski okraj. Ostali okraji morajo namreč razen republiškega zavoda oskrbovati z zadostno količino krvi tudi domače transfuzijske postaje.

I. C.

Razprave o novi ustavi v novogoriški občini

Nova Gorica, 16. okt. — V novogoriški občini so se pričeli predvolilni sestanki krajevnih odborov SZDL, ki so jih združili z obravnavo predosnutka nove ustave. Prve predvolilne sestanke so imeli sinoči po mestnih četrtih v Novi Gorici. Najživahnejše razprave so bile na predvolilnih sestankih v Goriškem gledališču, v hotelu Sabotin in dvorani na železniški postaji. Predavatelji so odgovarjali tudi na razna vprašanja in dajali pojasnila. Udeleženci so se najbolj zanimali za bistvene značilnosti nove ustave.

V Novi Gorici bodo še trije predvolilni sestanki SZDL, v naslednjih dneh pa bodo obravnavali ustavo tudi po ostalih središčih in vaseh. Krajevne konference SZDL bodo v 47 krajih in se bodo pričele v začetku prihodnjega meseca.

—jp

Jugoslovanski zdravniki za Libijo

Zagreb, 16. okt. (Tanjug). Skupina 14 zdravnikov, bolničarjev in instrumentarcev iz zagrebške splošne bolnišnice »Mladen Stojanović« bo odpotovala ob koncu tega tedna v Libijo, kjer bo delala dve leti v novozgrajeni bolnišnici v mestecu Jefren nedaleč od Tripolisa. Medicinski strokovnjaki in bolniško pomožno osebje odhaja v to deželo na osnovi sporazuma med vladama Jugoslavije in Libije.

Slabosti v prometu s sadjem

Odbor Ljudske skupščine LRS za družbeno nadzorstvo je za ustanovitev močnega preskrbovalne ga podjetja za sadje in zelenjavo

LJUBLJANA, 16. okt. — Člani odbora Ljudske skupščine LRS za družbeno nadzorstvo so na današnji seji ponovno sprejeli priporočilo za izboljšanje prometa s sadjem in zelenjavo ter menili, da je treba v Ljubljani ustanoviti, močno, tehnično sodobno opremljeno preskrbovalno podjetje, ki bo sposobno poceni in hitro oskrbovati potrošnike.

Na začetku razprave so člani odbora ugotovili, da se stanje od letošnje pomladi — ko so prvič podrobno analizirali stanje na področju oskrbe s sadjem in zelenjavo — ni izboljšalo. Odbor je tedaj ugotovil, da je celotna trgovska mreža te stroke in zlasti še maloprodajna zelo slabo opremljena. Ker pa so posamezne trgovske organizacije za večja investicijska vlaganja prešibke, je priporočil, naj odgovorni činitelji prouče možnosti, da bi se v Ljubljani združile maloprodajne organizacije in grosistična trgovina v eno podjetje.

Čeprav se je doslej že mnogo govorilo o možnostih za združitev podjetja Sadje - zelenjava, ljubljanskega trga na debelo, nekaterih detajlističnih trgovin, podjetja Vinocet in drugih, so te organizacije vendarle še ostale samostojne in brez prave perspektive za nadaljnji razvoj. Po soglasnem mnenju članov odbora za družbeno nadzorstvo bi bilo treba združiti te kolektive. Zamisel o povezavi bi bila bržkone uresničena, če bi ne bili nekateri mnenja, da bi takšna enotna trgovska oskrbovalna organizacija zapostavljala interese potrošnikov, ker bi pač imela na trgu monopolen položaj.

Člani odbora za družbeno nadzorstvo pa so mnenja, da bi se eventualne monopolistične težnje ne mogle uveljaviti, ker je prav ta stroka trgovine izpostavljena močnemu pritisku javnega mnenja, ki zmeraj in naglo reagira na razne nepravilnosti. Po njihovem bi samo močna gospodarska organizacija, ki bi nastala z združitvijo, lahko uspešno intervenirala na tržišču v tem smislu, da bi s svojimi finančnimi sredstvi blažila večja nihanja cen na tržišču. To je bilo seveda doslej zaradi preskromnih finančnih sredstev nemogoče. Dovolj zgovorno to potrjuje dejstvo, da je podjetje Sadjezelenjava v letošnjem prvem polletju pri eni milijardi prometa lahko dalo na sklade komaj 7 milijonov dinarjev.

Seveda pa bi moralo imeti bodoče združeno podjetje za uspešno intervencijo na trgu tudi nekaj lastne maloprodajne mreže.

F. J.

Novo združenje tovarn bombaža

Zagreb, 16. okt. — Tovarne bombažne industrije v Dalmaciji in Hercegovini so osnovale poslovno združenje, preko katerega bodo skupaj prodajale blago na tuje in domače tržišče: vsklajevali bodo tudi plan in asortiman proizvodnje. Člani te medrepubliške skupine tovarn so »Djuro Salaj« iz Mostarja, »Dalmatinka« iz Sinja, »Boris Kidrič« iz Zadra in podjetja »Koteksa« v Splitu. Tovarna bombažnih tkanin iz Livna se bo vključila v skupino brž, ko bo začela delati z vsemi svojimi kapacitetami.

Med prvimi akcijami te skupine tovarn bombažne industrije bo — kakor so se dogovorili na zadnjem sestanku predstavnikov vseh članov sveta — večja orientacija na izvoz finalnih in polfinalnih proizvodov. Kooperanti bodo tudi analizirali proizvodni proces in si prizadevali z bolj ekonomično delitvijo dela znižati proizvodne stroške.

A. Z.

Poglobljeno obravnavanje družbenih vprašanj

Strokovna društva se vključujejo v razpravo o osnutku nove ustave – Razprave še ne segajo dovolj v najširši krog proizvajalcev

LJUBLJANA, 16. okt. Na glavnem odboru SZDL Slovenije je bil danes razgovor o sodelovanju strokovnih delavcev, njihovih aktivov in društev v razpravi o osnutku ustave. Udeležili so se ga predsednik Glavnega odbora SZDL Albert Jakopič-Kajtimir, sekretar Stane Markič, članica Izvršnega odbora Marija Vilfan ter predstavniki posameznih zvez strokovnih društev.

Na razgovoru so ugotovili, da se strokovna društva že aktivno vključujejo v razpravo o osnutku ustave. Društva oziroma njihovi člani se vključujejo v aktive Socialistične zveze za tolmačenje ustave oz. v akcije za širšo razpravo o ustavnih načelih. Razen tega pa se posamezni aktivi in strokovna društva lotevajo poglobljenih strokovnoznanstvenih obravnav posameznih družbenih vprašanj, ki se odpirajo ob proučevanju ustave.

Na razgovoru pa so tudi ugotovili, da se razprave o ustavnih načelih iz aktivov političnih delavcev in vodstev strokovnih društev še niso dovolj premaknile v najširši krog proizvajalcev. Strokovno znanstveno obravnavanje posameznih družbenih in ekonomskih problemov (na primer vrednotenje dela in s tem v zvezi delitev dohodka po delu, zraščanje umskega in fizičnega dela, delitev dela v pogojih moderne proizvodnje in podobno) bo zelo močno vsebinsko okrepilo tudi ideološko ofenzivo, ki jo v razpravi o ustavnih načelih bijemo zoper ostanke birokratizma, primitivizma, uravnilovke, zoper zastarele obrtniške koncepte v proizvodnji in podobno.

Današnji razgovor je tudi nakazal potrebo po tem, da bi občinska politična vodstva bolj izkoristila pripravljenost tamkajšnjih strokovnih društev, da se krepkeje vključijo v družbeno politično delo.

M. Z.

Ustanovljen zvezni odbor za sestavne dele v elektroniki

Ljubljana, 16. okt. Sinoči je bil v Ljubljani ustanovni plenum zveznega strokovnega odbora za sestavne dele na področju elektronike, avtomatizacije in nuklearne tehnike, ki so se ga udeležili predstavniki univerz, inštitutov in podjetij. Odbor bo znanstveno proučeval in razvijal sestavne dele s tega področja tehnike, kot so razni upori, tranzistorji, transformatorji, tiskano vezje itd. Poglavitna naloga novega strokovnega odbora bo čimprejšnje uvajanje tipizacije in standardizacije posameznih sestavnih delov.

I. P.

Protest proti Bundeswehru v Wallesu

Cardiff, 16. okt. (AP). Svet velških sindikatov je za soboto sklical zborovanje v Porthcawlu, na katerem bodo govorili o resolucijah proti vežbanju zahodnonemških čet v Wallesu.

Te dni je prispel poslednji izmed sedmih zahodnonemških oklepnih bataljonov, ki se bodo vežbali v Walesu. To je 314. oklepni bataljon iz Oldenburga pri Bremenu in šteje 430 oficirjev in vojakov.

Bataljon bo končal svoje vaje že 26. oktobra.

Neuspel ameriški višinski H poskus

Honolulu, 16. okt. (AP). — Poskus z ameriškim jedrskim orožjem na veliki višini se je končal z neuspehom. Raketo tipa »Thor« in jedrsk. naboj so takoj po izstrelitvi uničili. To je že tretji neuspeli poskus na velikih višinah nad Johnstonovimi otoki v Tihem oceanu.

Betancourt terja prepoved KP

Caracas, 16. okt. (AFP). — Predsednik Venezuele Betancourt je zahteval od vrhovnega sodišča v Caracasu, naj prepove delo komunistični stranki Venezuele in gibanju revolucionarne levice.

Krepitev enotnosti „ISKRE“

S posvetovanja o gospodarskih, političnih in organizacijskih problemih združene »Iskre«

LJUBLJANA, 16. okt. — Pozno, vendar še ne prepozno, tako je ocenil današnje posvetovanje o gospodarskih in političnih problemih združene »Iskre« eden izmed udeležencev posvetovanja. Le-tega je priredil republiški odbor Sindikata kovinarjev Slovenije, udeležili pa so se ga predsedniki vseh sindikalnih podružnic združene »Iskre« prav tako pa tudi predstavniki občinskih in okrajnih sindikalnih svetov s področij, kjer ima »Iskra« svoje obrate. O gospodarski problematiki je govoril generalni direktor Dušan Horjak, o politično-organizacijskih problemih pa Franc Kejžar, član republiškega odbora.

Na posvetovanju so skušali vskladiti stališča do tega, kako bi se lotili urejanja razmer v »Iskri«, ki jih ocenjujejo zelo kritično, urejali pa naj bi jih tako, da bi krepili enotnost podjetja, hkrati pa da bi delavsko samoupravljanje čim bolj približali proizvajalcem.

Med drugim so se dogovorili, da je treba finančno službo podjetja poenotiti, saj je bilo prav zaradi neenotnosti precej motenj. Nekatere izkušnje govore tudi, da se sistem štirih koordinacijskih odborov, ki opravljajo funkcijo upravnega odbora podjetja, ni obnesel. Sploh bi kazalo proučiti ustroj samoupravnih organov, ker je sedanji preokoren, saj bodo zaradi dolgotrajnega postopka na primer šele zdaj sprejemali letošnji plan.

Neenotna načela glede delitve dohodka in posebej glede delitve osebnih dohodkov v posameznih poslovnih enotah so vzrok za marsikatere politične probleme, so ugotavljali na današnjem posvetovanju. Zato naj bi ta načela čimprej vskladili, s čimer naj bi še bolj naglasili enotnost podjetja. Proučiti bi kazalo tudi ekonomske odnose med enotami, t. j. odnose za obračunavanje dohodka med njimi, ker nastajajo po dosedanjem sistemu nesorazmerja, ki jih ekonomsko ni moč vselej opravičiti. In naposled so se dogovorili, da bodo ustanovili skupen organ, ki bo povezoval sindikalno delo vseh kolektivov — sindikalni odbor podjetja.

V. J.

Kako oblačiti otroke?

Beograd, 16. okt. (Tanjug). V okviru sejma »Otrok«, ki bo v Beogradu, so se začeli danes posvetovalni razgovori o sodobni obleki in obutvi otroka med predstavniki industrije, trgovine in specializiranih ustanov, ki se ukvarjajo s problemi otroškega varstva, in družbenimi delavci, zainteresiranimi za vprašanja družine in gospodinjstva.

Podobna posvetovanja bodo tudi v prihodnjih treh dneh o otroški prehrani, projektiranju, proizvodnji in prodaji pohištva za otroke ter o učilih, orodju in igračah, ki prispevajo k splošni tehniški vzgoji otrok.

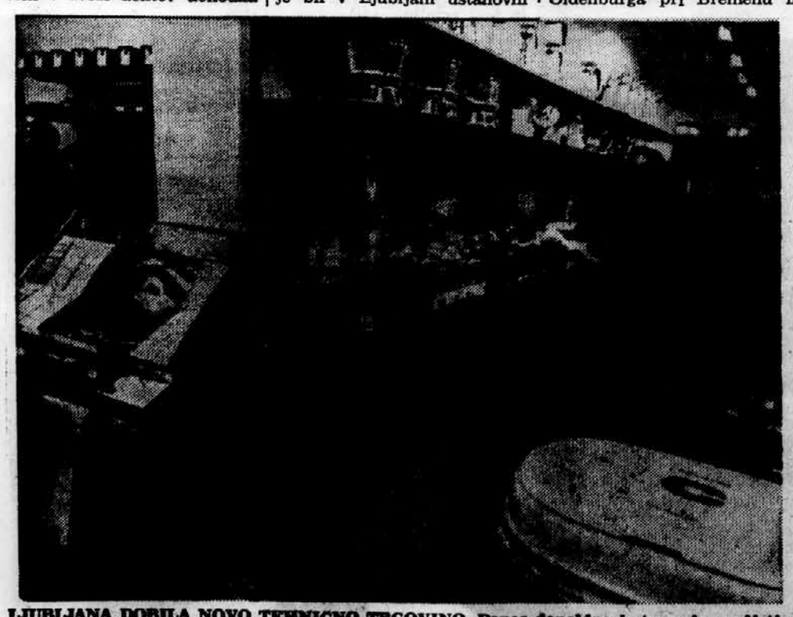

LJUBLJANA DOBILA NOVO TEHNIČNO TRGOVINO. Danes dopoldne je trgovsko podjetje Contal-Continental-export v Ljubljani odprlo novo specializirano trgovino »Contal« v Vošnjakovi ulici, ki bo prodajala električne aparate za gospodinjstvo, elektrotehnični material, merilne instrumente in drugo. Ureditev nove trgovine je veljala blizu 11 milijonov dinarjev. Istočasno bo podjetje specializiralo svojo trgovino v Beethovnovi ulici za prodajo birotehničnih aparatov in strojev. Obe trgovini bosta imeli tudi servis, ki bo zagotovil potrošnikom popravila kupljenih aparatov in strojev.

Foto: Švabić

KONFERENCA PORTUGALSKIH KOLONIALNIH FUNKCIONARJEV V LIZBONI

Salazarjevo „prilagajanje“

Namen posvetovanja: »decentralizacija upravljanja v čezmorskih pokrajinah«

LIZBONA, 16. okt. (Reuter). Visoki funkcionarji Salazarjeve vlade in predstavniki oblasti iz portugalskih kolonij zasedajo od včeraj v Lizboni za zaprtimi vrati in proučujejo nove ukrepe v svezi s kolonialnimi posestmi v Aziji in Afriki. O konferenci, ki ji predseduje minister za čezmorska ozemlja Adriano Morreira, ne objavljajo nobenih sporočil. Menijo, da bo trajala 15 dni.

Na konferenco v Lizboni so povabili predstavnike oblasti iz Angole, Mozambika, otočja Capoverde, otokov svetega Tomaža, Macaa in Timora, sodelujejo pa tudi funkcionarji iz Goe, Damana in Diua, obalskih mest na indijski polcelini, ki jih je Indija osvobodila v začetku tega leta. Portugalska namreč meni, kot so ob taj priložnosti ponovno poudarili, da so ta mesta kljub »indijski vojaški okupaciji« še vedno portugalska.

Namen konference, kot so sporočili, je proučevanje »decentralizacije v upravljanju s čezmorskimi pokrajinami in uvajanja večje samouprave«. V krogih Salazarjeve vlade pa hkrati opozarjajo, da sestanek v nobenem primeru ne pomeni kakršnekoli slabitve v odločnosti Portugalije, da vztraja pri svoji suvérenosti v Afriki in na drugih čezmorskih ozemljih, kot sta Macao in Timor«.

Po oceni političnih opazovalcev gre za to, da želi Salazarjev režim svetovnemu javnemu mnenju pokazati, da je pripravljen izvesti določene spremembe v vladanju nad obsežnim kolonialnim cesarstvom. Portugalska je namreč zadnja leta predmet ostrih kritik zaradi svojega režima v kolonijah in zaradi svojega vztrajanja pri kolonialnem gospodstvu. Zlasti hude kritike so prihajale na dan v OZN, »Reformes«, ki naj bi jih sprejela konferenca, naj bi tudi odgovorile na zahtevo svetovne organizacije, da je treba tudi v zvezi s portugalskimi kolonijami v celoti izvesti odločbe »Deklaracije o neodvisnosti kolonialnih držav in narodov«, ki jo je sprejela Generalna skupščina OZN decembra 1960.

Na drugi strani pa pritiska na Salazarjev režim tudi položaj v kolonijah — ki jih od leta 1951 Portugalska imenuje »čezmorska ozemlja«. Gre za vedno večji odpor kolonialnih narodov, predvsem pa za osvobodilni boj v portugalskih afriških kolonijah. Osvobodilni boj odločno podpirajo vse neodvisne afriške države in vse napredno svetovno javno mnenje.

Portugalske kolonije v Afriki, Angola, Mozambik in še nekatera druga ozemlja, merijo skupaj okrog 2 milijona kvadratnih kilometrov in so dvajsetkrat večje od metropole na zahodu Pirenejskega polotoka.

PRVI JUGOSLOVANSKI SIMPOZIJ O AVTOMATIZACIJI V PROMETU

Ljubljana, 16. okt. (Tanjug) V okviru devetega mednarodnega sejma »Sodobna elektronika« se je začel danes v Ljubljani prvi jugoslovanski simpozij o avtomatizaciji v prometu. Na njem sodelujejo strokovnaki raznih ustanov in gospodarskih organizacij iz vse države. Na simpoziju bodo prebrali kakih 30 referatov.

V uvodnem referatu o avtomatizaciji železniškega prometa je poudarjeno, da je panog, kjer je najlaže uvesti avtomatizacijo za racionalizacijo prometa, za povečanje zmogljivosti naših železniških prog in za hitrejšo vožnjo vlakov.

Glede mestnega prometa so ugotovili, da so pri nas dozoreli pogoji za perspektivne prometno-urbanistične načrte in za uvedbo sodobne semaforske signalizacije v večjih mestih. Predlagali so, naj bi se odločili za sistem sinhronizirane signalizacije.

Udeleženci simpozija bodo delali po skupinah za posamezne panoge prometa.

Opozorilo gobarjem

V letošnji bogati jeseni gobji sezoni so se razen užitnih pojavile v večji množini tudi strupene vrste gob. Zato se ni čuditi, če se neuki ljudje znjimi zastrupljajo in prav v zadnjem času sta znana dva primera s smrtnim izidom. Smatramo za svojo dolžnost, da opozorimo gobarje na zelo razširjeno in najbolj strupeno gobo naših gozdov, to je strupeni kukmak ali zelenkasto mušnico (Amanita phalloides), ki povzroča največ zastrupitev. Ker ima zelenkasta mušnica nekaj podobnih sorodnic, si moramo dobro vtisniti v spomin glavne znake, po katerih ločimo te nevarne strupenjače od drugih vrst gob: *Lističi na spodnji strani klobuka so beli, beli ostanejo ves čas rasti. Bet (pecelj) ima v zgornjem delu kožnat obroček, v zemlji je bet gomoljasto odebeljen in obdan od kožnate lupine. Barva klobuka je zgoraj olivno zelenkasta, rumenkasta ali bela.* Najbolj nevarne za zamenjavo so mlade gobe, ki še nimajo razvitih omenjenih razpoznavnih znakov.

Prevelo pogumne gobarje opozarjamo na preizkušeno pravilo, da nabiramo in uživamo samo gobe, ki jih dobro poznamo.

Gobarska sekcija
Prirodoslovnega društva
Prirodoslovnega društva
Slovenije

Amortizacija in razvoj gospodarstva

Razgovori naših gospodarstvenikov se pogosto nanašajo na amortizacijo. Vsi se sicer strinjajo: amortizacija, to so denarna sredstva za nadomestitev potrošenih osnovnih sredstev in ta denarna sredstva morajo biti po vrednosti enaka potrošenemu delu osnovnih sredstev, mnenja pa niso nič več enotna, ko nanese razgovor na rezultate povečanja amortizacije po revalorizaciji in posledice nujnih sprememb v zvezi z funkcionalno in ekonomsko amortizacijo.

Načela funkcionalne in ekonomske amortizacije so morda nekoliko zapletena, toda recimo, da je stvar preprosta: izdelki neke tovarne bodo šli v promet deset let, potem jih trg ne bo več potreboval, v približno istem času pa se bodo tudi stroji obrabili, ker delajo na njih v dveh ali celo treh izmenah. Poleg tega bosta znanost in tehnika bistveno spremenila tehnološki proces. Torej se mora v skladu za amortizacijo v desetih letih nabrati denarnih sredstev v vrednosti tistega stroja.

Pri nas se doslej nismo v celoti držali takih načel, poleg tega so se sredstva za amortizacijo pogosto prelivala v druge sklade in uporabljala v druge namene, kar je imelo določene negativne posledice. Mnogi gospodarstveniki — **Upravni odbor Zvezne gospodarske zbornice še posebej** — pa odločno vztrajajo, da je amortizacija samo amortizacija in teh sredstev ne smemo uporabljati v druge namene; poleg tega pa mora biti amortizacija tudi funkcionalna, s čimer bi se približno izenačili pogoji poslovanja, razdelitev fiksnih stroškov bi bila pravičnejša, kalkulacije realnejše, odpisovanje pa bi bilo bolj vsklajeno s hitrostjo trošenja in s potrebami reprodukcije. Ker sodobna tehnologija vse bolj vpliva na hitrejšo menjavo strukture opreme, se pojavljajo v naši proizvodnji visoko produktivni stroji in avtomati, ki se zelo hitro obrabijo, zaradi hitrega napredka znanosti in tehnike pa tudi zelo naglo ekonomsko zastarevajo. Zato bi vrhu tega morali nekaterim kategorijam sredstev ali grupacijam proizvodnih podjetij (morda celo samo nekaterim podjetjem) omogočiti, da bi svoja sredstva za delo in opremo še hitreje odpisovala — pač sorazmerno z ekonomskim zastarevanjem. Samo tako bi podjetja lahko dohitevala hitri razvoj znanosti in tehnike.

Drugi se s tem sicer strinjajo, poudarjajo pa, da je treba pri tem brezpogojno upoštevati splošno stopnjo industrijskega razvoja pri nas in tudi bilanco naše države. Eni in drugi imajo močne argumente.

Oglejmo si najprej prve. Če se hočemo vključiti v svetovno gospodarstvo, moramo uporabljati tudi njegova merila. Naši proizvodi bodo, recimo, pet let šli v denar, potem pa konec. Kdo nam bo dal sredstva za nove stroje, če jih ne bomo sami zbrali? Družba tega ne zmore in niti njena dolžnost, ostane pa naj nam dovolj denarja v skladih za amortizacijo. Zadeva je aktualna še posebej ob revalorizaciji osnovnih sredstev.

In drugi? Pri sedanjih stopnjah amortizacije se bo zaradi povečanja vrednosti osnovnih sredstev na osnovi revalorizacije verjetno povečal delež gospodarskih organizacij v družbenem proizvodu za okoli sedemdeset milijard (nekateri trdijo, da za nekaj manj, drugi da za več) in bo dosegel vrednost do 350 milijard. Povečanje sredstev gospodarskih organizacij na tej osnovi je v skladu s politiko nadaljnje krepitve ekonomske moči podjetij in vpliva delovnih kolektivov na gospodarski razvoj ter ustreza smernicam IV. plenuma CK ZKJ. Ker pa se bo povečala samo vrednost osnovnih sredstev, ne pa ustrezno tudi proizvodnja, bo treba teh 70 milijard nekje vzeti. Od kod? In tu se zatakne.

V gospodarskih organizacijah, katerih delovni kolektivi dobro gospodarijo, bi bili samo veseli možnosti, da lahko prelivajo sredstva v korist sklada za amortizacijo, pri drugih pa bi močno zaškripalo. Odnosi med skladi so že sedaj močno napeti, večje obvezosti do sklada za amortizacijo pa bi porušile že tako ali tako dvomljivo ravnotežje in prizadele skromne sklade za osebne dohodke. Povrhu vsega tega pa bi se morala tudi skupnost odpovedati težkim in potrebnim milijardam. Toda močna zdravila so zmeraj grenka!

Začetek 1963. leta je že zelo blizu, tako blizu, da ni več časa za načelne razprave o smereh in poteh. Treba se je odločiti, katere kvalitativne spremembe v sistemu ekonomskih instrumentov bodo ustrezale realni vlogi amortizacije — poleg že omenjene povečane vrednosti osnovnih sredstev. Te spremembe pa so nujne. Naše težnje, da bi se vključili v evropsko in celotno svetovno gospodarstvo, bodo zgolj parola, če ne bomo prilagajali evropskim in svetovnim merilom tudi naše proizvodnje, pri čemer ima realna amortizacija pomembno vlogo. Ta sredstva je namreč treba uporabiti samo za rekonstrukcijo in modernizacijo proizvodnega procesa. Povečana amortizacijska sredstva bodo avtomatično ublažila ekstenzivno večanje kapacitet in preusmerjala sredstva v modernizacijo sedanjih zmogljivosti, v katerih se skrivajo velike rezerve (sodobna tehnologija itd.), doslej v mnogih primerih zanemarjene ali tudi neznane.

Seveda pa bi morali tudi omogočiti gospodarskim organizacijam, da bi prosta ali trenutno neizkoriščena sredstva za amortizacijo preko banke posojala drugim gospodarskim organizacijam, za to pa bi dobivale obresti, ki bi se stekale v sklad za amortizacijo.

Instrumenti, ki bi zagotavljali gospodarskim organizacijam možnost, da izločijo ustrezna denarna sredstva za nadomestilo potrošenih osnovnih sredstev (pri čemer je treba upoštevati, da se stroji ne obrabijo samo časovno enakomerno, ampak tudi v odvisnosti od jakosti trošenja in ekonomskega zastarevanja; seveda pa bi morali pri taki amortizaciji določiti minimum!) pa bi tudi povečali vpliv delovih kolektivov na gospodarjenje in razvoj podjetja ter bi po svoji funkciji omogočili ekonomsko utemeljeno obnavljanje osnovnih sredstev po svetovnih kriterijih. To pa sta dve nalogi, na kateri je neposredno ali posredno opozoril IV. plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije.

Božo Kovač

Miniatura žerjava »Metalne«, ki ga lahko s pomočjo »Iskrine« naprave daljinsko upravljamo

V svetu sodobne elektronike

Bežen sprehod po sejemskih prostorih »Gospodarskega razstavišča«

Ko so se prejšnjo soboto popoldne odprli vsi vhodi v prostore »Gospodarskega razstavišča«, v katerih razstavlja 130 domačih in inozemskih razstavljavcev najnovejše dosežke s področja elektronske tehnike, je v razstaviščnih prostorih kmalu zavladal živahen vrvež, saj so tovrstni sejmi že sami po sebi velika privlačnost za širši krog obiskovalcev. Dokaz temu je dejstvo, da je že prva dva dneva — v nedeljo in ponedeljek — obiskalo »IX. mednarodni sejem sodobne elektronike« blizu 26.000 ljudi.

Letošnji sejem prinaša spet vrsto novosti in zanimivosti, zlasti iz vrst domačih proizvajalcev, kar je dokaz, da se tudi naša država v zadnjih letih vedno hitreje uvršča ob bok industrijsko razvitejših držav. Poseben poudarek daje letošnji sejem modernizaciji vseh vrst prometa s sodobnimi elektronskimi in avtomatskimi napravami.

MAGNETOFON ZA 75.000 DINARJEV

Večina obiskovalcev zavije najprej v »Jurčka«, kjer zavzema večji del razstaviščnega prostora združena elektronska industrija iz Niša, ki ima v svojem sestavu tovarne RR Niš, »Nikola Tesla«, »Pupin«, »Avala« in »Pionir« — vse iz Beograda. Razen številnih zanimivih izdelkov za široko potrošnjo — televizorjev, gramofonov, tranzistorjev, radijskih sprejemnikov in drugih izdelkov, razstavlja to podjetje tudi doma izdelane »elektronske možgane« ki jih že uporablja beograjska biološka fakulteta. Številni obiskovalci so se tudi razveselili napovedi, da bo podjetje v kratkem začelo serijsko izdelovati zelo lične magnetofone, ki bodo v nadrobni prodaji stali le okrog 75.000 dinarjev. V »Jurčku« razstavlja med drugimi podjetji tudi majhen kolektiv iz Vrhnike — »Elektron« — ki pa se je uveljavil že z mnogimi pomembnimi proizvodi, zlasti s televizijskimi antenami, predvsem pa s PH-metri, ki jih že uporabljajo v bolnišnicah, laboratorijih, institutih in drugje za merjenje kislin in baz.

NAPRAVA, KI TI SVETUJE, KAM POJDI NA DOPUST

V veliki dvorani razstavljajo številni inozemski in domači proizvajalci, osrednji prostor med njimi pa zavzema »Iskra«. Nemogoče je omeniti vsaj najzanimivejše izdelke, ki jih razstavlja »Iskra« (naj omenimo, da proizvaja »Iskra« okrog 4500 izdelkov, razstavljenih je več sto eksponatov, med njimi precej novih), zato se je treba omejiti le na nekaj najpomembnejših novosti.

Ali ste že kdaj pomislili, da danes uporabljajo v svetu računske stroje tudi v turizmu? Takšen digitalni elektronski računalnik razstavlja v paviljonu »Iskre« zahodnonemška firma »ZUSE«. Potnik, ki želi na oddih, mora samo izpolniti nekaj vprašanj oziroma svojih želja (n. pr. glede cene, oddaljenosti kraja itd.) in že mu naprava svetuje, kje naj preživi svoj dopust. »Iskra« je že sklenila s tovarno »ZUSE« pogodbo, po kateri bo »Iskra« izdelovala del te naprave, v zameno pa bo dobila popolne elektronske računalnike za prodajo.

Zelo pomemben nov izdelek »Iskre« je tudi »Programator«, naprava, ki deluje na bazi elektronske relejne avtomatike. Ta naprava ima vsestransko uporabnost in jo lahko uporabljamo za avtomatizacijo obdelovalnih strojev, transporta, za avtomatsko upravljanje elektropeči, hidravličnih naprav, strojev za doziranje in podobno. Zanimivo je, da je ta zapletena naprava, ki bo na mah odpravila vse probleme okrog odvišne delovne sile, delovne storilnosti in kakovosti izdelkov, razmeroma poceni, saj stane le poldrug milijon dinarjev.

Kot rečeno, pa razstavlja »Iskra« še dolgo vrsto novih izdelkov — od naprav za avtomatizacijo cestnega in železniškega prometa do avtomatskih strojev za varjenje velikoserijskih izdelkov iz bakra, aluminija in zlitin v okrogli obliki ter naprav za daljinsko upravljanje transportnih žerjavov. Naj še omenimo, da bo s temi napravami, ki so razstavljene na sejmu, v prihodnjih letih opremljena cela železniška postaja v Ljubljani. Investicija bo terjala okrog 4 milijarde dinarjev, bo pa ta naprava avtomatsko usmerjala nad 500 kretnic, semaforjev, zapornic in drugih naprav. Ljubljana bo v kratkem dobila tudi napravo, ki omogoča usmerjanje prometa v glavnih križiščih s pomočjo televizije, ki jih v svetu že dolgo uporabljajo.

I. Prešern

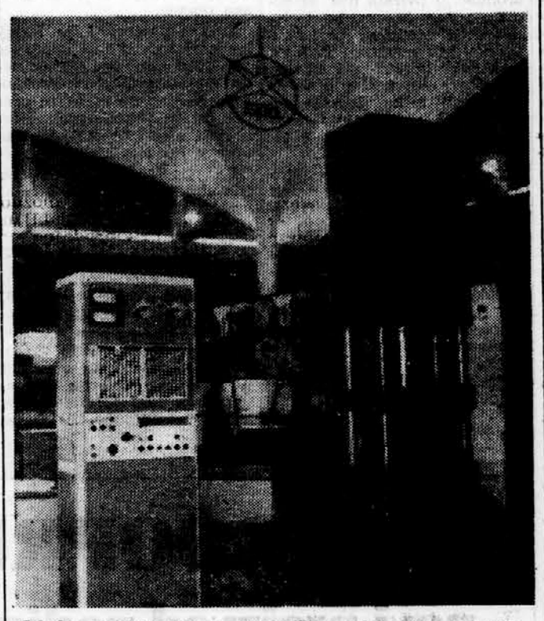

»Iskrin« programator s hidravlično stiskalnico podjetja »Indos«

Urbanistični načrt Vareša

V prihodnje se bo Vareš, ki je znan po rudniku železove rude in železarni, razvijal tako, kot določa generalni urbanistični načrt. Le-tega so izdelovali cela štiri leta. Vsebuje perspektivne prostorske rešitve in določa lokacije za bodoče objekte. Načrt predvideva gradnjo v treh conah: v Varešu, Vareš-Majdanu in središču naselja. Najprej naj bi zgradili objekte družbenega standarda, zlasti velika stanovanjska poslopja, vodovod, kanalizacijo ter kulturno-prosvetne in zdravstvene ustanove.

E. E.

Razprava o novi ustavi

V tej rubriki odgovarjamo na vprašanja, ki nam jih pošiljajo bralci v zvezi s predosnutkom nove ustave. Odgovore nam posredujejo strokovnjaki z ustreznih področij.

Vprašanje: V 224. členu prednačrt ustave konkretno našteva posamezne državne sekretariate. Spričo tega, da se ob našem naglem razvoju razmeroma hitro spreminjajo tudi potrebe po posameznih sekretariatih, pa se zdi odveč, da ustava tako podrobno oziroma konkretno našteva organizacijo zvezne uprave, saj bi posamezne nujne reorganizacije zahtevale hkrati tudi spremembo ustave. Ali ne bi kazalo, da bi ustava ostala le pri načelih?

Odgovor: Predosnutek ustave ne prinaša glede organizacije zvezne državne uprave bistvenih sprememb. Zadeve državne uprave iz pristojnosti federacije naj bi tudi v bodoče opravljali zvezni državni sekretariati, zvezni sekretariati in drugi zvezni upravni organi (1. odstavek 223. člena predosnutka). Posebnost oziroma novost pa je v tem, da je bila v 2. odstavek 223. člena predosnutka sprejeta določba iz 32. člena zveznega zakona o državni upravi (Uradni list FLRJ, št. 13-127/56), po kateri se ustanovijo zvezni državni sekretariati za tiste upravne panoge, ki spadajo po ustavi v celoti v izključno pristojnost federacije, ter za tiste upravne panoge, v katerih je precejšen del upravnih zadev v pristojnosti federacije. Nadalje je bila v 1. odstavek 224. člena predosnutka sprejeta določba iz 2. člena zakona o zveznih upravnih organih (Uradni list FLRJ, št. 13-128/56) in 22-266/62), v kateri so imenoma našteti zvezni državni sekretariati. Po navedeni določbi predosnutka naj bi bili v zvezni državni upravi tile državni sekretariati: Državni sekretariat za zunanje zadeve, Državni sekretariat za narodno obrambo, Državni sekretariat za notranje zadeve, Državni sekretariat za finance in Državni sekretariat za zunanjo trgovino.

Po 149. členu predosnutka zvezne ustave spadajo narodna obramba, državna varnost, zunanje zadeve ter urejanje in kontrola zunanjetrgovinskega in deviznega poslovanja v izključno pristojnost federacije. Trije od naštetih državnih sekretariatov opravljajo samo zadeve iz izključne pristojnosti federacije, dva državna sekretariata (za finance in za notranje zadeve) pa znaten del takih upravnih zadev. Zato mislim, da ni utemeljena bojazen, da bi glede teh državnih sekretariatov prišlo do njihove odprave ali preosnovanja v kakšno drugo organizacijsko obliko, dokler bodo obstojali državni sekretariati.

Martin Perovšek

KO RAZPRAVLJAMO O NOVI USTAVI

Zbor občanov - pobudnik in kontrolor

»O sklepih zbora občanov ali zbora članov delovnih skupnosti mora obvezno razpravljati občinska skupščina (oziroma njen pristojni organ) in v tridesetih dneh obvestiti zbor o stališču.« Tako so med drugim zapisali v predosnutkih statutov šišenske in kočevske občine. Število zadev, h katerim bodo morali dati soglasje zbori občanov je tolikšno, da nobena bistvena, dokončna odločitev ne bo mogla mimo občanov. V kočevski občini pravijo, da občinska skupščina in drugi organi, ne bodo smeli osvojiti nobenega akta, ki bi zadeval življenje in delo v naselju ali občini, če bo na zborih občanov proti več ko polovica vseh prebivalcev.

Med obilico družbenih samoupravnih organizmov dobivajo zbori občanov tudi povsod drugod še večji pomen. Že doslej so bili zbori volivcev, kot je poudaril Tito na V. kongresu SZDLJ, pomemben družbeni činitelj, s ponekod bolj, drugod manj razvito pobudo in kritiko državljanov pri urejanju najrazličnejših problemov komune.

Dolžnosti in pravice zborov občanov se zdaj še razširjajo. Člani predstavniških teles, ki bodo izvoljeni na področjih posameznih občin, bodo morali — kakor predvidevajo predosnutki občinskih statutov — na zborih občanov in zborih delovnih skupnosti redno poročati o svojem delu in o delu predstavniškega telesa ter odgovarjati na vprašanja občanov. Tudi organi družbenega samoupravljanja naj bi na zahtevo zborov občanov in delovnih skupnosti poročali o svojem delu in dajali potrebna pojasnila. Zastopniki delovnih in drugih organizacij se bodo morali obvezno udeležiti zborov občanov, kadar bodo ti razpravljali o zadevah z njihovega področja.

Zbori občanov bodo tako postali torej dejansko ogledalo celotnega spleta samoupravnih teles, bodo njihov javni spodbudnik in kritik. Njihovo delo bo tudi porok javnosti poslovanja vseh teh organov.

Seveda bodo taki zbori občanov zahtevali več organizacijske prožnosti in takojšnjo odpravo pomanjkljivosti, še značilnih za nekatere dosedanje zbore volivcev, na katere smo v preteklosti že opozarjali. Prav zdaj je čas, da znova proučimo te slabosti, določene pojave.

Med dosedanje občutne pomanjkljivosti moremo šteti preveliko orientacijo zborov volivcev zgolj na ožja občinska področja, na »specializirano« reševanje zgolj določenih, drobnih komunalnih problemov, ob sočasnem zanemarjanju večjih in širših vprašanj celotne komune. To se je dogajalo predvsem tam, kjer so plaho prikrivali najvažnejše zadeve in koncentrirali večino opravil v ozkem krogu občinskih funkcionarjev. Zadnji dve leti smo že imeli obsežne akcije (in tudi uspehe) za uveljavitev čim večjega sodelovanja občanov, n. pr. pri sestavljanju občinskih družbenih planov in proračunov. Prav to prizadevanje pa je hkrati opozorilo na mnoge nove nujnosti, neodložljive naloge, ki jih je treba storiti pri takšnih stikih, da so ti zares učinkoviti. Boljše mora biti predinformiranje občanov, seznanjanje z različnimi variantami in možnostmi za rešitev posameznih zamisli itd. Spisi, namenjeni informiranju volivcev so bili doslej ponekod še slabo urejeni, problemi v njih niso bili prikazani dovolj nazorno. Za neposredno obveščanje občanov s strani ObLO in ostalih občinskih organov so začeli v mnogih krajih izdajati nove liste. Preko njihovih strani pa bo treba omogočiti tudi direktno sodelovanje in vplivanje občanov s predlogi, kritiko in mnenji na določene pojave, ki se bodo pojavljali v času med posameznimi zbori volivcev.

Zbori občanov bodo uspešni, kolikor bolj bodo iniciativni različni organi. Ob njih pa bo treba razvijati tudi različne oblike komisij ali odborov, vanje pritegovati čimveč ljudi ter tem omogočiti aktivno razpravo. Tako bomo le še krepili kolektivno miselnost in dejansko kvalificirano obravnavali vse predloge in kritike, opravičene in neopravičene. Doslej smo namreč še preveč prepuščali usodo posameznih sklepov z zborov zgolj odbornikom in občinskim upravnim aparatom (čeprav je seveda prav, da statuti tudi poslej naložijo tem še večjo odgovornost za to). Tako se ponujajo nove možnosti in naloge za ustvarjanje različnih ad hoc sekcij in drugih organov SZDL.

V novih statutih bi kazalo tudi natančneje določiti rok, v katerem se morajo zbori občanov obvezno sklicevati.

Jan Koprivc

Otvoritev sarajevskega vodovoda

Nov sarajevski vodovod bodo odprli 29. novembra letos. Zgradili ga bodo pred rokom, zato računajo, da bo po njem pritekla voda v mesto že 15. novembra. Vsekakor je letošnja jesen zadnja, v kateri Sarajevčani trpe pomanjkanje pitne vode.

Za nov vodovod bodo črpali vodo iz velikega podzemskega »jezera« na Sarajevskem polju, in sicer iz več kot 40 metrov debelih slojev proda. Po ocenah strokovnjakov je voda, ki se zliva na Sarajevsko polje z Igmana in Trebevića, zelo dobra. Novi vodovod bo vsako sekundo dal več kot 500 litrov vode. Zgradili so prav tako tudi velike akumulacijske rezervoarje na Alipašinem Mostu in v Bačevu. Rezervoarji bodo sprejeli lahko nekako 10.500 kubičnih metrov vode.

Gradnja vodovoda je stala več kot 2 in pol milijardi dinarjev.

E. E.

PRESEŽENA INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Sarajevska industrijska podjetja so v avgustu povečala proizvodnjo bolj kot je bilo pričakovati. Skoraj vse industrijske panoge so precej presegle proizvodne načrte. Po mnenju predstavnikov ljudskega odbora sarajevskega okraja bo proizvodnja sarajevskih industrijskih podjetij letos za 6 odstotkov večja od lanskoletne.

Za več industrijskih podjetij v tem okraju je največji problem plasma izdelkov. Tako sta se železarna Ilijaš in rudnik železove rude iz Vareša ubadala s problemom, kam s približno 30.000 tonami surovega železa in z nekako 100.000 tonami železove rude. Kot cenijo strokovnjaki, bodo v Varešu do konca novembra nakopali 1,2 milijona ton železove rude, zato bo problem plasmaja še aktualnejši. Podobni problemi tarejo glede prodaje dvokoles in motorjev tudi podjetje »Tito« iz Vogošća. Na zalogi imajo skoraj toliko motornih koles, kolikor znaša osemmesečna proizvodnja. Prav tako pa razpolagajo tudi s približno 20.000 bicikli.

V podjetjih in ljudskem odboru proučujejo, kako bi pospešili plasma teh proizvodov, kajti od njega je precej odvisna nadaljnja proizvodnja. Zlasti preučujejo tudi, kakšne so možnosti za zmanjšanje cen in povečanje izvoza, predvsem za železovo rudo in surovo železo.

E. E.

ENERGOINVEST SARAJEVO

ima v prodaji:

NIZKONAPETOSTNA STIKALA TIPA DU, DUS, DF

izdelana po licenci francoske tvrdke »DELLE«

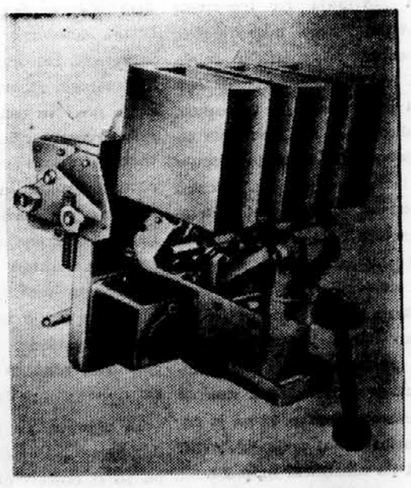

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

nominalna napetost 500 V – nominalni tok 200, 320, 500, 800, 1250 in 2000 A
razdelilna moč 10.000 A do 100.000 A

LAHKO SO OPREMLJENA

z elektromagnetnimi bimetalnimi releji RI-1, bimetalnimi releji RI-3, napetostnimi sprožilci, podnapetostnimi sprožilniki in signalnimi kontakti. Pogon ročni ali elektromotorni.

ROK DOBAVE

stikala do 800 A takoj, stikala 1250 A in 2000 A v dveh mesecih.

Naslovi predstavništev: BEOGRAD, Nemanjina 18, ZAGREB, Zagrebački velesajam Borisa Kidriča bb, LJUBLJANA, Pod Trančo 2, SKOPJE, Generala Tempa 5, NOVI SAD, Futoški put 17, SARAJEVO, Pozorišni trg 1, RIJEKA, Pelić Kamova 4-I.

LIP SLOVENJ GRADEC ZA IZVOZ

Dvakrat toliko kot lani

Hlodovine ima dovolj, moral pa bo modernizirati stare obrate

Lesno industrijsko podjetje v Slovenj Gradcu bo po programu letos izvozilo 19.500 prostorninskih metrov rezanega lesa, lani pa ga je samo 10.300. Doslejšnja realizacija izvoznega programa kaže, da ga bo do konca leta gotovo izpolnilo, saj je do konca avgusta izvozilo toliko, kolikor je prišlo povprečno na tiste mesece. V septembru je sicer bilo v majhnem zaostanku, kar pa ne bo težko nadoknaditi. Preko 80 odst. lesa izvaža v državе s konvertibilno valuto, največ v Italijo, Švico in Zahodno Nemčijo.

Eden najvažnejših pogojev, da lesno industrijsko podjetje v Slovenj Gradcu tako dobro izpolnjuje izvozne naloge poleg preskrbe domačih podjetij z rezanim lesom, je dobra založenost njegovih žagarskih obratov s hlodovino. Zadruge in gozdno gospodarstvo na njegovem območju namreč pravočasno izpolnjujejo svoje obveznosti in pogodbe o dobavi hlodovine, saj so je v poletnih mesecih poslale celo več, kot bi je po pogodbi morale.

Obrati LIP v Slovenj Gradcu imajo vse leto dovolj hlodovine za normalno obratovanje. Vzlic temu pa tako velike naloge, ko je treba pripraviti za izvoz skoraj dvakrat toliko lesa kot lani, ni lahko izpolniti. V obratih opozarjajo zlasti na zastarele naprave in iztrošene stroje. Po zadnji vojni so jih obnovili zelo malo. V Pamečah so zgradili obrat za proizvodnjo panelnih plošč, a žagarstvo je bilo zapostavljeno. V zadnjih letih niti ni imelo tako velikih nalog kot letos. Pri sedanjem poseku lesa na koroškem območju mariborskega okraja in predelavi hlodovine pa LIP Slovenj Gradec rabi vsaj dva nova polnojarmenika. Ta nista potrebna samo zaradi tega, da bi povečali zmogljivost žagarskih obratov, ampak tudi zato, da izboljšajo kakovost žaganja.

Ob letošnji povečani ponudbi žaganega lesa so kupci, domači enako kot inozemski, bolj izbirčni kot prejšnja leta. To pa od kolektiva lesno industrijskega podjetja v Slovenj Gradcu zahteva, da obrate z zastarelo opremo modernizira. Ta kolektiv se tega dobro zaveda, zato pripravlja sredstva in načrte. Zamenjavo stare opreme pa povezuje s specializacijo obratov in koncentracijo posameznih dejavnosti.

J-K

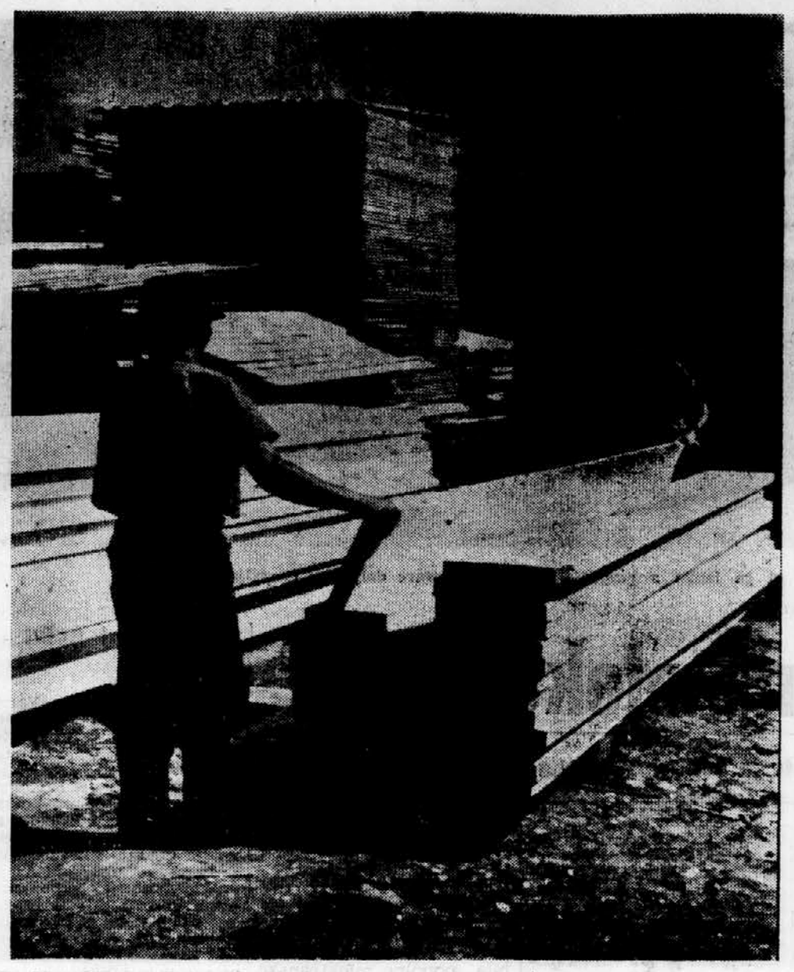

Na žagarskih obratih LIP Slovenj Gradec je vedno dovolj zalog rezanega lesa.

BODO IMELI DO LETA 1964 VSI BORCI USTREZNA STANOVANJA

Na stanovanja še vedno čaka 1130 borcev NOV

V sklopu skrbi za invalide in borce NOV je posebno poglavje stanovanje. Temu pereču problemu, ki smo z njim vsa povojna leta preveč odlagali, posvečamo v zadnjem času sicer nekaj več pozornosti, ni pa pri tem potrebne zavzetosti, da bi čimprej lahko zapisali: Vsi invalidi in borci so prišli do svoje stanovanjske pravice.

V Sloveniji so v letih 1959-1960 popisali družine borcev NOV, ki so bile brez ali imele neustrezna stanovanja. Takrat se je izkazalo, da je brez stanovanj 613 družin in da je 2344 družin borcev z nehigienskimi in premajhnimi stanovanji. Skupaj torej 2957 primerov, med njimi 766 družin nezaposlenih borcev.

Za gradnjo stanovanj je zadolžena vsa skupnost, od gospodarskih organizacij in ustanov do komun. Čeprav za to odgovorne, so gospodarske organizacije in občine kaj različno in brez pravega in doslednega kriterija delile stanovanjsko pravico. Tako moramo zapisati, da je prevladovalo načelo rentabilnosti, če pa človek ni bil interesanten kot proizvajalec, niso čutili do njega več obvez.

S posledicami takega urejanja stanovanjskega problema borcev in invalidov se ubadamo še sedaj, po sedemnajstih letih osvoboditve, kajti veliko število predvsem težkih invalidov, delavcev in nižjih uslužbencev je brez ustreznih stanovanj. Najbolj pa so vseskozi zapostavljeni nezaposleni borci. Borci, ki so si v vojni zrahljali ali izgubili zdravje, razumljivo prej odhajajo v pokoj. Ni pa razumljivo, da nezaposlene oziroma upokojene borce, ki že dolgo čakajo na stanovanje, »odstopajo« podjetja komunam in so še enkrat obsojeni na dolgotrajno čakanje. Tako postopanje je tipično zlasti za kranjsko, celjsko in ljubljanske občine.

Koliko stanovanj je sedaj treba še zgraditi za borce in invalide? Skupaj 1.130, od tega 419 stanovanj za nezaposlene borce. Po sedanjih ocenah bi bilo moč dokončno urediti stanovanjski problem borcev do leta 1964.

Za pospešitev stanovanjske izgradnje je leta 1960 Izvršni svet odobril del sredstev tudi iz republiškga stanovanjskega sklada, iz katerega dajejo do 25 odstotkov dotacije občinam, kjer je položaj najhujši, in glede na njihove obveznosti, koliko stanovanj občine gradijo za nezaposlene borce. Sredstva republiškega stanovanjskga sklada in sredstva jugoslovanske loterije so znašala leta 1960 107 milijonov, lani 157 milijonov, letos pa 161 milijonov za gradnjo stanovanj borcev. Prihodnje leto bo še na razpolago republiška dotacija, potem pa bodo občine lahko računale le s svojimi finančnimi zmogljivostmi.

Mnogi borci bi si sami zgradili ali obnovili stanovanja, a ker so pridobitno manj sposobni zaradi invalidnosti ali bolezni, ne morejo zbrati potrebnih finančnih sredstev. To je razumel le upravni odbor občinskega stanovanjskega sklada v Celju, ki je samoiniciativno začel dajati borcem posojila pod ugodnejšimi pogoji. Sedaj pa je tudi republiški sekretariat za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve v sporazumu z državnim sekretariatom za finance poslal vsem občinskim ljudskim odborom priporočilo, da naj iz sredstev stanovanjskega sklada, ki so namenjena za posojila državljanom, dajejo borcem posojila pod čimugodnejšimi pogoji, ob čimnižjem lastnem pologu in čimdaljšem odplačilnem roku (50 let).

To naj bo spodbuda vsem občinskim ljudskim odborom, ki imajo dobro voljo, hitreje blažiti stanovanjsko stisko, da bi končno le iztrgali ta črni list iz statistike stanovanjske graditve za borce.

Marija Robek

Gibanje jugoslovanske industrijske proizvodnje v septembru

Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko je bila jugoslovanska industrijska proizvodnja v septembru za 7% večja kakor lani v istem mesecu. Nasproti proizvodnji v lanskem septembru je najmočneje narasla proizvodnja v industriji nekovin, namreč za 21%, kar je pripisati znatnemu povečanju proizvodnje cementa. Elektroindustrija je dala za 17% večjo proizvodnjo, industrija nafte za 16%, kemična industrija za 13%, barvasta metalurgija za 13% in lesna industrija za 11%, proizvodnja električne energije pa je bila večja za 14%. Pod lansko ravnijo v septembru pa je bila še vedno proizvodnja premoga za 2%, proizvodnja industrije gradbenega materiala za 3%, proizvodnja živilske industrije za 5% (zaradi poznejšega začetka sladkorne kampanje) in proizvodnja kovinske industrije za 6%.

Za razdobje januar — avgust izkazuje jugoslovanska industrija povečanje proizvodnje za 5%. Najbolj je proizvodnja letos narasla v ladjedelstvu, namreč za 20%, v barvasti metalurgiji za 19%, v industriji nafte za 15%, v elektrogospodarstvu za 14% ter lesni industriji in elektro industriji za 11%. Pod lansko ravnijo pa je bila letos v osmih mesecih proizvodnja v premogovni industriji, v kovinski industriji, v industriji gradbenega materiala in v gumarski industriji.

S.

Krepitev živilske industrije v BiH

Čeprav je živilska industrija BiH ena izmed najmlajših industrijskih panog, se v zadnjem času čedalje bolj uvršča med vodilne industrijske panoge, ker dosega vse pomembnejše proizvodne uspehe. Kljub temu pa menijo v BiH, da ta panoga zlasti spričo danih proizvodnih kapacitet in preskrbovalnih virov še ni dosegla vseh svojih možnosti. O tem so razpravljali tudi na posvetovanju na republiškem odboru sindikatov, kjer so zlasti govorili o nadaljnjem razvoju živilske industrije. Predvsem so poudarili ugodne možnosti za integracijo številnih podjetij te industrijske panoge ter opozorili na nekatere negativne pojave pri dosedanjem združevanju podjetij živilske industrije, zlasti na pojav administrativnega spajanja podjetij. Na sestanku so sklenili, da bodo v vseh primerih temeljito preučili razloge tem pojavom, zlasti pa ugotovili ekonomske činitelje. Gospodarska zbornica bo prav tako podprla ta prizadevanja živilske industrije v Bosni in Hercegovini.

E. E.

Vsaka parcela prav pride

V murskosoboškem okraju so v nekaj tednih odkupili preko 500 hektarov zasebnih zemljišč — Kmetijske organizacije hkrati arondirajo odkupljene parcele

Odkar kmetijske gospodarske organizacije lahko dobijo kredit za nakup zemljišč od zasebnih lastnikov, se njihove obdelovalne površine hitro širijo. Kmetijska zadruga v Murski Soboti je do konca septembra odkupila 150 ha zemljišč, le malo manj pa v isti občini tudi kmetijsko posestvo v Rakičanu. Kmetijsko gospodarstvo v Gornji Radgoni je odkupilo 70 ha, približno toliko pa tudi kmetijska zadruga v Martjancih. Več drugih zadrug v murskosoboškem okraju je odkupilo po nekaj 10 ha zemljišč. Z odkupljenimi zemljišči so se vsa družbena posestva v tem okraju v kratkem času povečala za preko 500 ha. Odkup pa teče naprej in bodo do konca leta 1964 gotovo odkupili predvidenih 3000 ha, če ne še več.

Najpodjetnejši nakupovalec zasebnih zemljišč je v murskosoboškem okraju gotovo kmetijska zadruga v Murski Soboti. Na upravi pravijo, da odkupijo vsa zemljišča, ki jim jih zasebni lastniki ponudijo, brez ozira, kako velike so posamezne parcele in kako so razmetane druga od druge. Razliko delajo le v tem, da so najprej odkupili tam, kjer so predvideli, da bodo sejali ozimino, drugod pa sklepajo pogodbe zdaj in bodo še po setvi. Vseh ponujenih zemljišč namreč ne morejo odkupiti naenkrat.

To so potrdili tudi ponudniki zemljišč. Nobenega nismo našli, ki bi povedal, da je zadruga zavrnila njegovo ponudbo, češ da njegove parcele iz kakršnih koli razlogov ne more kupiti. Tistim, s katerimi ne more takoj narediti pogodbe, le svetuje, naj počakajo, saj bo do pomladanske setve odkupila vsa ponujena zemljišča.

A kako bo zadruga obdelovala takšne razmetane parcele? Ali pri takšni proizvodnji ne bo imela velike izgube? Tako sprašujejo tisti, ki se še vedno ubadajo z malimi parcelami splošnega ljudskega premoženja ali se jih celo branijo, ker jih ne znajo združiti v večje površine.

Na proizvodnih obratih kmetijske zadruge Murska Sobota pravijo, da jim odkupljene parcele ne povzročajo nobenih preglavic, pa tudi izgube jim ne bodo. Odkupljena zemljišča namreč »sprotno« arondirajo s prostovoljnimi zamenjavami parcel z drugimi lastniki. Pri tem so zelo prožni. Nakup neke odročne parcele ne odlašajo tako dolgo, da bi našli kmetovavca, ki bi bil pripravljen zanjo zamenjati drugo na območju, ki ga je zadruga predvidela za svoje veliko polje, ampak najprej kupijo, da potem laže delajo kombinacije za zamenjavo. Pri zamenjavi neenako velikih parcel ali zemljišč različne kakovosti obračunajo razliko v denarju. Z denarjem, ki ga pri takih zamenjavah zadruga prejme od nekaterih kmetovavcev, ona drugim plačuje razliko.

S tako prožnimi zamenjavami so samo s prostovoljnimi dogovori z zasebnimi lastniki vmesnih parcel arondirali preko 110 ha odkupljenih zemljišč in naredili nekaj velikih polj. Pri Murski Soboti, med Bukovci in Krogom, kjer so določili središče združenega bivšega murskosoboškega in bakovskega obrata, so naredili dve veliki polji, ki merita 21 in 16 ha. V Nemčavcih, na območju obrata Markišavci, so arondirali 17 ha odkupljenih zemljišč, v drugem kosu pa zemljišč, v drugem kosu pa arondirajo še 14 ha. Tam arondacijo ovirata dva zasebnika, zoper katera bo treba uporabiti predpise, če se ne bodo mogli pobotati. Tudi na tišinskem obratu pri novem gospodarskem poslopju so že arondirali 8 ha. Parcele pa še naprej zamenjujejo, zato jim ne bodo povzročale težav pri obdelavi.

Enako uspešno arondira odkupljena zemljišča tudi kmetijska zadruga v Martjancih, ki doslej odkupljenih 70 ha združuje v dve veliki polji. Tako sta ti dve zadrugi s prakso ovrgli mnenje, ki je ponekod še vedno zelo močno, da je zemljišča mogoče odkupovati le tam, kjer so predvidena velika družbena polja, ali le tiste odročne parcele, za katere je vnaprej zagotovljena zamenjava.

J. Petek

Velenjska dekleta v zagati

V šoštanjski in mozirski občini so zaradi nerazvite lahke industrije težave pri zaposlovanju ženske mladine

Najbolj pereč problem velenjskega zavoda za zaposlovanje je trenutno zaposlovanje ženske mladine. Podatki namreč kažejo, da je med 400 ženskami, ki iščejo zaposlitev preko zavoda, kar 275 mlajših od 25 let. To pa seveda niso vsa dekleta iz šoštanjske in mozirske občine — na tem področju namreč dela zavod — ki nimajo zaposlitve; mnoge čakajo na boljše čase doma, tiste, ki so letos izpolnile šolsko obveznost, in jim doslej ni uspelo najti zaposlitve, pa se še niso prijavile na zavodu.

Letos je uspelo zavodu najti učna mesta 28 dekletom, in sicer v glavnem v uslužnostni obrti. Razen tega je tudi Rudnik lignita Velenje obljubljal 26 mest za dekleta, vendar iz tega ni bilo nič. Jasno je, da je 28 mest le kaplja v morje. No, pa bi še nekako šlo, če bi imela vsa dekleta pogoje za uk, se pravi končano osemletko. Je pa tako, da mnoga končajo šolsko obveznost že pred osmim razredom. Letos je bilo trinajst takih, ki so končala v 5. razredu, 42 jih je obtičalo v šestem, 81 pa v sedmem. S takimi je seveda težko. Podjetja se namreč mladih delavk branijo, ker imajo po zakonu razne ugodnosti, n. pr. daljši dopust ter oprostitev nočnega in težkega dela. To pa je za podjetje ekonomska izguba.

Zgodi se torej, da mnoga dekleta ostanejo tudi leto ali dve doma, ker ne morejo najti zaposlitve. To pa je ekonomska izguba za družino, zlasti, če je socialno šibka in duševna izguba za dekle, ki se v tem času kaj lahko odvadi delati.

Problem zaposlovanja ženske mladine je v šoštanjski in mozirski občini še zlasti pereč, ker ni lahke industrije. V mozirski občini je le nekaj lesno industrijskih obratov, v šoštanjski občini pa je težišče na velenjskem rudniku. Tu seveda delajo večinoma moški, in to mlajši moški; večina njihovih otrok pa je še šoloobveznih, kar pomeni, da bo vedno več fantov in deklet, ki bodo iskali zaposlitve. Perspektive pa niso ravno rožnate. Galanterijski obrat v Šoštanju, kjer je zaposleno 110 ljudi, večinoma žensk, nima možnosti za razširitev. Razširila se bo le tovarna elektroopreme »Gorenje« v Velenju, ki bo v novem obratu zaposlila 400 ljudi. Vendar še ni gotovo niti, kdaj bodo začeli graditi novi obrat, še manj pa, kdaj ga bodo končali. Podobna je stvar z velikim kemokombinatom, ki ga bodo gradili v Velenju. V kombinatu samem sicer ne bo kaj prida delovnih mest za ženske, zato pa toliko več v lahki industriji, ki se bo razvila ob kombinatu. Seveda pa je tudi to stvar daljšega obdobja.

To so perspektive, ki pa, žal, ne spremene dejstva, da je nekaj sto mladih deklet že zdaj brez zaposlitve. Vendar pa ta zagata le ni brez izhoda. Prvič: dekleta se bodo morala usmeriti tudi v kmetijstvo, kar jim doslej ni dišalo preveč. In drugič: z razvojem mesta in industrije se bo morala nujno okrepiti uslužnostna obrt, ki je je zdaj še presneto malo. V šoštanjski občini že zdaj 80 odstotkov prebivalstva živi od industrije. V prihodnjih letih se bo ta odstotek gotovo še zvišal, to pa bo nujno zahtevalo močno razvite uslužnostne servise; s tem pa se bodo odprle tudi nove možnosti za zaposlitev.

A. Novak

Ste že naročili jutranjik »DELO«

Franc Puhar:

Besnica pod vplivom industrijskega razvoja

Nedavno je kranjska tiskarna dotiskala brošurico, ki jo je napisal Franc Puhar o družbeno-političnih procesih v vasi Besnica, ki leži v neposredni bližini Kranja. Pomembno je posebno tisto obdobje, ko je industrija v Kranju v toliki meri vplivala na vas, da lahko govorimo o bistvenih spremembah zaradi povečanja sloja delavcev, delavcev-kajžarjev in delavcev-kmetov. Ne glede na to, da je ekonomska stran problematike šibkeje obdelana, pomeni to delo resen študijski korak v smeri pojasnjevanja pojavov na vasi, ki jih povzroča družbena preobrazba. Praktična vrednost tega dela je predvsem v metodi prikazovanja pojavov, ker je zelo nazorna z mnogimi primeri, dobljenimi na samem terenu in ker s poljudnim jezikom najbolj prepričljivo nastopamo v razgovorin s kmeti in bivšimi kajžarji — sedaj delavci — kam razvoj pelje in kakšne zaključke lahko napravi v takem položaju družba ali posameznik.

Avtor se je sicer omejil na majhno vas, kar mu je olajšalo delo pri zbiranju podatkov, vendar bi človek želel podobne in tako kvalitetne študije za kranjsko ravan in Sorško polje, kjer je rekonstrukcija kmetijstva postala nujnost. Nekatera dejstva razločno pripravljajo določene zaključke, ki jih pa avtor sam ni napravil. Pri tem mislim na vprašanje velikih stroškov za prevoze delavcev v tovarne, močno gradnjo stanovanjskih hišic po vaseh — namesto stimulativne gradnje stanovanj v Kranju in sprejemanju take urbanistične politike, ki bi očuvala kmetijske površine samemu kmetijstvu in hitrejši preobrazbi. Vprašanje decentralizacije industrije na kranjskem terenu je najbrže dosti manj upravičeno kot postavlja avtor. Kot rečeno, bi bili lahko zaključki ekonomskega, urbanističnega in zlasti agrarnega značaja mnogo bolj konkretni in jasnejši, ker zbrano gradivo take zaključke dovolj nakazuje in utemeljuje.

Studija ni samo močno zanimiva, temveč je lahko soliden primer vsem tistim, ki bi se lotili podobnega dela. Takih del pa nam posebno primanjkuje v rajonih, kjer je socialistična preobrazba vasi močna ali pa pred vrati. Zato bi bilo koristno, da se najdejo iz vrst političnih delavcev tisti, ki bi na sličen način obdelali Ljubljansko polje in sploh okolico Ljubljane, spodnjo Savinjsko dolino, Dravsko polje in podobno.

Inž. Janez Perovšek

ELEKTROOPREMA ZA CENTRIFUGE

novi proizvod podjetja „Elektrosignal“ iz Ljubljane

»Elektrosignal« proizvaja v kooperaciji z »Jedinstvom«, Zagreb, kompletne centrifuge za proizvodnjo sladkorja. Letos bodo postavljene centrifuge v domačih tovarnah, v naslednjem letu, po izvršenih preizkušnjah, pa se predvideva obširen izvoz teh artiklov v inozemstvo.

Elektroprema centrifug je kooperacijski predmet »Elektrosignala« ter predstavlja dokaj kompliciran sklop električnih aparatov, obenem pa zahteva nekaj novih elementov, razvitih prav za potrebe centrifug.

Cetrifuge poganja trofazni asinhroni motor z drsnimi obroči. Moč motorja znaša 71 KS. Ta motor mora pospeševati centrifugo, s katero je elektromotor direktno vezan preko elastične sklopke do 1000 vrtljajev v minuti. To pospeševanje se mora izvršiti avtomatsko po naprej predpisanem programu.

Rotorski uporniki morajo biti opremljeni s potrebnim številom odcepov, katere kratko spajajo kontaktorji. Vklop kontaktorjev ni odvisen od časovne nastavitve, temveč od tahometričnih relejev, ki pri dosegu nastavljene vmesne hitrosti vklopijo naslednji kontaktor, ki ponovno skrajša rotorski upor pogonskega motorja.

Tako doseže naprava svojo polno hitrost in ostane določen čas pri konstantnem številu vrtljajev, nato pa prične z avtomatskim zaviranjem. Zaviranje je različno, odvisno od izvedbe.

»Elektrosignal« je razvil dva sistema zaviranja in sicer: protitočno zaviranje in pa dinamično zaviranje.

Protitočno zaviranje dosežemo na ta način, da se zamenjata dve fazi, elektromotor se pa spaja iz stika trikot v stik zvezda ob ustrezni vrednosti ohmske upornosti rotorskega kroga, da tako dobimo primerni zavorni moment ob še znosnem tokovnem udarcu na omrežje. Dinamično zaviramo pa na ta način, da na stator pritisnemo enosmerno napetost, ki povzroča stoječe polje v elektromotorju. Rotor elektromotorja se vrti v tem polju ter se pojavi v njem rezalna napetost, ki potisne preko ustrezno nastavljenih uporov odgovarjajoči tok. Ta tok in stoječe magnetno polje ustvarita potrebni zavorni moment.

Obe vrsti zaviranja sta pri nazivnem številu vrtljajev učinkoviti, nato jima zavorni moment pade, kar velja posebno za dinamično zaviranje, pri katerem zavorni moment pri številu vrtljajev O praktično izgine. Zaradi tega zaviramo električno samo do približno 50 odstotkov nazivnega števila vrtljajev centrifuge. Nato pa prevzame zaviranje mehanska zavora. To točko prehoda od električnega zaviranja na mehansko zaviranje prav tako določijo posebni tahometrični releji, ki jih je »Elektrosignal« razvil prav posebej v ta namen. Zahteve teh tahometričnih relejev so, da reagirajo vedno v isti napetostni točki ter da so robustni in neodvisni od temperature okolja. Prav tako se od njih zahteva, da se njihova delovna točka lahko v širokem razponu menja ter se tako lahko justira program na montaže, kjer se šele dokončno ugotovi točen statični moment naprave, ki ga je računsko dokaj težje ugotoviti, kot pa dinamični moment.

Mehansko zaviranje se nato nadaljuje do hitrosti izpraznjevanja, ki znaša ca. 60 vrtljajev na minuto. V tem trenutku se priklopi napravo na poseben pomožni motor, ki vzdržuje to število za časa praznjenja naprave. Tudi ta točka se določi s posebnim tahometričnim relejem. Problemi pri izvedbah tahometričnih relejev so ravno široka napetostna območja, saj mora na isto tahodinamo priključena relejna skupina registrirati vrtljaje v razponu 1000:60, kar je pri običajnih izvedbah napetostnih relejev nedosegljivo.

Zgornji program števila vrtljajev kot funkcija časa obenem pa spremljan s spremenljivim zamašnim momentom zahteva še cel kup dodatnih avtomatskih gibov, kot zapiranje pokrova centrifuge, odpiranje ventilov za izpiralno vodo, odpiranje in zapiranje pare, umikanje in izpadanje izgrebala v centrifugi, vklapljanje in izklapljanje raznih izpustnih ventilov itd. Vse te posamezne funkcije se avtomatsko sprožijo ter so medsebojno blokirane, ker bi v nasprotnem primeru lahko prišlo do nepopravljive škode.

Ta naprava je izdelana iz domačega materiala, dosedaj pa so ti objekti predstavljali izključno drago uvozno opremo, tako da pomeni osvojitev proizvodnje tega artikla novo pridobitev...

8053

Pisma bralcev

Za številko reševalne postaje bi morala pa že vedeti

Tovariš urednik,

nujno sem potrebovala zdravniško pomoč. Zato sem hitro stopila na piransko pošto, da bi telefonično poklicala rešilno postajo v Izoli. Bilo je ob 19.30.

Za linico sta sedela dva mlada uslužbenca, moški in ženska, pred linico pa sta stali še dve stranki. Prosila sem ju, naj mi dasta prednost, kar sta obe z razumevanjem takoj storili.

Ko sem uslužbenki povedala, kaj želim, mi je rekla, naj povem telefonsko številko rešilne postaje. Ker za številko nisem vedela, sem jo prosila, naj pogleda v imenik. Kako smo potem kakih deset minut iskali pravo številko, namreč številko rešilne postaje v Izoli, in kako smo vrteli telefon, ne bom pripovedovala. Ko je uslužbenka bolnišnice, ki je tudi čakala na telefon, to videla, mi je svetovala, naj grem telefonirat v bolnišnico.

Toda tudi tu ni šlo tako gladko. Ker imajo v bolnišnici predpis, da so privatni pogovori prepovedani, pri vratarju nisem mogla telefonirati. Šele ko sem mu razložila, za kaj gre, se je omehčal in poklical dežurno sestro. Ta mi je takoj ustregla, vendar je od takrat, ko sem prišla na pošto, pa do prihoda rešilnega avtomobila preteklo kar 40 mit.

Tudi tega ne bom opisovala, kaj je bilo z bolnikom med prevozom in po prevozu — k sreči se je vse dobro izteklo. Zapišem pa naj, da bi moral poštni uslužbenec v Piranu vedeti vsaj za številko rešilne postaje v Izoli.

Štefanija Herman,
Piran, Ulica IX. korpusa 13

»Trgovci sedijo na ušesih«

Tovariš urednik,

pošiljamo odgovor na članek pod gornjim naslovom, ki je bil objavljen v »TT« z dne 25. septembra 1962.

V tem članku pisec zelo ostro in neupravičeno napada trgovino s sadjem in zelenjavo in konkretno tudi naše podjetje; govori celo o »dolgih prstih in milijonskih zaslužkih«. Menimo, da je to žalitev našega kolektiva, ki se trudi, da bi ustregel potrošniku in proizvajalcu.

Pisec članka ne ve, kako se odvija naša trgovina, saj vidi samo cene proizvajalca, ne pove pa, po kakšni ceni je prodala blago zadruga, ne navaja stroškov prevoza, kala, gniladi, stroškov prebiranja in embalaže, obveznosti do družbe ter ostalih upravnih stroškov. Konkretno v našem primeru je marža za šest mesecev 16.10%, kar pomeni, da je nasproti lanskemu letu za 0.56% nižja, in to kljub povečanju vseh režijskih stroškov. Iz tega se vidi, da je podjetje dobro gospodarilo in ni ustvarjalo na račun zviševanja cen mastnih dobičkov, kot navaja pisec. Marža v detajlu, ki jo določi občinski ljudski odbor, znaša 13%; to je najnižja taka marža v FLRJ, do 17%, nižja kot v Beogradu, Zagrebu, Reki, Sarajevu in Splitu. Kako naj torej delamo milijonske dobičke?

Neresnična je navedba pisca, da smo zvišali ceno grozdja v Titovem Velesu na 90 din. Z zastopstvom »Lozar« — Titov Veles smo trgovali več let. Letos je to posestvo ponudilo grozdje, in sicer ves pridelek, po 90 din. Na to ponudbo sploh nismo odgovorili, ker smo menili, da je cena previsoka.

Cene paradižnika lahko pojasnimo samo s tem, da kvalitetnega paradižnika, ki bi bil primeren za transport, pod 30 din nismo mogli dobiti. Paradižnik nabavljamo v Kopru, ker je to najugodneje. V zvezi z govoricami, kako poceni je paradižnik v Makedoniji, se je naš uslužbenec obrnil na gospodarsko zbornico FLRJ; tu je dobil pojasnilo, da ponujajo v Makedoniji paradižnik po 8 do 12 dinarjev. Takoj smo po teleprinterju naročili dva vagona paradižnika za prehrano, ki mora ustrezati JUS, a dobili nismo niti odgovora.

Pisec nadalje trdi, da se ne poslužujemo brzovoznih prog. To je brez osnove. Podjetje se izključno poslužuje brzovoznih odprem in pri vseh dobaviteljih to tudi zahteva. Lahko pa trdimo, da je popolnoma vseeno, ali odpremljajo blago navadno ali brzovozno, saj pride npr. blago iz Makedonije le redko prej kot v petih dneh. O tem lahko dobi vsakdo pri nas točne podatke za vrsto konkretnih primerov. Stalno se tudi dogaja, da pridejo vagoni v Zalog ob 6. uri zjutraj, na tir trga na debelo pa jih postavijo šele ob 16. uri; tako se prevzem podaljša za en dan, kar zelo vpliva na pošiljke. Kljub obljubi, da bodo to uredili, se doslej še ni nič spremenilo.

Pisec se na koncu vprašuje, kakšen odnos ima ta trgovina do našega potrošnika, do našega delovnega človeka; navaja celo, da se ne ravnamo po sklepih IV. plenuma ZK. Odgovarjamo mu, da se naš kolektiv dobro zaveda svojih dolžnosti, da vestno izpolnjuje svoje naloge in da se ravna po sklepih IV. plenuma ZK. Če pa potrošniki in javnost želijo še kakšnih pojasnil, smo jih vedno pripravljeni dati.

Za trgovsko podjetje
»Sadje zelenjava:
Ludvik Roče, direktor

(Opomba uredništva. — Zgornji odgovor smo nekoliko skrajšali — predvsem smo spustili podatke za posamezne trditve — ker je bil zelo obširen.)

O kolodvorski restavraciji v Celju

Tovariš urednik,

na službenih potovanjih se večkrat ustavim tudi v kolodvorski restavraciji v Celju, ki je odprta do 4 zjutraj. V začetku nisem bil posebno pozoren na goste, ki so prihajali v restavracijo vinjeni, potem pa me je začelo to motiti. Opazil sem namreč, da se te restavracije poslužuje le kakih 10% potnikov, drugi gostje pa so Celjani, ki nikamor ne potujejo.

Ali ni to zato, ker so potnikom, ki bi se v restavraciji radi okrepčali, predvsem pa odpočili, odveč vinjeni gostje. Sicer pa menim, da so kolodvorske restavracije, ki so odprte do rannih ur, potrebne predvsem tam, kjer odhajajo vlaki tudi po polnoči, kot na primer v Ljubljani in Mariboru, ali pa v Zidanem mostu, kjer čakajo vlaki tudi po več ur.

Ivan Gombač,
Celje, Trubarjeva 2

Srnjak v pasti divjih lovcev zankarjev

Tovariš urednik,

10. oktobra v popoldanskih urah — bil je zelo lep jesenski dan — sva šla s prijateljem Martinom Pavlinom mimo Otočca na Krki in Struge v tako imenovani Polhograški gozd. Ko sva prešla podrto bukovo deblo, edini prehod čez potok, sva nenadoma zaslišala neko šumenje in lomastenje. Radovedna, kaj se dogaja, sva zavila v tisto smer.

Kmalu sva opazila srnjaka, ki se je ujel v zanko divjega lovca. Z vso silo se je boril, da bi se rešil jeklene žice, ki mu je čedalje bolj stiskala vrat. Drevo, za katero je bila zanka privezana, je bilo že močno odrgnjeno — srnjak je bil v zanki že delj časa. Spogledala sva se in ugibala, kdo je brezvestnež, ki je to storil, a za premišljanje ni bilo časa. Hitro sem snel torbico in stopil k srnjaku, da ga rešim. Ko sem šel proti njemu, je zajokal kakor otrok. Hotel je zbežati, a kako? Po skoku je obležal. Šele ko sem ga pobožal, se je pomiril. Z veliko težavo sem ga rešil že močno zategnjene žice. Srnjak je nekaj časa hropel, ko pa se je nekako opomogel, me je pogledal, kot da se mi hoče zahvaliti za življenje, in urno skočil na drugo stran potoka. Vesel sem bil, da sem žival rešil iz zanke krutega divjega lovca.

Toda dogodka še ni konec. Ko sva s prijateljem gledala za srnjakom, ki je že pretekel travnik in se skril za grmovje, sva spet zaslišala podobno lomastenje kot prvič. Kaj se je spet zgodilo? Naglo sva se obrnila in stekla po bukovem hlodu čez potok in čez travnik do mesta, kjer so se majale vrbove veje. In glej novo presenečenje! Isti srnjak se je spet ujel v drugo zanko. Z zanko okrog vratu je ležal v potočku, na pol mrtev. Takoj sem ga potegnil iz vode in položil na travo. Spet sem ga le s težavo rešil žice. Šele čez nekaj časa je začel hropsti in kazati znake življenja. Ker nisem lovec in ne vajen nuditi pomoč živalim, imam pa rad divjad, nisem vedel, kaj naj storim. Medtem pa je srnjak vendarle vstal in odskakljal. Z ogorčenjem in jezo sem uničil obe zanki.

Dogodka, ki sem ga opisal, zlepa ne bom pozabil. Pozabil pa tudi ne bom divjih lovcev-zankarjev; zame so to izvržki, ki bi jih morali neusmiljeno preganjati.

Jože Hrovat,
Novo mesto,
Cesta komandanta Staneta 32

Nepotrebni zastoji

Tovariš urednik,

sedaj, ko dajemo velika sredstva za podvoze, da bi tako omogočili promet brez zastojev, si ponekod morda s površnostjo zapiramo proste poti. V mislih imam križišče Karlovške ceste z odcepom v predor pod Gradom.

Semaforni sistem tega križišča zapira v treh smereh promet povsem po nepotrebnem za tretjino časa: nobenega razloga ni, da ne bi bila tedaj, ko je odprt promet v smereh E in D (glej skico) odprta tudi smer F; isto velja za smer B tedaj, ko se razvija promet v smereh A in F, in za smer D tedaj, ko sta odprti smeri B in C.

Verjetno bi se dalo to preurediti z majhno prevezavo na semaforskih stikalih ter tako odpraviti nepotrebne zastoje in izgubo časa.

Dr. Z. Petkovšek,
Ljubljana, Janežičeva 3

Pripis uredništva:

Pisarna tajništva za notranje zadeve OLO Ljubljana (tov. Slavko Oblak) nam je na zgornje pismo poslala tale odgovor:

Na križišču Karlovške ceste z odcepom v predor je trofazni način signaliziranja; ta je za tako križišče najbolj primeren, ker so pešci popolnoma zavarovani, za motorni promet pa teoretično ni možnosti za karambole.

Ko je odprt promet za vozila v smeri E D, je hkrati odprt prehod za pešce pri smeri A B; zato ni mogoče hkrati odpreti še smeri F, ker bi bili pešci na prehodu A B direktno izpostavljeni vozilom, ki bi vozila iz smeri F; to pa ni dopustno. Enako je tudi v ostalih primerih, ker se prehodi za pešce odpirajo v zaporedju AB — DC — EF.

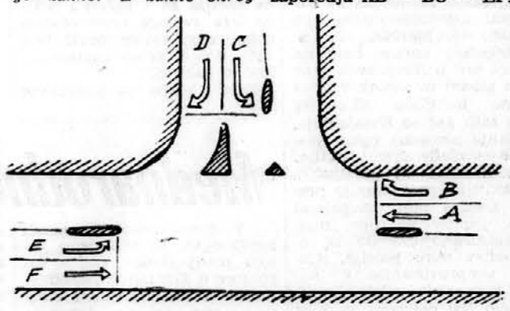

Mladi iz Mežice. Zdaj so še zvesti člani svojih pionirskih organizacij — zakaj ne bi postali tudi zgledni mladinci? Foto: Peštaj

KJE JE POLOVICA MLADIH RAVENSKIH OBČANOV?

Na to osrednje vprašanje v poročilu o aktivnosti ravenske mladine so poskušali najti odgovor na minulem plenumu občinskega odbora SZDL na Ravnah. Kje so vzroki, da ni dovolj mladine na mladinskih sestankih, zakaj ni bolj aktivna v družbenem in političnem življenju? Zakaj jo najdemo tako pogosto na plesu, v kinu, pri prebiranju kriminalnih romanov?

Vprašanja in očitki, ki se na razpravah o problemih naše mladine redno ponavljajo. V prid razpravi na Ravnah lahko zapišemo, da so navzoči predstavniki krajevnih organizacij SZDL in drugi samokritično ugotovili del svoje krivde za takšno stanje. Iz vseh primerov o aktivnosti in neaktivnosti mladih je namreč sililo na dan vprašanje — kaj so v pomoč mladim storili starejši, ki mladino sicer radi obravnavajo kot »problem«, premalo pa kot svojo prvo skrb.

Same mladinske organizacije ne morejo v celoti prevzeti odgovornosti za vzgojo mladih, pomoč ostalih organizacij pa ni bila zadostna. Često niso znale izkoristiti pripravljenosti mladih, ki so želeli biti družbeno koristni. Značilen primer za to je bil na Ravnah, ko so odklonili pomoč mladine pri urejanju otroškega igrišča in raje najeli plačane delavce.

Plenum je kritično ocenil tudi same metode dela v mladinskih organizacijah. Kot osnovni vzrok za nezadosten odziv k delu v teh organizacijah so označili sedanje toge oblike dela, ki mladino ne pritegnejo. Prav pri iskanju novih, sodobnejših in pestrejših oblik dela mladinskih organizacij so lahko izkušnje starejših izredno dobrodošla pomoč. Šele tedaj, ko bodo mladi našli v krogu svoje organizacije tudi potrebno sprostitev in razvedrilo — pa četudi pri organiziranem plesu — jih bo laže zainteresirati za resnejše delo in študij.

Kako spremeniti dosedanje delo mladinskih organizacij in kako preiti k novim oblikam — to bodo na bližnjih sestankih proučile krajevne organizacije SZDL glede na svoje razmere. Hkrati z njimi pa naj bi vprašanje vzgoje mladih postavile na dnevni red tudi vse ostale družtvene organizacije, ki nedvomno želijo zase sposobne mlade kadre.

Posebne skrbi pa naj bo deležna delavska mladina. Upravičeno jo pričakuje od sindikalnih organizacij v podjetjih, ki bi morale vzgojo mladih delavcev uvrstiti med svoje najvažnejše naloge. Te skrbi je bilo doslej premalo. Plenum je opozoril na pomanjkljivosti pri zaposlovanju mladine, ko kadrovsko-socialne službe v podjetjih ne upoštevajo priporočil mladinskih organizacij. Tako se dogaja, da imajo pri sprejemanju nove delovne sile prednost žene vodilnih delavcev, mlada dekleta pa ne vedo, kam.

Ob večji podpori političnih organizacij v podjetjih bi tudi klubi mladih proizvajalcev in aktivi mladih komunistov postale bolj znane organizacije, ki bi lahko mnogo storile za strokovno in idejno vzgojo mladih delavcev. Za uspeh vseh prizadevanj pri vzgoji mladih, za njihovo vključevanje v družbeno politično življenje pa bo potrebna večja koordinacija, več skupnega dela in temeljitih, dolgoročnih akcij. (jp)

● SLOVENJ GRADEC

PROSLAVA TEDNA OZN

Na srednji ekonomski šoli v Slovenjem Gradcu imajo delaven klub OZN, ki je že večkrat pripravil razne prireditve in razstave. Sedaj se pripravljajo na proslavo tedna Organizacije Združenih narodov. V ta namen bodo priredili v sodelovanju z umetnostnim paviljonom razstavo kakih 300 fotografij, ki bodo prikazale delo svetovne organizacije. M.

● ZGORNJA ŠČAVNICA

REKORDEN PRIDELEK — NAJBOLJSA SPODBUDA

Na območju kmetijske zadruge Ščavnica-Velka je letos v proizvodnem sodelovanju več zasebnih kmetovalcev pridelalo po 5500 do 6000 kg pšenice na hektar. Ta uspeh je bila največja spodbuda za pridelovanje donosnih sort pšenice in setev priznanega semena tudi pri drugih kmetovalcih. Veliko navdušenje kmetovalcev za setev priznanih semen je presenetilo celo zadružno vodstvo, ki je mimo 6000 kg semena za lastno proizvodnjo naročilo v avgustu za zasebne kmetovalce 10.000 kilogramov semenske pšenice. Doslej je zadruga razdelila zasebnim kmetovalcem 16.000 kilogramov pšenice, zanje pa potrebuje še 8000 kg, ki jo bo prejela v prihodnjih dneh.

Nekateri kmetovalci namreč želijo letos sejati priznano seme, čeprav bi še lahko uporabili za seme lastni pridelek donosne sorte pšenice, za katerega so dobili priznano seme predlanskim. Sicer pa je zadruga sklenila z zasebnimi kmetovalci za dobro četrtino več pogodb o proizvodnem sodelovanju pri pridelovanju pšenice kot lani. J-k

● DRAVOGRAD

GRADNJA NOVIH TRGOVSKIH PAVILJONOV

Trgovsko podjetje »Ojstrica« v Dravogradu bo začelo v prihodnjih dneh graditi nove trgovske paviljone v podaljšku hotela »Košenjak« proti mostu. Lokacijo na tem mestu so že odobrili in dela naročili pri gradbenem podjetju v Dravogradu. V novih paviljonih bodo uredili trgovino za pohištvo, mesnico in trafiko. —an

GOZDNO-GOSPODARSKI NAČRT SO IZDELALI

V Dravogradu so izdelali gozdno-gospodarski načrt za gospodarsko enoto labilnih družbenih gozdov za obdobje 1958-1967. Ta desetletni elaborat je pregledala posebna strokovna komisija. Razen tega so obravnavali na sejah sveta za kmetijstvo in gozdarstvo ObLO ter na dveh občinskih sejah, na katerih so ga odborniki tudi potrdili. —ok

● GORNJA RADGONA

Praznovanje občinskega praznika

Radgonski občani so 15. oktober — občinski praznik lepo praznovali. V Vidmu ob Ščavnici so v počastitev praznika odprli javno sodobno opremljeno kopališče in še nekatere druge naprave, ki so vključene v zavod za pospeševanje elektrifikacije na deželi. Prav tam so odprli prenovljeno zdravstveno postajo.

V počastitev praznika je v Gor. Radgoni, Vidmu ob Ščavnici in Radencih gostoval slovenski oktet. Dvorane so bile povsod nabito polne. V Gor. Radgoni je bila slavnostna seja občinskega ljudskega odbora. Slavnostni govor je imela predsednica ObLO Marija Levar. Po končani seji je zbranim odbornikom in predstavnikom delovnih organizacij čestitala k občinskemu prazniku delegacija radgonskih pionirjev, Golarjev mladinski pevski zbor pa je zapel v počastitev praznika nekaj borbenih pesmi.

Ta dan so krenile iz Gor. Radgone, Vidma ob Ščavnici in Radenc partizanske patrulje, ki so obiskale partizanske družine padlih borcev in imele pri spominskih ploščah in spomenikih kratke žalne svečanosti. Sprejem vseh patrulj je bil pri Negovi s primerno počastitvijo tamkaj padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Ika

SESTANEK AKTIVA ZA RAZLAGO PREDOSNUTKA USTAVE

Občinski odbor SZDL je te dni sklical v Gor. Radgoni sestanek aktiva za razlago predosnutka ustave. Sestanka se je udeležilo blizu 50 predstavnikov družbeno-političnih in delovnih organizacij. Na aktivu so v treh referatih obravnavali predosnutek ustave s političnega družbenega vidika, položaj delavskih organizacij po predosnutku in predosnutek ustave v zvezi s statutom ObLO. Pomenili so se, da bodo ustavo obravnavali po vseh sindikalnih podružnicah, krajevnih odborih SZDL in po vseh večjih vaseh. Ika

POUDAREK NA SODOBNIH GRADBENIH ELEMENTIH

Gornjeradgonsko opekarniško podjetje je začelo izdelovati sodobne gradbene elemente, s katerimi bodo pocenili in pospešili gradnje. Delajo modularne opečne izdelke, ventilacijske in dimne tuljave ter nekatere druge materiale. Trenutno izdelujejo samo deset odstotkov klasične opeke. Okrepili bodo oddelek za proizvodnjo strešnikov in ga mehanizirali, ker imajo možnosti za izvoz strešne opeke. -ok.

IZOBRAŽEVALNE TEČAJE BODO ORGANIZIRALI

Delavska univerza v Gornji Radgoni bo v zimski izobraževalni sezoni 1962-63 organizirala tečaje za nemščino, slovenščino in knjigovodstvo. Če bo dovolj reflektantov, bodo organizirali tudi strojepisni tečaj. K.

Jasna orientacija v turističnem razvoju Pomurja

Slatina Radenci, 16. okt. — Na včerajšnji razširjeni seji sveta za blagovni promet OLO Murska Sobota so udeleženci v razpravi o splošnih smernicah razvoja turizma v Pomurju enotno potrdili tri osnovne smeri razvoja: dopolnjevanje zmogljivosti zdravilišča Slatina Radenci, nadaljnji razvoj maloobmejnega prometa in razširitev lovnega turizma. Predvsem po zaslugi teh treh činiteljev se namreč Pomurje že uvršča med aktivnejša turistična območja, saj se je samo obisk tujih gostov v desetih mesecih letošnjega leta povečal v primerjavi z istim obdobjem lani za 57% (53.000 nočitev). Devizni priliv se je v primerjavi z minulim letom povečal kar za šestkrat.

Obsežen investicijski program, ki predvideva samo letos 286 milijonov dinarjev naložb — od tega 147 milijonov že realiziranih — je uvod v obsežne graditve in adaptacije gostinskih in turističnih obratov, urejanja izletniških točk in podobno. Samo v Slatini Radencih bodo prihodnje leto investirali skupno 600 milijonov dinarjev (od tega 250 milijonov lastne udeležbe), medtem ko bodo naložbe v turizmu in gostinstvu v Vseh šestih občinah okraja Murska Sobota znašale v letu 1961-65 okrog 960 milijonov dinarjev.

Da bi zagotovili turizmu in gostinstvu kar najskladnejši razvoj, so na posvetovanju poudarili potrebo po pospešeni izdelavi dolgoročnega programa turističnega razvoja za Pomurje. Tak program ima za sedaj samo zdravilišče Radenci, ki se bo z dograditvijo zdraviliškega doma in z vrsto gradenj za zdraviliško, gostinsko in turistično dejavnost uvrstilo med najmočnejše turistične centre pri nas.

Udeleženci posveta so tudi menili, da bi kazalo ustanoviti zavod za programiranje, kjer bi po naročilih občin in okraja izdelovali študije in perspektivne programe. Vrsta novih turističnih pridobitev v vseh občinah soboškega okraja pa obvezuje vse družbene činitelje, zlasti še turistična društva, trgovino in gostinstvo, da bodo v najkrajšem času ustvarili pogoje za nakazani razmah turizma v Pomurju in potrebe naglo rastočega maloobmejnega prometa. B. B.

● SLOVENSKA BISTRICA

NUJNA JE ADAPTACIJA HOTELA

V občini Slovenska Bistrica si prizadevajo, da bi razvili turizem, saj imajo lepe naravne točke in znamenitosti. Med najnujnejša dela vsekakor sodi preureditev hotela »Planina« v Slovenski Bistrici, v katerem zaradi stanovanjske stiske še vedno stanujejo stranke. Zanje bo treba poiskati možnosti in sredstva za druga stanovanja. Le potlej se bo uprava hotela lahko lotila preureditvenih del.

Na območju občine je tudi grad Štatenberg, ki ima dovolj prenočišč. Glede na zaščitenost tega kulturno-zgodovinskega spomenika bo treba poiskati tudi sredstva za njegovo redno vzdrževanje. -an

Vprašanja in odgovori

Otroški dodatek

A. K. — Ribno — Kot osebna upokojenka vzdržujete svojega vnuka. Njegova mati se že dalj časa nahaja v tujini, njegov oče, ki je sicer zaposlen, pa zanj ne skrbi. Ali Vam za vnuka pripada otroški dodatek?

Odgovor: Otroški dodatek gre po 14. čl. uredbe o otroškem dodatku za vnuka le, če ta nima staršev, pa tudi če jih ima, vendar le ob pogoju, če so starši popolnoma in trajno nezmožni za pridobivanje ali jim je vzeta roditeljska pravica ali pa so zapustili državo oziroma je njihovo prebivališče neznano. — Glede na navedeno določbo in na podatke Vašega dopisa torej do otroškega dodatka za Vašega vnuka niste upravičeni.

Carinska oprostitev

N. M. — Z denarjem, ki ste ga podedovali v tujini, ste tam kupili več predmetov. Ali ste upravičeni do carine prostega uvoza za te predmete?

Odgovor: Po 4. točki 13. čl. uredbe o začasni splošni carinski tarifi, se carina ne plačuje le za podedovane predmete, ki jih jugoslovanski državljani prinesejo ali dobijo iz tujine. Ta carinska oprostitev torej ne velja za predmete, ki so bili v tujini kupljeni s podedovanim denarjem.

Podstanovalsko razmerje razvedene žene

R. T. — Vaš bivši mož se je vselil kot podstanovalec v prazno sobo leta 1953. Leta 1955 sta se poročila. Po razvezi zakona se je mož odselil in sta ostala v tej sobi z otrokom. Zanima Vas, ali ste zaščiten podstanovalec?

Odgovor: Ker ste s sklenitvijo zakona postala član moževega gospodinjstva, ste po našem mnenju po izselitvi bivšega moža upravičena, da uporabljate sobo na isti podlagi kot jo je on, in ste torej prav tako kot on zaščiteni podstanovalec (mož je začel uporabljati prazen stanovanjski prostor pred 14. 7. 1954), kateremu je mogoče po 177. čl. zakona o stanovanjskih razmerjih odpovedati podstanovanjsko razmerje le v primerih in ob pogojih, ki jih določa zakon za odpoved stanovanjske pogodbe nosilcu stanovanjske pravice.

Prenehanje delovnega razmerja po samem zakonu

J. Č. — Ali tudi delavcu gospodarske organizacije, ki je izpolnil pogoje za osebno pokojnino, preneha delovno razmerje po samem zakonu?

Odgovor: Zakon o delovnih razmerjih, katerega določbe veljajo za delavca gospodarskih organizacij, ne predvideva, da bi delavcu, ki je izpolnil pogoje za osebno pokojnino, prenehalo delovno razmerje po samem zakonu, in se določba 3. točke 1. odstavka in 2. odstavek spremenjenega 137. člena zakona o javnih uslužbencih, po kateri preneha služba uslužbencu po samem zakonu, če izpolni pogoje za osebno pokojnino, za delavce gospodarskih organizacij, tudi smiselno ne more uporabiti.

Nov postopek

Bv. C. — Na podlagi spremenjenega pravnega stališča glede uporabe 203. člena zakona o pokojninskem zavarovanju ste v novem postopku uspeli z zahtevkom, da se Vam znova prevede osebna pokojnina kot visokokvalificiranemu delavcu. Vendar Vam je bila na novo prevedena osebna pokojnina priznana šele s prvim dnem naslednjega meseca po vložitvi zahteve za uvedbo novega postopka. Ali je to pravilno?

Odgovor: Po izrečni odločbi 2. odst. 187. čl. zakona o pokojninskem zavarovanju gredo stranki, če se je začel nov postopek na njeno zahtevo, v vsakem primeru pravice, priznane z novo odločbo, šele od prvega dne prihodnjega meseca po vložitvi.

PRIPOMBA UREDNIŠTVA:

Prosimo bralce in naročnike, naj k vprašanjem prilagajo kupone in poštnino v znesku trideset dinarjev (v znamkah ali denarju) ter navedejo točne in čitljivo pisane naslove. Na vprašanja brez naslovov ne odgovarjamo.

KUPON ZA PRAVNO POSVETOVALNICO »DELA«

Za zimo kvalitetne volnene odeje
volna LAŠKO 1962

GR
OBIŠČITE IX. MEDNARODNI SEJEM ELEKTRONIKE, TELEKOMUNIKACIJ, NUKLEARNE TEHNIKE IN AVTOMATIZACIJE — S POSEBNIM POUDARKOM NA PROMETNIŠTVO
»SODOBNA ELEKTRONIKA«
OD 13. DO 21. OKTOBRA 1962.
Odprto od 9.–18. ure
20% POPUST NA ŽELEZNICI!
GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE
LJUBLJANA

Naš fotozapisek

Kmetijsko posestvo v Lenartu v Slovenskih goricah spreminja slabo donosna zemljišča v bogata polja. Na nižinskem svetu pri Lenartu, ki ga je lani melioriralo in ustrezno obdelalo, je letos pridelalo povprečno po 100 stotov koruze na hektar. Pridelek je večji, kot je kolektiv pričakoval — ob obiranju koruze mora graditi nove koruznjake.
Foto: Petek

● Avtomobilizem na Švedskem

Avtomobilizem na Švedskem izredno naglo narašča. V letu 1961 so prijavili skoraj 200.000 novih vozil. Po uradnih podatkih je zdaj na Švedskem okrog 1,4 milijona osebnih avtomobilov, 130.000 tovornih vozil in 9000 avtobusov. Ker ima Švedska 7,5 milijona prebivalcev, pride na en avtomobil pet prebivalcev ...

● Zmanjšanje brezposelnosti v Italiji

Število brezposelnih v Italiji se je od leta 1954 do danes zmanjšalo za 60 odstotkov. Gre za tiste, ki so bili popolnoma brez dela. Na moško delovno silo odpade 65 odstotkov, na žensko pa 49 odstotkov.

● Ameriška letališča na Antarktiki odprta za vsa letala

Spomladi bodo Američani odprli letališča, ki so jih opremili na Antarktiki za potrebe svojih znanstvenih ekspedicij, za letala iz vseh držav ob edinem pogoju, da bodo letala poprej sporočila maršruto svojega poleta. Ni izključeno, da se bodo sovjetska letala, ki bodo vzdrževala promet med ZSSR in sovjetskim znanstvenim oporiščem na Antarktiki Mirnij, posluževala teh letališč.

● Tadžikistan zaostaja za planom

»Komunist Tadžikistana« je 10. oktobra objavil sporočilo partije in vlade, iz katerega je razvidno, da je ta republika izpolnila le 31,53 % plana, kar zadeva odkup bombaža. V poročilu je rečeno, da je samo 35 do 40 odstotkov kolhoznikov sodelovalo pri obiranju bombaža, in da se bo moralo odslej angažirati pri obiranju bombaža 85 odstotkov kolhoznikov. Obirali ga bodo podnevi in ponoči, tovornjaki, ki z njimi prevažajo obrani bombaž, pa bodo morali biti prekriti.

Za 130 obiralcev, ki se bodo najbolj izkazali, so v republiških skladiščih stimulativne nagrade: 8 avtomobilov »Volga«, 12 avtomobilov »Moskvič«, 60 motorjev in 50 hladilnikov.

● Rentgenski prerez francoskega referenduma

V Franciji je 30,267.900 prebivalcev, ki se z ozirom na starost lahko udeleže referenduma. Od teh je 14,351.000 moških in 15,116.800 žensk. Od le-teh jih je 5,482.400 samskih, kar je važno zato, ker volijo na vseh volitvah bolj v desno.

ODNOSI MED ZDA IN BRAZILIJO

Ameriške plime in oseke

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

RIO DE JANEIRO, oktobra. — Odnosi med »kolosom s severa« in »kolosom z juga« se spreminjajo kot plima in oseka, skoraj v ritmu brazilskih kriz. O tem pričajo med drugim tudi čestokrat nasprotujoče si vesti o datumu Kennedyjevega uradnega obiska v Braziliji. Letos, ko se je Goulart bil s konservativnim kongresom za ustanovitev vlade pokojnega premiera Roche, je Kennedy preložil svoj obisk, ki je bil napovedan za konec julija, na začetek novembra. Kazalo je, da bo pri tem tudi ostalo, toda samo do nove septembrske krize v Braziliji, ko se je Goulart spopadel s kongresom glede vprašanja, kdaj raspisati plebiscit o razširitvi njegovih predsedniških funkcij.

Takrat so se iz Washingtona razširile na pol uradne agencijske vesti, da bi ameriški predsednik znova lahko preložil svoj obisk v Braziliji. Ravno o tem času so pretrgali tudi pogajanja o tem, ali bi bilo mogoče preložiti plačilo brazilskih dolgov ZDA na poznejši datum ali ne. Ameriška družba »Texaco« je odklonila, da bi Braziliji pošiljala petrolej na kredit, ameriški veleposlanik v Riu de Janeiru Lincoln Gordon pa je kritiziral nov brazilski zakon, ki omejuje izvoz dobičkov tujih podjetij. Toda zdaj, ko je tudi zadnja kriza formalno že minila, se je izkazalo, da je Goulart dovolj močan za spopad s kongresom (datum plebiscita so že objavili). Tudi ameriški uradni krogi v Rio de Janeiru so sporočili, da se glede Kennedyjevega obiska ni nič spremenilo in da bo ameriški predsednik obiskal Brazilijo 12. novembra.

Hkrati pa je tako v Washingtonu kot v Riu de Janeiru prišlo do cele vrste ameriško-brazilskih srečanj, vštevši tudi razgovore ameriškega veleposlanika Gordona s predsednikom Goulartom, novim premierom Hermesom Limo in podsekretarjem za zunanje zadeve Bernadesom. O vsebini teh razgovorov so le malokaj objavili, toda očitno je prizadevanje, da bi pred Kennedyjevim obiskom utrli pot za ureditev številnih brazilsko-ameriških problemov.

POLOŽAJ TUJEGA KAPITALA

Izmed teh problemov je najpomembnejši položaj ameriškega kapitala v Braziliji. V začetku letošnjega leta je levi laburist guverner Leonel Brisola nacionaliziral ameriško telefonsko družbo v državi »Rio Grande do Sul«, ne da bi se doslej že sporazumeli o tem, koliko naj bi znašala odškodnina. Medtem so postavili pod državno upravo nekaj podobnih ameriških podjetij tudi v drugih brazilskih državah, ameriški družbi »Hanna« pa so odvzeli več koncesij za izkoriščanje železove rude. Prav tako so sprejeli zakon, ki omejuje izvoz dobičkov tujega kapitala. Tudi poslanice bivšega premiera Roche kongresu pričajo, da skušajo v Braziliji pri celi vrsti gospodarskih panog povečati domačo in zmanjšati tujo udeležbo. Tuji kapital v Braziliji, zlasti ameriški, je ostro kritiziral tako zakon, ki omejuje izvoz dobičkov, kot tudi Rochove poslanice kongresu, medtem ko se ameriška diplomacija prizadeva skleniti z Brazilijo sporazum o zagotovilih za tuje investicije in aranžma o odškodnini za nacionaliziranje tuje družbe v javnih službah. O posameznih problemih so že predlagali rešitve, toda pogajanja niso lahka, saj je treba pomiriti brazilske težnje k selekciji tujih investicij in nadzorstvu nad dobički tujega kapitala ter težnjo tujega kapitala, da bi imel v tej državi čim večjo svobodo.

»STABILIZACIJA« PROTI RAZVOJU

S tem je tesno povezan tudi neurejen spor z ameriškimi finančnimi krogi in organi zastran splošne brazilske ekonomske politike. Jabolko spora je rodila namreč politika tako imenovane »finančne stabilizacije«. Po vsej Latinski Ameriki so si ZDA s pomočjo Mednarodnega valutnega sklada prizadevale, da bi sprejeli to politiko. Na prvi pogled bi dejali, da zahtevajo od latinskoameriških držav, naj bi sprejele to politiko le zategadelj, da bi zatrle inflacijo in uredile svoje finance. Toda omenjena politika kot sredstvo za dosego tega cilja ne priporoča večje industrializacije, marveč zamrznjenje mezd, liberalizacijo celotnega gospodarstva in zmanjšanje državnih vlaganj ter manjšo intervencijo, kar gre seveda v račun tujemu kapitalu.

Takšno politiko stabilizacije je v Braziliji odklonil že bivši premier Kubitschek, ki se je zavzemal za pospešen kapitalistični razvoj. Pretrgal je pogajanja z Mednarodnim valutnim skladom in zaradi tega ni dobil večjih ameriških kreditov. Naslednji brazilski predsednik Quadros je sicer privolil v politiko Mednarodnega valutnega sklada, ni pa je dosledno uveljavljal. Mimo tega je vzbudil sum zaradi svoje zunanje politike in vsi njegovi finančni aranžmaji z Mednarodnim vautnim skladom in ameriškimi ustanovami so obviseli v zraku. Sedanji predsednik Goulart se uradno ni odpovedal obvezam, ki jih je sprejel Quadros, toda v praksi jih tudi on ne upošteva, ker jih le stežka uskladi s svojimi načrti o gospodarskem razvoju in s kompromisno politiko, ki jo vodi do delavskega razreda.

Zategadelj je celoten problem povezan s pogajanji o odložitvi plačila brazilskih dolgov ZDA in je za sedaj odprt. Nova pogajanja naj bi pomirila ameriško tezo o popolnem gospodarskem liberalizmu z brazilsko uradno tezo: »zasebna pobuda in državna intervencija«. Prav tako naj pomiri tudi ameriško vztrajanje pri stabilizaciji za vsako ceno z brazilsko razvojno težnjo.

BRAZILSKI ADUTI

Zdaj znova intenzivno iščejo rešitev za celoten kompleks teh in drugih problemov. Sedanji preliminarni razgovori med Goulartom in Kennedyjem bodo pokazali, do kod sta prišli obe strani. Pravzaprav gre za proces ponovnega določanja odnosov med obema največjima ameriškima republikama, zlasti na gospodarskem področju. ZDA računajo pri tem na prednost, da so glavni kupec brazilske kave in da so ameriška podjetja krepko zasidrana v brazilskem gospodarstvu. Brazilija pa je, zlasti zadnja leta, kot partner v pogajanjih in pogodbah naglo okrepila svoj položaj. Posrečilo se ji je že diverzificirati svojo zunanjo trgovino, kar namerava nadaljevati še z večjo prizadevnostjo. Toda glavni brazilski adut je raznovrstnost splošne gospodarske, zlasti pa industrijske proizvodnje. Pomemben mlad nacionalni ekonomist Selso Furtado, ki mu je predsednik Goulart prejšnji teden zaupal izdelavo gospodarskega plana, zdaj pa ga imenoval tudi za člana vlade, trdi, da je Brazilija ekonomsko že postala gospodar nad svojimi temeljnimi sklepi in politiko in da je pravzaprav poglavitno odvisno od nacionalnega prizadevanja.

To pomeni, da bi v primeru, če zunaj ne bi razumeli brazilskih potreb, še bolj racionalno usmerili ta prizadevanja kot doslej, kar bi povzročilo tudi notranjo radikalizacijo. To pa pojasnjuje tudi povezanost med bodočimi brazilskimi gibanji in sedanjim dialogom med Severom in Jugom. **Jaša Almuli**

Vicky, New Statesman, London

PRIDELOVANJE KAVE ni več edini vir dobičkov, ki prihajajo v Brazilijo od izvoza. Diverzifikacijo zunanje trgovine štejejo nekateri brazilski ekonomisti med največje otipljive uspehe države.

USTANOVITEV ‚ZDRUŽENE PARTIJE SOCIALISTIČNE REVOLUCIJE KUBE'

Tri stranke v eno...

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

HAVANA, oktobra. — Pred nekaj dnevi je premier Fidel Castro povedal, da bodo prihodnje leto ustanovili novo komunistično partijo Kube. Ta nova, enotna, vodilna politična kubanska partija se bo imenovala »Združena partija socialistične revolucije Kube«.

Zbiranje »vzornih delavcev« po vsej Kubi bo prvi korak k novi politični sili, partiji, ki bo hrbtenica in gibalo socialističnega reda, za katerega se je Kuba odločila. Ko je premier Castro na širnem trgu Jose Martija prva leta objavil, da ustanavljajo enotno partijo, so mnogi razumeli ta kot prizadevanje za strnitev »Gibanja 26. julija«, tedanje KP Kube in študentske organizacije »Revolucionarni direktorij 13. marca«. Čeprav je Fidel Castro povedal, da je ta akcija za Kubo neogibna, vendarle niso enotno reagirali na to v vrstah njegovega »Gibanja 26. julija«. Nekateri so bili navdušeni, drugi spet resignirani. Ko je namreč Castro sporočil to novost v Havani, se je že začelo »obdobje Escalanteja«. Bivši organizacijski sekretar Narodne socialistične partije Kube, kot se je formalno imenovala bivša KP, je skušal spraviti pod okrilje Narodne socialistične partije dvoje dinamičnih revolucionarnih gibanj, čeprav ta partija ni prispevala svojega pričakovanega deleža k oboroženemu boju za strmoglavljenje diktature. Svoj delež pa sta prispevala k temu boju »Gibanje 26. julija« in študentski »Revolucionarni direktorij 13. marca«.

Zategadelj zadnje čase ne govore več o fuziji treh prejšnjih gibanj in strank v novo enotno politično silo. Ne zgolj zato, ker so Escalanteja, nekdanjo »krepko roko« Narodne socialistične partije, anatemizirali in izključili, marveč tudi zato, ker je premier Castro sam inavguriral novo, čeprav na prvi mah improvizirano metodo za ustanovitev nove partije. Njegova »improvizacija« v nekem havanskem podjetju, ki je štelo 600 delavcev in kjer so bili člani »celice« samo direktor, njegova sekretarka, direktorjev pomočnik, glavni inženir in blagajnik, toda niti eden izmed delavcev, se je spremenila v metodo. Kandidati za novo partijo so »najboljši delavci« ne glede na to, kateri izmed treh organizacij so prej pripadali.

»Tvoje stališče do Escalanteja?« to je vprašanje, ki ga v tem zapletenem procesu zastavijo vsem tistim, ki se na skupščinah kolektivov odločajo za in proti kot »vzorni delavci«. Za to »metodo množic« se je Castro odločil, ko je javno obračunal s Escalantejem lanskega marca. Tistim Kubancem, ki jih njihovi delovni tovariši izberejo kot »vzorne«, zastavi nato tričlanska komisija različna vprašanja. O članih komisije, ki potujejo po vsej Kubi, trdijo, da jih je imenoval neposredno Fidel Castro. Šele po takšnem posvetovanju, pri katerem »preiščejo« preteklost in sedanjost vsakega izmed »vzornih delavcev«, predlaga komisija na javnem zborovanju vseh članov kolektiva sestavo nove celice. Takrat dokončno odločijo, kdo bo član celice bodoče »Združene partije socialistične revolucije Kube«.

To velikansko delo se zdaj bliža h koncu. Sodeč po izjavah premiera Castra, bo Kuba morda že v začetku petega leta svojega revolucionarnega reda, to se pravi leta 1963, dobila svojo enotno politično partijo.

Fidel Castro bo nedvomno postal generalni sekretar te bodoče partije, generalni sekretar bivše KP Kube Blas Roca, kateremu je bil izobčeni Escalante »desna roka«, pa je trenutno direktor havanskega časopisa »Noticias de Hoi«. Blasa Roco še naprej cenijo »vzorni delavci«, toda ne tudi člani bivše KP Kube. V članstvu nove enotne partije bo samo približno 30 odstotkov članov bivše KP Kube. Premier Castro je imel v mislih številne ljudi, ko je o bivšem voditelju KP Kube iz pokrajine Oriente dejal, da je »spal pod posteljo«, medtem ko so se Castrovi privrženci bojevali proti Batisti.

Enotna politična partija v državi se je odločila za socialistično razvojno pot na temeljih marksizma-leninizma. Po knjigarnah je mogoče videti številna marksistična dela. Ustanovili so tudi na desetine političnih šol, v katerih pa so na programu tudi nekatera dela Mao Ce Tunga. Lani je premier Castro izjavil: »Marksist in leninist sem in to bom ostal do zadnjega diha«.

Medtem ko se nova partija še ni sestala na ustanovnem kongresu, da bi določila svoj program, zatrjujejo Castrovi pristaši, da je tisto, kar pravi Castro, za njih pravilno in da se po tistem tudi ravnajo. To dejstvo je ena izmed bistvenih značilnosti, ki spremljajo ustanavljanje nove kubanske KP, o kateri so mnogi prepričani, da bo imela »fidelistični« pečat.

Jovan Mirić

FIDEL CASTRO IN BLAS ROCA, voditelja »Gibanja 26. julija« in »Narodne socialistične stranke Kube«, ki se zdaj združujeta

MESEC DNI DO AVSTRIJSKIH VOLITEV

Prizadevanje okrog „slepcev"

Dva »slepca« štrmita izza zavezanih oči na avstrijsko volilno infanterijo. Že tri tedne, kajti tako dolgo traja letošnja oficialna kampanja za parlamentarne volitve, ki bodo 18. novembra. Oba lepaka opozarjata volilce, naj ne »odločajo slepo«. Naj premislijo, preden oddajo dragoceni glas. Kajti če ne premislijo dobro in odločijo slepo — grozi diktatura.

Ideja za volilni lepak je bila dobra. Le da »obveščevalna služba« med vodstvi dveh strank ni delovala tako dobro, kot sicer. Kajti istegi dne sta se pojavila na ulicah dva skoraj enaka lepaka dveh povsem različnih strank: SPÖ (Socialistične stranke Avstrije) in FPÖ (nacionalistične Svobodnjaške stranke Avstrije). Zadrega je bila velika, kajti efekt je bil ironična veselost v javnosti in avstrijski volilec, okrog katerega se zdaj krčevito prizadevajo vse avstrijske stranke, je dobil v domačem in tujem tisku prilastek »slepec«.

Toda to ni bil edini lapsus v sedanjem volilnem boju. Dunajski kardinal König je tik pred svojim odhodom na rimski koncil spregovoril svojim ovčicam preko dunajske televizije in jim za 18. november naročil, naj se odločijo v smislu »sodelovanja med vsemi političnimi silami« in da naj »bolj upoštevajo tisto, kar združuje, in manj tisto, kar ločuje«. Listi konservativne ÖVP (Avstrijske ljudske stranke) so ta del govora njihovega dušnega pastirja preprosto zamolčali. Kardinalovi posebni in dolgoročni - računi z ideološko ohlapnostjo avstrijskih socialistov niso bili v skladu s trenutno volilno razgretostjo vodstva katoliške stranke. »Sodelovanje vseh političnih sil« ni v konceptu kanclerjeve stranke, ki ponovno poskuša najti možnosti za likvidacijo koalicije. S to »cenzuro« pa je ÖVP seveda dala socialistom v roke argument »nasprotij med cerkvijo in ÖVP«, in ta argument je v volilnem boju na vasi, kjer delajo politiko župniki in kaplani, lahko velikega pomena.

Kot v vseh povojnih volilnih kampanjah tudi letos ne manjka obrobnih pojavov, v katerih se izživljajo razne tradicionalne strasti, od antisemitizma do velenemštva. Tako je neki tirolski list spet apostrofiral socialističnega zunanjega ministra Kreiskega kot Žida in tako spretno prispeval k iracionalnim elementom političnega opredeljevanja preprostega avstrijskega volilca. Ko je KPÖ (Komunistična partija Avstrije) na nedavnih občinskih volitvah v Celovcu dobila enkrat več glasov kot na parlamentarnih volitvah pred tremi leti, je neki graški list v krčevitem prizadevanju, da bi »razložil« ta številčno sicer ne zelo pomembni, a za splošno razpoloženje levo usmerjenih volilcev morda značilni komunistični uspeh, »ugotovil«, da so ga omogočili celovški Slovenci, ki da so se korporativno preselili v tabor KPÖ — pri tem pa v svoji slepi zagnanosti pozabil, da v svojih stolpcih že leta in leta pripoveduje in dokazuje, da v Celovcu sploh ni nobenega Slovenca ... »Kameradschaftsbund«, leglo neonacizma in velenemške nostalgije, je prav sredi volilne kampanje in prav v industrijskem mestu Berndorf na Nižjem Avstrijskem priredil pred kratkim veliko zborovanje. Nameraval prirediti, kajti ko so se na ulicah pojavile kolone strumno korakajočih, z nacističnimi emblemi ovešenih »bivših soldatov«, so se zagnale vanje skupine bivših interniracev in žrtev nacizma in samo množični poseg očeladene žandarmerije je preprečil krvavo bitko. Ministrski svet, ki je naslednjega dne razpravljal o dogodkih v Berndorfu, se ni mogel zediniti, kdo je odgovoren za provokacijo Kameradschaftsbunda v Berndorfu: socialistično notranje ministrstvo, ki je zborovanje dovolilo, ali övp-jevsko obrambno ministrstvo, ki je dovolilo, da sredi s kljukastimi križi »okrašenih« mož maršira tudi kompanija Bundesheera? Ni se mogel zediniti, kajti na pragu so volitve in vsak neprevidno izgubljen glas je lahko usoden . .

V avstrijskem volilnem boju gre namreč za posamezne glasove. Razlika v številu dosedanjih mandatov med koalicijskima strankama — ÖVP in SPÖ — je tako majhna, da tako rekoč že lahen vetrič lahko spremeni vrstni red. ÖVP ima zdaj v parlamentu 76 poslancev, SPÖ 78. En ali dva mandata več za SPÖ — in kancler se piše Pittermann. Mandat dva več za ÖVP in nekaj mest več za FPÖ (zdaj jih ima 8) — in Gorbach je »samostojni vladar« ali šef desničarske koalicijske vlade.

Za vsak glas gre, posebno pa za glasove mladih volilcev, ki bodo prvič opravili državljansko dolžnost. Okrog 450.000 jih je in nihče ne ve, kaj nameravajo. Samo to vsi vedo, da jih politično življenje, kakršno je zdaj, dolgočasi. Žele si živahne dejavnosti, jasnih ciljev, radikalnih načel, ostrih formulacij. S tem računajo vse štiri stranke in vsaka snubi na svoj način. ÖVP spušča v kalne vode katoliškega dogmatizma svežino razpravljanj o potrebi po socialnih spremembah, SPÖ še bolj rahlja ideološke ovire in dopušča »moderne« poglede na družbo z visokim življenjskim standardom, FPÖ razglaša s hitlerjugendskimi fanfarami zavest pripadnosti k velikemu nemškemu narodu, KPÖ s sodobnimi prijemi opozarja na socialne nepravičnosti in na razkroj meščanske ideologije. Posebno KPÖ se je močno angažirala med mladino, kajti njen cilj je, vrniti se v parlament, odkoder jo je zastareli volilni sistem izrinil leta 1959, in njen tradicionalni volilni kader ni več tako zanesljiv, kot je bil nekoč.

In kaj bodo števni stroji v dunajskem volilnem štabu izračunali v noči med 18. in 19. novembrom? Težko je prerokovati, kako bodo porazdeljeni mandati, toda gotovo je, da se kaj bistvenega ne bo spremenilo. Na dosedanjih volitvah se je pokazalo, da Avstrijci volijo »slepo«, da ne spremenijo navad in da sin voli tako, kot je voli oče. Koalicija ostane. Ne samo zaradi tega, ker je tako za avstrijske notranje politične razmere najbolje, temveč tudi, ker je tako — navada. **S. Fras**

TUDI V VAS DOM
NAJ PRIHAJA
»TOVARIŠ«

MNENJE DRUGIH

„Zgled našim"

»Med raznimi oblikami pomoči, ki jih je naša država dobila po neodvisnosti, je pomoč jugoslovanske zdravniške misije brez vsakega dvoma ena izmed najbolj koristnih in uspešnih«, piše alžirski časopis El Mudžahid.

V članku objavljenem na celi strani in ilustriranem s fotografijami o delu jugoslovanskih zdravnikov imenuje ta časopis člane jugoslovanske misije »veleposlanike alžirsko - jugoslovanskega prijateljstva ter prijatelje alžirskega ljudstva«.

Ko je El Mudžahid opisal v kako bednem položaju so pustili alžirske bolnišnice, je poudaril, da je bolnišnico Parne jugoslovanska misija takorekoč preko noči spravila na noge ter je začela z velikim uspehom in samoprijegovanjem zdravljenih ljudi, ki zdaj prihajajo v velikem številu v to bolnišnico.

EL MOUDJAHID

»Jugoslovanski zdravniki in strokovnjaki za medicino,« nadaljuje El Mudžahid, »ne delajo v Alžiru samo kot strokovnjaki. Solidarni s težnjo naroda, ki si želi ustvariti boljšo prihodnost, vnašajo v svoje delo srce in bratsko toplino. Pripadajo ljudstvu svoje domovine ter so direktna zveza med jugoslovanskim in alžirskim narodom.«

Ko apelira časopis na alžirske zdravnike po svetu, da naj posnemajo primer Jugoslovanov in pridejo delat v Alžirijo, kjer je zdravstveno stanje alarmantno, piše: »Primer jugoslovanske misije je odličen. Organizirana enotna medicinska ekipa, prežeta s profesionalno in revolucionarno zavestjo, je sposobna opraviti najtežje delo.«

V Alžiriji dela sedaj skupno 22 jugoslovanskih medicinskih strokovnjakov.

Mednarodne finančne institucije

V mednarodnih finančnih inštitucijah je včlanjeno veliko manj članov kot v organizaciji Združenih narodov; manjkajo namreč vzhodne države, kar seveda dokazuje razbitost sveta. Vzhodne države se pri svojih finančnih in drugih mednarodnih transakcijah ravnajo po drugih načelih kot zahodne, velike industrijske države, ki izvažajo kapital in dajejo pomoč manj razvitim državam; v slednjem pogledu so tekmice vzhodnim državam.

Mednarodni valutni sklad je bil ustanovljen že leta 1944, se pravi že med drugo svetovno vojno kakor tudi Mednarodna banka za obnovo in razvoj. Sklad naj bi pomagal včlanjenim državam pri kratkotrajnih motnjah v njihovih plačilnih bilancah, vendar je šele leta 1956 začel nekaterim včlanjenim državam velikopotezneje dajati na voljo svoja sredstva (Franciji in Veliki Britaniji), leta 1960 pa je s široko akcijo pomagal Veliki Britaniji. Poleg tega je dajal večje ali manjše zneske tudi manjšim in manj razvitim državam. Vendar je v osnovi bil le organizacija velikih, zagovarjajoč svoje stališče s tem, da je treba skrbeti za stabilnost in trdnost odločilnih valut v svetu, kot na primer dolarja, funt šterlinga itd., češ da je to v korist stabilnosti in trdnosti tudi manj važnih valut; taki argumentaciji ni mogoče odrekati neke logike.

Mednarodna banka za obnovo in razvoj pa, kakor kaže že samo ime, je imela drugačne cilje. Najprej naj bi financirala obnovo, nato pa razvoj. Obnovo v zahodnoevropskih državah je kmalu prevzela ameriška pomoč, ker tudi bogate zahodnoevropske države niso imele dovolj lastnih sredstev za hitro obnovo svojega gospodarstva. Zaradi tega je bilo njeno pravo delo začeto pravzaprav šele kasneje. Pri tem delu je banka mobilizirala znatne kapitale, ki jih je dala za financiranje večjih in manjših projektov v raznih državah. Vendar se je pokazalo, da so njeni pogoji finansiranja v današnjih časih in pri razmerah v manj razvitih deželah pretrdi za veliko jemalcev posojila. Banka je zato leta 1956 ustanovila Mednarodno finančno korporacijo kot pomožno inštitucijo za prenos privatnega kapitala, leta 1960 pa Mednarodno združenje za razvoj, ki naj daje sredstva državam v razvoju ob ugodnejših pogojih kot sama banka, saj je v takih državah mnogo objektov, ki jih je treba finansirati po drugačnih načelih, kot na primer nove tovarne, promet itd., tako na primer melioracijska in namakalna dela v kmetijstvu in podobno. Dejavnost obeh organizacij se še ni razvila, vendar pa lahko Mednarodno združenje za razvoj pričakuje znaten razvoj svoje dejavnosti.

V zadnjem poslovnem letu (Mednarodni poslovni sklad konec 30. aprila, druge institucije 30. junija) izkazujejo vse institucije povečanje transakcij, posebno z manj razvitimi državami. Lahko pa rečemo, da imajo te institucije tudi dovolj sredstev za izvedbo svojih nalog v obsegu, kakor jim to predpisujejo pravila pa tudi splošne razmere. Posebno velja to za Mednarodni valutni sklad, ki si je pridobil ša znatna dodatna sredstva od velikih včlanjenih držav, pa tudi za njihove potrebe prihodnosti. Njegov zaklad znaša več ko 2 milijardi dolarjev, poleg tega ima v ameriških državnih papirjih, zamenljivih za zlato investiranih 800 milijonov dolarjev ter še znatne zneske v valutah nekaterih včlanjenih držav; pripomniti pa moramo, da le-teh vedno bolj zmanjkuje za posojila. Tudi banka ima še na razpolago znatna sredstva za dajanje posojil. Kljub vsej previdnosti glede rizika bi obstoječa sredstva zadostovala za financiranje v bližnji prihodnosti. Vendar pa je potrebna previdnost, saj nekatere države hote ali nehote naravnost izzivalno vodijo nezdravo, inflacijsko politiko, ki jo je treba preprečiti v interesu drugih.

Na te probleme opozarjajo tudi letna poročila in direktorji teh mednarodnih finančnih institucij. Neštetokrat in tudi sedaj je bilo osnovno vprašanje gospodarskega položaja manj razvitih držav v mednarodnem gospodarstvu. Tu opozarjajo predvsem na cene, ki jih lahko dosežejo za svoje proizvode posamezne skupine držav. V dobi, ko naraščajo cene v industrijskih državah, dosegajo manj razvite države kot proizvajalci prehranskih predmetov in industrijskih surovin iste ali padajoče cene. Tako na primer je Moodyjev indeks cen svetovnega trga že tri leta in pol nespremenjen na 90 (podlaga so cene v letu 1953 kot 100), Reuterjev pa se v tem času giblje od 83 do 85. Če bi nastopila deflacija ali več kratkotrajnih recesij, bi se velike kapitalistične države borile proti njej zopet s pritiskom na cene svojega uvoza, predmetov iz manj razvitih držav, ki so že do sedaj pod deflacijskim pritiskom. Poleg tega pa bi tudi količinsko zmanjševale svoj uvoz iz teh področij. Vsekakor so to neugodne perspektive, ki ne zaslužijo samo pozornosti finančnih organizacij Združenih narodov, kot na primer GATT. Saj so nekateri ekonomisti izračunali, da znaša škoda, ki jo trpe manj razvite države zaradi neugodnega razvoja »terms of trade« več kot dotok kapitala v te države v zadnjih letih in se ta dva tokova ne kompenzirata in se jez med obema skupinama države ne zmanjšuje, temveč povečuje in povzroča trenja predvsem sociološkega značaja zaradi ogromnega demografskega prirastka v manj razvitih državah (govore o demografski eksploziji!). O taki nevarnosti številčno dajati podatke nima pomena, vendar pa je očitno, da se nasprotja stopnjujejo in lahko pride do sprememb nezaželenega obsega. Tako skušnjo imajo sedaj Američani na svoji zahodni polobli. Vidimo pa tudi, da s finančnimi sredstvi samimi ni mogoče reševati mnogih vprašanj, ki zadevajo bodoči razvoj mednarodnega gospodarstva, zlasti pa ne osnovnih, ki so povezani s celotno strukturo naše družbe.

D. P.

Marginalije ob plenumu likovnikov

Čeprav se je plenum Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije, ki je te dni zasedal v Ljubljani, včasih nekoliko drobil v obrobnih organizacijskih vprašanjih, je vendar tudi iz tega srečanja — podobno kot se je ta rdeča nit pojavila že na zadnjem plenumu v Mostarju — izhajala okrepljena težnja po družbeni aktivizaciji in s tem tudi družbeni afirmaciji jugoslovanskih slikarjev in kiparjev oziroma njihove stanovske organizacije.

Po pomembnih individualnih mednarodnih uveljavitvah naših likovnih umetnikov in razmaha galerijskega udejstvovanja v Jugoslaviji postaja pač vse važnejše, da vzporedno s tem tudi društva, ki združujejo neko kolektivno voljo slikarjev in kiparjev, ne ostajajo ob strani. Nekateri udeleženci plenuma iz drugih republik so v zvezi s tem izrazili skoraj začudenje, kako je mogoče, da prav osrednje društvo slovenskih likovnikov v sicer tako razvitem centru, kot je Ljubljana, zaradi pomanjkanja lastnih razstavnih in društvenih prostorov praktično ne more razvijati zaželjene in široko zastavljene kulturne politike. Čeprav sicer plenum ni sprejel veliko formalnih sklepov, ampak bolj priporočila, je soglasno izzvenela pobuda, da naj društva v prihodnje razvijajo čim več lastne aktivnosti, zlasti na področju razstav, ki bi se iz centrov približale tudi drugim krajem. Taka aktivnost bi prirodno privedla do bolj kvalitetnih izmenjav med republikami, pri čemer ne bi bilo toliko poudarka na nekih formalno reprezentativnih zbirkah, ampak na posredovanju živih, za neko smer zanimivih likovnih skupin. Na stilnem področju je razumljivo, da vlada pri nas svoboda izbiranja in ustvarjanja, vendar bi bilo po mnenju nekaterih diskutantov v tem smislu tudi treba zagotoviti realne možnosti za ustvarjanje in razstavljanje umetnikov tako abstraktne kot figurativne smeri.

Glede tega so se sploh nekateri kritično dotaknili pojavov vzvišene izoliranosti in modnega konjunkturizma. So nekateri jugoslovanski likovni umetniki, ki delajo sploh samo še za inozemstvo in ki jih domači kulturni prostor ne zanima več. Pa tudi pri razpečavi naše likovne umetnosti v širšem, a v žirijah močno povezanem svetu, ki ji sicer uspehov v zadnjih letih ni zanikati, naši upravni in galerijski organizatorji pogosto gledajo preveč samo na to, da bi ustregli tujini, se pravi, da nastopajo s tistim izborom, ki je zunanjemu svetu pretežno znan in s tem zanimiv, ne pa s pravim presekom naše ustvarjalnosti in s tem, s čimer bi mi lahko vnesli nekaj novega v ta mednarodni likovni repertoar. Jasno je, da so vrhu tega karakterizacije naših avtorjev v merilih tujega sveta pogosto izkrivljene, s poenostavljenimi tipiziranimi oznaki balkanstva, orientalnosti itd., in da bi se bilo treba v tem pogledu v prihodnje bolj zavzemati za to, da svet hočeš nočeš spozna predvsem tisti obraz, ki ga v resnici imamo.

O tej temi bi bilo verjetno mogoče razpravljati veliko in z različnih plati. Nedvomno pa je to, kar je povzel plenum: če hočemo, da se bo vse to odražalo v našem poslovanju s tujino, potem moramo utrditi in razčistiti naše delo najprej doma.

Mimo razstav, vzajemnih obiskov, kolonij, novega biltena, predavanj in drugih oblik družbenega in društvenega dela so jugoslovanski likovniki v zadnjem času sprožili tudi nekaj perečih problemov na posebej organiziranih študijskih srečanjih. Po prvem sestanku kiparjev v Valjevu je bil pred kratkim zbor jugoslovanskih slikarjev v Subotici. Ker pa se je pokazalo, da je bilo ob teh priložnostih referatov in koreferatov preveč in da so bile teme heterogene, z odvišnim posegan jem v zgodovino, so v Ljubljani sklenili, da naj bi bil v kratkem podoben skupni sestanek kiparjev in slikarjev z ožje opredeljeno aktualno temo. Zelo koristno za kompleksno obravnavanje našega okolja pa je zbliževanje likovnih umetnikov z ustvarjalci uporabne umetnosti in arhitekti, do česar je prišlo na pobudo Zveze likovnih umetnikov in kar bo že v prihodnjem letu rodilo skupno razstavo s simpozijem pod naslovom »Sinteza 1963«. Tudi marsikaj drugega, n. pr. sprostitev izvoza del živih likovnih umetnikov (ob sočasni poostritvi kontrole nad starejšimi spomeniki) ter to, da bodo jugoslovanski likovniki zastopani na bližajočem se mednarodnem kongresu svetovnega združenja za likovno umetnost AIAP v New Yorku, so pozitivni prispevki k mednarodnemu uveljavljanju naše umetnosti.

Toliko bolj anahronistične ostajajo zato pri takem pregledu beležke, ki zadevajo nekatere očitno predvsem birokratične zagate. Samo z odločno akcijo je bila razveljavljena odredba, da smejo kiparji upoštevati materialne stroške zgolj pri lesu in bronu, ne pa tudi pri kamnu, aluminiju in drugih materialih. Obratno pa še do zdaj ni rešeno pereče vprašanje umetniških ateljejev, pri katerih so tisti, ki jih imajo v okviru svojih stanovanj, oproščeni davkov na poslovne lokale, medtem ko le-te morajo plačevati drugi, ki imajo te svoje ateljeje izven stanovanja (razen kolikor ne bodo morda sami začeli prebivati v ateljejih). In spet z druge strani: likovniki še vse doslej niso razčistili, po spremembah leta 1959, svojega mesta v jugoslovanskih sindikatih. Skratka, še marsikaj navidez težko rešljivega, a v bistvu predvsem birokratsko marginalnega, kar bi bilo treba urediti vsaj do bližajoče se petnajstletnice Zveze jugoslovanskih likovnih umetnikov letos decembra.

Bogdan Pogačnik

ZADAR: **proslava 100-letnice narodnega preporoda.** — Ob 100-letnici narodnega preporoda v Istri in Dalmaciji so v Zadru organizirali številne prireditve. Odprli so razstavo dokumentov o narodnem preporodu, na slavnostni akademiji je govoril predsednik Jugoslovanske Akademije znanosti in umetnosti dr. Grga Novak. Proslava se je nadaljevala z znanstvenim simpozijem o preporodu. Društvo novinarjev Hrvatske pa se je posebej spomnilo 100-letnice »Narodnega lista«. Udeleženci simpozija bodo nadaljevali delo v Pulju, kjer bo glavni del proslave 18. in 19. oktobra.

LJUBLJANA: **narodi evropskega jugovzhoda in likovna umetnost.** — Jutri bo predaval v dvorani Slovenske Akademije znanosti in umetnosti akademik dr. Francè Stelè o narodih evropskega jugovzhoda in likovni umetnosti.

LJUBLJANA: **pomembna razstava londonske založniške hiše.** — Drevi bodo odprli v knjigarni Cankarjeve založbe v Kopitarjevi ulici razstavo knjig založbe »Oxford University Press« iz Londona. Razstava naj bi prispevala k poglobitvi medsebojnih založniških stikov.

LJUBLJANA: **televizijska oddaja ob 20-letnici smrti Hinka Smrekarja.** — Kulturno-prosvetna redakcija TV studia Ljubljana pripravlja za prihodnje tedne nekaj pomembnih oddaj; mednje šteje tudi spominska oddaja ob 20-letnici smrti Hinka Smrekarja. Pripravil jo je Sandi Sitar, na sporedu pa bo 22. oktobra. 5. novembra bomo lahko videli oddajo o sodobni sovjetski poeziji v prevodu Tèneta Pavčka, 14 dni zatem bo na televizijskem zaslonu oddaja »Pregled slovenskih srednjeveških fresk«.

MARIBOR: **DPD Svoboda »Slava Klavora« pripravlja »Beraško opero«.** — Znana mariborska gledališka družina, ki je na letošnji V. reviji dramskih skupin Slovenije požela splošno priznanje z

uprizoritvijo kriminalke Agathe Christie **»Mišnica«**, se zdaj loteva Brechtove »Beraške opere«. V svoj repertoar za zimske dni so vključili mariborski igralci še Zupančičevo »Hišo na robu mesta«.

RIM: **slovenski igralci v Cinècitta.** — **Da bi dokončali** v Ljubljani začeto snemanje filma »Maciste proti lovcem na človeške glave«, ki ga financira RMC (rimska proizvodna hiša), so odšli v rimske filmske studije slovenski igralci Demeter Bitenc, Aleks Pregarc in Stane Raztresen.

TROGIR: **snemanje italijanskega filma »Rabanek«.** — V Trogiru je vse nared za snemanje italijanskega filma »Rabanek«, ki ga financira rimska proizvodna hiša »Vetta-film«. Tehnične usluge nudi »Triglav-film«. Glavni vlogi sta zaupani Američanu Gordonu Michelu in Francozinji Isabeli Corey. Režiser filma je Mauri Roberto, direktor pa Ivo Chotin.

LJUBLJANA: **izkušnje prve svobodne producentske skupine.** — Slovenski filmski ustvarjalec Boštjan Hladnik, ki je končal s snemanjem svojega najnovejšega filma »Peščeni grad« (poslednje prizore je posnel v Baški na otoku Krku), je tako ocenil izkušnje prve svobodne producentske skupine pri nas: »Osebno sem zelo zadovoljen z njenim delom, elanom in zanimanjem. Vsi smo si bili tovariši, delo je steklo brez birokratskih komplikacij, brez dramaturga in šefov. Film smo posneli ob popolni ustvarjalni svobodi.«

OSLO: **umrl je pisatelj Gulbranssen.** — V Hobölu na Norveškem je umrl v 68. letu norveški pisatelj Trygyve Gulbranssen. Znan je bil tudi kot novinar. Nekaj let je bil predsednik norveškega pisateljskega društva. Napisal je vrsto knjig, od katerih so bile nekatere prevedene v razne jezike, poznamo ga tudi v slovenščini.

Z razstave izraelske grafike in risbe — Jakob Steinhardt: Vas beračev (barvni lesorez, 1960)

Izraelska sodobna grafika v Moderni galeriji

Oblikovanje nacionalne umetnosti

Na dosedanjih, zlasti na zadnji mednarodni grafični razstavi v Ljubljani so se izraelski umetniki predstavili dokaj enotno — kot da bi izšli iz iste likovne šole. Na sedanji razstavi, kjer zastopa svojo novo domovino štirinajst grafikov, pa se ta podoba nekoliko spremeni. Najbrž so razširjeni kriteriji omogočili ali celo terjali večjo raznolikost. A eno so vsi razstavljavci vendarle obdržali: neko osnovno mirnost in solidnost, ne glede na trenutno »naprednost« ali formalno vsebinsko aktualnost.

Že to pa je zanimivo in svojevrsten uspeh. Niti eden izmed avtorjev, zastopanih na tej razstavi, se namreč ni rodil v Izraelu. Prišli so z vsega sveta in od tam so seveda tudi prinesli svoje nazore, znanje in vplive, kakor so jih pač sprejemali na različnih šolah (nekaj se jih je šolalo že tudi doma) in v različnem likovnem vzdušju. To, da se zdaj počasi zlivajo vsi ti vplivi v nekakšen enoten tok, tok, ki variira samo v nekaterih nebistvenih podrobnostih, poskušajo nekateri neučakani kulturni patrioti že proglasiti za porajanje domače, nacionalne umetnosti. Težko je izreči končno sodbo, vendar se mi zdi, da je preteklo še premalo časa, da bi se iz toliko različnih pobud, osebnih nazorov in uvoženih tradicij v poldrugem desetletju že izoblikovala organska nacionalna umetnost. Najbrže gre pri vseh prizadetih le bolj za konsolidacijo, pogojeno v podobnih razmerah, za občutek discipline, ki drži morebitno nebrzdano hlastanje po osupljivih učinkih dvomljive umetniške kvalitete v dostojnih mejah.

Tako si lažje razlagamo njihove malone klasične črnobele in barvne lesoreze, pogojene v munchovski tradiciji in razvite v nemški ekspresionistični šoli, tehnično preproste, a s polaganjem enostavnih barvnih ploskov učinkovite in zdrave. Tudi tistih nekaj listov, ki predstavljajo abstraktne ali polabstraktne vzore in težnje, se organsko vključuje v ta tok disciplinirane izraza modernih iskanj v njihovi grafiki. Med temi predstavniki izstopajo nekateri redki vplivi ameriške šole, malo suhe in prakticistične, a zgoščene in čiste, iskanja čisto uporabnega značaja, denimo vzorci za keramiko, arhitektonska prenašanja motivov v sodobnejšo slikarsko ali risarsko transpozicijo, »neopicassovske« in »neovangogovske« poteze, če jih smemo tako imenovati ter še ta in ona bolj ali manj dekorativna poteza.

A to niso kriki v tišini, niti lučke v temi povprečja. Razlikujejo se pač toliko, kot se razlikujejo pobude, iz katerih so ta dela zrasla, ter njihovi avtorji, predstavniki vseh generacij našega stoletja. Pa tudi mnogih držav in narodov, katerih kulturo zdaj spresajajo v novo domovino; njen delež pa je, da iz vseh teh studencev napolni vodnjak žive vode narodne umetnosti.

J. Mesesnel

Knjiga za madžarsko manjšino

Pri Državni založbi Slovenije je izšla knjižica v madžarščini z naslovom »Ljudska republika Slovenija na poti socialističnega razvoja«. Knjiga, ki jo je uredil Franc Šebjanič, ima na naslovni strani sliko portala Ljudske skupščine LRS in je predvsem politično priročnik z aktualnim družbeno-političnim gradivom. V Sloveniji izhaja razmeroma malo knjig za madžarsko manjšino, ki šteje približno 10.000 prebivalcev; zato pa jih izhaja več na Hrvatskem in v Vojvodini. Samo specialne publikacije, ki se nanašajo na LR Slovenijo, pa izdaja Državna založba Slovenije, vendar jih mora dajati v tiskarne izven Slovenije, ker slovenske tiskarne nimajo ustreznega črkopisa.

VI. mariborska kulturna revija

Skozi tradicijo in čez reko

Tostran ali onkraj reke; v stari mestni zasnovi, ki si s previdnimi urbanističnimi potezami začrtava sodoben videz, ali v predmestju industrijskih dvoran, železobetonskih stanovanjskih naselij — pravzaprav vseeno. Mariborčan našega časa šela nastaja, in to tostran in onkraj mostu, preliva in gnete se cenzenj v obeh smereh, priteka po vpadnicah od vseh strani, prihaja v znamenju produkcije in ostaja. Ostaja — to je pomembno — in poganja v novo okolje prve korenine. Tega, pravijo mariborski kulturnoprosvetni delavci, nam mora biti predvsem mar. Teh korenin, ki se žele nekam zagristi, ki vise in ki utegnejo obviseti v zraku.

Mimo Pokrajinskega muzeja teče dopoldanski vrvež. prav zaradi obiska v tej ustanovi menda simboliziraJoča podoba o tradiciji in nastajajočem, ki se je vsilila občutju, pa jo je takoj demantiralo življenje — tostran in onkraj reke.

»Pred nami je bila po osvoboditvi velika naloga: dati Mariboru kot drugemu največjemu slovenskemu mestu vse potrebne kulturne ustanove, ki naj bi prevzele znanstveno-raziskovalno in ljudskoprosvetno delo,« poudari ravnatelj muzeja Bogo Teply, eden izmed nagrajencev letošnje mariborske kulturne revije za življenjsko delo, t. j. za tvorno sodelovanje pri porajanju treh ustanov, ki so izšle izpod okrilja muzeja: umetnostne galerije, muzeja NOB in zavoda za spomeniško varstvo, za publicistično dejavnost, za strokovno in organizacijsko delo na muzealskem področju, pa še za to in ono. Skratka, nemogoče je z nekaj besedami izraziti vse, kar zajema takle pojem — življenjsko delo.

Razen tega — tudi misli so jo že ubrale svojo pot: okrog ustanov, o katerih teče beseda, se sučejo, okrog poslanstva, katerega naj bi opravljale, pa okrog tistih korenin, ki vise in ki ne smejo obviseti v zraku. Mimo Pokrajinskega muzeja teče dopoldanski vrvež.

Ali ljudem, hitečim po ulici, kaj pomenijo njegove zbirke, s katerimi je na tej stopnji njegovega razvoja mogoče obrisno prikazati duhovno in materialno kulturo človeka nasploh in človeka s tega ozemlja še posebej od prazgodovinskih dob pa do srede 19. stoletja? Zbirke, s katerimi je mogoče konservirani historični skelet preteklega z občutkom in seveda kritično povezati z živimi vlakni ulice?

Nekaj let nazaj je povezava med muzejskim delom in ljudskoprosvetnimi prizadevanji nekoliko boljša. Predavatelji iz muzeja so v tem času večkrat in številneje hodili na teren. Sole pa so seveda najbolj množičen in kolikor toliko organiziran obiskovalec. Celo zgodovinske ure skušajo nekateri pedagogi opraviti včasih kar med eksponati muzejskih dvoran. Pa vendar je med obiskovalci prenestijsko več podeželanov od blizu in daleč kot mestnega prebivalstva.

»Odpravljam se v pokoj in tedaj bom v študijski knjižnici prevzel Marburger Zeitung v bibliografsko in tudi sprotno publicistično obdelavo,« zaključuje sobesednik. »Tako bom zajel dobo od začetkov šestdesetih let preteklega stoletja pa do druge svetovne vojne. Pa ne zaradi drobnih meščanskih škandalov in nebistvenih malenkosti, katerih mrgoli v tem nemško pisanem časopisu, pač pa zaradi kompleksne podobe preteklosti, ki uči ravnati in občutiti pozitivno kontinuiteto. Maribor je na pomembni prelomnici. Mesto s številno tehnično inteligenco postaja s svojimi visokimi šolami tudi eden izmed virov njenih novih kadrov. Obsežni učni programi, pa kratek dvoletni študij... pomanjkanje časa... pa vsakdanje študentovske skrbi... Vendar, množica mlade inteligence je tu. To je že čutiti.«

Odprem zadnjo številko »Katedre«, lista mariborskih študentov, in berem: »Ob toliko dobrih in velikih novicah vzbuja razširitev naše Katedre in prehod na štirinajstdnevno izhajanje toliko več zanosa, več poleta in aktivnosti, več vključevanja v družbena dogajanja...«

»Nekaj je čutiti zadnje čase, zganilo se je. Kaže, da se mislijo fantje pri Katedri resno lotiti tudi kulturnih vprašanj.« Novi sobesednik je France Forstnerič, novinar in prav nič privatno tudi pesnik. Privatno, neangažirano, bi v tem okolju pomenilo provincialno.

»Ostajaš?« potipam skoraj bojazljivo z vprašanjem.

»Ostajam v Mariboru.«

Letošnje brucovske prireditve so se v Mariboru začele z — literarnim večerom mladih tamkajšnjih književnikov. Pri Katedri so poskusili s kombinacijo recitacij ob spremljavi zabavnega študentskega orkestra. Zabavna glasba, ne najbolje usklajene improvizacije — že res, toda kazinska dvorana je bila prejšnji torek zvečer nenavadno polna. Porodila se je misel na predelavo kake »impresivne stare kleti v te namene itd. itd. Tudi to je morda nenavadno. Konec koncev pa bi bil videti nenavaden tudi tak žurnalističen sprehod med Pokrajinskim muzejem in Katedro, ko ne bi bila prizadevanja za kulturno izpopolnjevanje človeka tako nenavadno terjatna in na tako široki fronti.

Jože Snoj

Mariborski rotovž v očeh avtomobila — Foto: J. Cizl

Pod črto

Na smrt obsojena secesija

Nedvomno: tudi pri modernizaciji in komercializaciji je potrebno nekaj kulture, zlasti kadar gre za arhitektonske in urbanistične objekte, ki sestavljajo del našega značilnega okolja. V našem mestu pa so zaradi pomanjkanja estetskega čuta in spoštovanja do nekaterih kvalitetnih vrednot preteklosti uničili že marsikatero značilnost ljubljanske panorame. Zdaj naj bi bila zaradi pomanjkanja kulture pri investitorju in projektantu obsojena na smrt tudi prvorazredna secesijska stavba, manufakturna trgovina »Svila« na vogalu Miklošičeve in Trubarjeve ulice, znana pod imenom Urbančeva hiša, ki je edini primer trgovske hiše tega tipa in te velikosti iz tega razdobja, to je leta 1903, v vsej Jugoslaviji. Stavbo odlikuje plemenitost oblikovanja in veličastni nadih z značilnimi fasadami, dvoetažnim prodajnim prostorom in manipulacijskim dvoriščem, ki je bila že po svojem arhitekturnem konceptu namenjena za manufakturo.

Podjetje »Centromerkur« si je nedavno med hotelom Soča in to nekdanjo Urbančevo hišo, sedanjo manufakturo »Svila« omislilo novo, arhitektonsko moderno, a stilno ubijajočo upravno zgradbo po načrtih ing. arh. Dragana Tujegdjića. V priličju nove zgradbe je drogerija in parfumerija. Isto podjetje se hoče zdaj razširiti še v Urbančevo hišo in jo postopno od vrha do tal prenoviti v veleblagovnico za galanterijo, bižuterijo, pozamenterijo in drugo podobno drobno blago. Vso staro opremo nameravajo vreči ven, razne značilne dele stavbe pa odstraniti. Že zdaj so namestili svetlobne reklame, ki se odlikujejo po diletantskih črkah. Pokvarili so fasado pri uvozu s Trubarjeve ceste in tudi sicer ogražajo ravnovesje v panoramskih silhuetah v tem delu mesta.

Primer je tembolj kričeč, ker ni ne prvi in ne zadnji, in ker se za njegovo stilno in namensko ohranitev zavzemajo strokovnjaki, medtem ko gre preurejanje vendar nezadržno svojo pot. Kje so torej učinkovitost naše spomeniške zaščite, planiranje namembnosti, kulturen odnos do arhitekturnega izročila? Ali je prav, da se naši pogosto edinstveni spomeniki prepuščajo slučajnemu odločanju nekega podjetja, ki je slučajno upravljalec hiše?

B. P.

Odgovor

na odprto pismo Slavističnega društva Slovenije

V nedeljo, dne 7. oktobra 1962, je bilo v Delu objavljeno odprto pismo Slavističnega društva Slovenije Občinskemu ljudskemu odboru Ljubljana-Bežigrad. Tajništvo Občinskega ljudskega odbora sporoča, da bo odprto pismo obravnavano na zasedanju Občinskega ljudskega odbora dne 26. t. m., obenem pa čuti dolžnost, da pojasni naslednje:

Skrb za kulturne spomenike v Ljubljani oziroma v ljubljanskem okraju je do leta 1960 vodil Okrajni ljudski odbor preko ustreznih organov. S prenosom nekaterih okrajnih nalog na občine v letu 1960 je skrb za kulturne spomenike na področju občine Bežigrad prešla na Občinski ljudski odbor. Svet za šolstvo, prosveto in kulturo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad je takoj imenoval komisijo za kulturo in prosveto, ki je na dveh zaporednih sejah razpravljala tudi o vzdrževanju in morebitni preselitvi Navja. Imenovani svet je zadolžil tajnika komisije, da napiše članek o Navju, ki je bil objavljen v Naših razgledih (štev. 10/60). Članek poziva slovensko javnost, naj pomaga rešiti vprašanje Navja z nasveti in finančnimi sredstvi, pa tudi glede vzdrževanja reda in čistoče na tem prostoru.

Pozivu v Naših razgledih se je odzval Svet za prosveto in kulturo LRS s 500.000 din in Občinski ljudski odbor Ljubljana-Bežigrad z 1,000.000 dinarji. S temi sredstvi je Občinski ljudski odbor poravnal stroške, ki so nastali s postavitvijo ograje okrog Navja in s postavljanjem prevrženih nagrobnih kamnov. Obenem je tajništvo Občinskega ljudskega odbora naročilo upravi Komunalnega podjetja Žale, naj skrbi za snago in red na tem prostoru. Svet za šolstvo, prosveto in kulturo Občinskega ljudskega odbora pa je skušal zainteresirati za vzdrževanje čistoče in reda na Navju tudi učence bližnje osnovne šole Mirana Jarca. Učenci imenovane šole so predlog z veseljem sprejeli, vendar so kmalu klonili zato, ker so neodgovorni elementi v nočnem času tako nesnažili prostore pod arkadami, da učenci te nesnage niso mogli prenašati. Spomladi l. 1961 so dijaki bežigrajske gimnazije samoiniciativno počistili Navje, vendar je bil čez nekaj dni prostor tak kot prej.

Delavci komunalnega podjetja Žale so letos spomladi Navje temeljito očistili ter na stroške Občinskega ljudskega odbora uredili ter posuli s peskom glavno pot. Ponovno so očistili in uredili ta prostor v mesecu septembru. Takoj po odprtem pismu slavistov pa je bilo upravi podjetja Žale naročeno, da zadolži uslužbenca, ki bo vsak večer Navje zaklenil, ujutraj, ko ga bo odklenil, pa vskrbel za čistočo.

Ne glede na vse te ukrepe pa problem Navja ne bo rešen toliko časa, dokler nagrobnikov ne premestimo na primernejše mesto. Razgovori o tem tečejo že več let. Po naročilu predsednika Mestnega sveta Ljubljane je letos Zavod za staro Ljubljano oziroma profesor Kobe napravil predlog, kako bi nagrobne kamne z Navja prenesli in vključili v Križanke. Ta predlog čaka sedaj nadaljnje obravnave. Če bo pri tem predlogu ostalo, bo vprašanje Navja mogoče rešiti takoj, ko bodo pristojna društva slavistov, zgodovinarjev, glasbenikov, slikarjev prišla do zaključka, katere nagrobnike je treba premestiti.

Čimprejšnjo preselitev Navja pa terja tudi urbanistična ureditev predela med Titovo, Linhartovo, Robbovo in Vilharjevo cesto, kjer je sedaj Navje. Ta prostor je namenjen dejavnosti Gospodarskega razstavišča oziroma dejavnosti bodočega modernega trgovskega centra.

Tajništvo ObLO, Ljubljana-Bežigrad

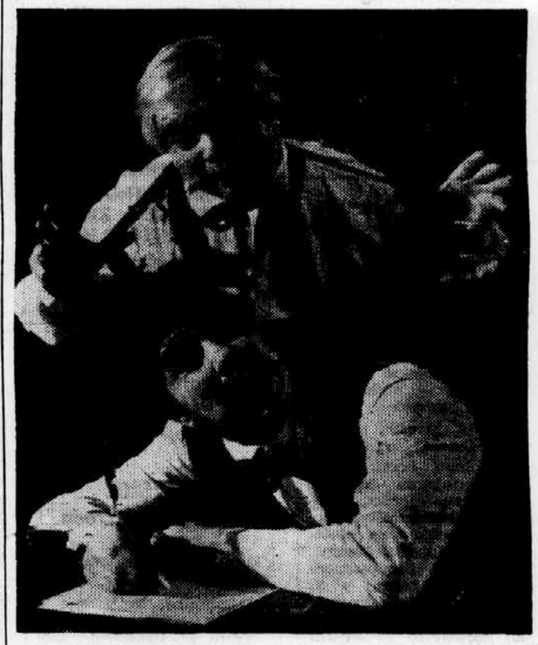

Drevi gostuje v ljubljanskem Mestnem gledališču ansambel Istarskega narodnega kazališta iz Pule. Predstavil bo Nušićevo komedijo »Protekcija«. To satirično šalo v dveh delih je naštudiral pulski gledališki kolektiv kot uvod v proslavo 100-letnice rojstva Branislava Nušića. Avtor jo je napisal 1888. leta v zaporu in šteje med njegova zgodnja dela. Pulsko upriziteev je zrežiral Vlado Vukmirović, Nušića igra Ivo Erman, minister je Nikola Ćuk; nastopajo še Gordana Marković, Dragana Erić, Smilja Matić in drugi.

REZERVNI OFICIRJI IN PODOFICIRJI NA TURJAKU

1. Koper, 2. Ljubljana in 3. Murska Sobota

Obiskovalci nedeljskih prireditev na Turjaku so bili med drugim tudi priče zanimivega tekmovanja rezervnih oficirjev in podoficirjev v orientacijsko patruljnem pohodu za republiško prvenstvo. To tekmovanje zajema pet disciplin, in sicer vojaško teorijo, dalje orientacijo, reševanje taktične naloge, streljanje z malokalibrsko puško in izvršitev topografske naloge.

Letošnjega republiškega prvenstva se je udeležilo osem ekip iz vseh okrajev; izven konkurence pa sta tekmovali še ekipi aktivnih oficirjev in podoficirjev iz Maribora in Ljubljane.

Pri preizkušanju znanja vojaške teorije se je najbolj izkazal Zdravko Rebec iz Kopra, ki je od 50 možnih prejel 44 točk. Koprčani so bili prvi tudi kot ekipa (120 točk). Taktično nalogo je najbolje rešil Franc Arko iz Ljubljane, ki je zbral vseh 40 možnih točk. Ekipno pa je zmagala ljubljanska trojica (110 točk). Pri streljanju z malokalibrsko puško je pokazal največ veščine Svetislav Praštalo iz Maribora (14 točk), ekipno pa so zmagali Novomeščani (32 točk). Branje karte in sploh topografijo sta izvrstno obvladala Zdravko Rebec in Jože Turčinović iz Kopra, ki sta si pridobila po 30 točk. S tem sta si priborila tudi prvo mesto v ekipi, ki je imela vsega 82 točk.

V skupni razvrstitvi je nepričakovano, a povsem zasluženo zmagala ekipa Kopra (294 točk) pred ekipo Ljubljane (275). Ugodno presenetljivo tudi tretje mesto Murske Sobote (247 točk), za katero so se potlej zvrstile ekipe Novega mesta, Kranja, Celja in Maribora. Ekipi aktivnih oficirjev in podoficirjev iz Ljubljane in Maribora sta zbrali 221 ozir. 169 točk.

Med posamezniki je bil v skupni razvrstitvi najboljši Milan Ždrnja iz Kopra (112 točk), nato pa Zdravko Rebec (105), Franc Arko (98), Alojz Sovrič, Ljubljana (94) in Anton Selan, Novo mesto (91 točk). Izven konkurence je bil najboljši Aleksander Lavš iz Ljubljane z 111 točkami.

S. P.

Atleti med srednješolci

Pretekli ponedeljek so se dijaki in dijakinje ljubljanskega okraja pomerili v atletiki. Tekmovanje je bilo na stadionu v Siški, kjer se je zbralo nič manj kot 517 tekmujočih brez štetja 88 tekačev v 22 štafetah. V vsaki disciplini je nastopilo okoli 50, v tekih pa celo nad 60 tekmovalcev. Prireditev se je zavlekla pozno v mrak (skoki v višino za ženske), tako da je moralo vodstvo po prvem skoku in metu odrediti normo, da je sploh zaključilo nastope.

Tekmovanje je pokazalo, da so predavatelji telesne vzgoje imeli kaj neenotne kriterije, saj so za posamezne discipline prijavili kar po 8 do 15 tekmovalcev, ne pa samo najboljše. V prihodnje bi bilo prav, če bi uporabili izkušnje s tega tekmovanja in omejili prijave na tri do štiri tekmujoče v vsaki disciplini in že vnaprej določili norme za posamezne discipline. Tekmovalna komisija je imela polne roke dela, ker je bil odziv predavateljev telesne vzgoje premajhen in je bilo vodstvo v precejšnji zadregi s sodniki. Pohvaliti je treba posebej udeležbo šol iz okolice Ljubljane.

Rezultati — moški 100 m: Kovačič (Gradbena TŠ) Piškur (učit) oba 11,6, Zalaznik (VI. gimn.), Milavec (gr. š.) oba 11,8; 1000 m: Mole (TSŠ) 2.43, Zadnikar (cent. str. š.) 2:47,8, Frangeš (II. gimn.) 2.49, 4x100 m V. gimnazija 46,6, VII. gimn. 46,7, VI. gimn. 47,4; daljina Kovačič 6.16, Založnik (VI. gimn.) 6.07, Godec (gimn. Trb) 5,93; višina Horvat (V. gimn.) 175, Matoh (TSŠ) 175, Nadlen (I. gimn.) 170; krogla (gimn. Kočevje) 14,48, Sovinc (V. gim.) 13,38, Šonc (TSŠ) 13.23. **Ženske: 60 m:** Jurčič (ESS) 8.3, Bole (I. gim.) 8,4, Srebot (gim. Trb) 8,5; 200 m: Jurčič 1:27, Bole 1:27,5, Zajc (ESS Trb) 1:29,2; 4x60 m: gimn. Trbovlje 33,4, V. gimn. 33,5, I. gimn. 34,3; daljina: Rupnik (I. gimn.) 4,55, Raušak (V. gimn.) 4,48, Sotelšek (ESS Trb) 4.43; višina Premogar (učit) 135, Vidmar (gimn. Trb) 135, Sušak (V. gimn.) 133; krogla: Cerar (VII. gimn.) 9.95, Rot (učit) 9.0, Reš (učit) 8.75.

Danilo Korče

Janko Rudolf, predsednik ZZB NOV Slovenije izroča pokal vodji zmagovalne ekipe iz Kopra

OB DISKRIMINACIJSKEM SKLEPU FILIPINSKE VLADE

Protestni glasovi iz Japonske, Brazilije in Italije

Beograd, 16. oktobra. Sklep filipinske vlade, s katerim je odklonila izdajo vstopnih viz članom jugoslovanske košarkarske reprezentance, je izzval presenečenje v mnogih državah. Agencija France Press je objavila danes več odmevov na to odločitev iz Evrope, Južne Amerike in Azije.

»Za ukrep gre, ki je res iznenadljiv,« je izjavil v Rimu eden zastopnikov italijanske košarkarske federacije. »Ta odločitev je toliko čudnejša, ker zadeva čisto samo Jugoslavijo.«

Ob komentiranju sklepa filipinske vlade je menil predstavnik košarkarske zveze Brazilije: »Šport ne pozna meje in veljavno je celo pravilo, da je mogoče odposlati športno zastopstvo celo v tako državo, s katero niso vzpostavljeni diplomatski odnošaji.«

Predsednik japonske federacije Ueda Jošini je izjavil v Tokiu, da japonska košarkarska federacija ne odobrava stališča Filipinov, in še dodal: »Uradno stališče japonske federacije bo priobčeno v sredo po konferenci. Mogoče je, da bo mednarodna federacija sklenila, naj se svetovno prvenstvo izvede v drugem kraju. Japonska bo v svojem imenu zahtevala, naj se sprejmejo nedvoumni sklepi o takih primerih, ker dosedanji predpisi ne obsegajo nobenih sankcij.«

SVETOVNO PRVENSTVO V STRELJANJU

Tri zlate kolajne za Jugoslovane

Kairo, 16. okt. Danes so na svetovnem prvenstvu v streljanju nadaljevali s tekmovanjem v streljanju z vojaško puško na 300 m (20 strelov). Zlate kolajne so v tej disciplini osvojili Krešimir Anić, ki je s 530 krogi od 600 možnih zasedel drugo mesto za Švicarjem Sevretom (534 krogov), Jože Vrbinc, ki je zasedel četrto mesto s 528 krogi, kolikor jih ima tudi tretjeplasirani sovjetski strelec Lakonuk, in Jože Mikolić (520 krogov). Jugoslovan Miodrag Živanović je s 511 krogi prejel srebrno medaljo skupaj s še devetimi strelci.

V streljanju s pištolo velikega kalibra je bil najboljši sovjetski strelec Igor Rakalov, ki je s 590 krogi od 600 možnih osvojil naslov svetovnega prvaka. Na drugo mesto se je uvrstil Kajdurov (SZ) s 589 krogi, tretje mesto pa je zasedel Američan Blancke Ship in Wehle (DRN), ki imata po 588 krogov.

Prvenstvo l. 1963 bo v treh državah

KAIRO, 16. okt. Na kongresu mednarodne strelske zveze so sklenili, da bo prihodnje evropsko prvenstvo v streljanju avgusta l. 1963 v treh državah: Češkoslovaški (streljanje glinastih golobov), Norveški (vse discipline iz streljanja s puško) in Švedski (discipline streljanja s pištolo). Na tem evropskem prvenstvu bodo lahko nastopili tudi tekmovalci z drugih celin, toda odličja bodo prejemali le evropski strelci. Naslednje zasedanje te mednarodne zveze bo l. 1964. med olimpijskimi igrami v Tokiu. Takrat bodo razpravljali o kandidaturi ZDA za organizacijo svetovnega prvenstva l. 1966 kakor tudi o predlogu, da se uradni svetovni rekordi priznavajo, čeprav niso bili doseženi na olimpijskih turnirjih ali svetovnih šampionatih.

Svetovno prvenstvo v odbojki

Včerajšnji (kvalifikacijski) rezultati so bili takile: **moški** I. skupina (Riga) Jugoslavija : Avstrija 3:0 (15:3, 15:6, 15:12), Brazilija : Finska 3:0 (15:11, 15:5, 15:11) — II. skupina (Leningrad) Madžarska : Belgija 3:1 (11:15, 15:5, 15:7, 15:1), Romunija : Italija 3:0 (15:10, 15:8, 15:0) — III. skupina (Kijev) DR Nemčija : Albanija 3:0 (15:8, 15:11, 15:8). Japonska : Poljska 3:1 (9:15, 16:14, 15:11, 15:13) IV. skupina (Moskva) SZ : Kitajska 3:0 (15:6, 15:13, 16:14), V. skupina (Moskva) Bolgarija : Mongolija 3:0 (15:4, 15:3, 15:5), ČSSR: Izrael 3:0 (15:4, 15:3, 15:7); **ženske** — I. skupina (Riga) Poljska : Avstrija 3:0 (15:2,15:3,15:2), II. skupina (Leningrad) ČSSR : Madžarska 3:1 (12:15, 17:15, 15:8, 15:3), III. skupina (Kijev) DR Nemčija : Kitajska 3:2 (13:15, 15:16, 9:15, 15:9, 15:12), IV. skupina (Moskva) SZ : Zah. Nemčija 3:0 (15:3, 15:1, 15:3), Romunija : Nizozemska 3:0 (15:4, 15:9, 15:12).

Kotalkarji Olimpije v Italiji

Kotalkarji in kotalkarice Olimpije: Matejka Gomol, Špela Možina, Vesna Bezlaj, Metka Agrež, Fedja Ladič in Peter Peršin so odpotovali na krajše gostovanje po Italiji. V Ferrari in še nekaterih drugih mestih bodo imeli štiri nastope. Ob koncu tega tedna pa se bodo že vrnili domov. Ekipa Olimpije je odpotovala brez Tjaše Andree, ki si je pred dnevi na treningu poškodovala nogo.

GOSTOVANJE TEŽKOATLETOV NA DUNAJU

NOV DRŽAVNI REKORD DVIGALCEV

LJUBLJANA, 16. okt. — Ekipa dvigalcev težkoatletskega kluba »Ljubljana« se je vrnila s krajšega gostovanja v Avstriji. Na kvalitetnem troboju na Dunaju so s šestčlansko ekipo s 1.498,7 kg zasedli častno drugo mesto, mimo tega pa so s sedemčlanskim moštvom dosegli še nov ekipni državni rekord s 1.721,4 kg (prej tudi Ljubljana — 1708,8 kg).

Na troboju je zmagala domača ekipa SC Auto s 1.527,8 kg pred Ljubljano 1.498,7 kg in Innsbruckom 1.329,8 kg. Gostje iz Ljubljane, ki so prvič vsi dvignili več ko 300 kg, razen tega pa so med njimi tudi trije (Podobnik, Dolenc in Curk) dosegli še osebne rekorde, so spočetka vodili, nato pa jih je prehitela okrepljena ekipa domačinov. Če v ekipi SC Auto ne bi bile nastopile »sposojene« moči, bi bili Ljubljančani gladko želi čedno mednarodno zmago.

Posamezniki Ljubljane so dvigali takole: Podobnik 365, Dolenc 350, Gabrovšek 350, Rozman 335, Košan 317,5 in Mahnič 302,5 ter izven konkurence Curk 300,0 kg.

H.

»Športna napoved«

V 41. kolu »Športne napovedi« je bilo nekaj presenečenj, predvsem v meddržavnih dvobojih med Madžarsko in Jugoslavijo. Zato je tudi samo 1 dobitnik z 12 pravilnimi zadetki, ki bo prejel najvišjo nagrado — 5 milijonov dinarjev. Z 11 pravilnimi zadetki so 103 dobitniki, od katerih bo vsak prejel po 154.489 dinarjev.

V 42 KOLU PA SO NA SPOREDU TILE PARI:

Novi Sad : Sloboda	1	0
Radnički : Sarajevo	1	
Hajduk : Beograd	1	2
Dinamo : C. zvezda	1	
Partizan : Budućnost	1	
Velež : Rijeka	0	1
Subotica : Jedinstvo	1	
Vardar : Spartak	1	0
Sutjeska : Bačka	1	
Srem : Mačva	1	
Istra : Maribor	1	0
Karlovac : Slavonija	1	0

PRED SREČANJEM S TRESNJEVKO

Olimpija : O. Krim

V okviru priprav za nedeljsko srečanje med domačo Olimpijo in vodečo Trešnjevko iz Zagreba bo na Centralnem stadionu v Ljubljani v četrtek tekma za trening med Olimpijo in Odred-Krimom.

ZA EVROPSKI POKAL V NAMIZNEM TENISU

Ekipa Partizana pojde v Leipzig

BEOGRAD, 16. okt. Kvalifikacijske tekme za pokal evropskih šampionov v namiznem tenisu, ki so bile odigrane zadnji teden, niso prinesle nobenih presenečenj. Na njih je sodelovalo 14 prvakov iz raznih držav, toda samo dva sta se kvalificirala za četrtfinale brez nastopa — Dinamo iz Zagreba kot zmagovalec zadnjega pokala in Sparta iz Varšave, ker se bolgarska ekipa ni odzvala pozivu za srečanje.

Kvalifikacijske tekme so se končale takole: Iskra (ČSSR) : Bundesbahn (Avstrija) 5:1, TUHA (Z. Nemčija) Red Boys (Luks) 5:0, Vautepito (Madž) : Standard (Belg.) 5:1, Lokomotiva (DRN), Silberstar (Švica) 5:1, Partizan (Jug) : Anis (Nlz) 5:1, Cluj (Rom) : Pangratia (Grčija) 5:0.

V četrtfinalu, ki mora biti odigran do konca decembra t. l., se bodo sestali:

Düsseldorf TUHA (ZN) :Vasutepito, Leipzig: Lokomotiva : Partizan in Varšava : Sparta : Cluj.

Dinamo na turneji

Zagreb, 16. okt. Namiznoteniška ekipa Dinama, zmagovalca v tekmovanju za evropski pokal, je odpotovala na 15-dnevno turnejo po Zahodni Evropi. Zagrebški namiznoteniški igralci bodo nastopili proti nekaterim najboljšim klubskim ekipam v Švici, Luksemburgu, Franciji, Belgiji in Zah. Nemčiji. Na pot so odšli Uzorinac, Stencl in Župančič. Hrbud zaradi šole ni odpotoval, Vogrinc pa odhaja te dni za trenerja v tujino.

Prvenstva LRS v mnogobojih ne bo

Ker noben klub ni hotel prevzeti organizacije, letos ne bo republiškega atletskega prvenstva v mnogobojih in štafetah. Za izvedbo je bil namenjen prihodnji weekend.

Računska pomota v Zagrebu

Zagrebški »Vjesnik« objavlja, da so se organizatorji pri končni razglasitvi rezultatov na letošnjem ekipnem atletskem prvenstvu v Zagrebu zmotili toliko, da so ženskima ekipama celjskega Kladivarja in zagrebške Mladosti izračunali po 10 točk premalo. Kladivar je po pisanju lista zbral torej 17.612 točk, Mladost pa 17.544. Ekipa Kladivarja je potemtakem do kraja izpolnila napovedi, saj je klubsko vodstvo za Zagreb planiralo okrog 17.500 točk. Po vsem tem je uspeh Celjank seveda še večji, vse priznanje pa velja tudi zagrebški ekipi.

Keiserslautern — Kakor javlja agencije SID, je vratar Wormsa Slavko Stojanović že izven življenjske nevarnosti. Po težki operaciji bo bivši vratar jugoslovanske reprezentance več tednov ostal v bolnišnici.

ROKOMETNI LIGAŠKI VRVEŽ

Še nobenih odločitev

Tekmovanje v slovenskih rokometnih ligah se je preteklo nedeljo zaobrnilo proti koncu, vendar niti pri ženskah niti pri moških v obeh skupinah ni mogoče z gotovostjo reči, kdo bo jesenski prvak. V vzhodni skupini ima Rudar dve točki v dobro pred Branikom in Slovenj Gradcem. V nedeljo bo v Mariboru najvažnejše srečanje jesenskega dela v tej skupini, če bo zmagal Branik, se bodo na vrhu zopet znašla tri moštva z enakim številom točk in enakimi možnostmi za naprej. Rudarjeva zmaga pa bi skoraj že pomenila dokončno odločitev o prvaku.

Nič manj ostra ni borba po sredini lestvice, kjer se moštva bijejo za uvrstitev do petega mesta, ki jim daje l. 1963 pravico do sodelovanja v republiški ligi. Težko je reči, komu bo to uspelo, prav gotovo pa ne Velenju, Brežicam ali Radečam.

LESTVICA:

Rudar	5	5	0	0	131:55	10
Branik	5	4	0	1	125:78	8
Slovenjgradec	5	4	0	1	131:85	8
Kovinar	5	3	0	2	103:87	6
Beltinci	5	3	0	2	107:98	6
Celje	5	2	1	2	102:96	5
Krško	5	2	0	3	83:115	4
Velenje	5	1	0	4	97:162	2
Brežice	5	0	1	4	72:115	1
Radeče	5	0	0	5	59:129	0

Na tablici strelcev vodi Ačkun (Rud.) 39, nato pa so: Gologranc (SG) 38, Škrinjar (Rud.) 37, Terglav (Vel) 36, Iskra (Krš.) 34, Kac (Vel), Mrežar (Radeče) in Peterka (Belt) po 30 zadetkov itd.

V zahodni skupini je situacija še bolj zapletena Štiri moštva so zbrala enako število točk in je Olimpija na prvem mestu samo zaradi boljšega količnika. Ker po večini ni presenetljivih izidov, lahko pričakujemo, da bosta na vrhu prezimila Olimpija in pa moštvo, ki bo zmagalo v tekmi Slovan: Krim. Kolikor pa bi se Mladosti posrečilo v Kranju zmagati nad Slovanom, bodo na vrhu kar trije. Na edino »prosto vstopnico« v prihodnjem letu lahko upajo Ajdovščina, Tržič in Piran, vendar je Ajdovščina kandidat št. 1.

LESTVICA:

Olimpija	6	5	0	1	155:82	10
Slovan	6	5	0	1	135:76	10
Krim	6	5	0	1	112:65	10
Mladost	6	5	0	1	143:115	10
Ajdovščina	6	3	0	3	94:85	6
Piran	5	2	0	3	98:92	4
Tržič	5	2	0	3	82:92	4
Svoboda	5	1	1	3	95:118	4
N. Gorica	5	1	1	3	72:127	3
Šentvid	5	0	0	5	72:133	0
Iskra	5	0	0	5	57:134	0

Strelci: Domnik (Krim) 39, Vidovič (Tr.) 37, Sever (Ol.) 34, Sotelšek (Ml.) 32, Orač (Pir.) 31, Ipavec (Aj.) 30, inž. Papež (Ol) 29, Krampelj (Ml) 27 itd.

Tudi v ženski ligi je tri kola pred koncem še nič manj ko pet ekip, ki se potegujejo za naslov jesenskega prvaka, čeprav si je Šiška nekoliko pokvarila obete s tem, da je prepustila točko igralkam iz Črnomlja. Najzanesljivejšo formo sta pokazali ekipi Slovana in Svobode, pa tudi Branik ne zaostaja mnogo. Odločitev o prvem mestu bo izrečena v nedeljo na tekmi med Svobodo in Slovanom, saj bo po vsej verjetnosti zmagovalec tega dvoboja jesenski prvak. Kljub temu pa imata Branik in Šiška tudi še precej upanja.

LESTVICA:

Slovan	6	5	0	1	71:32	10
Svoboda	6	5	0	1	56:32	10
Branik	6	5	0	1	76:49	10
Šiška	6	4	1	1	71:39	9
Mladost	6	4	0	2	48:34	8
Črnomelj	7	3	1	3	32:45	7
Koper	6	2	0	4	46:55	4
Kovinar	6	0	1	5	34:55	1
Piran	6	0	1	5	61:63	1
MTT	5	0	0	5	16:77	0

Strelke: Lampreht (Br) 30, Kerpan (Š) 27, Rozman (Sl) 25, Jeraša (Br) 23, Šprah (Kov) 19, Zorko (Sv) 18, Mojškerc (S) 17 itd.

ms

Obvestili

Plavalni klub Ljubljana sklicuje sestanek vsega članstva, ki bo v sredo 17. oktobra ob 19. uri v fizikalni dvorani II. gimnazije v Šubičevi ulici.

TVD »Partizan« — Tabor -v Ljubljani obvešča vse prijavljence, da se je redna vadba v sabljanju pričela. Nove člane bodo sprejemali še do 25. oktobra 1962. vsak ponedeljek, sredo in četrtek od 19.—20. v spodnji telovadnici. Hkrati naprošamo bivše člane, da odstopijo svoje orožje in opremo.

Delavski svet podjetja »MARMOR«, Gorenja vas, Šk. Loka,

razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE

Pogoj: srednja strokovna izobrazba in 5 let prakse.

Ponudbe pošljite upravi podjetja. 8013

Splošna gospodarska banka LRS

razpisuje delovno mesto

REFERENTA za dokumentarno kontrolo

POGOJ: višja strokovna izobrazba ali srednja, zaželena 10-letna praksa in znanje strojepisja.

Plača po pravilniku o razdelitvi osebnih dohodkov. Ponudbe vložite v 8 dneh na naslov: Splošna gospodarska banka LRS, Lj., Miklošičeva 38. 8022

Honorarno zaposlim

nekvalificirane DELAVKE

za 4—6 ur dopoldne ali popoldne.

Ponudbe pod »Honorarno 4—6 ur«. 14403

ŠOLSKI CENTER ZA BLAGOVNI PROMET V LJUBLJANI

Poljanska 28

razpisuje

naknaden vpis

za sprejem rednih slušateljev v enoletno aranžersko šolo — oddelek za odrasle

Pogoj: ustrezna splošna in strokovna izobrazba.

Kandidati bodo opravljali sprejemni izpit iz slovenskega jezika, risanja in blagoznanstva. Šolanje je vezano na plačevanje predpisane šolnine.

Prijavi na predpisanem obrazcu, kolkovani s 50 dinarji državne takse, je treba priložiti zadnje šolsko spričevalo in rojstni list.

Prijave se treba oddati do 26. t. m. 7898

Ključavničarje, kovače, strugarje, rezkalca in nekvalificirane delavce

sprejme

Železniško podjetje za popravljanje voz in strojev, Ljubljana Parmova 35. 14351

Gradbeno podjetje Šentvid

Ljubljana, Šentvid, Podgora 32, sprejme

kvalificiranega ŽERJAVISTA

visokokvalificiranega STROJNIKA

več nekvalificiranih DELAVCEV, ZIDARJEV in TESARJEV.

Hrana in samsko stanovanje priskrbljena. Plača po dogovoru. 8021

Razpisna komisija pri

Okrajnem sodišču v Postojni

razpisuje

mesto STROJEPISKE I a ali I b razreda

Osebni dohodki po zakonu o javnih uslužbencih.

Ponudbe, kolkovane s 50 din, življenjepis, spričevalo o strokovni izobrazbi in opravljenem izpitu vložite v 15 dneh od objave razpisa. 8042

INŽENIR ARHITEKT

s pooblastilom za projektiranje visokih zgradb in 16-letno izkušeno prakso išče zaposlitev kjerkoli v Sloveniji.

Ponudbe pod geslom »Primerno stanovanje« pošljite podružnici Delo, Maribor. 1199

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij obrtnega podjetja

»ŠPORT OPREMA«, Ljubljana, Vižmarje št. 1

razpisuje naslednji delovni mesti:

RAČUNOVODJE

pogoj: višja ali srednja strokovna izobrazba in najmanj 3-letna praksa v gospodar. organizaciji.

FINANČNEGA KNJIGOVODJE

pogoj: srednja strokovna izobrazba in najmanj 2-letna praksa,

Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe z življenjepisom, pošljite upravi podjetja. 7940

Podjetje »Surovina« Ljubljana, Cesta II. cesarjev 370

išče

DVA NABAVNA REFERENTA in VRATARJA

Nastop službe mogoč takoj. Ponudbe pošljite na gornji naslov. 14328

Razpisna komisija **Fakultete za strojništvo** v Ljubljani razpisuje delovno mesto

EKONOMA

Pogoji so: popolna srednješolska izobrazba z ustrezno prakso.

Pravilno kolkovane ponudbe vlagajte v 10 dneh od objave v »Delu« na dekanatu Fakultete za strojništvo v Ljubljani, Aškerčeva 16-I. 8052

Avto-moto društvo Ljubljana

potrebuje

STROKOVNE SODELAVCE — PREDAVATELJE

iz snovi prometnih predpisov in motoroznanstva za občasna predavanja na tečajih za voznike-amaterje.

Interesenti naj se zglasijo v upravi društva — Ljubljana, Čopova 40, telefon 20-473. 8015

Podjetje »ITAS«

Industrija transportnih sredstev in opreme KOČEVJE

išče nove sodelavce za izpopolnitev delovnih mest:

1. **2 tehnologov v pripravi dela in TEO**
2. **lanserja v pripravi dela in TEO**
3. **planerja v pripravi dela in TEO**
4. **tehničnega kontrolorja**
5. **gradbenega tehnika**
6. **elektrotehnika**
7. **konstruktorjev**

Pod 1. strojni tehnik ali delovodja kovinske stroke,
pod 2. srednja strokovna izobrazba,
pod 3. srednja strokovna izobrazba,
pod 4. strojni tehnik ali delovodja kovinske stroke,
pod 7. strojni inženirji in tehniki.

Interesenti naj se po možnosti zglasijo v podjetju. Podjetje bo priskrbelo družinska stanovanja. 8003

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju

»LIV« — Postojna

razpisuje delovna mesta za:

2 TEHNOLOGA za strojno obdelavo
2 KONSTRUKTORJA za strojne naprave
1 TEHNIČNEGA RISARJA
2 VARILCA
2 KOVINOSTRUGARJA

Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov podjetja. Samska stanovanja so priskrbljena, družinska v letu 1963.

Kandidati naj se zglasijo osebno ali pismeno s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev. Ponudbe sprejema tajništvo podjetja. 8004

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

Cestnem podjetju v Novi Gorici

razpisuje naslednja delovna mesta:

— **šefa gradbenega obrata** — gradbeni inženir s 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih pri nizkih gradnjah ali gradbeni tehnik z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih pri nizkih gradnjah (oba s pooblastilom)
— **referenta za vzdrževanje cest** — gradbeni tehnik z 10-letno prakso v gradbeni operativi; prednost z nekajletno prakso v cestno-vzdrževalni službi
— **sektorskega tehnika za samostojno vodstvo gradbenih del** — gradbeni tehnik s 5-letno prakso pri nizkih gradnjah
— **referenta za mehanizacijo** — gradbeni tehnik s 3-letno prakso v operativi
— **referenta za nabavo in prodajo** — absolvent Ekonomske srednje šole s 5-letno prakso ali visokokvalificiran delavec trgovske stroke z 10-letno prakso v komerciali
— **dva gradbena tehnika za nizke gradnje** — začetnika z odsluženim vojaškim rokom

Osebni prejemki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov; ostali pogoji po dogovoru. Razpis velja do zasedbe delovnih mest. 8005

Razpisna komisija pri klimatičnem zdravilišču in mladinskem okrevališču

»FRANC ROZMAN« — GOZD MARTULJK

razpisuje naslednja delovna mesta:

— zdravnika

zdravnik splošne prakse z večletno prakso

— medicinske sestre

višja ali srednja strokovna izobrazba s prakso za laboratorijska dela

— knjigovodje

srednja strokovna izobrazba z 2-letno prakso ali nepopolno srednjo šolo s 5-letno prakso

— skladiščnika

srednja strokovna izobrazba z 2-letno prakso ali nepopolno srednjo šolo z večletno prakso na enakih ali podobnih delovnih mestih

Osebni dohodki po pravilniku o osebnih dohodkih. — Samske sobe so zagotovljene, družinska stanovanja pa bodo priskrbljena v začetku prihodnjega leta. — Pismene ponudbe z življenjepisom in navedbo dosedanje zaposlitve pošljite razpisni komisiji. Razpis velja do zasedbe delovnih mest. 8012

»SLOVENIJA-SADJE«, Ljubljana, Titova 19-VIII

proda:

osebni avto WAUXALL, tip Welox, let. 55
tovorni avto TAM, 4,5 t
tovorni avto OM, 2,5 t
tovorni avto OM, 2,5 t

Vsa gornja vozila so v voznem stanju.

Interesenti — gospodarska podjetja in ustanove, dobe podrobnejša pojasnila v gospodarsko-računskem sektorju, telefon 23-302. 8056

LICITACIJA

Sklad za zidanje stanovanjskih hiš občine Ljubljana-Šiška razpisuje na podlagi pooblastila Farmacevtsko-kemijskega kombinata Slovenije »FARMIS« z dne 16. 8. 1962 štev. 1146-62 v svojih prostorih na Celovški cesti 135 v Ljubljani

JAVNO PISMENO LICITACIJO

za oddajo gradbenih, obrtniških in instalacijskih del na stanovanjsko-poslovnem objektu »PODKEV« ob Celovški cesti v Šiški

Predračunska vrednost vseh del na objektu je 300,000.000 dinarjev.

Rok za pričetek del je 21. XI. 1962. Rok za dovršitev dela do vključno III. gradbene faze je 30. 6. 1963., rok za popolno izvršitev vseh del na objektu pa je 30. 5. 1964.

Rok za vložitev ponudb je do 31. X. 1962 do 12. ure v prostorih Sklada.

Licitacija bo dne 31. oktobra 1962 ob 17. uri v prostorih Sklada. Elaborat in licitacijske pogoje dobite 18. in 19. X. 1962 od 8. do 12. ure. Kavcijo 50.000 din mora ponudnik položiti pri Skladu.

Pravico licitiranja imajo vse gospodarske organizacije v okviru svoje dejavnosti za izvajanje razpisanih del. K ponudbi priložite vso dokumentacijo po Pravilniku o oddajanju gradbenih del in objektov (Ur. list FLRJ št. 13-57) ter potrdilo o položitvi varščine.

Zapečatene ponudbe je treba poslati priporočeno po pošti ali predložiti neposredno pri Skladu.

Štev. [illegible]

Ljubljana, dne 15. X. 1962

Sklad za zidanje stanovanjskih hiš občine Ljubljana - Šiška

8046

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da nas je mnogo prezgodaj zapustil po kratki in hudi bolezni dobri mož, skrbni očka, sin, brat, svak, stric in zet

VILI DEBELAK

uslužbenec

Pogreb pokojnika bo v sredo, 17. oktobra 1962 **ob 16.** uri iz mrliške vežice v Murski Soboti.

Žalujoči: žena Danica, sinova Slavko in Matija, hčerka Dušica, mama Terezija, bratje Rajmund, Pišta, Geza, Ivan z ženami, nečaki in nečakinje, tašča Desanka in ostalo sorodstvo.

Murska Sobota, Novi Sad, Hannover, Caracas, Radkesburg, Ljubljana, Graz, 16. oktobra 1962.

Uprava podružnice Sekcije za vleko Zidani most in sindikalna organizacija

sporočata, da je po hudem trpljenju preminil član kolektiva

MARTIN TRPINC

kurjač

Pogreb pokojnega sodelavca bo v sredo, 17. okt. 1962, ob 15. uri iz hiše žalosti, Kladje 21, na pokopališče Kocjan v Blanci

Vzglednega in požrtvovalnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

Po dolgem in težkem trpljenju nas je za vedno zapustil naš ljubljeni

FRAN KOVAČ

upokojenec

Na njegovi zadnji poti ga bomo spremili v sredo, dne 17. oktobra 1962 ob 17. uri iz Frančiškove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoča žena Ivanka, bratje in sestre z družinami ter ostalo sorodstvo.

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE UMRL ČLAN KOLEKTIVA

JANEZ DOLINAR

VAJENEC

POGREB DRAGEGA TOVARIŠA BO V SREDO DNE 17. 10. 1962 OB 16. URI IZPRED HIŠE ŽALOSTI V ŠKOFJI LOKI — STARA LOKA ST. 84

DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR IN SINDIKALNA PODRUŽNICA PODJETJA »TRANSTURIST« ŠK. LOKA

Delovni ljudje murskosoboške komune praznujejo svoj občinski praznik

Z ŽELJO, DA BI S SKUPNIMI NAPORI DOSEGLI ŠE VEČJE DELOVNE USPEHE, ISKRENO ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK MURSKE SOBOTE VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN OSTALIM PREBIVALCEM:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR MURSKA SOBOTA Z ORGANIZACIJAMI

Tovarna oblačil, perila in pletenin MURA« — Murska Sobota
Kmetijsko industrijski kombinat »POMURKA« — Murska Sobota
Stanovanjska skupnost — Murska Sobota
Komunalna banka — Murska Sobota
Splošno gradbeno podjetje »POMURJE« — Murska Sobota
Agroservis — Murska Sobota
Zdravstveni dom — Murska Sobota
Hotel »ZVEZDA«, gost. podjetje — Murska Sobota
Lekarna — Murska Sobota
Kino »PARK« — Murska Sobota
Trgovsko podjetje »MERKUR« — Murska Sobota
Okrajni zavod za socialno zavarovanje — Murska Sobota
Komunalno podjetje — Murska Sobota
Hotel »CENTRAL« — Murska Sobota
PROIZVODNJA KREMENČEVEGA PESKA — Puconci
Kmetijska zadruga — Puconci

V znamenju splošnega napredka

V dneh od 14. do 22. oktobra praznujejo delovni ljudje murskosoboške komune svoj občinski praznik. Praznovanje, povezano s številnimi kulturnimi, političnimi in gospodarskimi manifestacijami, pravzaprav presega meje soboške komune. Zato ni pretirana napoved, da je občinski praznik soboške komune dejansko praznik vseh delovnih ljudi Pomurja, katerega okrajno mesto — Murska Sobota — že danes vsestransko opravičuje vzdevek gospodarskega, kulturnega in političnega središča.

V prazničnih dneh, ko bodo razne kulturne in druge prireditve privabljale v pomursko metropolo številno prebivalstvo, bodo odprli tudi novo poštno poslopje. Z ureditvijo te impozantne stavbe, ki krasi središče mesta, bo končno uresničena večletna težnja Pomurcev, da bi tudi s sodobno pošto, telegrafsko in telefonsko službo utirali pot vsestranskemu napredku Pomurja. Posebno avtomatska telefonska centrala, ki bo kmalu vključena v avtomatsko telefonsko omrežje Slovenije, bo imela za nadaljnji gospodarski napredek Pomurja izredno velik pomen.

Od nove dvorane in ostalih prostorov DPD Svoboda pa si prebivalci Sobote in njenega zaledja obetajo končno premostitev dosedanjega kulturnega in družbeno-zabavnega mrtvila, zaradi katerega je najbolj prizadeta mladina.

Širše praznovanje občinskega praznika te komune se zrcali končno tudi v enotnem prizadevanju prebivalstva celotnega Pomurja po še hitrejšem družbeno političnem, gospodarskem in kulturnem razvoju. Zato je razveseljiva ugotovitev, da se je prav ta osrednja pomurska komuna razvila v vzornega in doslednega uresničevalca novih družbenih odnosov ter v močno gospodarsko središče. Za poznavalce prejšnjih razmer, ki so vse do osvoboditve karakterizirale svet ob Muri z globoko zakoreninjenimi fevdalno-drobnomeščanskimi odnosi, pa pomeni nagel pohod socializacije podeželja in mest v Pomurju hkrati nesebično in enotno prizadevanje celotne okrajne skupnosti. In s tem se prebivalstvo Pomurja častno oddolžuje pomurskim borcem, ki so padli za svetle cilje revolucije. Svetel lik narodnega heroja Štefana Kovača in ostalih revolucionarjev živi neomajno v srcih pomurskega prebivalstva tudi danes. To pa je jamstvo, ki samo potrjuje trditev, da se delovno ljudstvo Pomurja tudi v prihodnje ne bo odreklo skupne poti k lepšemu življenju.

glavni element pravilnika.

Ne gre prezreti tudi vloge in nalog 24 krajevnih skupnosti, ki imajo povečini dobro zasnovane statute. Razveseljivo je predvsem dejstvo, da se krajevne skupnosti ne oklepajo zgolj ozkih nalog komunalnega značaja, ampak se prizadevno lotevajo tudi urejanja servisov na podeželju in podobnih nalog. Tako se na primer v Bakovcih, Rakičanu, v Moravcih, v Cankovi in še marsikje drugod že lahko postavljajo z urejenimi servisi obrtnega značaja.

Velja pa opozoriti, da se bodo morali v Murski Soboti in predvsem na podeželju bolj zavzeti za varstveno službo za otroke zaposlenih mater. V Pušči bodo na primer rešili ta pereč problem z ustanovitvijo otroškega vrtca, kar bodo prej ali slej morali storiti tudi drugod — vsaj v večjih podeželskih središčih.

Nadvse pomembne naloge so tudi pred skupnostjo socialnega zavarovanja. Ker je v Pomurju samo ena skupnost z okrog 60 tisoč zavarovanci bodo organizaciji te pomembne družbene institucije morali posvetiti zares vso skrb.

Murski Soboti se v bližnji prihodnosti obeta še ena pridobitev na področju zdravstva. Potrebe namreč že dlje časa narekujejo ureditev protituberkuloznega dispanzerja. Kaže, da bodo sedaj pospešili dograditev tega objekta, v doglednem času pa nameravajo urediti tudi novo splošno ambulanto. V dneh praznovanja občinskega praznika bo tudi centralna soboška lekarna dobila z otvoritvijo lekarniške postaje v Gradu znatno pomoč. Tesni prostori centralne lekarne v Soboti že lep čas funkcionalno ne ustrezajo in le prizadevnemu kolektivu gre zahvala, da v takšnih pogojih zmaguje nadvse zahtevno delo. Zato nikakor ne kaže mnogo razmišljati o upravičenosti gradnje novega lekarniškega poslopja, kajti tudi z eventualno razširitvijo sedanjih prostorov problema ne bi rešili za daljšo perspektivo.

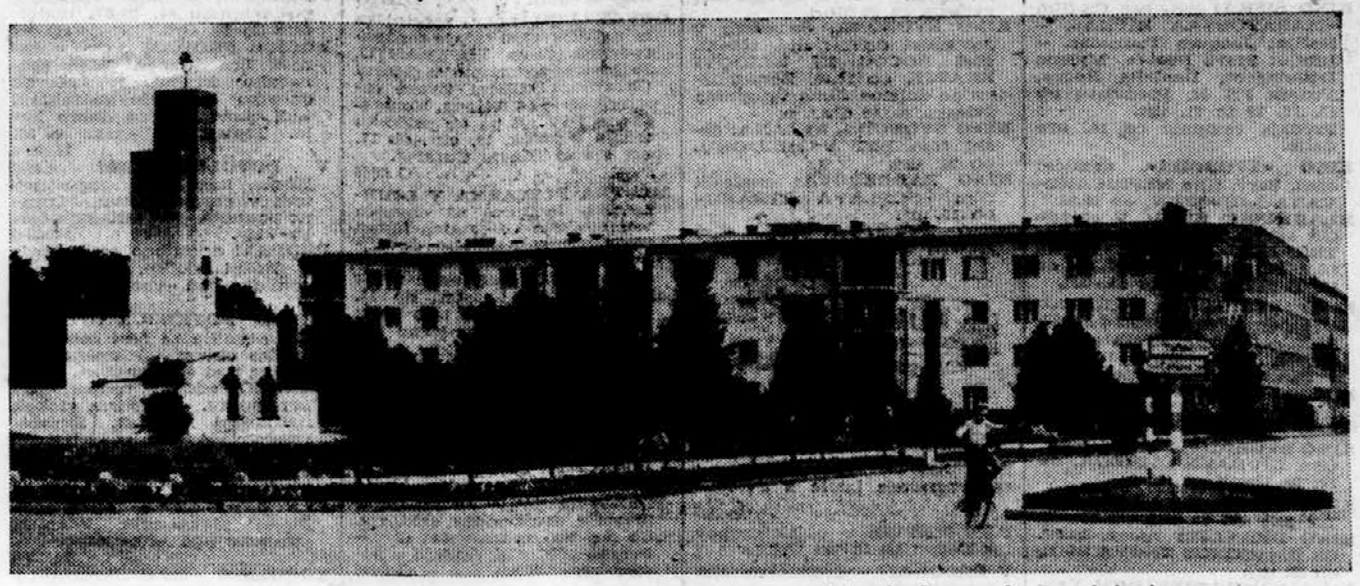

Podoba Murske Sobote se spreminja iz meseca v mesec, kajti stanovanjska in komunalna gradnja je zavzela v minulih letih izreden obseg. Zato ima danes mestno središče z novim bančnim in poštnim poslopjem, s številnimi impozantnimi stanovanjskimi bloki in poslopji poslovalnice »Varteks« ter podjetja »Elektro« Sobota v gradnji že povsem mestni videz. Na sliki: poslopje OLO Murska Sobota s spomenikom Zmage.

Smelo po novih poteh

Na poti naglega družbenega in ekonomskega razvoja, ki spremlja rast soboške komune, so sprejele obsežne naloge tudi številne gospodarske organizacije ter vsi družbeni in politični činitelji v komuni. Prav to pogojuje postopno uresničevanje obsežnega gospodarskega in družbeno političnega programa, ki obeta že v bližnji prihodnosti celotni komuni povsem novo perspektivo. Ob naglem vsestranskem razvoju Murske Sobote, ki šteje že okrog sedem tisoč prebivalcev, zajema namreč gospodarski program razvoja tudi podeželje, torej vseh 48 tisoč občanov.

Iz leta v leto boljše komunikacije, predvsem asfaltirane ceste, ki že marsikje izpodrivajo stare razjedene kolovoze, postopna gradnja in urejanje številnih komunalnih objektov, gradnja novih šol in ostalih družbenih objektov temeljito spreminja podobo podeželja.

Večji narodni dohodek pa je omogočil tudi pospešeno gradnjo Murske Sobote. Razen pospešeni stanovanjski gradnji — saj bodo samo letos zgradili skupno 124 stanovanj, predvsem iz sredstev stanovanjskega sklada občine (190 milijonov din) — posvečajo vso skrb tudi komunalni ureditvi mesta. Žal je zaradi precejšnje razkropljenosti gradbenih okolišev ta naloga povezana z dokaj visokimi sredstvi. Trenutno so usmerili vso skrb urejanju kanalizacijskega in vodovodnega omrežja ter bodo porabili samo za kanalizacijska dela letos skupno 100 milijonov dinarjev. Ker je kanalizacija zaradi nizke lege mesta otežkočena, so se morali lotiti najprej poglabljanja struge reke Ledave. Sicer pa že potekajo dela okrog polaganja cevi za glavni kanal, vgradili so tudi že čistilne naprave ter si z dobro organizacijo dela zagotovili pogoje za nemoteno dela.

V programu družbenega standarda občanov so namenili lepa sredstva tudi za ureditev sodobnega vodovodnega omrežja. Urejanje sodobnih črpališč — vodovod bodo napajali trije vodnjaki — in ostala dela potekajo vzporedno z urejanjem kanalizacije, kar je za smotrnost te naložbe izredno važno.

V skrbi za boljši družbeni standard prebivalcev Sobote opravlja nadvse važno poslanstvo stanovanjska skupnost, katere šestnajst servisov je že v celoti opravičilo svoj obstoj. Najširši krog občanov je pritegnil obrat družbene prehrane, ki pomeni posebno za zaposlene žene izredno važno pridobitev. Žene in matere pa se z zadovoljstvom poslužujejo tudi službe za nego bolnikov ter za varstvo otrok do treh let na domu in pralnice. Stanovanjska skupnost v Murski Soboti tudi ni pozabila na številne dijake, med katerimi je mnogo vozačev. Vsi dijaki lahko dobijo v obratu družbene prehrane cenene malice, mladina iz okoliških krajev pa se rada zateka v dom pionirjev in mladine, kjer se lahko posvečajo tudi študiju.

Žal mnogo lepih načrtov, kljub varčnosti in smotrnemu gospodarjenju, stanovanjska skupnost ne more v celoti uresničiti zaradi perečega pomanjkanja prostorov. Posebno so v zadregi zastran prostorov za pralnico, ki bi v ugodnejših pogojih delovanja lahko služila znatno širšemu krogu gospodinj. Velja tudi omeniti, da je stanovanjska skupnost v Murski Soboti uvedla že za večino svojih ljudi stimulativen sistem nagrajevanja po delu. Že prve izkušnje kažejo lepe rezultate zlasti v nekaterih obrtnih servisih, kjer je enota proizvoda (žal v vseh obrtnih dejavnostih takega sistema nagrajevanja ne morejo uveljaviti) —

Marljive proizvajalke tovarne perila in konfekcije »Mura« se v celoti zavedajo svojih odgovornih nalog. Zato združujejo izdelki te tovarne vse lastnosti, ki večajo iz leta v leto obseg proizvodnje in asortiman izdelkov. Kakovostni izdelki »Mure« si zato uspešno utirajo pot tudi na tuje tržišče, predvsem v skandinavske dežele.

Vsi občinski prazniki so vezani na dogodke — na uspehe, ob teh pa tudi na žrtve iz obdobja, ko so jugoslovanski narodi pod vodstvom ZK, združeni v enotni LF, bili boj ne le zoper okupatorje, temveč tudi za novo socialno, družbeno politično in ekonomsko ureditev, ki bo upoštevala človeka in njegovo delo, ki bo na novih, enakopravnih odnosih omogočila dosego ekonomskega blagostanja, humanega odnosa med ljudmi in narodi, zagotavljala in zagotovila mir v svetu.

Občinski prazniki postajajo tradicija in vse bolj jih osvajajo vsi občani. Prav, da s prazničnim razpoloženjem obujamo spomine in se poklanjamo žrtvam. Toda cilji naše narodnoosvobodilne vojne in vseljudske socialistične revolucije še niso v celoti doseženi. Zato je prav, da vedno, ob vsaki potrebi in priložnosti, torej tudi ob praznovanju občinskih praznikov, ocenjujemo prehojeno pot, kaj vse smo naredili in česa še nismo in kaj in kako delati v prihodnje, da postavljene cilje dosežemo. Če se strinjamo s tako ugotovitvijo, potem bi morale subjektivne sile ne le doprinesti svoj delež uspešni izvedbi raznih prireditev in manifestacij, temveč dati tudi vsestransko pobudo in zagotoviti, da bodo vsi naši delovni kolektivi, vsi občani krajevnih skupnosti, vsi družbeni organi in družtvene organizacije v tednu praznovanja analizirale svoje dosedanje delo in si določale nadaljnje naloge. Potrebe našega področja nam še posebej nakazujejo, da bomo morali v prihodnje bolj sistematično in z večjo kvaliteto delati na družbeno ekonomski in tudi strokovni vzgoji kadrov, proizvajalcev — upravljalcev. Prizadevanje šol je v tej smeri lahko uspešno le, če se vskladi z vzgojnim delom ljudskih univerz in z vzgojo na delovnem mestu. Pred nami je nov predosnutek ustave Federativne socialistične republike Jugoslavije, kmalu pa bomo dobili osnutek ustave socialistične republike Slovenije in statute ljudskih odborov. Široke razprave o teh važnih listinah bodo dosegle svoj cilj le, če bomo z njimi dosegli konkretizacijo stališč in principov, ki jih prinašajo na vseh področjih družbeno ekonomskega življenja. Jasnejše in bolj konkretno bo treba s statuti in pravili določiti pravico in dolžnosti delovnega človeka v gospodarskih organizacijah in v ustanovah, občana v krajevnih in komunalnih skupnostih.

Glede izvajanja aktualnih nalog ekonomskega značaja, bodo morale subjektivne sile prek samoupravnih organov in različnih oblik dela vnesti več sistematičnega in konkretnega dela v izgrajevanju sistema delitve in sistema nagrajevanja. Pospešiti moramo sprejemanje pravilnikov o delitvi čistega in osebnih dohodkov in se pri tem zoperstaviti vsaki odločitvi, ki ne upošteva dovolj vloženega dela posameznika, produktivnosti in rezultatov gospodarjenja celotne gospodarske organizacije ali ustanove.

Ponovno bi morali analizirati delo vseh tistih gospodarskih organizacij, ki ne izpolnjujejo planskih predvidevanj. V tej zvezi so bili že predvideni ukrepi in je sedaj nujno za vsak posamezen primer ugotoviti, kako se ti ukrepi izvajajo oziroma zakaj posameznih ukrepov niso izvedli.

V izvozu so doseženi določeni rezultati, toda ne še v celoti in še ne povsod. Trenutno tudi ne razpolagamo s podatki, koliko in kakšen reprodukcijski material uporabljamo pri nas v proizvodnji iz uvoza. Zato ni bilo mogoče vplivati na eventualno možnost zmanjšanja uvoza. To pomanjkljivost moramo hitro odpraviti.

K planiranju za leto 1963 gospodarske organizacije še niso pristopile. Na tem se dela le na relaciji okraj-komuna. Subjektivne sile morajo podpreti prizadevanja kadrov, ki delajo v ljudskih odborih in njihovih organih in skupno z njimi zagotoviti, da na podlagi analitičnega dela k tej nalogi pristopijo v vseh gospodarskih organizacijah.

V izvrševanje na področju kmetijske proizvodnje, čeravno so tu že doseženi določeni rezultati, moramo v prihodnje smeleje kot doslej vnašati elemente, ki ne le dvigajo proizvodnjo, ampak hkrati ustvarjajo tudi nove socialistične proizvodne odnose in na bazi teh tako proizvodnjo, ki bo prioritetnega pomena za kritje družbenih potreb.

Navedel sem le nekaj problemov in iz teh izhajajočih nalog, pri realizaciji katerih morajo subjektivne sile prvenstveno delovati.

JAN ROS,
sekretar OK ZKS M. Sobota

Lepi obeti v kmetijstvu

Kljub zavidljivemu razvoju industrije v murskosoboški komuni ostaja kmetijstvo osrednja in osnovna gospodarska panoga v Pomurju nasploh. Vse kaže, da dobri rezultati gospodarjenja soboške kmetijske zadruge ne bodo ostali osamljeni, kajti letošnja velikopotezna združitev osmih obratov v kmetijsko industrijski kombinat Pomurko obeta izpolnitev vseh zahtevnih načrtov v kmetijstvu Pomurja. Ni težko ocenjevati perspektive in sedanje ter prihodnje vloge kombinata, kajti že struktura tega družbenega gospodarstva zagotavlja uspešno uveljavljanje in stapljanje kmetijske proizvodnje s pogoji neposredne predelave surovin v lastnih industrijskih obratih. Tovarna mesnih izdelkov in tovarna mlečnega prahu, ki sta razen Agromerkurja in Mlinopeka prav tako v sestavi kombinata, odlično pogojujeta smer nadaljnjega razvoja živinoreje. Razumljivo, da bo kot predpogoj za predvideno povečanje staleža živine do leta 1965 na 30 tisoč bekonov in na okrog 12 tisoč glav mlade goveje živine za izvoz treba na tem posestvu posvetiti osrednjo skrb večanju krmske baze. Ta naloga bo vsekakor uresničljiva, kajti že predvideno povečanje obdelovalnih površin na okrog pet tisoč hektarov zagotavlja vzporedno z nadaljnjim izpopolnjevanjem agrotehnike vse pogoje za pridelavo zadostnih količin krme. Ob bekonih in mladi goveji živini pa bodo posvetili posebno skrb tudi vzreji krav molznic, kajti sodobna tovarna mlečnega prahu v Murski Soboti ima prav tako kot tovarna mesnih izdelkov že utrjen ugled doma in predvsem v tujini. Prav po zaslugi tega činitelja — oba obrata so pred nedavnim rekonstruirali — se kombinat Pomurka uveljavlja na tujem tržišču v obsegu, ki nesporno zagotavlja odlične možnosti nadaljnjega razvoja kombinata. Zato ni pretiran perspektivni program izvoza, katerega vrednost se bo povečala od sedanjih 1,700.000 dolarjev na 2,100.000 dolarjev v prihodnjem letu.

Ne gre podcenjevati tudi dejstva, da je na kombinatu Pomurka predelovalna smer znatno bolj razvita od kmetijsko proizvodne. To je vsekakor dejstvo, ki ga ne kaže podcenjevati. Zatorej pomeni nadaljnje utrjevanje surovinske baze do vskladitve obeh dejavnosti osrednjo nalogo.

Kombinat Pomurka ima v sestavi svojih površin tudi okrog 8 tisoč hektarov gozdov, kajti ob omenjenih štirih obratih združuje to gospodarstvo tudi gozdarski in lesno predelovalni obrat v Murski Soboti ter KG Rakičan, Beltinci in Lendava. Že sedanji obseg gozdnih površin zagotavlja zadovoljivo surovinsko bazo za predvideni lesno industrijski obrat za proizvodnjo vezanih plošč v Murski Soboti. V perspektivni program kombinata Pomurka sodi še ureditev klavnice za perutnino ter sušilnice za povrtnino, ki jo bodo konservirali po najbolj sodobnem tehnološkem postopku. Že proizvodi sedanje zastarele sušilnice za povrtnino namreč obetajo izredno ugodne pogoje plasmana konservirane povrtnine doma in v tujini.

To pa hkrati pomeni, da v proizvodnih programih v prihodnje ne bodo smeli zapostavljati proizvodnje povrtnine oziroma ureditve sodobnih vrtnarskih obratov.

Povsem zadovoljive rezultate dosegajo obrati kmetijsko industrijskega kombinata na področju kooperacije z zasebnimi kmetovalci. Pobuda, da vodijo programe kooperacije posamezni obrati samostojno, je tem prizadevanjem samo v prid. To dokazuje tudi podatek, da uveljavljajo povsod višje oblike kmetijskega sodelovanja po načelu delitve proizvoda po udeležbi.

Kljub obilici tekočih delovnih nalog, predvsem okrog notranje konsolidacije kombinata, je kolektiv Pomurke že v začetku posvečal vso skrb utrjevanju in poglabljanju delavskega samoupravljanja. Sedaj je sicer glavni nosilec samoupravnih nalog osrednji delavski svet, imenovan tudi skupščina delavskih svetov, toda sedanje uvajanje ekonomskih enot spontano postavlja v ospredje takšno notranjo organizacijo, ki bo postavila kmetijske proizvajalce v vlogo neposrednih upravljavcev. V takšnih pogojih bo, razumljivo, 1200-članski kolektiv kombinata Pomurke zastavil še več naporov pri izpolnjevanju zahtevnih delovnih nalog. Sicer pa nihče ne dvomi, da kombinat že letos ne bi izpolnil svojih planskih obveznosti — 4 milijarde dinarjev bruto proizvoda.

Napori v kmetijstvu niso bili zaman

Lepi rezultati industrije v murskosoboški komuni so predvsem posledica smotrnega perspektivnega načrtovanja. V tej komuni se nikoli ni mudilo z ustanavljanjem novih industrijskih podjetij brez temeljitih gospodarskih analiz in izčrpnega študija tržišča. To je tudi vzrok, da je v soboški občini sorazmerno malo industrijskih podjetij — skupno sedem s kmetijsko industrijskim kombinatom vred.

Pač pa je večina industrijskih podjetij vlagala in še vlaga mnogo naporov v modernizacijo in izpopolnitev proizvodnje, saj niso redki primeri, da so se današnje močne gospodarske organizacije, kot na primer tovarna perila »Mura«, ČZP »Pomurski tisk«, Proizvodnja kremenčevega peska v Puconcih in druge, razvile iz neznatnih obratov v sodobna industrijska podjetja.

Samo naložbe v tovarno perila »Mura« znašajo doslej poldrugo milijardo dinarjev. Danes streže sodobnim strojem v treh osrednjih obratih — v obratu težke konfekcije, v obratu perila in v pletilstvu — že 1060 delavcev-, ki bodo letos ustvarili 3,8 milijarde dinarjev bruto produkta. Ob izredni skrbi za kvaliteto izdelkov je obseg proizvodnje očitno razveseljiv in bodrilen. Zato kolektiv tudi ne dvomi v uspešno izpolnitev letošnjih planskih nalog, ki so zelo zahtevne. Vzrok za trenutno zaostajanje proizvodnje pa je iskati v težavah zaradi rekonstrukcije obrata perila. Medtem so prvo stopnjo programa gradnje novega poslopja uresničili in v njem je že urejena moderna živalnica in skladišče gotovih izdelkov.

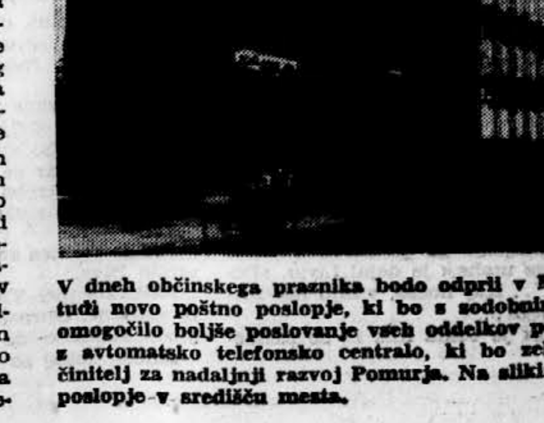

V dneh občinskega praznika bodo odprli v Murski Soboti tudi novo poštno poslopje, ki bo s sodobnimi napravami omogočilo boljše poslovanje vseh oddelkov pošte, vključno z avtomatsko telefonsko centralo, ki bo zelo pomemben činitelj za nadaljnji razvoj Pomurja. Na sliki: novo poštno poslopje v središču mesta.

Ugodno je še dejstvo, da se je »Mura« uveljavila na domačem in na tujem tržišču tudi z izdelki težke konfekcije. K temu je delno pripomogel sloves Murinih izdelkov perila in ne nazadnje nadvse posrečena usmeritev v specialno proizvodnjo finih moških konfekcijskih oblačil, po katerih je veliko povpraševanje. Škoda le, da postavlja proizvajalce konfekcije v dokaj težaven položaj odlok, po katerem so zastran višine marže izenačeni s proizvajalci galanterijskega in tekstilnega blaga. Dejstvo pa je, da določen odstotek konfekcijskih izdelkov zastareva, kar, razumljivo, znižuje prodajno vrednost tem artiklom. Zaradi sorazmerno nizke marže sedanji instrumenti ne omogočajo sistema razprodaje po nizkih cenah, zato je tudi riziko proizvodnje konfekcijskih oblačil dokaj velik.

Jamstvo za odločilno kvaliteto izdelkov tovarne »Mura« je tudi skrb za strokovno izpopolnjevanje delavcev. V lastnem izobraževalnem centru lahko delavke sledijo vsem pridobitvam in tehničnemu napredku v tej panogi industrije. Razen tega, da ima podjetje solidno osnovo v starih strokovnih kadrih — pojava fluktuacije delovne sile domala ne poznajo! — skrbijo hkrati za podmladek ter je samo v minulem razdobju končalo šolanje v zagrebški konfekcijski šoli deset štipendistov.

Med pozitivne činitelje, ki v tovarni perila »Mura« ugodno vplivajo na proizvodnjo, bolje povedano na storilnost, je uvrstiti še poglobljen sistem samoupravljanja po ekonomskih enotah, ki imajo lastne obračune. Če omenimo še skrb vodilnega in tehničnega kadra ter organov delavskega samoupravljanja za hitro in temeljito obveščanje kolektiva, smo našteli le nekaj činiteljev, ki vzpodbujajo kolektiv in se pozitivno zrcalijo v odnosu ljudi do proizvodnih nalog.

Podobne rezultate in afirmacijo na tržišču dosega tudi proizvodnja kremenčevega peska v Puconcih. Ta dragocena surovina, katere izvor oziroma nahajališča zagotavljajo podjetju neizčrpne proizvodne možnosti, pomeni hkrati zaposlitev za dobršen del podeželskega prebivalstva tega predela. Veliko povpraševanje po izredno kvalitetnem kremenčevem pesku puconskega proizvodnega obrata zagotavlja podjetju možnost stalnega večanja proizvodnje. Matičnemu podjetju v Puconcih pa se je pridružil še nov obrat v Moščancih, kjer bo znašala letna proizvodnja najmanj 3000 ton kremenčevega peska.

Zaradi uspešnega izpolnjevanja družbenega plana so v prvih osmih mesecih pokazali dobre rezultate še podjetje ČZP Pomurski tisk z 69,2-odstotno realizacijo letnega plana, opekarna v Puconcih s 64.7 odstotka letnega plana in predvsem kmetijsko industrijski kombinat z 81.4 odstotka realizacije letnega plana v osmih mesecih.

Zakasnitev obrtniških del in zmanjšano število zaposlenih pa je, žal, precej zavrlo dejavnost gradbenih podjetij, predvsem SGP »Pomurje«, ki je realiziralo v prvih osmih mesecih komaj 45,1 odstotka letnega družbenega plana.

Porast boleznin poskušajo v gospodarskih organizacijah murskosoboške komune zajeziti z raznimi preventivnimi ukrepi, kajti bolezenski izostanki so ponekod zavzeli tak obseg, da resno ogrožajo proizvodnjo. Največji odstotek bolezenskih izostankov — povprečno 8,26 odstotka — odpade na gradbeništvo. Sistematično proučevanje vzrokov tako visokega števila bolezenskih izostankov že odkriva nekatere slabosti, med katerimi ni na zadnjem mestu pomanjkljiva skrb za varnost pri delu, neupravičeno izostajanje iz koristoljubja in podobno. Najbolj dosledno so se zavzeli za zdravstveno preventivo v podjetju ČZP Pomurski tisk, kjer bodo uvedli kolektivno zdravstveno varstvo v podjetju, kar bo predvsem omogočilo sistematično proučevanje vpliva delovnih pogojev na različna poklicna in druga obolenja. Vsekakor bi bilo prav, če bi se pojavu neopravičeno visokega odstotka bolezenskih izostankov uprli na podoben način tudi v ostalih gospodarskih organizacijah. Jasno je namreč, da gre škoda v breme celotne komunalne skupnosti in zares bi bilo prav, če bi odlično zastavljene proizvodne programe v odločilnem času zadnjih dveh in pol mesecev izpolnjevali kolektivi s kar najmanjšim številom izostankov.

Zdrave pobude mladih

Problem, ki ga načenjamo, ni nov: kulturno in družtveno zabavno življenje mladine v murskosoboški komuni že zdavnaj ne ustreza težnjam, željam in potrebam mlade generacije. Krivdo za takšno stanje bi težko prtili mladini, kajti možnosti za družtveno delovanje so minimalne, še manj pa je mladini omogočeno kulturno in zabavno življenje. Spričo dejstva, da je v Murski Soboti čedalje več dijaške, vajenske in druge mladine, zahteva sedanja situacija nujne ukrepe.

Zato je posebno dragocena pobuda mladine, ki je pred nedavnim sklicala širše posvetovanje na pobudo občinskega komiteja LMS. Analiza ozadja za sedanje mrtvilo na tem pomembnem področju udejstvovanja mladine je pokazala, da je dobršen del vzrokov iskati v pomanjkljivem sodelovanju mladine v družtvenih organizacijah. Med pomembne vzroke je prišteti tudi ugotovitev, da bodo morali mladina in družtvene organizacije, posvetiti večjo skrb vzgoji kadrov, ki bodo zagotovili uspešnejše in širše vključevanje mladih v številna družtva, ki delujejo v soboški občini.

Zato je občinski komite so izvolili posebno komisijo, v kateri so zastopani socialni, kulturno prosvetni delavci in predstavniki mladine. Naloga komisije je, da v najkrajšem času izdela program za prihodnje obdobje. Hvale vredno je vsekakor dejstvo, da je pobuda za uspešnejše reševanje vseh teh problemov rezultat prizadevanj mladine same, analiza vzrokov zanje pa bo tudi koristno vodilo za vse družtvene organizacije, ki v prihodnje v svojih delovnih programih nikakor ne bodo smele prezreti teženj mladega rodu.

Končno zasluži posebno priznanje vloga mladine Pomurja pri obnovi in graditvi domovine. V letih po osvoboditvi je namreč mladina Pomurja sodelovala na vseh pomembnejših mladinskih delovnih akcijah ter je samo na zveznih mladinskih deloviščih sodelovalo v tem razdobju več deset tisoč mladih Pomurcev. Številna priznanja in pohvale na teh akcijah dopolnjuje še podatek o množičnem sodelovanju mladega rodu na številnih lokalnih akcijah. Zato ni pretirana trditev, da podeželje in mesta v Pomurju spreminjajo svojo podobo predvsem tudi po zaslugi mladih graditeljev.

Motiv, ki v današnjem Pomurju samo še spominja na preteklost. V znameniti aleji topolov med Soboto in Rakičanom brzijo danes po novi asfaltirani cesti številna motorna vozila, med katerimi ne manjka tudi transportnih vozil s tovori izdelkov soboške industrije in s pridelki družbenih kmetijskih posestev za domače in tuje tržišče.

mladine sprejel sklep, da bodo odslej uresničevali to pomembno nalogo v soboškem klubu mladine in pionirjev, ki naj bo center klubskega, kulturnega, zabavnega in ostalega družtvenega življenja mladine. Tako bo postal ta lepo urejen klub hkrati tudi vez med mladino in vsemi družtvenimi organizacijami, ki pridejo v poštev za bolj množično vključevanje mladine v te organizacije. Z geslom — mladina naj se ne zbira v gostilnah, ampak v klubu — bodo uveljavili po široko zasnovanem načrtu najrazličnejše oblike klubskega življenja, kot so predavanja, razgovori o filmski umetnosti, o literaturi, pomembno vlogo so namenili tudi razgovorom o političnih dogodkih doma in po svetu in podobno. Da bi popestrili vse te oblike udejstvovanja, bodo klub opremili tudi s televizijskim sprejemnikom. Zagotovilo za odločno prelomnico v kulturnem, družtvenem in zabavnem življenju je vsekakor odločna težnja mladine, da bi v lastnem interesu uresničila vse sprejete obveznosti, razen tega pa

Obsežen program občinskega praznovanja v soboški komuni vsebuje zato tudi točko srečanja vseh brigadirjev, ki so sodelovali na letošnjih zveznih, republiških in lokalnih akcijah. Srečanje vseh komandantov pomurskih delovnih brigad od leta 1945 naprej — teh je okrog 35 in jih je minulo nedeljo sprejel sekretar okrajnega komiteja ZKS Murska Sobota Jan Ros — pa je pomemben činitelj za medsebojno spoznavanje prejšnjih in sedanjih pobudnikov in organizatorjev mladinskih delovnih akcij, na katerih je mladina Pomurja vedno častno in dosledno dokazala svojo pripadnost naši socialistični skupnosti. To pa je tudi zanesljivo jamstvo, da si bo prebivalstvo soboške komune in prebivalstvo celotnega soboškega okraja tudi v prihodnje smelo utiralo pot v nove družbene odnose, za lepše življenje sedanje generacije in njenih naslednikov.

To stran smo odstopili občini Murska Sobota

OBVESTILA / SPOREDI / MALI OGLASI

Izdaja in tiska Časopisno podjetje »DELO«, Ljubljana, Tomšičeva 1—3. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3. Uprava: Tomšičeva 1, telefoni 23-522 do 23-526. — Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova 3, tel. 21-896. — Prodajni oddelek: Ljubljana, Titova 3, telefon za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje naročnike 21-832. — Poštni predal — 29. — Brzojavni naslov »DELO« Ljubljana. — Žiro račun pri Narodni banki. Ljubljana 600-11-1-167. Mesečna naročnina 550 din. Rokopisov ne vračamo.

Gledališče

DRAMA

Sreda, 17. okt., ob 19.30: William Shakespeare: MILO ZA DRAGO. Abonma D. (Vstopnice so tudi v prodaji.)

Četrtek, 18. okt. ob 16. in ob 19.30: Villiam Shakespeare: MILO ZA DRAGO. Gostovanje v Prešernovem gledališču v Kranju. Popoldne: Zaključena predstava za »Iskro« — zvečer: izven abonmaja.

Petek, 19. okt. ob 15: Friedrich Dürrenmatt: ROMULUS VELIKI. Abonma Dijaški 2 popoldanski. — Ob 19.30: Félicien Marceau: JAJCE. (Komedija.) **Abonma E.** (Vstopnice so tudi v prodaji. — Mladini do 16 let neprimerno.)

V soboto, 20. t. m. ob 19.30 ponovi Drama SNG Shakespearovo delo »Milo za drago« izven abonmaja. Vstopnice so že v prodaji. (Telefonska naročila na št. 21-402.)

MESTNO GLEDALIŠČE
Gledališka pasaža

Sreda, 17. okt., ob 19.30: Nušić: »Protekcija«. Gostovanje Istrskega narodnega gledališča iz Pulja.
Ob 20: E. de Filippo: »Župan okraja Sanita«. Gostovanje v Škofji Loki.

Četrtek, 18. okt. ob 19.30: B. Hofman, **Dan in vsi dnevi.** — Abonma Četrtek. (Klara-Severjeva). — (Vstopnice tudi v prodaji).

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom

Sreda, 17. oktobra ob 19.30: Jurčič-Marinc **»Domen«**, ljudska igra. Red D.

RTV Ljubljana

SPORED ZA SREDO

5.00 do 8.00 Dobro jutro! pisan glasbeni spored). 8.05 Iz tisoč in ene noči... Nikolaj Rimski-Korsakov: Šeherezada — simfonična suita. (Berlinski simfonični orkester dirigira Ferenc Fricsay). 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb; a) G. Strniša: Nekaj za vas, b) Sopranistka Zlata Ognjanovič in Otroški zbor RTV Ljubljana z Lesjakovim ansamblom. 9.25 Zabavna glasba za vse vas, ki ste pri delu. 10.15 S. Korošec — D. Lorbek: Po domače. S. Korošec: Slovenski ples št. 2. (Igra Instrumentalni ansambel Srečka Dražila). 10.30 Pri skladatelju Mihovilu Logarju, Muzika za klavir (pianistka Zlata Feller) Mala balerina. Otožni zvonovi (Marijan Jerbič-violina, Branko Sepčič — klavir). 10.45 Človek in zdravje. 10.55 Vsak dan nova popevka. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! (Oddaja za voznike in potnike motornih vozil). 12.05 Kmetijski nasveti — Inž. Mihael Leonardi: Uvajajmo sodobne vzgojne oblike v vinogradih. 12.15 Slovenske polke in valčki. 12.30 Iz repertoarja Jussija Björlinga. 13.15 Obvestila in zabavna glasba. 13.30 Pesmi in plesi iz Dalmacije in Makedonije. 14.00 Poročila. 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Je zrasla koliba iz platna (ponovitev) 14.35 Dve domači partituri. Ivo Petrič: Koncertantna suita za fagot in godala. Tomislav Zografski: Devet miniatur za orkester. 15.15 Igra Trio Dorka Škoberneta. 15.30 Violinist Nathan Milstein in violončelist Pierre Fournier. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 »Odkrijte se, gospoda, genij!« (Glasbena oddaja o življenju in umetnosti Frederika Chopina — ob dnevu skladateljeve smrti). 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu. 18.10 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu. 18.30 Slovenske in medjimurske narodne poje ženski zbor KZ RTV Ljubljana p. v. Milka Škoberneta. 18.45 Ljudski parlament 19.00 Obvestila. 19.05 Glasbene razglednice. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Štiri krat petnajst. 21.00 Glasbena medigra. 21.05 — 23.00 Danilo Švara: Veronika Deseniška. Opera v 4 dejanjih (Skupni jugoslovanski program). 23.05 Zapoznelim plesavcem. 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19.00 Napoved II. pr., poročila. 19.05 Tečaj ruskega jezika 57. lekcija. 19.20 Zabavna medigra. 19.30 Po svetu jazza. 20.00 Od Couperina do Stravinskega. Novi posnetki pianistke Doris Heuser. 20.30 Radijski dnevnik II. programa. 20.45 Orkestralne miniature domačih skladateljev. 21.00 Indro Montanelli: Neapeljska pošast. 21.20 Od tria do velikega orkestra.

SPORED ZA SREDO

Krvavec s priključenimi oddajniki in pretvorniki, Sljeme

Ljubljana 18.00 »Palčica« — TV slikanica

Beograd 18.15 V mestecu veseljaku — lutkovna igra za otroke. 19.00 Beograjska kronika. Ljubljana 19.30 TV Obzornik

Beograd 19.30 Sejemski vodič
Beograd 19.45 Žrebanje Lota in športna prognoza. 20.00 TV Dnevnik. 20.30 Ustavna tribuna
Ljubljana 20.45 »Jutri zvečer« — zabavno glasbena oddaja.
Zagreb 20.30 TV reportaža.

Kino

SPORED ZA SREDO

KINO UNION: slovenski film »TISTEGA LEPEGA DNE«. Režija: Franc Štiglic. Igrata: Duša Počkajeva, Bert Sotlar, Tednik FN 41. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO KOMUNA: amer. VV film »NENADOMA V LANSKEM POLETJU«. Režija: Joseph Mankiewicz. Igrajo Elisabeth Taylor, Katherine Hepburn, Montgomery Clift. Predstave ob 15, 17.30 in 20. uri.

KINO SLOGA: premiera franc. filma NEPREDVIDENO. Režija: Alberto Lattuada. Igrajo: Anouk Aimee, Raymond Pellegrin. Tednik samo ob 21. uri. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO VIČ: angl. film »BETONSKA DŽUNGLA«. Režija: Joseph Losey. Igrata: Stanley Baker, Margit Saad. Tednik FN 41. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.
Prodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

KINO ŠIŠKA: ital. bar. CS film »MARATONSKA BITKA«. — Režija: Jacques Tourneur. — Igrajo: Steve Reeves, Mylene Demongeot, Daniella Rocca. Tednik FN 40. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.
Prodaja vstopnic od 14. ure dalje.

KINO »SVOBODA«, Crnuče: angl. barv, film NEPRIČAKOVANA LJUBEZEN, ob 19.30.

MLADINSKI KINO: V sklopu GR sejma **SODOBNA ELEKTRONIKA** ameriški barvni film POLET V VESOLJE, ob 10, 11.30, 15, 16.30 in 18. uri.

KINO »TRIGLAV«, Ljubljana: nemški film UGRABLJENA SREČA. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. — Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

KINO »SVOBODA«, Dolgi most: franc. film ZAKAJ PRIHAJAŠ POZNO, ob 19. uri.

KINO SVOBODA, Šentvid: nem. film LJUBAVNA ZMEDA, ob 17. in 19. uri.

KINO VEVČE: domači film KOTA 905, ob 20. uri.

KINO DRAVLJE: amer. barv. CS film SONCE ZNOVA SIJE, ob 20. uri.

KINO CANKARJEV DOM Vrhnika: madž. film LJUBEZEN NA RAZPOTJU, ob 20. uri.

KINO MENGEŠ: češki barvni film LABAKAN, ob 19. uri.

KINO DOMŽALE: franc. film DO ZADNJEGA DIHA, ob 18. in 20. uri.

KINO DUPLICA: francoski film DOLGA NOČ 1943, ob 17. uri.

KINO »DOM«, Kamnik: amer. film KO JE KRALJEVALA KOMEDIJA, ob 20. uri

KINO BLED: poljsko-nemški film PLANET SMRTI, ob 17. in 20. uri.

KINO SORA, ŠK. LOKA: ital. film VSTAJENJE, ob 18. in 20. uri.

KINO RADOVLJICA: italijanski cinemascope film (drama) NOČ, ob 18. in 20. uri.

KINO SVOBODA — KRANJ: premiera ital. filma MLADOLETNICE, ob 18. in 20. uri.

KINO STORŽIČ — KRANJ: premiera ital. filma MLADOLETNICE, ob 15.30, franc. VV film FRANCOZINJA IN LJUBEZEN, ob 17.30 in 20. uri.

KINO CENTER — KRANJ: ameriški barv. film DAVY CROCKETT, ob 16., 18. in 20. uri (samo danes).

KINO »RADIO« — JESENICE: grški film NIKOLI V NEDELJO, ob 18. in 20. uri.

KINO »PLAVŽ« — JESENICE: španski barvni film PRODAJALKA VIJOLIC, ob 18. in 20.

KINO ŽIROVNICA: šved. film POLETJE Z MONIKO.

KINO KRKA, NOVO MESTO: nemški film DOKLER NAS DENAR NE LOČI.

KINO »METROPOL« — CELJE: nem. film GRAŠČINA STRAHOV, ob 16, 18. in 20. uri.

KINO UNION, CELJE: francoski CS film ČEZ NOČ MILIJONAR, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO SVOBODA, VIDEM KRŠKO: franc. VV film PREKRŠEK V BEGU, ob 19.30.

KINO ČRNOMELJ: češki film POVRATEK V ŽIVLJENJE, ob 17. uri.

KINO DELAVSKI DOM, Trbovlje: danes ne bo predstav zaradi popravil.

KINO »SVOBODA« — TRBOVLJE II.: italij. film KAM S TRUPLOM, ob 17. in 19. uri.

KINO SVOBODA II, HRASTNIK: nemški film TUJA ŽENA, ob 17. in 19. uri.

KINO DELAVSKI DOM, ZAGORJE: amer. barvni film V SENCI VEŠAL, ob 17. in 19.

KINO ROGAŠKA SLATINA: ital.-franc. film VSI DOMOV, ob 19.30.

KINO PARK — MURSKA SOBOTA: amer. cinemasc. film DNEVNIK ANE FRANK. Zaradi izredne dolžine filma ob 17. in 20. — Cena vstopnicam zvišana za 20 din.

KINO SVOBODA, Šempeter v Savinjski dolini: ital. cinem. film ROCCO IN NJEGOVI BRATJE, ob 19.30. Zaradi izredne dolžine filma vstopnina zvišana za 20 din.

KINO SVOBODA, SEŽANA: češki film PET V MILIJONU, ob 20. uri.

KINO ZADOBROVA: angleški film »POPLAVA STRAHU« ob 19. uri.

KINO POLZELA: jug. film NOČNI IZLET, ob 19. uri.

KOMPAS obvešča

IZLET V NEZNANO — 20. in 27. oktobra

DAN REPUBLIKE — programi za trodnevne izlete z avtobusom

DAN MRTVIH — obisk grobov v Begunjah in pri Urhu.

V BEOGRAD — dvodnevni izlet z avtobusom.

TRST—BENETKE—KOROŠKA — redni avtobusni izleti za kolektive.

MESEC VARNOSTI PROMETA — dnevni avtobusni prevozi po mestu pod vodstvom prometnika — strokovnjaka. Šolska vodstva prijavite grupe — tel. 20-678.

OBVESTILA

ALI NE DELUJEJO želodec, jetra, žolč, črevesje? Uredite jih z rogaško »DONAT« vodo. V zalogi jo imata »Prehrana« in »Merkator«.

DRUŠTVO filmskih delavcev sporoča, da najavljene projekcije nemških filmov v Klubu poslancev ne bo, ker filmi niso dospeli. O 14417

OTVARJAMO nove začetniške in nadaljevalne **tečaje mednarodnega jezika** ESPERANTO. Prijave sprejemamo v pisarni Okrajnega odbora Zveze esperantistov, Ljubljana, Komenskega 7-IV ali pa ob pričetku tečaja v petek, 19. okt. ob 17. uri v šoli Toneta Čufarja. O 8054

MESTNA PLINARNA V LJUBLJANI, Resljeva 43 obvešča vse cenjene odjemalce butan plina, da si nabavijo dovoljno količino butan plina za čas remonta Rafinerije nafte Sisak od 27. oktobra do 15. novembra t. l. V tem času bomo izdajali le omejeno količino plina, v kolikor bo v zalogi. O 7991

SOLSKI CENTER BORISA KIDRIČA v Celju razpisuje javno licitacijo za avtomobil Fiat 1400. Licitacija bo v petek, dne 19. okt. 1962 ob 8. uri na Ljubljanski cesti 17.
Pravico na licitacijo imajo predvsem gospodarske organizacije družbenega sektorja. Če ne bo interesentov družbenega sektorja, pridejo v poštev zasebniki. O 8040

ČESTITKE

DR. BRANKU PLAHUTNIKU za promocijo na medicinski fakulteti čestitajo vsi njegovi. 14406

PREDAVANJE

SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO — podružnica Ljubljana obvešča, da bo v petek, 19. oktobra ob 19.30 v predavalnici Interne klinike predavanje **dr. Jožeta Potrča** o Kodeksu etike zdravstvenih delavcev. Vabimo vse člane in druge zdravstvene delavce, da se predavanja in diskusije o osnutku Kodeksa udeležijo. P 8051

Mali oglasi

STANOVANJE in hrano nudim za pomoč v gospodinjstvu. — Pismene ponudbe pod »Poštena«. 14405-6

ABSOLVENT stomatolog, Primorec išče sobo. Pismene ponudbe pod »Možnost letovanja«. 14404-6

GREM delat za sobo. Delam izmenično. — Pismene ponudbe pod »Nujno«. 14391-6

PISALNI STROJ, dobro ohranjen, visok, kupim. Pismene ponudbe pod »Stroj«. 14400-5

PRODAM kravo s prvim teletom, Brdo, Legatova 24 c. 14401-4

ODDAM sobo študentu. Pismene ponudbe pod »Bežigrad«. 14390-6

IZGUBLJENE usnjene rokavice pri Gospodarskem razstavišču dobite: Seršar, Bičevje 7. 14394-8

ROLLER NSU original, v odličnem stanju naprodaj. Ogled vsak dan dopoldne, Celovška cesta 53. 14395-3

ŠTUDENTA višjih letnikov nujno išče sobo. Pismene ponudbe pod »Inštrukcije«. 14399-6

NUDIM stanovanje ženski, ki bi pazila enoinpol leta staro punčko. Zglasite se na naslov: Franc Srnec, Jarška c. B 23, 17. oktobra od 10. do 14. ure. 14356-6

SOSTANOVALCA, nad štirideset let, sprejmem. — Pismene ponudbe pod »Točen opis«. 14370-6

OBIŠČITE MAGAZZINI Felice, Trst, Carducci 41. — Nudimo: nylon, bunde, jopiče, hlače, srajce, trikotažo — vse po najnižjih cenah. 5235-4

SOBO išče zakonski par; pomagam v gospodinjstvu ves čas in plačamo, ostalo po dogovoru. Pismene ponudbe pod »Takoj«. 14388-6

K VEČČLANSKI družini iščem stalno gosp. pomočnico. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe pod »30—40 let«. 14387-1

AHČIN JANEZ, Predole, — p. Grosuplje preklicujem za neresnično, kar sem govoril o Ludviku Grudnu, Velka Račna, p. Grosuplje. 14386-8

ŠTUDENT tehnike išče stanovanje, lahko tudi kot sostanovalec. — Pismene ponudbe pod »Inštruira«. 14377-6

SOBO POTREBUJE starejši študent, plača dobro. Pismene ponudbe pod »Dopust na morju«. 14411-6

ZLATO ZA ZOBE 6 g in 9 g prodam. Pismene ponudbe v ogl. odd pod »22-karatno«. 14408-4

ENOSOBNO stanovanje v pritličju s pritiklinami na Kodeljevem, zamenjam za dvosobno ali večje kjerkoli v Ljubljani. Pismene ponudbe v ogl. odd. pod »Zračno«. 14409-6

ENOSOBNO STANOVANJE, garažo in Fiat 750 prodamo. Pismene ponudbe pod »Bežigrad 3,000.000«. 14407-7

DVA PROFESORJA matematike, fizike, iščeta sobo. — Pismene ponudbe pod »Profesorja«. 14378-6

MOPEDISTI, MOTORISTI! Vetrobrane in blatobrane dobite: Kaplja, Radomlje pri Domžalah. 14379-3

GOSPODINJO iščem za tri mesece. Pismene ponudbe pod »Dobra«. 14384-1

ZA IZMENIČNO pomoč v gospodinjstvu nudim stanovanje in hrano. Prijatelj, Linhartova 82 od 16.—19. ure. 14385-6

MIREN, pošten fant išče sobo, ali kot sostanovalec. Pismene ponudbe pod »Hvaležen«. 14371-6

KUPIM pohištvo za samsko sobo. Pismene ponudbe pod »Dobro ohranjeno«. 14410-5

STANOVANJE išče študent gradbene fakultete. Pismene ponudbe pod »November 30«. 14414-6

POTREBUJEM 60.000 din, za štiri mesece. Cenjene ponudbe pod »Sigurnih 25 %«. 14383-8

UDOBNO, dvosobno stanovanje v vili Center, Ljubljana, zamenjamo za Maribor ali Ljubljano. Pismene ponudbe pod »Nujno«. 14369-6

PRODAM leseno, prenosno garažo. Ogled: Jarnikova 7, Bežigrad. 14214-4

TROSOBNO, komfortno, luksuzno stanovanje, 140 m² stanovanjske površine, z garažo in telefonom, takoj vseljivo v Ljubljani, prodam. Vprašajte po telefonu št. 22-871 dopoldne do 10. ure. 14380-7

POCENI PRODAM dobro ohranjen črn krznen plašč (kanadsko krzno) in večerno damsko ogrinjalo (astrahan), tudi zamenjam za dobro kolo. Tratar, Poljanska c. 55. 14366-4

V DOPOLDANSKEM času iščem honorarno zaposlitev tudi v gospodinjstvu. Pismene ponudbe pod »Blagajničarka-Vič«. 14365-2

PRODAM enosobno stanovanje v Rožni dolini. — Pismene ponudbe pod »Vseljivo takoj«. 14360-7

NUJNO POTREBUJEM 280.000 din posojila za šest mesecev, visoke obresti. Pismene ponudbe pod »Garancija«. 14361

GARAŽO oddam najboljšemu ponudniku. — Prodam globok italijanski voziček. Škraba, Oražnova 4. 14307-4

STUDENT išče sobo pri boljši družini. Cenjene ponudbe pod »Takoj«. 14373-6

HISNIŠKA DELA sprejmem. Pogoj: stanovanje. Pismene ponudbe pod »November«. 14372-6

TOPOLINO 500 C brezhiben, velik posnemalnik za mleko, krilna črpalka, naprodaj. — Vprašajte: Vodovodna 36, 1. nadstropje. 14341-3

KUPIM enostanovanjsko hišo, vseljivo, tudi vrstno v Ljubljani. — Pismene ponudbe pod »Gotovina«. 14337-7

ENOSOBNO stanovanje, mala obrtna delavnica, ogrodje dvokoles, tricikla prodam. Ponudbe pod »Do poliklinike«. 14355-7

ABSOLVENTA iščeta sobo, plačata primerno. Pismene ponudbe v oglasnem oddelku pod »Eno leto«. 14357-6

STAREJŠO, pošteno osebo, najraje upokojenko iščemo, ki bi hodila gospodinjit k majhni družini. Pismene ponudbe pod »Vestna«. 14418-1

ZAKONCA BREZ OTROK iščeta prazno ali opremljeno, skromno sobo za dva meseca. Pismene ponudbe pod »1. november«. 14375-4

SOBO IŠČETA dva absolventa tehnike, po potrebi imata posteljnino. Pismene ponudbe pod »Vestna plačnika«. 14416-6

OTROŠKO POSTELJICO in kombiniran italijanski otroški voziček proda: Kramer, Cesta na Brdo 12-dopoldne. 14415-4

SOSTANOVALKO- študentko sprejmem proti predplačilu. Pismene ponudbe pod »10 mesecev«. 14413-6

ŠTUDENT kemije išče kakršnokoli redno zaposlitev. Pismene ponudbe pod »Oktober«. 14412-2

Excentrično stiskalnico
15 tonsko, kupimo.
Ponudbe pošljite na naslov: **Stavbeno mizarstvo, Ljubljana, Slomškova 16.**
14367

DOM TSŠ, Ljubljana
Vidovdanska c. 7 razpisuje mesto
VZGOJITELJA
Pogoji: srednja, višja ali visoka pedagoška izobrazba. V poštev pridejo tudi absolventi filozofske fakultete za honorarno namestitev s polnim delovnim časom. Prejemki po pravilniku.
Samska soba je priskrbljena.
Nastop službe 1. novembra 1962.
8050

Komisija za sprejemanje in odpovedovanje delovnih razmerij
Mestne plinarne v Ljubljani,
Resljeva 34
sprejme takoj
1. *GRADBENEGA TEHNIKA*
2. *DVA DELAVCA*
Pod 1. je lahko začetnik
Pod 2. zdrava močna mlada fanta.
Interesenti naj se zglase osebno v tajništvu podjetja. Stanovanje v skupni spalnici samskim osebam zagotovljeno. 8010

SAVA FILM —
zavod za šolski in poučni film, Ljubljana, Grošljeva 4 (nasproti remize),
razpisuje delovna mesta:
1. **RAČUNOVODJE**
2. **FINANČNEGA KNJIGOVODJE**
3. **DISTRIBUTERJA**
Pogoj za 1. in 2. mesto: ustrezna strokovna izobrazba s prakso, za 3. mesto: srednja strokovna izobrazba. — Ponudbe sprejema gornji naslov do 31. oktobra 1962. 8008

Upravni odbor Kmetijsko gozdarskega podjetja BREŽICE razpisuje delovno mesto
POSLOVODJE maloprodaje gradbenega lesa in kuriva
Pogoj: trgovski poslovodja, vešč samostojnega poslovanja v lesni trgovini ali komercialist lesne stroke. 8006

Osnovna šola Ketteja in Murna
Ljubljana, Koširjeva 2,
razpisuje mesto
SNAŽILKE
Plača po pravilniku.
8009

SKUPNOST ŽELEZNIŠKIH PODJETIJ LJUBLJANA
razpisuje
2 delovni mesti
ELEKTRO INŽENIRJEV
šibkotočne usmeritve za delo na modernizaciji signalnovarnostnih naprav v železniških podjetjih Ljubljana, Maribor in Postojna.
Kandidatom bo omogočena takojšnja specializacija doma in v inozemstvu.
POGOJI: mlajši diplomanti elektro fakultete — šibki tok
— odslužen vojaški rok
— veselje do te stroke na železnici.
Zagotovljena so komfortna družinska stanovanja. Ponudbe s krajšim življenjepisom je treba vložiti pri administraciji Skupnosti železniških podjetij v Ljubljani, Ulica Moše Pijade 39-I, najkasneje do 25. oktobra 1962. 8048

Komisija za delovna razmerja pri
INŠTITUTU ZA METALNE KONSTRUKCIJE,
LJUBLJANA, MENCINGERJEVA UL. 7
razpisuje naslednja delovna mesta:
1. **DOKUMENTALISTA**
s tehnično izobrazbo
2. **KNJIŽNIČARJA,**
ki ima veselje tudi do administrativnega vodstva strokovne knjižnice
3. **KURIRJA za zimsko sezono**
Za mesto pod 1. je potrebna visoka ali višja tehnična izobrazba. Plača po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. 8055

LJUBLJANA TRANSPORT
ODDELEK TEHNIČNE KONTROLE — TEHNIČNI PREGLEDI MOTORNIH VOZIL
obvešča
vse lastnike in uporabnike motornih vozil, da bomo opravljali
tehnične preglede motornih vozil
od 22. oktobra 1962 dalje v:

ponedeljek	**od 7.—15. ure**
sredo	**od 10.—18. ure**
petek	**od 7.—15. ure**
soboto	**od 8.—12. ure**

To poslovanje velja do nadaljnjega.
Obenem obveščamo vse lastnike motornih vozil, da opravljamo tudi preventivne tehnične preglede stanja vozil na željo strank po znižani ceni.
7973

SATURNUS
KOVINSKO PREDELOVALNA INDUSTRIJA EMBALAŽA · AVTOOPREMA, LJUBLJANA
LJUBLJANA-MOSTE
razpisuje prosto delovno mesto
REZKALCA
Nastop službe je mogoč takoj. — Osebni dohodki po pravilniku
7956

Podjetje »LJUBLJANSKE MLEKARNE«, Ljubljana
Tolstojeva ulica
sprejme takoj
ali po dogovoru:
tri VRATARJE
kvalificiranega AVTOMEHANIKA in EMBALAŽNEGA DELAVCA 8007

Iščemo
KOMERCIALISTA
Pismene ponudbe v oglasni oddelek pod
»Kmetijska dejavnost«.
14389

Obrtni center — VRHNIKA
sprejme v službo
KVALIFICIRANE ELEKTRIČARJE
Nastop službe takoj ali po dogovoru.
Ponudbe pošljite gornjemu naslovu
8043

Podjetje »Elektrosignal«, Ljubljana, Parmova 33
sprejme:
ELEKTROINŽENIRJA za jaki tok
ELEKTROTEHNIKA za jaki tok
ANALITIKA — ekonomista
VODJO RAČUNOVODSTVA
KNJIGOVODJO osebnih dohodkov
ŠEFA NABAVE
STENODAKTILOGRAFKO
STROJEPISKO
KVALIFICIRANE KLJUČAVNIČARJE za terensko delo
KURJAČA
ZIDARJA
KURIRJA
Pismene ponudbe sprejema kadrovsko-socialna služba na Parmovi 33 do zasedbe delovnih mest. 8044

Komisija za razrešitev in imenovanja direktorjev pri
OBČINSKEM LJUDSKEM ODBORU CELJE
razpisuje
mesto direktorja
Tovarne esenc in eteričnih olj »ETOL« — Celje
Pogoji: ing. kemije ali diplomiran ekonomist s petletno prakso na vodilnih delovnih mestih.
Kandidati naj naslove prijave na komisijo za razrešitev in imenovanja direktorjev pri ObLO Celje do 30. oktobra 1962. Priložе naj življenjepis, dokaz o izobrazbi in potrdilo o nekaznovanju.
8016

Upravni odbor občinskega stanovanjskega sklada občine Jesenice razpisuje po sklepu seje z dne 9. okt. 1962

NATEČAJ

za posojilo za popravila in adaptacije stanovanjskih his in stanovanjskih prostorov na območju občine Jesenice.

1. Stanovanjski sklad občine Jesenice bo dajal po tem natečaju iz sredstev stanovanjskega sklada posojila za popravila in adaptacije stanovanjskih hiš in stanovanj zasebnih lastnikov do zneska 5 milijonov dinarjev. Posojilo se more uporabiti samo za popravila in adaptacije na območju občine Jesenice.
2. Za posojilo po tem natečaju se lahko potegujejo fizične osebe v delovnem razmerju pod naslednjimi pogoji:
   udeležba z lastnimi sredstvi najmanj 10% predračunske vrednosti adaptacijskih del,
   najnižja obrestna mera 3%,
   najdaljši rok vračanja 20 let.
3. Prosilec je dolžan navesti vrsto popravila in adaptacije stanovanjske stavbe oziroma stanovanja ter znesek posojila, za katerega prosi.
4. Prošnjo je treba predložiti na predpisani tiskovini izpolnjeni z vsemi zahtevanimi podatki.
5. Prosilec mora priložiti k prošnji za posojilo:
   predračun stroškov popravila ali adaptacije po posameznih elementih del,
   za večje adaptacije potrjen načrt od pristojnega organa in gradbeno dovoljenje,
   osebe v delovnem razmerju potrdilo o višini rednih mesečnih dohodkov in administrativno prepoved na osebne dohodke.
6. Prednost pri posojilu bodo imeli prosilci:
   ki prispevajo večji delež lastne udeležbe,
   ki ponudijo večjo obrestno mero,
   ki ponudijo krajši odplačilni rok,
   ki z adaptacijo ali popravilom pridobijo stanovanje ali povečajo stanovanjsko površino oziroma preprečijo na stanovanjskem objektu večjo materialno škodo.
7. Prosilec je dolžan položiti varščino-garancijski znesek 2 % od zneska zaprošenega posojila, katerega izgubi v korist sklada, če odstopi od ponudbe.
8. Za zavarovanje posojila danega fizični osebi v delovnem razmerju ista predlaga vknjižbo zastavne pravice na nepremičnino.
9. Prosilci, ki bodo uspeli na natečaju, morajo v 8 dneh po sklenjeni pogodbi vplačati celotni znesek lastnih sredstev na ustrezen račun pri banki. Kot lastna udeležba se prizna lastna denarna in materialna sredstva z vloženim delom.
10. Tiskovine — prošnjo za priglasitev po tem natečaju in pravila sklada dobe na vpogled interesenti v Zavodu za stanovanjsko in komunalno gradnjo Jesenice, kjer interesenti tudi oddajo prošnje za posojilo s potrebno dokumentacijo v zapečateni kuverti, opremljeni z vidno oznako »Natečaj za posojilo« pri občinskem stanovanjskem skladu Jesenice. Rok priglasitve je do 30. novembra 1962.

O izidu natečaja bodo prosilci obveščeni z odločbo o zaključku natečaja najkasneje do 20. decembra 1962.

Občinski stanovanjski sklad občine Jesenice.
O 8041

TOVARNA IGEL — KOBARID
RAZPISUJE PROSTO DELOVNO MESTO
VODJE ORODJARNE
POGOJI: VISOKOKVALIFICIRAN ORODJAR Z DELOVODSKO ŠOLO IN NAJMANJ DVOLETNO PRAKSO NA VODILNEM POLOŽAJU V DELAVNICI ALI SREDNJOTEHNIČNO STROJNO ŠOLO Z USTREZNO PRAKSO V DELAVNICI.
OSEBNI DOHODKI PO PRAVILNIKU PODJETJA.
PRIJAVE VLOŽITE V UPRAVI TOVARNE IGEL KOBARID DO 30. OKTOBRA 1962.
7923

»Ti verjameš, Ana?« je plaho vprašala Ada.

»Seveda verjamem,« je odločno odgovorila Ana. Bilo je nesmiselno, da je tako trdila, ko Luigija sploh nikoli ni videla. Pa vendar ni moglo biti drugače, zakaj Ada je bila ljubka... Posebno sedaj, ko se je na njenem obrazu, s katerega še niso izginili sledovi joka, pokazal drobcen nasmeh. Ni se dalo povedati, kako ljubka je bila s tistimi pegicami, z modrimi očmi, plavkastimi lasmi, ki so ji nenehno padali na oči, in s tistimi šibkimi rameni ter komaj vzbrstelimi prsmi. Kaj zato, če ji je manjkala roka! Nasprotno, bilo je nekaj, kar je zbujalo še večjo nežnost... Nekaj, kar bi moralo spodbuditi moškega, da bi jo imel še rajši.

Prišli sta do ceste in se ustavili. »Sedaj moram iti,« je rekla Ana. »Morda ne bom mogla tako kmalu spet priti... Povrhu sem samo ob nedeljah prosta, ti pa boš imela verjetno v nedeljo opravke.« Nasmehnila se ji je: »Samo paziti moraš, veš? Nevarno je dovoliti fantom preveč zaupnosti... Razumeš, kaj hočem reči?«

»Seveda razumem. Pazila bom, nikar se ne boj.« Tudi ona se je nasmehnila.

Še enkrat sta se objeli. Ko je bila Ana kakih sto metrov daleč, se je obrnila Ada je še vedno stala tam, kjer sta se razšli, in ji mahala z roko v pozdrav. Čez nekaj časa se je ponovno obrnila, toda Ade ni bilo več. Ana se je kljub temu ustavila in gledala gosto drevje, ki je na pol skrivalo hišo, ter gore, blede v večernem mraku.

Poletje ni prineslo sprememb v življenje obeh sester. Včasih sta delali do devetih zvečer, čeprav se je teta jezila, češ da bo hiša polna komarjev, ker imata okno odprto in prižgano luč. Niso se še niti dvignile od mize, ko je prišel Enrico. Tiste dni ni ostajal dolgo, zakaj bil je na smrt utrujen in je komaj čakal, da bi bil v postelji. Spremili sta ga do barake, potem pa sta se po navadi še malo sprehodili. Nočno življenje v borovem gozdu z lučkami, živahnostjo in zvoki orkestra ju ni več privabljalo. Vračali sta se in se ustavljali še na trgu, kjer so ženske sedele pred vrati in uživale večerni hlad, otroci pa so vreščali, ko so se lovili v temi.

»Se spominjaš, kolikokrat sva se tudi midve lovili, ko sva bili majhni?« je rekla Bice. »Tisti večer, ko si padla in se urezala ob črepinji... Ko sva šli po prvo pomoč in nisva mogli najti ženske, ki je imela ključe...«

»In ko sva hodili motit parčke?« je dodala Ana. »Takrat, ko sva za župniščem presenetili Livia...«

Kakor da bi ga klicali, se je prikazal Livio z rokami v žepih, s cigareto v ustih, v sami srajci in v delovnih hlačah:

»Ravno o tebi sva govorili,« mu je rekla Ana. »Veš, menili sva se, kako sva te takrat zalotili za župniščem z nekim dekletom. Saj res, kdo pa je bila?«

»Ni več v Marini. Zdaj je poročena, ima tri ali štiri otroke. In vidva,« se je obrnil proti Bice, »sta že določila datum poroke?«

»Točno ne... Nekako sredi septembra.«

»Seveda, ženske se morate ravnati po luni,« je dejal Livio in se zasmejal, »za moške pa je vedno prav.«

»Moški ste zares velike packe,« je rekla Bice z glasom, ki je dokazoval, da je tudi prepričana o tem.

Livio je začel govoriti resno. Dejal je, da dela pri gradnji nove ceste, ki bo povezala Cecino z borovim gozdom. Krasen drevored bo, širok in asfaltiran, s stezami za kolesa, z vrsto oleandrov na eni in z borovci na drugi strani... »Ej, ni kaj reči, Marina se prenavlja. Nesreča je samo, da se tudi mi ne prenavljamo hkrati z njo.«

»Se počutiš starega?« ga je zbadala Ana.

»Seveda, šestindvajset let mi je... Fantje takoj opazimo, kdaj se začnemo starati.«

»Kako pa?«

»Kadar smo v ženski družbi vendar!« Protestirali sta in mu nista dovolili, da bi nadaljeval. »Moj bog, z vama človek niti s polovičnimi besedami ne more govoriti,« se je pritoževal Livio. »Preveč puritanski sta.«

»Le ti si preveč nedostojen,« ga je zavrnila Bice.

»Sedaj nimam več druge utehe,« je dejal Livio. »Dekleta me ne marajo več .. Kaj hočeš, vidijo me plešastega, na pol ukrivljenega...«

»Ukrivljen pa ukrivljen,« je rekla Ana in se zasmejala.

»Seveda! Če nosiš apno, te mora ukriviti. Toda že od nekdaj sem govoril: če bi se ponovno rodil, bi hotel imeti bogatega očeta, tako bi se lahko šel gospoda.«

»Saj imaš bogatega strica, Pellegrinija! Vse bo tebi zapustil, ko nima družine.«

»Pellegrini! Stavim, da bo doživel sto let. Denar pa tako z ženskami požene. Tudi vajina prijateljica Marisa ga je morala precej oguliti.«

»Marisa je prava sramota,« je rekla Bice. »Dokler je hodila z mladimi fanti, si jo lahko še razumel. Toda, ko se je spajdašila s starcem...«

»Kaj hočeš, Marisa si je že ustvarila miselnost poklicne. Gre s tistim, ki bolje plača. Vse zaman, svet je krivičen, vedno sem tako govoril. Moški se moramo ubijati z delom, medtem ko imate ve ženske tako rekoč pred nosom tako lagoden poklic...«

»Bi ti bilo všeč, da bi to delala tvoja sestra, če bi jo imel je vprašala Bice, ki je povzdignila glas.

»Mar ne vidiš, da se šali?« se je vmešala Ana.

»Šalim se, seveda... Pa vendarle niso neumnosti, kar govorim. Nekoč sem videl napisano na stranišču...«

»Dovolj, Livio,« je rekla Ana.

»Najglobje življenjske resnice niso zapisane v knjigah, temveč po stenah stranišč. Poslušajta na primer tole: Oh, nikar se ne bojta, povedal bom tako, da vama ne bo treba zardevati: »Moški umre od lakote, ženska pa si služi kruh. To je velika resnica, da vesta!«

»To je resnica za dekline, kakršna je Marisa,« je odvrnila Bice.

»Nikakor ne! Ta resnica velja za vse ženske, tudi za poštene. Oprosti, ti se boš sedaj poročila in si postlala. Kako to, da se bo Enrico poročil s teboj?«

»Kako, zakaj se bo poročil?«

»Poročil se bo prav zato, ker si poštena... Če se ne bi poročil s teboj, ne bi šla z njim spat...«

Tokrat se je Bice zares ujezila, Ana pa se je začela smejati, vendar se je morala hitro zresniti, da Bice ne bi bila še užaljena.

Nekega večera, ko sta šli prav do borovega drevoreda, sta videli Marcella, ki je bil s Semolijevo. Bice je vprašala, ali se bosta poročila, Ana pa je odgovorila, da ne ve in da je tudi ne zanima.

Potem pa je povedala sestri, kakšno sporočilo ji je Lina prinesla od Semolijeve. »Tedaj sem ji dejala, naj ji pove, da ni potrebno, da bi se sestali, ker sem prekinila z Marcellom.«

»Toda kako? Mar si ti prekinila?«

»Da, jaz!«

Bice je bila presenečena. Nikdar nista govorili o tem in mislila je, da jo je Marcello pustil, ker ga je prisilil oče.

»Ne, jaz sem... Toda če bi ti morala obrazložiti, zakaj sem tako storila, bi ti ne znala pojasniti. Ni bilo otipljivega razloga... Kakor tudi ni bilo razloga, da sem začela hoditi z njim.«

»Kaj hočeš, jaz sploh nisem vedela, kako se je vse skupaj razpletalo, ker mi nisi hotela nikoli ničesar povedati.« V njenem glasu je bilo čutiti očitanje.

Ana je menila, da bo najbolje, če ji pove vse, da si bosta potem s sestro spet popolnoma zaupali. S pripovedovanjem svojih zaupnosti je morala izpopolniti tisto obdobje, ko sta živeli kakor dve tujki...

Pripovedovala ji je zvečer v postelji. Ostali sta budni do enih po polnoči. Ana ji je povedala vse od takrat, ko se je tisto mesečno noč na plaži prvič pustila poljubiti. Govorila je šepetaje, ker se je bala, da bi jo slišala teta. Bice včasih ni razumela in morala ji je kaj ponoviti.

MRTIMO GLOBUS

CAPE CANAVERAL — Z utemeljitvijo, da »ni bilo dovolj časa za ponovni pregled zamenjanih naprav v konici vesoljske rakete«, so v ZDA odložili za 24 ur izstrelitev rakete »Ranger-5«, ki naj bi poletela proti Mesecu.

NAIROBI — Devet potnikov se je smrtno ponesrečilo, 24 ljudi pa je bilo poškodovanih, ko se je prevrnil avtobus nedaleč od Nairobija v Keniji.

LONDON — V Veliki Britaniji so uradno zamenjali dosedanje Fahrenheitove stopinje za merjenje temperature s Celzijevimi. Ta sklep so razložili kot uvod v postopni prehod Britanije na decimalni merski sistem.

TEHERAN — Kakor piše teheranski list »Keihan«, se je prigetila v prëmogovniku blizu Gorgana 360 km severovzhodno od Teherana huda nesreča. Eksplozija v rudniku je zahtevala 13 smrtnih žrtev.

RIM — V gospodarskem letu 1961-62 so Italijani plačali 551 milijard lir za 62 milijonov kilogramov tobaka in tobačnih izdelkov, kolikor je znašala potrošnja. Največ so izdali za cigarete, in sicer 518 milijard lir.

PARIZ — Francosko ministrstvo za notranje zadeve je dovolilo uporabo barvnih fotografij za osebne izkaznice.

MUENCHEN — S 300.000 smučmi je Zahodna Nemčija v proizvodnji tega zimskošportnega rekvizita na prvem mestu med evropskimi deželami. V Avstriji so jih izdelali v letu dni 200.000, v Italiji ter na Švedskem in Norveškem po 150.000, v Franciji 100.000 in v Švici 50.000. Kovinske smuči zavzemajo 30 odstotkov vse proizvodnje.

VARŠAVA — V Laskarzewu blizu poljskega glavnega mesta je začela obratovati tovarna, ki bo izdelala do konca decembra 100.000 novoletnih jelk iz plastičnih snovi.

MOSKVA — V Volžskem na Volgi so se reprezentance gluhonemih iz raznih delov Sovjetske zveze pomerile za naslov nogometnega prvaka. Namesto piščalke je sodnik uporabljal svetlobne signale.

ANDORRA — Pirenejsko »žepno republiko« Andorro je v minuli sezoni obiskalo 350 tisoč tujcev, torej precej manj kot lani, ko jih je bilo pol milijona. Kot razloge omenjajo cene, izenačene s francoskimi in spričo tega večje zahteve turistov po udobni namestitvi in razvedrilu, prav tega pa Andorra še nima dovolj.

NEW YORK — Novost na ameriškem trgu so mize, stoli, omare in drugi kosi pohištva iz popolnoma prozornih plastičnih snovi.

LOS ANGELES — Predsednik društva za zaščito živali je vložil protest proti veterinarski službi, ki je dala pritrditi pred vhod na razstavo »Lepo ravnajte z živalmi!« ploščo s podatki: V letu 1961 je bila na območju Los Angelesa potrebna takojšnja zdravniška pomoč v precej primerih — 11.757 ljudi so napadli psi, 1076 odraslih in otrok so ogrizle in opraskale mačke, 32 ljudi pa so ranile druge domače živali.

MOSKVA — Profesor Uglov, član sovjetske medicinske akademije, je izjavil, da kirurg med zahtevno operacijo shujša zaradi živčne napetosti povprečno za 750 gramov.

Razgovor z nekdanjima nasprotnikoma na ruševinah Taleha.

Karavana prijateljstva — **27**

Pri viru somalske zgodovine

S trdnjavo Taleh je povezana bližnja preteklost Somalije, »dežele v rogu« na afriškem zemljevidu

Šest ur je trajala vožnja po puščavskih cestah srednje Somalije, preden smo prispeli v Taleh. Izraz »srednja Somalija« je treba pojasniti: ta dežela sestavlja tako imenovani »afriški rog« na zemljevidu celine in ima obliko bumeranga. Severni del dežele je bil do leta 1958 britanski protektorat, južni, ki se vleče v smeri jugozahod—severovzhod, pa vrsto let italijanska kolonija in kasneje pod italijansko upravo v imenu Združenih narodov. Prav tam, kjer se stikata oba dela Somalije, stoji trdnjava Taleh, torej na tistih tleh, ki bi o njih lahko rekli, da se je tam prvič zasnovala somalska narodna zavest.

Zaradi dolge poti in prahu smo bili tako trudni, da smo takoj po prihodu — okoli osmih zvečer — postavili šotore ob visokem zidu in zadovoljno zaspali. Šele naslednji dan smo si ogledali naselje v spremstvu vaškega poglavarja Alija Darmana in starega Darje Alija, dveh mož, katerih življenje je nekako povezano s to trdnjavo. Darja Ali jo je pomagal graditi, potem jo je kot vojak branil, dokler ni padla. Ali Darman je bil na nasprotni strani: sodeloval je kot tolmač pri britanskem odredu kamelarjev, ki so trdnjavo napadli in jo porušili.

Starca sta razkazovala obzidje, vodnjake, postojanke in stolpe, pod katerimi so hranili živež za več mesecev. Trdnjava ima obliko 150 m dolgega in 100 m širokega pravokotnika. V sredini je bilo dvorišče s stajami za živino, ki so jo v nevarnih časih pripeljali iz vse okolice.

V obzidju zijajo na več krajih velike vrzeli. Prav po njih presodiš, s kakšno skrbjo so delali graditelji. Iz pripovedi obeh vodnikov o nastanku in pomenu Taleha naj postrežem bralcu z nekaj zgodovinskimi dogodki.

Že v osemnajstem stoletju so plule mimo somalskih obal v Indijo namenjene britanske ladje. Leta 1827 pa so gusarji blizu somalskega pristanišča Berbera napadli eno izmed njih, pobili mornarje in odnesli ladijski tovor. — Kmalu potem so Britanci podpisali prvo pogodbo s poglavarji obalnega prebivalstva. Nato je bilo sklenjenih še več pogodb, leta 1885 so Britanci zasedli najpomembnejša pristanišča dežele. To je zametek njihovega protektorata nad obalnim področjem.

V prvem letu našega stoletja pa je nastopil mož, ki je začel kljubovati Britancem. Mohamed Bin Abdulah Hasan, »mulah« ali verski voditelj, je napovedal nevernikom »sveto vojno«, v kateri so se vrstili tako drzni napadi, da so Britanci s spoštovanjem in strahom hkrati govorili o tem človeku kot o »blaznem mulahu«.

Borce z vzdevkom »derviši« je ta mož novačil v glavnem na vzhodnih področjih protektorata, torej tam, kjer je bil tudi sam doma. Napadal je Britance, kjer se je le dalo. Ti so sicer pošiljali kazenske odprave, vendar njihovi trenutni uspehi niso vzeli poguma Mohamedu Binu in njegovim dervišem, ki so se pojavljali, kjer so jih Britanci najmanj pričakovali. Mulah je bil izredno spreten komandant. Dokaz njegovih sposobnosti: leta 1910 so se Britanci umaknili iz protektorata in branili samo luke kot svoja mostišča.

Opazovalec bi bil pričakoval, da se bo prebujena zavest in misel na neodvisnost razširila po vsej deželi. Vendar se to ni zgodilo: vrstili so se krvavi spopadi med plemeni na mulahovi strani in med tistimi rodovi, ki so bili iz tega ali onega razloga za Britance. V nekaj letih domačih spopadov je padla tretjina za boj sposobnih mož v vseh somalskih plemenih.

Zaradi nenehnih napadov so Britanci leta 1914 ustanovili odred na velbludih z britanskimi oficirji, prav to pa je sprožilo še hujši odpor. Mulah je v naslednjih šestih letih zgradil v domačem kraju trdnjavo Taleh in prenesel tja svoj glavni štab. Njegovi vojaki so sezidali še več trdnjav, v eni izmed njih se je mudil domači komandant leta 1920, ko so Britanci napadli z letali. Mulah se je umaknil v Taleh, od koder je po bombardiranju zbežal v Etiopijo, kjer je leto dni kasneje umrl za gripo.

Tako se je zaključilo tisto poglavje, ki ga somalska zgodovina označuje kot »dobo nacionalnega prebujenja«. — Dva spomenika si je postavil Mohamed Bin Abdulah Hasan: trdnjavo Taleh in bogato zbirko pesmi, zaradi katerih velja za izrazno najmočnejšega pesnika somalske književnosti.

Darija Ali, nekdanji borec »blaznega mulaha«, je v večernem mraku s starčevskim glasom in dostojanstveno počasi bolj recitiral kot pel eno izmed teh pesmi.

Tibor Sekelj

NA CESTAH SVETA: 170 milijonov vozil

Motorizacija kot eden najznačilnejših pojavov sodobne civilizacije naglo osvaja tudi razmeroma slabo razvite dežele, se glasi ena izmed ugotovitev v New Yorku izhajajoče revije »Automobile International«, ki objavlja v najnovejši številki natančne podatke o avtomobilih in sploh o motornih vozilih po svetu.

Podatki se nanašajo na prve dni letošnjega leta, povedo pa, da je krožilo letos januarja po cestah vsega sveta 135,220.800 osebnih motornih vozil (od tega 103,915.600 avtomobilov) ter 30.2 milijona tovornjakov in 1.2 milijona avtobusov, kar je v celoti za 5.6 odstotka več kot v začetku leta 1961. Motornih koles je bilo 21.4 milijona.

Med celinami je na prvem mestu Severna Amerika s 75.8 milijona motornimi vozili v ZDA in 5.4 milijona v Kanadi. Pc zahodnoevropskih cestah je vozilo v začetku letošnjega leta 32 milijonov motornih vozil, v Sovjetski zvezi in v zahodnoevropskih deželah jih je bilo 5.5 milijona, potem pa se vrstijo: Srednja Amerika 4.9, Azija 4.8, Oceanija 3.8 in Afrika skupno 2.9 milijona motornih vozil.

Zanimivi so podatki o posameznih deželah. Bolivija n. pr. ima vsega 40.000 motornih vozil, Etiopija 25.000. Afganistan pa 8.000 štirikolesnih motornih vozil in sto motornih koles. V absolutni številki (ne v primerjavi s številom prebivalstva) najmanj motornih vozil je imela v začetku leta 1962 portugalska kolonija Macao — 900. Presenetljivo: na Kanarskih otokih je bilo januarja 26.100 motornih vozil, torej skoraj toliko kot v Ekvadorju.

V Sovjetski zvezi je bilo po podatkih omenjene revije 4.3 milijona motornih vozil, od tega 730.000 avtomobilov, Kitajska pa jih je imela 220.000. Bencinskih črpalk je bilo največ v ZDA, potem v Kanadi (39.000), v Veliki Britaniji (37.000), v Zvezni republiki Nemčiji (32.000) in v Italiji (28.000).

Beethoven že deset let na prvem mestu

Kakor piše glasbena revija »Musical America«, je Beethoven tudi v letošnji sezoni najbolj priljubljen skladatelj na ameriških koncertnih odrih. Osemintrideset pomembnejših simfoničnih orkestrov ima na sporedu več njegovih skladb kot katerega koli drugega komponista, starega ali modernega, domačega ali tujega. Za Beethovnom sta se v minulih desetih letih menjavala na drugem in tretjem mestu Mozart in Brahms, med novejšimi skladatelji pa so v zgornjem delu repertoarne lestvice Prokofjev, Stravinski in Šostaković. George Gershwin, ki je bil med prvimi še pred desetimi leti, je zdaj na devetnajstem mestu.

Premični trak na ledolomilcu

V Sovjetski zvezi so izdelali ledolomilec novega tipa: ladijski most je nagnjen naprej, kljun, ki se potopi razmeroma globoko v vodo, pa je opremljen s kovinskimi žagami. Ladja se premika, v pasovih razžagani led leze po premičnih trakovih na krov, od koder ga naprave mečejo daleč na obe strani.

TED GAYMORE: SREČANJE NA FLORIDI

Stal sem in se ji smehljal in vse moje skrbi so v trenutku izginile. »Veš, zelo sem bil v skrbeh zate.«

»Vedela sem, da bo prišla, če bo mogla,« je zmagoslavno vzkliknila Sara. »Ali ti nisem rekla?«

»Da, ljubica, rekla si mi! In tukaj je.«

Oba sva se srečno smehljala, le Sabrina je bila vse prej kot srečna. Ni mi hotela pogledati v oči. Bila je podobna otroku, ki so ga zalotili, ko je kradel marmelado.

»Ne morem ostati,« je rekla. »Samo za trenutek sem pritekla.«

Nisem ji ugovarjal, ker ni bilo treba. Prišla je in vedel sem, da se bova pogovorila.

Nagnila se je k Sari ter jo objela in poljubila. Nato se je obrnila k meni.

»Lahko noč, Tod!«

»Pospremim te,« sem ji veselo rekel.

Šla sva skozi velika steklena vrata. Ko sva bila zunaj, sem jo prijel za roko.

»Sabrina, govoriti moram s teboj!«

»Ne, Tod! Govorjenje ne bo nič pomagalo. Iti moram. Pusti me!«

Videti je bila utrujena, kar sem dobro razumel. Toda to je bil še en razlog, zakaj sem moral govoriti z njo.

»Davi sem govoril s Stewartom. Povedal mi je o pismu.«

»Kaj, to ti je povedal?«

»Da. Vem pa še marsikaj. Sinoči sem vas gledal skozi okno, ko ste se prepirali z njegovim bratom. Torej se morava pogovoriti. Pridi z menoj in mi vse povej! Saj veš, da ti hočem samo pomagati.«

»Nič mi ne bo pomagalo. Tudi ti ne. Nihče mi ne more pomagati.« Obmolknila je, nato pa nadaljevala: »Tod, pojdi od tod! Pozabi name! Resno mislim.«

»Ne,« sem rekel. »Kar tako pa tudi ne gre. Moram vedeti, čemu vse to. Zato tudi nisem šel v Yacht Club. Če ne bi ti prišla sem, bi jaz čez kakih dvajset minut prišel k tebi.«

Nekaj časa mi ni odgovorila. Držal sem jo za zapestje in tako sva se gledala. Nato se je začela ozirati, kot da išče možnost za beg, potem pa se je spet ozrla vame. »Torej si nameraval priti k meni čez dvajset minut?«

»Da.«

»Potem stori tako! Zdaj moram iti. Moram. Ne morem ti razložiti. Toda pridi čez dvajset minut k nam. Ali boš?«

»Ali bo Stewart doma?«

»Mislim, da ne. Ne vem, kje je. Tod, prosim, izpusti me! Pridi čez dvajset minut.«

»Prav. V dvajsetih minutah se ne more nič zgoditi. Samo da se bova res pogovorila.«

Zastokala je, me stisnila za roke, se obrnila in odhitela. Ni se ozrla.

Vrnil sem se v svojo sobo in si natočil viskija. Počutil sem se nekoliko bolje, vendar sem bil še vedno zaskrbljen. Čez dvajset minut bi moral k njej. In kaj potem? Pogledal sem na uro. Bilo je četrt na devet.

Izpil sem polovico viskija, ko me je poklicala Sara. Kozarec sem vzel s seboj.

»Kaj pa imaš?« je pokazala na kozarec.

»Viski.«

Skremžila se je. »Pomarančni sok je boljši. Zakaj pa se je Sabrini tako mudilo?«

»Ne vem. Verjetno kar tako.«

»Kam pa je odšla?«

»Tudi tega ne vem.« Nenadoma sem se zavedel, da res ne vem. Kam je odšla? In kaj je nameravala delati teh dvajset minut — ali deset minut, ker jih je deset že minilo.

»Ali bo kam odpotovala?«

»Zakaj pa to praviš?« Odložil sem kozarec na njeno nočno omarico. »Samo trenutek, takoj se vrnem.«

»Kaj pa je narobe, očka? Kam greš?«

»Samo malo ven!«

Šel sem na vrt in odhitel čez travnik proti hišicam. Luna še ni vzšla in vse hišice so bile temne. Kazalo je, da ni nikogar doma.

Ko sem prišel do hišice Haywardovih, sem videl, da so vrata v garažo široko odprta in da avtomobila ni notri. Obšel sem hišico, nič se ni zganilo. Nato sem potrkal. Nihče ni odgovoril.

Čakal sem še dvajset minut, hodil sem in tja in se ves čas zavedal, da nič ne pomaga. Sabrina sploh ni nameravala priti. Saj mi je rekla, da govorjenje ne bo pomagalo. Domenila se je z menoj samo zato, da bi mi lahko ušla.

Vendar nisem nameraval kar tako popustiti. Prej ali slej, sem vedel, bo prišla. Če pa nje ne bi bilo, bo prišel Stewart. Odločil sem se, da bom počakal enega ali drugega, pa če čakam vso noč. Še prej bi šel domov, utrnil Sarino luč in rekel lahko noč, nato bi se vrnil k hišici.

»Ali je bila doma?« me je vprašala Sara.

»Ne, ljubica. Nikogar ni doma. Zdaj pa zaspi! Lahko noč!«

»Ali boš počakal, da zaspim?««

»Pohiti torej! Stisni se pod odejo in zapri oči.«

Poljubila me je in se stisnila pod odejo. Čez kakih deset minut je že globoko dihala. Ugasil sem luč in šel v svojo sobo po cigarete. Nisem vedel, kako dolgo bo treba čakati.

Nato sem slišal strel.

Pok ni bil močan, toda dovolj sem streljal v življenju, da sem spoznal: strel iz pištole. Trenutek sem poslušal s škatlico cigaret v rokah, nato pa planil skozi vrata. Pa sem se takoj spomnil še na nekaj. Hitro sem se vrnil h kovčku in vzel iz njega svoj revolver. Ko sem šel drugič skozi vrata, sem ga napolnil.

Nato sem slišal še en pok, mnogo močnejši kot strel. Tokrat je počilo zamolklo, kot bi velikan udaril po ogromnem bobnu. Srce mi je razbijalo, ko sem tekel po travi in po ozki stezi skozi grmovje. Pred menoj je rdeče žarelo. Ko sem prišel iz grmovja na rob poti, sem videl: strašno.

Hišica Haywardovih je bila od vrha do tal v plamenih, ki so oblizovali razbita okna in žgali zunanje zidove. Znotraj nisem videl drugega kot rdeče žarenje. Plameni so pokali in grmeli in ko sem se približal, me je vročina skoraj fizično udarila. Gorelo je še vedno predvsem v hiši. Sprednja vrata so bila zaklenjena, vrata v garažo, pa odprta. V garaži je bil avtomobil.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

USODNI SKOK

Strokovna zveza za pravilna ležišča

Britanska značilnost so najrazličnejši klubi in združenja. Spričo razmeroma neugodnega podnebja (hladna vlaga zaradi mnogih deževnih dni in še pogostejše megle) pravzaprav niti ni presenetljivo, če so se zbrali v lastnem klubu tudi ljudje, ki trpijo zaradi revme, malce manj vsakdanja pa je nedavno ustanovljena »strokovna zveza za proučevanje ležišč in za trgovino s posteljami«. Njen cilj je zagotoviti boljše postelje vsem Angležem, obenem pa predvsem članom svetovati najprimernejše, željam in okusom pravilno prilagojene postelje.

Takole: »Skrbeti za narodno zdravje tudi s tem, da si bodo ljudje med nočnim počitkom na pravilni postelji nabrali dovolj moči za zahtevne naloge novega delovnega dne.« Po zgledu prometnega ministra Marplesa, ki je izdal odlok, po katerem morajo na temeljit tehnični pregled vsa cestnoprometna vozila, stara nad deset let, so člani nove »strokovne zveze« sprožili kampanjo za »temeljit pregled večinoma precej starejših postelj in drugih ležišč v vsej deželi«.

Oglasi, ki naj bi ljudi spodbujali k nakupu novih postelj, vsebujejo tudi takšna vprašanja: »Ali sodite med tiste, ki navsezgodaj godrnjajo, ker jih vse boli? Vas zjutraj zbada in boli v križu? Tega je kriva postelja, ki nikakor ne sme biti podobna viseči mreži.« Seveda pa z oglasi še ni vse storjeno: v dogledni prihodnosti naj bi dobila vsaka britanska družina med jutranjo pošto tudi pismo, ki ponavlja reklamne nasvete in svarila ...

Alice ne sme na sonce

Na zdravniški nasvet, ki ga bo treba upoštevati, bo 38-letna gospodinja Alice Mulhern iz Durhama v Angliji poslej živela v senci. Ima redko bolezen: brž ko jo obsijejo sončni žarki kjerkoli razen po obrazu, ji koža pordeči, potem pa nastanejo rdečkasti mozolji, ki se čez dan ali dva spremenijo v prave izpuščaje. Zato bo Alice poslej tudi v najbolj toplih dneh nosila obleke z visoko zapetim ovratnikom in z dolgimi rokavi.

»Vse kaže, da bo v prihodnje zima moj najljubši letni čas, zakaj takrat je najmanj sonca, pa tudi pogled na vrstnice me ne bo spominjal na alergijo kot posledico nenavadne lastnosti moje kože, ki ne prenese sončne svetlobe,« pravi Alice, ki so zdravniki preizkusili na njej najrazličnejša zdravila. Alergija na sonce je zlasti pri severnjakih razmeroma pogosta, toda Alicina koža je glede občutljivosti nedvomno skrajen primer.

Način življenja in sivi lasje

Na rimskem inštitutu za kontrolo rasti in za medicinski razvoj so ugotovili, da začno 6 odstotkom žensk že pri 35 letih siveti lasje, medtem ko leta 1925 ni imela pramenov sivih las praktično nobena ženska, mlajša od 45 let. Prof. Dfani, eden izmed sodelavcev tega inštituta, pojasnjuje pojav s prenapetostjo živcev na glavi in s splošnimi motnjami v »organsko mirnem« načinu življenja, med drugim z naglim menjavanjem veselih trenutkov in skrbi sodobne žene, matere in gospodinje, ki večinoma dela tudi v poklicu.

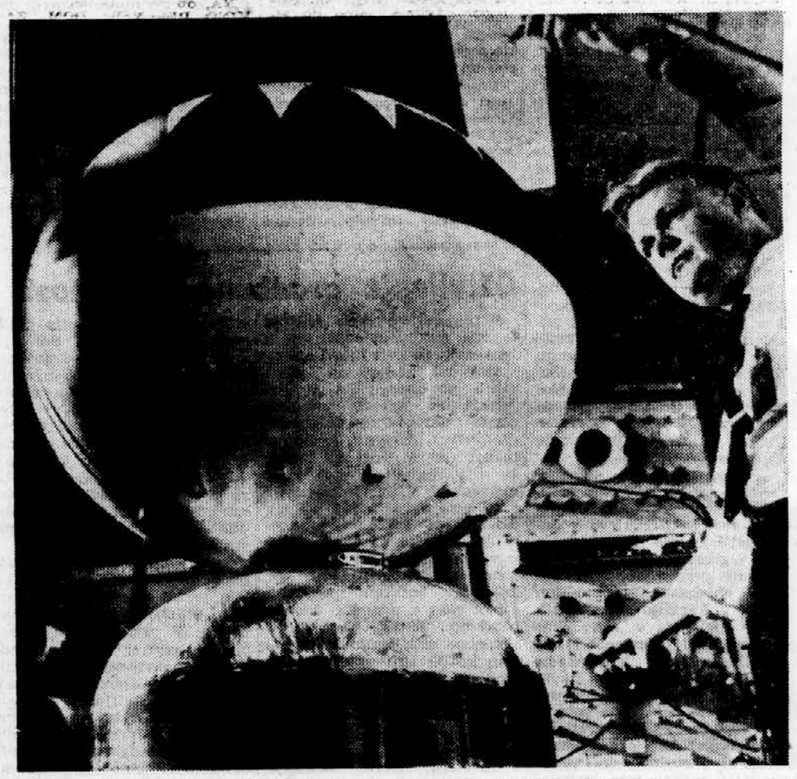

Vzdevek »žoga za Mesec« je dobila krogla z instrumenti, ki naj bi jo »Ranger-5« te dni odnesel s Cape Canaverala na Floridi proti naravnemu satelitu našega planeta. Naprave v raketi bodo kroglo poslale na površino Meseca, kjer bodo aparati merili potresne nihljaje in zbirali podatke o padanju meteorjev. Foto: AP

Za dobro voljo

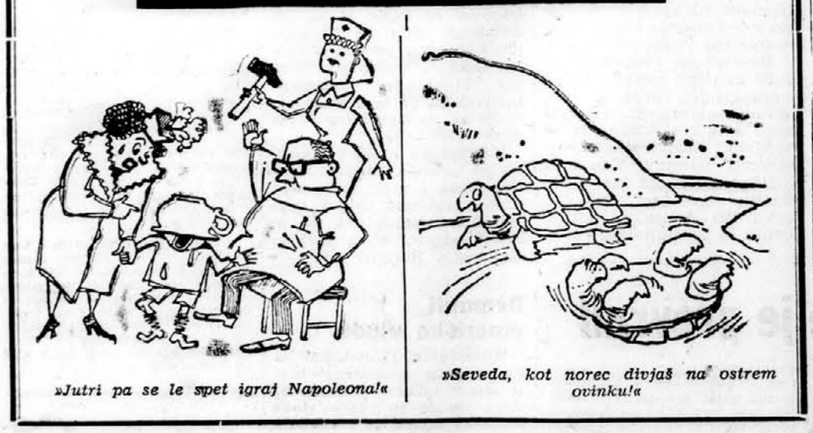

»Jutri pa se le spet igraj Napoleona!«

»Seveda, kot norec divjaš na ostrem ovinku!«

KRIŽANKA

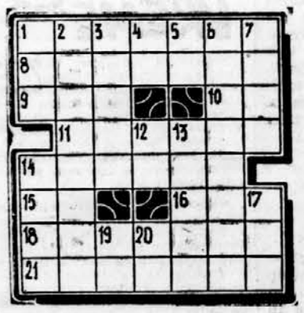

VODORAVNO: 1. glavno in največje mesto ameriške zvezne države Georgie, 8. odličen slovenski deseterobojec, članu državne reprezentance (Jože), 9. redka mehka kovina, po barvi podobna železu, 10. kemični znak za stroncij, 11. slovensko ime za gumi, 14. naslov prepesnitve Bürgerjeve balade, 15. številnik, 16. mostiček, 18. močno nagnjen svet, 21. pooblaščenec, poverjenik.

NAVPIČNO: 1. kratica treh največjih južnoameriških držav, 2. naziv za štirinajsto stoletje v italijanski književnosti in umetnosti, 3. popularna italijanska filmska igralka (Sophia), 4. latinski predlog, 5. oznaka za neznanca, 6. obrat grafične industrije, 7. glavno mesto Gane, 12. prvi solmizacijski zlog, 13. bel azijski leopard z dragocenim krznom, 14. sijaj, 17. departma v južni Franciji, 19. začetnici slovenskega humorističnega pisatelja (»Ata Zažamaža«), 20. osebni zaimek.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. plast, 6. Maillol, 8. Astaire, 9. st., 10. on, 11. les, 13. Ant, 14. Otranto, 16. Abano.

NAVPIČNO: 15. AA (Adria Airlines),

88. Ob spominu na dom, presune Jureta, je vse lažje, celo glavobol. O, dobra DOBRA MISEL, kdaj boš zavila domov! Možje, ki si podajajo steklenice janževca, ga karajo. Kozmonavtu ne pritiče domotožje, ampak vzhičenje. Kozmonavt se mora zavedati, da mu drugi doma zavidajo. In kadar pomisli na Zemljico, mora vzkliknit: »Ljubim človeštvo,« kakor so to delali prvi kozmonavti in kakor je zapisano v njihovih spominih. (Glej: »Intimna zgodba dveh kozmonavtov. Opis zunanjega vedenja in notranjega navdušenja.« Delo je temeljni kamen vesoljske literature.) »Pa tudi oni so zapisali, da so bili včasih utrujeni kakor kolhozniki po delovnem dnevu in vsakdanjih skrbeh,« tiho pripomni Jure, ki je načitan fant in pozna klasiko, »in govorili so o svojem poklicu, kakor govore vsi ljudje o svojih poklicnih težavah.«

»Veš kaj, Jur,« pravi zdaj poveljnik,« tvoja poklicna tezava je zaspanost. Pisano je, da imajo kozmonavti izreden dar: zaspe in prebude se, kadar je to potrebno. Torej?«

Jure ga skesano pogleda: »Ljubim človeštvo.«

Ko ga uzre tako spremenjenega in upadlega, pa poveljnik nenadoma ostrmi. Preblisne ga kakor nož ostra misel. Zdrvi v laboratorij. Tako je: geigerjevi števci tiktakajo kot ponoreli.

SHAKESPEARE V DRAMI SNG — Drama je sinoči predstavila prvič na Slovenskem Shakespearovo komedijo »Milo za drago«. Prevedel jo je Matej Bor, zrežiral pa Viktor Molka. Na sliki: Potokarjeva in Rozman. Foto: Dolinšek

MACMILLAN KLIČE K PODPORI svoji politiki v zvezi s priključitvijo Velike Britanije k Evropski gospodarski skupnosti. Posnetek: govor pred zaključkom letne konference konservativne stranke v Llandudnu. Fto: AP

RAZBITINA VRH GRIČA je vse, kar je ostalo od španskega letala, ki je 12. oktobra treščilo v neko pobočje pri Carmoni, 25 km od Seville. Bilo je osemnajst smrtnih žrtev. V trenutku nesreče se je letalo že spuščalo proti letališču v Sevilli. Bilo je tipa Convair in last španske letalske družbe Iberia Airlines. Vzrokov nesreče doslej še niso dognali. Foto: AP

MEDNARODNA LJUBEZEN se je vnela v Beogradu ob PEA med finskim metalcem diska Carolom Lindroosom in Jugoslovanko Ano Kojicki. Ana je zdaj prispela v Helsinki, kjer se bosta poročila. Foto: AP

Nadaljevanje s 1. strani

Intervju Koče Popovića

negativnimi posledicami, s tem da to ne bi bilo niti na škodo drugih držav, ki so v podobnem položaju kot mi.

● **Vprašanje: V svoji noti Zvezni vladi, poslani junija tega leta, je vlada FLRJ zahtevala, naj se začno pogajanja o odškodnini žrtvam fašističnega terorja v Jugoslaviji. Morda veste, da je v zahodnonemški javnosti odpor proti takšnim zahtevam. Eden izmed ne najmanj važnih razlogov za ta odpor je dejstvo, da je FLRJ edina država izven vzhodnega bloka, ki je priznala Nemško demokratično republiko kot drugo nemško državo. Ali je spoznanje tega eden imed razlogov, da je vlada FLRJ v svoji noti najprej zahtevala, da bi se začela pogajanja, da pa pri tem ni dokončno precizirala svojih zahtev? Kako bi zavrnitev jugoslovanskih želja vplivala na bodoče nemško-jugoslovanske odnose?**

Odgovor: Ne vem, odnosno nisem prepričan, da je v zahodnonemški javnosti odpor, ki ga omenjate. Če uporabim vašo formulacijo, morda vi veste, da gre tu za neizpodbitno obveznost ZR Nemčije, o čemer želimo govoriti z vlado ZR Nemčije. Če to upoštevamo, ne more biti razlog, niti se ne more navajati kot razlog za zatajitev te obveznosti to, da smo priznali DR Nemčijo. Sicer pa se to ni zgodilo. Glede na to, da je naše stališče takšno, smo predlagali pogajanja brez dokončnega preciziranja zahtevkov, pa ne zaradi kakih posebnih okoliščin, ampak zato, ker je po našem mnenju takšna pot najbolj praktična. Ne verjamem, da bi lahko prišlo do zavrnitve našega predloga, predvsem prav zato, ker tu ne gre za kakšne »jugoslovanske želje«.

● **Vprašanje: V jugoslovansko-sovjetskem sporočilu o bivanju predsednika Vrhovnega sovjeta Brežnjeva v Jugoslaviji je bilo očitno, da je bilo v zvezi z nemškim vprašanjem govora samo o potrebi »podpisa mirovne pogodbe z Nemčijo in normalizacije položaja v zahodnem Berlinu«. Ali je mogoče iz tega sklepati, da ima vlada FLRJ določeno rezervo glede reševanja nemškega problema s podpisom separatne mirovne pogodbe z Demokratično republiko Nemčijo, odnosno kako si jugoslovanska vlada zamišlja rešitev tega vprašanja? Ali bi mi mogli, gospod minister, pojasniti, zakaj se po vašem mnenju potreba po normalizaciji položaja nanaša samo na zahodni Berlin, ne pa na ves Berlin? Kako bi lahko dosegli takšno normalizacijo?**

Odgovor: Bili smo in smo še za to, da bi s pogajanji, s sodelovanjem nemškega ljudstva, našli skupno pot za rešitev nemškega vprašanja, to je tudi glede podpisa mirovne pogodbe. Menimo, da je ob dobri volji vseh prizadetih takšno rešitev mogoče doseči. Znano vam je, da smo vedno zagovarjali stališče, da je pri tem treba izhajati od realnosti, da obstajata dve nemški državi.

Zdi se nam, da bi z normalizacijo položaja v zahodnem Berlinu dosegli normalizacijo v vsem Berlinu. Govorimo o zahodnem Berlinu zato, ker je sedaj to konkretni predmet spora in pogajanj.

Razume se, da nimam določene formule o tem, kako bi se moglo doseči normalizacijo; tembolj, ker mi ni dovolj znano, do kam so prišli v dosedanjih pogajanjih. V vsakem primeru pa menim, da je bistveno, da se tudi vsi prizadeti postavijo na tako stališče, da bo omogočena sporazumna rešitev.

● **Vprašanje: Vlada FLRJ je v omenjenem sporočilu ponovno izrazila mnenje, da bi ustanovitev brezatomskih con v raznih delih sveta prispevala k popuščanju mednarodne napetosti in ustvarjanju ozračja medsebojnega zaupanja med državami. Ali je mogoče pričakovati, da bo vlada FLRJ obnovila ali okrepila svoje napore, da bi na Balkanu ustanovili brezatomsko in brezraketno cono, kljub odporu, na kakršnega so takšne ideje doslej naletele pri grški vladi in kljub nenormalnim odnosom med FLRJ in Albanijo, odnosno ali ne bi bila predhodna normalizacija političnega položaja na Balkanu prvi pogoj za uspešno razpravo o takšnih načrtih?**

Odgovor: Točno je, da je to ponovitev stališč, ki jih imamo že od prej. Kar zadeva Srednjo Evropo glede na njene razmere in posebno pereče odnose na tem področju, bi bila ustanovitev brezatomske cone očitno v veliko in neposredno korist.

Za območja, kot je Balkan, smo načelno tudi za takšno rešitev. Treba pa je poudariti, da je mogoče tu in na nekaterih območjih realno pričakovati uspeh samo, če pride do tega v kontekstu z vsaj postopno denuklearizacijo samih jedrskih sil. Gotovo je poleg tega, da bi normalizacija političnega položaja na Balkanu olajšala dosego ustreznega sporazuma.

● **Vprašanje: Zadnje čase so se poslabšali odnosi med FLRJ in ZDA, ker je Kongres ZDA ukinil klavzulo o državi z največjimi ugodnostmi in govoril o morebitni prepovedi ameriške gospodarske pomoči Jugoslaviji. Kako pojasnjujete, gospod minister, spremembo, ki je nastala v ameriški politiki do Jugoslavije? Ali ni morda krepitev sovjetsko-jugoslovanskih stikov poseben vzrok, zaradi katerega je prišlo do te spremembe? Kako se bosta ti dve težnji odrazili na bodočo zunanjo politiko FLRJ: namreč slabšanje ameriško-jugoslovanskih odnosov na eni strani in izboljšanje sovjetsko-jugoslovanskih odnosov na drugi?**

Odgovor: Nimam še možnosti pojasniti razloge za spremembo v ameriški politiki, čeprav je jasno, da so močno učinkovali izvenvladni faktorji. Nisem mnenja, da bi bili odgovorni faktorji in javnost ZDA tako neobveščeni in nerazumni, da bi pojmovali naše dobre odnose z ZDA in ZSSR kot nekaj, ker se nujno med seboj izključuje. To, da nekateri krogi v ZDA gradijo, odnosno rušijo izhajajoč iz tega, je jasno. To je v škodo mednarodnega sodelovanja, pa tudi prepričan sem, pravih interesov ZDA.

Mi smo, ponavljam, za čimboljše odnose z vsemi, in to ostane konstanta naše zunanje politike. Živimo pa v realnem svetu. Nikomur ne moremo vsiljevati ravni in širine odnosov, ki si jih sami želimo. Trdno upamo, da bodo na vseh straneh našo konstruktivno dobronamernost in aktivnost vedno bolj razumeli in sprejemali.

Oživljenje gradbene dejavnosti

V prvem letošnjem polletju je bila gradbena dejavnost v Sloveniji po vrednosti opravljenih del komaj na lanski višini, po obsegu del pa verjetno pod lansko ravnijo. Znani ukrepi za oživljenje gradbene dejavnosti so v manjši meri prišli do izraza že v juliju, zlasti močno pa v avgustu. V tem mesecu je vrednost opravljenih del v družbenem sektorju gradbeništva narasla na 6918 milijonov din, kar je za 1134 milijonov ali za blizu 20% več kakor v lanskem avgustu. Tako smo v avgustu dosegli največjo letošnjo mesečno vrednost gradbenih del, medtem ko je lani gradbena dejavnost pod vplivom restriktivnih ukrepov v tem mesecu že nekoliko nazadovala.

Tudi število opravljenih delovnih ur pri graditvah je v avgustu prvič močneje presegla lansko raven, in sicer za 6%. Razlika med visoko stopnjo povečanja vrednosti opravljenih del in skromnejšo stopnjo povečanja opravljenih delovnih ur gre po eni strani na račun sprememb v cenah, v precejšnji meri pa tudi na račun večje produktivnosti dela. Letos v avgustu je za 6% večje število ur opravilo le za 3% večje število zaposlenih delavcev pri graditvah. Teh je bilo ob koncu avgusta 28.870.

Tudi skupni rezultat gradbene dejavnosti od začetka leta je ob koncu avgusta prvič vidno presegel lanski uspeh. V prvih osmih mesecih je namreč dosegla vrednost opravljenih gradbenih del 40,57 milijarde din, kar je za 1,82 milijarde din ali 5% več kakor lani v enakem obdobju. Število opravljenih ur pri graditvah pa je tudi za to 8-mesečno obdobje še vedno za 3% nižje, kakor je bilo lani. S.

Čedalje večja potrošnja žveplene in solne kisline

Jugoslovanska proizvodnja žveplene kisline se je lani povečala od 130.000 kar na 255.000 ton, kar je omogočilo predvsem zmanjšanje oziroma prenehanje uvoza žveplene kisline, ki je leta 1960 dosegel 7200 ton v vrednosti 2 milijona dolarjev. Letos je računati, da se bo proizvodnja nadalje povečala in da bo presegla 300.000 ton. V aprilu je začela obratovati v celjski Cinkarni nova kontaktna naprava za žvepleno kislino z zmogljivostjo 24.000 ton letno. Kljub povečanju proizvodnje pa je občutiti pomanjkanje žveplene kisline, ker se potrošnja te osnovne surovine še hitreje povečuje. Zato bo Cinkarna v Celju z razmeroma majhno dodatno opremo povečala zmogljivost nove kontaktne naprave od 24.000 na 33.000 ton.

Podoben je položaj glede preskrbe s solno kislino. Kemična tovarna v Hrastniku je letos v zvezi z rekonstrukcijo že potrojila svojo proizvodnjo solne kisline in bo do konca leta izdelala nad 5000 ton kisline nasproti 1800 tonam v lanskem letu. V jugoslovanskem merilu računajo, da bo letos proizvodnja solne kisline narasla na okrog 10.000 ton. Kljub temu pa kaže, da s povečanjem domače proizvodnje še ne bo docela prenehala potreba uvoza. S

Ustalitev cen v gostinstvu

Letos so cene v gostinstvu precej narasle in so bile v avgustu za 13 odstotkov več je kakor lani. Zadnje mesece pa se je to naraščanje ustavilo. Indeks cen za gostinske storitve, ki ga objavlja Zavod LRS za statistiko, je za september prvič zabeležil znižanje, in sicer od 116 na 115 (povprečje 1961 enako 100). To znižanje se nanaša predvsem na indeks cen prenočišč, ki se je zmanjšal od 110 v avgustu na 107 v septembru, s čemer so povprečne cene prenočišč hkrati zdrknile pod lansko raven 109 v septembru.

INDIJSKO-KITAJSKI OBMEJNI SPOR

Včeraj spet manjši spopad

Kitajci pričeli streljati na neko indijsko obmejno postojanko – Ostri komentarji Pekinga ob indijskem ukazu armadi, naj potisne Kitajce za Mac Mahonovo linijo

NEW DELHI, 16. okt. (Reuter). Petdnevno zatišje na indijski severovzhodni meji se je končalo davi, ko so po indijskih poročilih kitajski vojaki začeli streljati na indijsko postojanko na področju Dola. Uradni predstavnik indijske vlade je izjavil, da je v spopadu padel en kitajski vojak, na indijski strani pa ni bilo izgub.

Poročilo o incidentu je prispelo v New Delhi prav v času, ko je imel obrambni minister Krišna Menon izredno sejo o položaju na severovzhodni meji.

Na istem področju je prišlo do hujšega spopada pred šestimi dnevi. Po podatkih, ki so jih objavili v New Delhiju, je bilo ubitih in ranjenih 22 indijskih vojakov in nekaj več kot sto kitajskih. Od tedaj sta obe strani močno okrepili svoje obmejne sile.

V komentarjih indijskega tiska o položaju na indijskih mejah dominira odločna podpora Nehrujevi izjavi, da je indijska armada dobila ukaz, naj »osvobodi indijsko ozemlje«. Kljub temu pa so v New Delhiju še vedno mnenja, da položaj ni šel še predaleč in da je še vedno mogoče doseči sporazum. Tako ocenjujejo tudi govor predsednika republike Radakrišnana, ki je v nedeljo izrazil upanje, da bo Kitajska »prekinila sovražnosti proti Indiji in dala možnost, da bi o teh stvareh premislili«.

Nehrujevo izjavo pa je kitajski tisk ostro napadel.

Najnovejši spopadi med kitajskimi in indijskimi enotami se dogajajo na vzhodni indijski meji ob vznožju gorovja Tangal. Po indijskih izjavah gre Mac Mahonova črta po vrhu grebena, ki so ga prekoračile kitajske čete.

»INDIJSKA ARMADA JE PREJELA UKAZ, NAJ POTISNE KITAJCE NA NJIHOVO OZEMLJE,« je resnega obraza rekel indijski ministrski predsednik Nehru na letališču pred odhodom na obisk v cejlonsko glavno mesto Colomba. Foto: AP

OZN: Razprava o svetovni gospodarski konferenci

New York, 16. okt. (Reuter). V gospodarskem in finančnem odboru Generalne skupščine OZN so nadaljevali razpravo o svetovnem gospodarskem položaju.

Predsednik Madžarske Komives je podprl sovjetski predlog, da bi leta 1963 sklical svetovno konferenco o trgovini. Ta predlog je podpri tudi ukrajinski delegat Boiko, ki je poleg tega zahteval tudi reorganizacijo sekretariata OZN po načelu »trojke«, kar bi po njegovem mnenju odgovarjalo »ekonomski razdelitvi sveta«.

Predsednik Japonske Ušiba je v svojem govoru med drugim poudaril, da je treba konferenco o mednarodni trgovini in razvoju pazljivo pripraviti in da je treba v tem smislu ustanoviti posebno komisijo, ki bi konferenco pripravila.

Prijeti tihotapci zlata

Beograd, 16. okt. — V Jugoslaviji so prijeli člane mednarodne tolpe, ki je pretihotapila v našo državo zlato in druge vrednostne predmete. Vrednost pretihotapljenih predmetov znaša več ko 200 milijonov dinarjev. V kratkem bodo postavili pred sodišče 40 oseb, obtoženih tihotapstva.

Pet let strogega zapora za rop

Petčlanski senat Okrožnega sodišča v Mariboru je pod vodstvom sodnika Štefana Hiedeta obsodil Viktorja Bolčino, varilca brez zaposlitve iz Maribora, na 5 let strogega zapora, Ivana Skoka, črkoslikarja brez zaposlitve iz Maribora na tri leta strogega zapora, Ivana Skoka, črkoslikarja brez zaposlitve iz Maribora, na tri leta strogega zapora, Vinka Jamnika, trgovskega pomočnika brez zaposlitve iz Otiškega vrha, na dve leti strogega zapora, Rajka Mauerja, kleparja iz Maribora na eno leto in štiri mesece strogega zapora, Lenarta Dolinška, slikopleskarskega vajenca brez zaposlitve iz Maribora, na štiri mesece zapora, pogojno za dobo dveh let, in Jožeta Granduča, študenta iz Maribora, na en mesec zapora, pogojno za dobo enega leta.

Viktorja Bolčino je sodišče spoznalo za krivega za navadno tatvino kolesa, za štiri vlomne tatvine v Urarstvo—matica v Gosposki ulici, trgovsko podjetje »Dom«, v poslovalnico »Jadranka« in v trgovino s foto materialom »Zarja« v Gosposki ulici. Prav tako je sodišče ugotovilo, da je Viktor Bolčina kriv za rop, ki ga je februarja 1962 opravil skupno z Jamnikom in pobeglim Antonom Čebularjem. Ob tej priložnosti so odvzeli pri železniškem viaduktu na Meljski cesti natakarici Ireni Kiseljakovi denar in vrednosti v skupnem znesku 81.0000 dinarjev.

Skok je bil obsojen zaradi sodelovanja pri petih vlomnih tatvinah, Jamnik pa pri opisanem ropu. Mauer je skupno z Bolčino vlomil v trgovsko podjetje »Dom« in kupoval ukradeno blago iz tatvin svojih pajdašev. Dolinšek je skupaj s Skokom vdrl v hotelu v Portorožu v sobo nekega tujega državljana, kateremu sta vzela za okrog 50.000 vrednosti blaga. Granduč je po rópu prišel slučajno mimo skupine ter dobil 1500 dinarjev od naropanega denarja. -an

Dve leti zapora za ugrabitev otroka

Sarajevo, 16. okt.. (Tanjug) — Dogodek, ki je pred 20 dnevi razburil mnoge prebivalce Sarajeva, ko je bila iz naselja Grbavica v Sarajevu ugrabljena triletna deklica, je dobil danes svoj epilog. Bafija Vila, ki je ugrabila otroka, je bila obsojena na dve leti zapora. S to kaznijo sta združeni obe njeni kaznivi dejanji: Bafija je pred tremi leti položila na prag neke hiše v Sarajevu svojo enomesečno nezakonsko hčerkico in jo zapustila, 15. septembra letos pa je pri belem dnevu ugrabila triletno Branko Jeredić.

Bafija Vila je danes pred sodiščem izjavila, da je hotela s to ugrabitvijo ustreči svojemu sedanjemu možu, ki je zahteval od nje, naj spet začne skrbeti za svojega nezakonskega otroka, o katerem sta domnevala, da so ga spravili v neko otroško zavetišče. Bafija pa se je bala, da jo bodo organi oblasti pozvali na odgovor, ker je zapustila svojega otroka in se je odločila za ugrabitev tujega.

Malo Brankico so našli organi za notranje zadeve čez sedem dni v Prozoru, kamor se je zatekla Bafija, ki živi sicer v Mostarju. Pred sodiščem je obžalovala svoje dejanje. Mati male Brankice je pred sodiščem izjavila, da odpušča Bafiji, ker je lepo ravnala z njenim otrokom, dokler ga je imela pri sebi.

Obsežna publiciteta obisku delegacije ZSJ v Kairu

Kairo, 16. okt. (Tanjug). Kairski listi objavljajo obsežna poročila o prihodu delegacije Zveze sindikatov Jugoslavijo na uradni obisk k egiptovski konfederaciji dela. Listi objavljajo izjavo šefa delegacije, predsednika Centralnega sveta ZSJ Svetozara Vukmanovića ob prihodu na kairsko letališče.

Vječeslav Holjevac v Budimpešti

Budimpešta, 16. okt. (Tanjug). — Predsednik ljudskega odbora mesta Zagreba Vječeslav Holjevac je prispel danes na šestdnevni obisk v Budimpešto. Povabil ga je predsednik Izvršnega sveta glavnega mesta Madžarske Jozsef Vereš.

»Varnostni bataljoni« proti demonstrantom v Grčiji

Atene, 16. okt. (Tanjug). Po pisanju opozicijskega tiska organizira grška vlada posebne »varnostne bataljone«, ki jih bodo uporabljali predvsem za razbijanje zborovanj in ukrepanje proti demonstrantom. V te policijske enote, ki bodo opremljene z ameriškimi sredstvi za boj proti demonstrantom, sprejemajo predvsem samske pripadnike rednih policijskih enot.

Britanski nacist obsojen

London, 16. okt. (AP). Voditelja britanskega nacističnega gibanja Colina Jordana so včeraj obsodili na devet mesecev zapora.

Sodišče je obsodilo na kazni od tri do šest mesecev še tri britanske naciste.

V obrazložitvi obsodbe je rečeno, da so bili vsi štirje obsojeni zaradi »organiziranja skupine, ki so njene člane učili in pripravljali, da bi jih uporabili za nasilno dosego političnih ciljev«.

Avtobus se je prevrnil

AVTOBUS SE JE PREVRNIL

Kranj, 16. okt. — Včeraj zjutraj se je na cesti III. reda pred vasjo Lancovo prevrnil avtobus podjetja »Transturist« iz Škofje Loke. Na ostrem ovinku je zaradi mokre in spolzke ceste zdrknil s cestišča. V njem se je peljalo 30 delavcev. Pri nesreči se je več potnikov laže poškodovalo, delavec Vinko Ruper pa huje. Materialna škoda: 430.000 din.

PREHITRO JE VOZIL

Maribor, 16. okt. — Po cesti I. reda iz Slovenske Bistrice proti Konjicam je sinoči vozil z osebnim avtomobilom iraški državljan Salim Fathi. Zaradi prehitre vožnje v ovinku ga je zaneslo s ceste. Pri nesreči se je Fathi laže poškodoval, na osebnem avtomobilu pa je za 700.000 din škode.

KOLESARKA IZSILJEVALA PREDNOST

Ljubljana, 16. okt.. — Včeraj dopoldne je na Aškerčevi cesti Franc Korljanec trčil z osebnim avtomobilom v kolesarko Metko Pika. Kolesarka je zavijala levo in izsiljevala prednost pred osebnim avtomobilom. Pri padcu se je hudo poškodovala.

VINJEN KOLESAR

Ljubljana, 16. okt. — Na cesti III. reda v Borovnici je včeraj popoldne kolesar Rajko Zrimjo je vodil Jože Jurček. Zrimšek trčil v konjsko vprego, ki šek je hotel vprego prehiteti, zaradi vinjenosti pa je omahnil med konja in se hudo poškodoval.

IZSILJEVAL JE PREDNOST

Ljubljana, 16. okt. — Snoči je na Zaloški cesti padel z motornim kolesom Blaž Turenšek. Motorist je vozil proti mestu, z desne poljske poti pa je pripeljal z osebnim avtomobilom Edvard Kisovec in izsiljeval prednost. Turenšek je zaradi tega močno zavri in padel. Pri padcu se je hudo poškodoval.

Telegrami

KOLERA NA ZAHODNEM IRIJANU. — NEW YORK. Predstavnik OZN je včeraj sporočil, da je na Zahodnem Irijanu izbruhnila epidemija kolere in da je doslej umrlo najmanj 40 ljudi.

ATENTAT V BOLZANU. — BOLZANO. Tu je prišlo do hude eksplozije, ki jo je po poročilih policije povzročila dinamitna mina, podstavljena pod električni stolp blizu mosta del Guncina.

VOJAŠKA DELEGACIJA ZSSR V ZAR. — KAIRO. Na povabilo namestnika vrhovnega poveljnika oboroženih sil ZAR maršala Amerja je v Kairo prispela sovjetska vojaška delegacija, ki jo vodi general tankovskih enot Markov.

PROTEST ZDA V ČSSR. — WASHINGTON. ZDA so protestirale v Pragi zaradi aretacije ameriškega državljana Roya Budwaya, ki je julija odpotoval kot turist v ČSSR. Aretirali so ga z obtožbo, da se je ukvarjal z vohunstvom.

OBNOVITEV ODNOSOV MED KONGOM IN GANO. — LEOPOLDVILLE. Osrednja kongoška vlada je sklenila, da bo po dvoletni prekinitvi predlagala Gani, da bi ponovno vzpostavili diplomatske odnose. Predstavnik OZN v Elisabethvillu je včeraj sporočil, da je v Severni Katangi padlo letalo tipa »Sabre« in da etiopski pilot nesreče ni preživel.

Z MARIBORSKEGA POSVETOVANJA O OTROŠKEM VARSTVU

Varstvo otroka tudi v občinski statut

Maribor, 16 okt. - Danes je bil v Mariboru širši posvet, na katerem so pregledali kako poteka izvajanje načel resolucije o nalogah komun in stanovanjskih skupnosti pri organizaciji otroškega varstva. Iz referata Danice Vogrinčeve, ki je analizirala stanje otroškega varstva v okraju ter živahne in kritične razprave povzemamo nekaj najznačilnejših ugotovitev.

V okraju je več kot 95 tisoč otrok v starosti do 14 let, medtem ko je v vseh varstvenih ustanovah prostora le za 2076 otrok. Že ti podatki zgovorno dokazujejo, da otroško varstvo ne zadovoljuje potreb, da nima v komuni potrebnega mesta. V svojih programih so občine obravnavale otroško varstvo le s splošnimi ugotovitvami, konkretne načrte za razširitev otroškega varstva pa imajo le v treh mariborskih občinah.

Značilno je tudi dejstvo, da so za otroško varstvo porabili v okraju lani samo 1,7 odst. vseh proračunskih sredstev. Drug podatek, da so prispevale za varstvene ustanove gospodarske organizacije le 996 tisoč dinarjev, pa priča o tem, da so otroško varstvo obravnavali vse preveč ločeno od ključnih problemov standarda in gospodarstva.

Referat in razprava sta tudi kritično ocenila samo organizacijo dela v varstvenih ustanovah, metode tega dela ter odnos stanovanjskih skupnosti do varstvenih ustanov. Vsa teža kritike je padla na nezadostno zavzetost vseh odgovornih političnih, družbenih in gospodarskih faktorjev v komuni glede širjenja mreže varstvenih ustanov. Zato bo nujno, da se vprašanje varstva otroka, ki je neločljivo povezano z delovno sposobnostjo proizvajalcev in produktivnostjo, postavi na dnevni red delavskih svetov in ljudskih odborov. Odprto pismo, ki ga bodo organizatorji posveta poslali vsem odgovornim forumom in proizvajalnim organizacijam v okraju, naj zagotovi, da bo v družbenih načrtih za prihodnje leto dobila skrb za otroško varstvo konkretne oblike. Občinski ljudski odbori pa bodo morali učinkovito varstvo otrok zagotoviti tudi v svojih novih statutih. (jp)

Iz včerajšnje druge izdaje

Premirje v severni Katangi?

Elisabethville, 15. oktobra. (Reuter). Pričakujejo, da bo nocoj podpisan sporazum o prekinitvi ognja med centralno kongoško vlado in Katango ter da bo s tem prenehalo občasno puškarjenje v severni Katangi. To so danes izjavljali v krogih diplomatskih predstavnikov in OZN.

ZSSR odklanja odgovornost za napetost v Berlinu

London, 15. okt. (AFP). — Predstavnik Foreign Officea je danes potrdil, da so v Moskvi izročili veleposlanikom treh zahodnih držav sovjetski odgovor na note, ki so jih Britanija, ZDA in Francija glede Berlina poslale sovjetski vladi 25. septembra. Glasnik britanskega zunanjega ministrstva pa ni ničesar povedal o vsebini sovjetskega odgovora.

Pooblaščeni krogi v Londonu pa pravijo, da je sovjetska vlada v noti, ki je zelo kratka, zavrnila trditev treh zahodnih velesil, češ da je ZSSR odgovorna za sedanjo napetost v Berlinu.

Demanti ameriške vlade

Washington, 15. okt. (AP — Predstavnik ameriške vlade je danes odločno demantiral vesti, da je sovjetska vlada ponudila koncesije v »kubanskem problemu v zameno za koncesije, ki bi jih zahodne sile dale Sovjetski zvezi pri reševanju berlinskega vprašanja«. Predstavnik za tisk State Departmenta je izjavil, da ameriška vlada ni prejela take ponudbe in tudi ne bi bila pripravljena začeti taka pogajanja.

Posvetovanje o prekvalifikaciji delavcev

Ohrid, 15. okt.. (Tanjug) — Danes se je v Ohridu začelo dvodnevno posvetovanje o problemih prekvalifikacije in usposabljanja delavcev. Sodeluje okoli 120 predstavnikov inštiucij vseh republik, ki se ukvarjajo z vprašanji strokovnega usposabljanja delavcev.

Kekkonen pri Hruščovu

Moskva, 15. okt. — Reuter poroča, da se je predsednik Finske Urho Kekkonen danes v Kremlju sestal s predsednikom sovjetske vlade Hruščovom. Razgovor je trajal več ko poltretjo uro in se je nanašal na razne mednarodne probleme.

Heroldova še enkrat uspešna

Kairo, 15. okt. (AP) Četrto mesto Magde Herold v streljanju z malokalibrsko puško prosto izbire iz treh položajev za ženske je doslej največji uspeh jugoslovanskih tekmovalcev na letošnjem svetovnem prvenstvu v Kairu. Mlada jugoslovanska rekorderka je dosegla 823 krogov. Prvo mesto je osvojila sovjetska tekmovalka Dologoborodova z 864 krogi, drugo Donskaja (ZSSR) 853, tretje pa Wischnewska (DR Nemčija) 824 krogov.

V moški konkurenci je s tem orožjem osvojil prvo mesto Američan Anderson s 1157 krogi in s tem zboljšal dosedanji svetovni rekord (1149), drugi je bil Nijazov (ZSSR) 1147, tretji pa Holup (Madžarska) 1141. V moštveni konkurenci je zmagala ZSSR 4533 pred ZDA 4522 in Švico 4508.

VREME

Stanje 16. oktobra: Področje nizkega zračnega pritiska z jedrom nad srednjo Italijo se počasi pomika proti vzhodu. Nad zahodno, srednjo in vzhodno Evropo se še vedno zadržuje področje visokega zračnega pritiska. Nad naše kraje doteka ob severovzhodnih vetrovih še vedno hladen zrak.

Napoved za sredo: Delno do zmerno oblačno bo. Zjutraj bo v nekaterih kotlinah megla, na Primorskem burja. Najnižje nočne temperature med 1 in 6, v Primorju 12, najvišje dnevne okoli 13, v Primorju 19 stopinj Celzija. V naslednjih dneh bo še suho in sorazmerno hladno.

Pisma bralcev

Za številko reševalne postaje bi morala pa že vedeti

Tovariš urednik,

nujno sem potrebovala zdravniško pomoč. Zato sem hitro stopila na piransko pošto, da bi telefonično poklicala rešilno postajo v Izoli. Bilo je ob 19.30.

Za linico sta sedela dva mlada uslužbenca, moški in ženska, pred linico pa sta stali še dve stranki. Prosila sem ju, naj mi dasta prednost, kar sta obe z razumevanjem takoj storili.

Ko sem uslužbenki povedala, kaj želim, mi je rekla, naj povem telefonsko številko rešilne postaje. Ker za številko nisem vedela, sem jo prosila, naj pogleda v imenik. Kako smo potem kakih deset minut iskali pravo številko, namreč številko rešilne postaje v Izoli, in kako smo vrteli telefon, ne bom pripovedovala. Ko je uslužbenka bolnišnice, ki je tudi čakala na telefon, to videla, mi je svetovala, naj grem telefonirat v bolnišnico.

Toda tudi tu ni šlo tako gladko. Ker imajo v bolnišnici predpis, da so privatni pogovori prepovedani, pri vratarju nisem mogla telefonirati. Šele ko sem mu razložila, za kaj gre, se je omehčal in poklical dežurno sestro. Ta mi je takoj ustregla, vendar je od takrat, ko sem prišla na pošto, pa do prihoda rešilnega avtomobila preteklo kar 40 mit.

Tudi tega ne bom opisovala, kaj je bilo z bolnikom med prevozom in po prevozu — k sreči se je vse dobro izteklo. Zapišem pa naj, da bi moral poštni uslužbenec v Piranu vedeti vsaj za številko rešilne postaje v Izoli.

Stefanija Herman, Piran, Ulica IX. korpusa 13

»Trgovci sedijo na ušesih«

Tovariš urednik,

pošiljamo odgovor na članek pod gornjim naslovom, ki je bil objavljen v »TT« z dne 25. septembra 1962.

V tem članku pisec zelo ostro in neupravičeno napada trgovino s sadjem in zelenjavo in konkretno tudi naše podjetje; govori celo o »dolgih prstih in milijonskih zaslužkih«. Menimo, da je to žalitev našega kolektiva, ki se trudi, da bi ustregel potrošniku in proizvajalcu.

Pisec članka ne ve, kako se odvija naša trgovina, saj vidi samo cene proizvajalca, ne pove pa po kakšni ceni je prodala blago zadruga, ne navaja stroškov prevoza, kala, gniladi, stroškov prebiranja in embalaže, obveznosti do družbe ter ostalih upravnih stroškov. Konkretno v našem primeru je marža za šest mesecev 16.10%, kar pomeni, da je nasproti lanskemu letu za 0.56% nižja, in to kljub povečanju vseh režijskih stroškov. Iz tega se vidi, da je podjetje dobro gospodarilo in ni ustvarjalo na račun zviševanja cen mastnih dobičkov, kot navaja pisec. Marža v detajlu, ki jo določi občinski ljudski odbor, znaša 13%; to je najnižja taka marža v FLRJ, do 17% nižja kot v Beogradu, Zagrebu, Reki, Sarajevu in Splitu. Kako naj torej delamo milijonske dobičke?

Neresnična je navedba pisca, da smo zvišali ceno grozdja v Titovem Velesu na 90 din. Z zastopstvom »Lozar« — Titov Veles smo trgovali več let. Letos je to posestvo ponudilo grozdje, in sicer ves pridelek, po 90 din. Na to ponudbo sploh nismo odgovorili, ker smo menili, da je cena previsoka.

Cene paradižnika lahko pojasnimo samo s tem, da kvalitetnega paradižnika, ki bi bil primeren za transport, pod 30 din nismo mogli dobiti. Paradižnik nabavljamo v Kopru, ker je to najugodneje. V zvezi z govoricami, kako poceni je paradižnik v Makedoniji, se je naš uslužbenec obrnil na gospodarsko zbornico FLRJ; tu je dobil pojasnilo, da ponujajo v Makedoniji paradižnik po 8 do 12 dinarjev. Takoj smo po teleprinterju naročili dva vagona paradižnika za prehrano, ki mora ustrezati JUS, a dobili nismo niti odgovora.

Pisec nadalje trdi, da se ne poslužujemo brzovoznih prog. To je brez osnove. Podjetje se izključno poslužuje brzovoznih odprem in pri vseh dobaviteljih to tudi zahteva. Lahko pa trdimo, da je popolnoma vseeno, ali odpremljajo blago navadno ali brzovozno, saj pride npr. blago iz Makedonije le redko prej kot v petih dneh. O tem lahko dobi vsakdo pri nas točne podatke za vrsto konkretnih primerov. Stalno se tudi dogaja, da pridejo vagoni v Zalog ob 6. uri zjutraj, na tir trga na debelo pa jih postavijo šele ob 16. uri; tako se prevzem podaljša za en dan, kar zelo vpliva na pošiljke. Kljub obljubi, da bodo to uredili, se doslej še ni nič spremenilo.

Pisec se na koncu vprašuje, kakšen odnos ima ta trgovina do našega potrošnika, do našega delovnega človeka; navaja celo, da se ne ravnamo po sklepih IV. plenuma ZK. Odgovarjamo mu, da se naš kolektiv dobro zaveda svojih dolžnosti, da vestno izpolnjuje svoje naloge in da se ravna po sklepih IV. plenuma ZK. Če pa potrošniki in javnost želijo še kakšnih pojasnil, smo jih vedno pripravljeni dati.

Za trgovsko podjetje »Sadje zelenjava«: Ludvik Rode, direktor

(Opomba uredništva. — Zgornji odgovor smo nekoliko skrajšali — predvsem smo spustili podatke za posamezne trditve — ker je bil zelo obširen.)

O kolodvorski restavraciji v Celju

Tovariš urednik,

na službenih potovanjih se večkrat ustavim tudi v kolodvorski restavraciji v Celju, ki je odprta do 4 zjutraj. V začetku nisem bil posebno pozoren na goste, ki so prihajali v restavracijo vinjeni, potem pa me je začelo to motiti. Opazil sem namreč, da se te restavracije poslužuje le kakih 10% potnikov, drugi gostje pa so Celjani, ki nikamor ne potujejo.

Ali ni to zato, ker so potnikom, ki bi se v restavraciji radi okrepčali, predvsem pa odpočili, odveč vinjeni gostje. Sicer pa menim, da so kolodvorske restavracije, ki so odprte do ranih ur, potrebne predvsem tam, kjer odhajajo vlaki tudi po polnoči, kot na primer v Ljubljani in Mariboru, ali pa v Zidanem mostu, kjer čakajo vlaki tudi po več ur.

Ivan Gombač, Celje, Trubarjeva 2

Srnjak v pasti divjih lovcev zankarjev

Tovariš urednik,

10. oktobra v popoldanskih urah — bil je zelo lep jesenski dan — sva šla s prijateljem Martinom Pavlinom mimo Otočca na Krki in Struge v tako imenovani Polhograški gozd. Ko sva prešla podrto bukovo deblo, edini prehod čez potok, sva nenadoma zaslišala neko šumenje in lomastenje. Radovedna, kaj se dogaja, sva zavila v tisto smer.

Kmalu sva opazila srnjaka, ki se je ujel v zanko divjega lovca. Z vso silo se je boril, da bi se rešil jeklene žice, ki mu je čedalje bolj stiskala vrat. Drevo, za katero je bila zanka privezana, je bilo že močno odrgnjeno — srnjak je bil v zanki že delj časa. Spogledala sva se in ugibala, kdo je brezvestnež, ki je to storil, a za premišljanje ni bilo časa. Hitro sem snel torbico in stopil k srnjaku, da ga rešim. Ko sem šel proti njemu, je zajokal kakor otrok. Hotel je zbežati, a kako? Po skoku je obležal. Šele ko sem ga pobožal, se je pomiril. Z veliko težavo sem ga rešil že močno zategnjene žice. Srnjak je nekaj časa hropel, ko pa se je nekako opomogel, me je pogledal, kot da se mi hoče zahvaliti za življenje, in urno skočil na drugo stran potoka. Vesel sem bil, da sem žival rešil iz zanke krutega divjega lovca.

Toda dogodka še ni konec. Ko sva s prijateljem gledala za srnjakom, ki je že pretekel travnik in se skril za grmovje, sva spet zaslišala podobno lomastenje kot prvič. Kaj se je spet zgodilo? Naglo sva se obrnila in stekla po bukovem hlodu čez potok in čez travnik do mesta, kjer so se majale vrbove veje. In glej novo presenečenje! Isti srnjak se je spet ujel v drugo zanko. Z zanko okrog vratu je ležal v potočku, na pol mrtev. Takoj sem ga potegnil iz vode in položil na travo. Spet sem ga le s težavo rešil žice. Šele čez nekaj časa je začel hropsti in kazati znake življenja. Ker nisem lovec in ne vajen nuditi pomoč živalim, imam pa rad divjad, nisem vedel, kaj naj storim. Medtem pa je srnjak vendarle vstal in odskakljal. Z ogorčenjem in jezo sem uničil obe zanki.

Dogodka, ki sem ga opisal, zlepa ne bom pozabil. Pozabil pa tudi ne bom divjih lovcev-zankarjev; zame so to izvržki, ki bi jih morali neusmiljeno preganjati.

Jože Hrovat, Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 32

Nepotrebni zastoji

Tovariš urednik,

sedaj, ko dajemo velika sredstva za podvoze, da bi tako omogočili promet brez zastojev, si ponekod morda s površnostjo zapiramo proste poti. V mislih imam križišče Karlovške ceste z odcepom v predor pod Gradom.

Semaforni sistem tega križišča zapira v treh smereh promet povsem po nepotrebnem za tretjino časa: nobenega razloga ni, da ne bi bila tedaj, ko je odprt promet v smereh E in D (glej skico) odprta tudi smer F; isto velja za smer B tedaj, ko se razvija promet v smereh A in F, in za smer D tedaj, ko sta odprti smeri B in C.

Verjetno bi se dalo to preurediti z majhno prevezavo na semaforskih stikalih ter tako odpraviti nepotrebne zastoje in izgubo časa.

Dr. Z. Petkovšek, Ljubljana, Janežičeva 3

Pripis uredništva:

Pisarna tajništva za notranje zadeve OLO Ljubljana (tov. Slavko Oblak) nam je na zgornje pismo poslala tale odgovor:

Na križišču Karlovške ceste z odcepom v predor je trofazni način signaliziranja; ta je za tako križišče najbolj primeren, ker so pešci popolnoma zavarovani, za motorni promet pa teoretično ni možnosti za karambole.

Ko je odprt promet za vozila v smeri E D, je hkrati odprt prehod za pešce pri smeri A B; zato ni mogoče hkrati odpreti še smeri F, ker bi bili pešci na prehodu A B direktno izpostavljeni vozilom, ki bi vozila iz smeri F; to pa ni dopustno. Enako je tudi v ostalih primerih, ker se prehodi za pešce odpirajo v zaporedju AB — DC — EF.

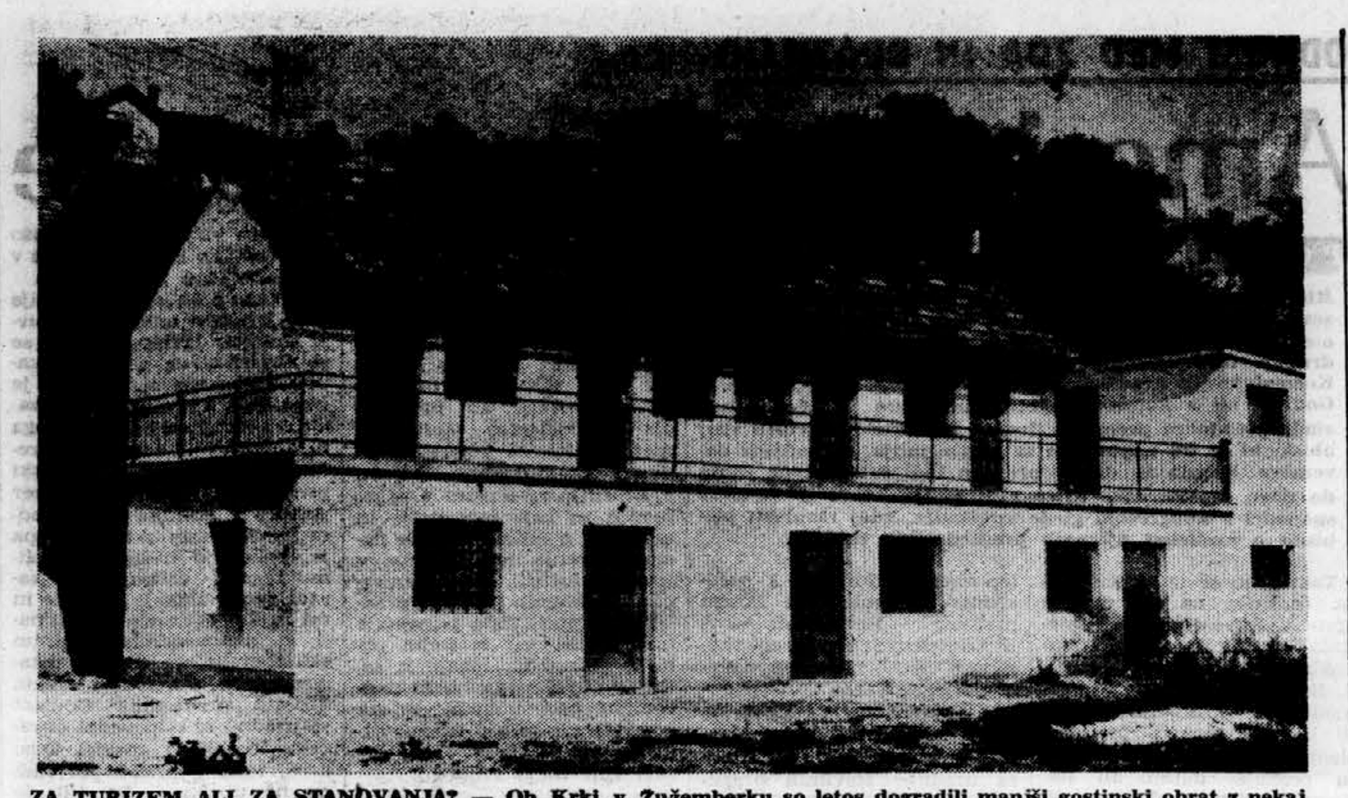

ZA TURIZEM ALI ZA STANOVANJA? — Ob Krki v Žužemberku so letos dogradili manjši gostinski obrat z nekaj Prenočišči za goste (na sliki). Zraven je tudi velik kamp s kopališčem in parkirnim prostorom za motorna vozila. Komaj je gostišče dograjeno, sta se vanj že vselili dve družini, čeprav ni bilo grajeno za stanovanja. Odkar je v Žužemberku spomenik z grobnico in asfaltirana cesta po vsej dolini Krke, se je obisk gostov v teh krajih izredno povečal. Mnoge privabi tudi ribolov v Krki. Še več jih bi prišlo, če bi imeli kje prenočiti in če bi bili primerno postreženi. Če bodo še te skromne gostinsko turistične objekte porabljali za druge namene, ni računati na razmah turizma v dolini Krke. Foto: Romanič

Po Trbovljah

V Trbovljah se pripravljajo na letne konference podružnic in krajevnih organizacij SZDL, ki morajo biti opravljene v novembru. Letošnje konference krajevnih organizacij SZDL se bodo omejile na razpravljanje le o dveh ali treh najaktualnejših vprašanjih z njihovega območja ali občine.

*

Komunisti Strojne tovarne so na svoji letni konferenci kritično ocenili premajhno vlogo pri poglabljanju družbene vloge zborov proizvajalcev v ekonomskih enotal. Čeprav so v tovarni sicer naredili korak naprej v decentralizaciji upravljanja in pri prenosu pristojnosti s centralnega DS na organe v ekonomskih enotah ter s tem močneje razgibali proizvajalce v razpravah in odločanjih, komunisti niso bili vedno pobudniki naprednih in enotnih stališč v teh organih. Tovarniški komite ZK v Strojni tovarni bo moral v prihodnje predvsem težiti k poglabljanju enotnosti komunistov do določenih konkretnih vprašanj, krepitvi discipline članstva in idejni rasti.

*

Mladina rudnika Trbovlje — Hrastnik bo v prihodnjih dneh zaključila letne konference aktivov. Na konferencah so kritično ocenili delo aktivov in njihovih vodstev. Prav tako so obsodili neupravičeno izostajanje nekaterih mladih delavcev in nekatere nepravilnosti pri delitvi osebnega dohodka.

*

Za usposabljanje mladih članov delavskih svetov in upravnih odborov bodo pri občinskem komiteju LMS v Trbovljah ustanovili klub mladih upravljalcev. Glede na to, da je v organih delavskega samoupravljanja v trboveljskih gospodarskih organizacijah več kot 80 mladincev in da so ti razmeroma neizkušeni pri razpravi o določenih, čestokrat zelo pomembnih vprašanjih, bo imelo vodstvo kluba pomembno vlogo pri usposabljanju teh članov.

— pb —

Z enotnim nastopom izpolnjevati sprejete sklepe

Grosupeljski komunisti so se odločno spoprijeli s pomanjkljivostmi in deformacijami socialističnih odnosov

Razen dveh osnovnih organizacij so v grosupeljski občini že vse organizacije Zveze komunistov imele svoje letne konference. Za vse konference v minulih letih je bilo značilno, da so na njih sprejemali vrsto sklepov, ki kasneje niso bili izpolnjeni. Krivda za to je bila v premajhnem nadzoru nad pravočasnim izpolnjenjem partijskih sklepov. Da bi temu ne bilo več tako, je občinski komite ZK v Grosupljem sklenil, da bodo vsi člani komiteja z obiskom na letnih partijskih konferencah napisali pismeno poročilo o konferenci in tam sprejetih sklepih, in ko bo član komiteja obiskal posamezno osnovno organizacijo, bo najprej pogledal če so bili že sprejeti sklepi izpolnjeni.

Na vseh letnih konferencah osnovnih organizacij ZK v občini Grosuplje so sprejeli akcijske programe, ki so bolj konkretni in manj splošni, kot so bili sedanji sklepi. V akcijskem programu osnovne organizacije obrata Zmaj v Šmarju je najvažnejša naloga storiti vse, da bodo delavci uporabljali zaščitna sredstva pri delu. Okrajni povpreček števila bolnih delavcev je 4,7 odstotkov, medtem ko je v šmarskem Zmaju 8 odstotkov delavcev vedno v bolniškem staležu. Ko so komunisti ugotavljali razloge za tako velik odstotek bolnih, so ugotovili, da ne gre za namišljene bolnike. V proizvodnji uporabljajo razne jedke tekočine in delavci tudi tistih zaščitnih sredstev, ki jih imajo, ne uporabljajo.

V podjetju Agroservis v Ivančni gorici je zelo slaba delovna disciplina. Prepozno prihajanje na delo, odhajanje med delovnim časom z dela in podobno, je že prišlo v navado tega kolektiva. Komunisti so na sestanku zahtevali, da se temu napravi konec. Direktorja so kot člana Zveze komunistov zadolžili, da izboljša delovno disciplino, čeprav bi to moral storiti že po svoji uradni dolžnosti. Ker pa je bila vsa akcija le prepočasna, so direktorja partijsko kaznovali.

Na kmetijskem posestvu v Stični so komunisti sklenili, da se bodo prek delavskega sveta zavzeli, da se razreši obratovodja, ki je imel nepravilne odnose do delavcev. Na seji delavskega sveta pa so komunisti molčali, ko je svet razpravljal o nepravilnih odnosih obratovodje.

Kaj nam pove drobec teh primerov? Večina osnovnih organizacij ZK se je že izkopala iz formalističnih oblik dela, ko so komunisti na rednih mesečnih sestankih v glavnem obravnavali plačevanje članarine, udeležbo na sestankih in sem ter tja sprejeli v svoje vrste novega člana. Tudi ni več tarnanja, kaj naj osnovne organizacije delajo. Na svojih sestankih se komunisti po temeljiti obravnavi odločijo za sklep, ki ga ne poskušajo uresničiti z ukazovanjem, temveč z enotnim nostopom v organih samoupravljanja, ki so pristojni zadevo uredi i, ter z močjo prepričevanja in dokazovanja.

Občinski komite ZK v Grosupljem je ugotovil, da je dostikrat krivda za politično neaktivnost komunistov prešibka informiranost o političnih nalogah in metodah, ki so potrebne za njihovo izpolnitev. Za boljšo obveščenost bodo člani komiteja še pogosteje obiskovali osnovne organizacije ZK, aklicevali sestanke s sekretarji osnovnih organizacij in z vsemi komunisti, ki živijo na določenem območju, ne glede na to, v katero organizacijo so vključeni.

V akcijskih programih so tudi sklepi, da bodo vse osnovne organizacije pomagale [illegible] zbore raznih organizacij in društev in s [illegible] kadrovsko politiko [illegible] funkcije in dolžnosti. Vsak dan se iz občine vozi na delo v Ljubljano in drugo mesto veliko delavcev in med njimi precej komunistov. Komunisti so organizacijsko povezani v podjetjih, kjer delajo, družbeno in politično pa bi morali delati v okolici, kjer živijo. Temu pa ni tako. Otresajo se dela z izgovorom, da delajo v kolektivu, kjer so zaposleni, čeprav tam kaj več kot svojo delovno dolžnost ne opravijo. Občinski komite bo s pomočjo drugih občinskih komitejev napravil točen pregled o dolžnostih in delu komunistov in tako pravilno angažiral komuniste pri delu v družbenih in političnih organizacijah.

K boljšemu delu organizacij ZK pa bodo veliko pripomogla nova vodstva organizacij. Od 36 organizacij, kolikor jih je v občini, so samo v 6 organizacijah ostali stari sekretarji, v vseh drugih so izvolili nove.

M. Cetinski

● KOPER

POHOD ŠTUDENTOV PO PIVKI

Klub študentov koprskega okraja bo organiziral za svoje člane 20. in 21. oktobra tradicionalni partizanski pohod, ki bo letos po Pivki. Udeleženci bodo začeli pohod v Postojni, nakar bodo obiskali nekdanje partizanske vasi Bukovje, Predjamo, Šmihel, Veliko Ubeljsko, Hruševje, Sajevče, Orehek, Jurišče, Bač, Knežak, Šembije, Mereče in Podstenje, končali pa ga bodo v Ilirski Bistrici. -dM-

SKRB ZA ZIMNICO

Na nedavnem posvetu v gospodarski zbornici so se sporazumeli, da prevzamejo »Fructus« in kmetijske zadruge v treh obalnih občinah skrb za zagotovitev ozimnice za potrebe mestnega in industrijskega prebivalstva v okraju. Po analizah gospodarske zbornice gre za to, da zagotove te gospodarske organizacije za zimo 70 vagonov krompirja, 30 vagonov jabolk, 7 vagonov hrušk, 10 vagonov grozdja, 15 vagonov fižola, 20 vagonov čebule, 15 vagonov kislega zelja in okrog pol milijona jajc. »Fructus« in zadruge so se na posvetu obvezale, da bodo odkupile te količine in jih primerno vskladiščile, da bodo potrošnji postopoma na razpolago. Da bi mogel izpolniti nalogo, je »Fructus« vložil pri komunalni banki zahtevek za posojilo v znesku 100 milijonov dinarjev.

Na posvetu so prepustili »Fructusu« in zadrugam, da sami z neposrednimi razgovori dosežejo sporazum o tem, da bi kot odkupovalec na terenu tudi v imenu zadrug nastopal samo »Fructus«.

● ZAGORJE OB SAVI

PRIPRAVE NA LETNE KONFERENCE KRAJEVNIH ORGANIZACIJ SZDL

V krajevnih organizacijah SZDL v Zagorju se že nekaj časa pripravljajo na letne konference. Pred dnevi je bilo širše posvetovanje predsednikov krajevnih organizacij in občinske kadrovske komisije SZDL. Razpravljali so o kadrih za nova vodstva. Poudarili so, naj v nova vodstva kandidirajo res sposobne ljudi, ki ne bodo hodili samo na seje, marveč tudi prevzemali konkretne zadolžitve.

Konference, ki morajo biti zaključene do konca novembra, bodo razpravljale predvsem o gospodarskih problemih, o novi ustavi in sistemu ter metodah dela v SZDL. — Zlasti bo treba poudariti novo vlogo SZDL v komuni v zvezi s statuti komun in gospodarskih organizacij.

Tudi občinski odbor SZDL se pripravlja na letno konferenco, ki bo v decembru. Konferenca bo imela delaven značaj, saj bo na njej sodelovalo le 80 delegatov. Dotaknila se bo predvsem gospodarskih problemov v komuni s poudarkom na povečanju produktivnosti. DrT

● GORNJA RADGONA

POUDAREK NA SODOBNIH GRADBENIH ELEMENTIH

Gornjeradgonsko opekarniško podjetje je začelo izdelovati sodobne gradbene elemente, s katerimi bodo pocenili in pospešili gradnje. Delajo modularne opečne izdelke, ventilacijske in dimne tuljave ter nekatere druge materiale. Trenutno izdelujejo samo deset odstotkov klasične opeke. Okrepili bodo oddelek za proizvodnjo strešnikov in ga mehanizirali, ker imajo možnosti za izvoz strešne opeke. -ok.

Vprašanja in odgovori

Otroški dodatek

A. K. — Ribno — Kot osebna upokojenka vzdržujete svojega vnuka. Njegova mati se že dalj časa nahaja v tujini, njegov oče, ki je sicer zaposlen, pa zanj ne skrbi. Ali Vam za vnuka pripada otroški dodatek?

Odgovor: Otroški dodatek gre po 14. čl. uredbe o otroškem dodatku za vnuka le, če ta nima staršev, pa tudi če jih ima, vendar le ob pogoju, če so starši popolnoma in trajno nezmožni za pridobivanje ali jim je vzeta roditeljska pravica ali pa so zapustili državo oziroma je njihovo prebivališče neznano. — Glede na navedeno določbo in na podatke Vašega dopisa torej do otroškega dodatka za Vašega vnuka niste upravičeni.

Carinska oprostitev

N. M. — Z denarjem, ki ste ga podedovali v tujini, ste tam kupili več predmetov. Ali ste upravičeni do carine prostega uvoza za te predmete?

Odgovor: Po 4. točki 13. čl. uredbe o začasni splošni carinski tarifi, se carina ne plačuje le za podedovane predmete, ki jih jugoslovanski državljani prinesejo ali dobijo iz tujine. Ta carinska oprostitev torej ne velja za predmete, ki so bili v tujini kupljeni s podedovanim denarjem.

Podstanovalsko razmerje razvedene žene

R. T. — Vaš bivši mož se je vselil kot podstanovalec v prazno sobo leta 1953. Leta 1955 sta se poročila. Po razvezi zakona se je mož odselil in sta ostala v tej sobi z otrokom. Zanima Vas, ali ste zaščiten podstanovalec?

Odgovor: Ker ste s sklenitvijo zakona postala član moževega gospodinjstva, ste po našem mnenju po izselitvi bivšega moža upravičena, da uporabljate sobo na isti podlagi kot jo je on, in ste torej prav tako kot on zaščiteni podstanovalec (mož je začel uporabljati prazen stanovanjski prostor pred 14. 7. 1954), kateremu je [illegible] če po 177. čl. zakona o stanovanjskih razmerjih odpovedati podstanovanjsko razmerje le v primerih in ob pogojih, ki jih določa zakon za odpoved stanovanjske pogodbe nosilcu stanovanjske pravice.

Prenehanje delovnega razmerja po samem zakonu

J. Č. — Ali tudi delavcu gospodarske organizacije, ki je izpolnil pogoje za osebno pokojnino, preneha delovno razmerje po samem zakonu?

Odgovor: Zakon o delovnih razmerjih, katerega določbe veljajo za delavca gospodarskih organizacij, ne predvideva, da bi delavcu, ki je izpolnil pogoje za osebno pokojnino, prenehalo delovno razmerje po samem zakonu, in se določba 3. točke 1. odstavka in 2. odstavek spremenjenega 137. člena zakona o javnih uslužbencih, po kateri preneha služba uslužbencu po samem zakonu, če izpolni pogoje za osebno pokojnino, za delavce gospodarskih organizacij, tudi smiselno ne more uporabiti.

Nov postopek

Bv. C. — Na podlagi spremenjenega pravnega stališča glede uporabe 203. člena zakona o pokojninskem zavarovanju ste v novem postopku uspeli z zahtevkom, da se Vam znova prevede osebna pokojnina kot visokokvalificiranemu delavcu. Vendar Vam je bila na novo prevedena osebna pokojnina priznana šele s prvim dnem naslednjega meseca po vložitvi zahteve za uvedbo novega postopka. Ali je to pravilno?

Odgovor: Po izrečni določbi 2. odst. 187. čl. zakona o pokojninskem zavarovanju gredo stranki, če se je začel nov postopek na njeno zahtevo, v vsakem primeru pravice, priznane z novo odločbo, šele od prvega dne prihodnjega meseca po vložitvi.

PRIPOMBA UREDNISTVA:

Prosimo bralce in naročnike, naj k vprašanjem prilagajo kupone in poštnino v znesku trideset dinarjev (v znamkah ali denarju) ter navedejo točne in čitljivo pisane naslove. Na vprašanja brez naslovov ne odgovarjamo.

KUPON ZA PRAVNO POSVETOVALNICO »DELA«

Za zimo

kvalitetne volnene odeje

volna LAŠKO

OBIŠČITE IX. MEDNARODNI SEJEM ELEKTRONIKE, TELEKOMUNIKACIJ, NUKLEARNE TEHNIKE IN AVTOMATIZACIJE — S POSEBNIM POUDARKOM NA PROMETNISTVO

»SODOBNA ELEKTRONIKA«

OD 13. DO 21. OKTOBRA 1962.

Odprto od 9.–18. ure

30% POPUST NA ŽELEZNICI!

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE LJUBLJANA

RAZPRAVE O PREDOSNUTKU USTAVE

Ne le pojasnila, marveč delovni razgovori

Ko smo se na občinskem odboru SZDL Ljubljana-Center pogovarjali o razgovorih o predosnutku ustave na terenu, v gospodarskih organizacijah, ustanovah in šolah, so takoj omenili, da razgovori zelo dobro potekajo, saj je obilo različnih vprašanj. Kljub temu, da so po delovnih kolektivih napovedali ciklus najmanj treh razgovorov o družbeno-političnem sistemu, pravicah in dolžnostih občanov, o temeljih mednarodnega sodelovanja in družbeno-ekonomskem sistemu in še vrsti drugih vprašanj, poskušajo ljudje že na prvih razgovorih zvedeti že vnaprej o problemih, ki naj bi jih šele kasneje obdelali.

Da bi čimbolje pojasnili predosnutek ustave, hkrati pa slišali čimveč pobud od ljudi, so pri občinskem odboru SZDL Ljubljana-Center ustanovili politični aktiv za proučevanje ustave, v katerem je 40 družbeno-političnih delavcev, ki vodijo razgovore po delovnih kolektivih. Ta politični aktiv vodi tovariš Sergej Vošnjak.

V 19 kolektivih so razgovori že bili. Skoraj povsod ljudje konkretno sprašujejo. Zanimajo se najbolj za tisto področje, v katerem njihov kolektiv največ dela. V kolektivih terjajo odgovore o vrsti pomembnih vprašanj v zvezi s tem, kako bo nova ustava urejala delavsko samoupravljanje: kakšne pravice bodo imeli delovni kolektivi po občinskem statutu, kako bodo postavljali direktorje, po kakšnih načelih se bo delil dohodek, kakšne bodo ostale spremembe v delavskem samoupravljanju, konkretne pravice in dolžnosti samoupravljalcev in kako bodo po novi ustavi urejali notranje odnose v delovnih kolektivih.

Značilno za te razgovore je tudi, da po delovnih kolektivih niso zadovoljni samo s kratkimi pojasnili, ampak terjajo temeljitejše razgovore. V več kot 60 kolektivih so to jasno povedali. Po večjih kolektivih so se odločili, da bodo predosnutek obdelali razen v informativnih razgovorih tudi v obliki seminarjev.

O predosnutku ustave so tudi po šolah živahne razprave. Prosvetni delavci bi se radi čimbolje seznanili z novo ustavo. Ni čudno, da so po delovnih kolektivih in šolah že takoj po izidu razgrabili brošure o predosnutku ustave. Zaradi vedno večjega zanimanja za bodočo ustavo se je občinski odbor SZDL Ljubljana-Center dogovoril z delavsko univerzo, da ona sprejema prijave in želje delovnih kolektivov in šol za razgovore o ustavi in jih posreduje političnemu aktivu.

ra-

● RADOVLJICA

DELA NA GRADU KOMEN BODO NADALJEVALI

Že nekaj let obnavljajo zidove dokaj slabo ohranjenega gradu Kamen v Dragi. Zaradi pomanjkanja sredstev so to poletje počivali z deli, vendar kaže, da bodo še te dni nadaljevali z restavriranjem. Denar za ta dela sta zagotovila radovljiška občina in ustrezni republiški sklad. Z deli nameravajo nadaljevati na osrednjem delu gradu. Vsekakor pa bo trajalo verjetno še vrsto let, da bi grad obnovili in ga v celoti uredili. B. B.

Naš fotozapisek

Jesen na Bledu. Foto: E. Selhaus

SHAKESPEARE V DRAMI SNG — Drama je sinoči predstavila prvič na Slovenskem Shakespearovo komedijo »Milo za drago«. Prevedel jo je Matej Bor, zrežiral pa Viktor Molka. Na sliki: Potokarjeva in Rozman. Foto: Dolinšek

MACMILLAN KLIČE K PODPORI svoji politiki v zvezi s priključitvijo Velike Britanije k Evropski gospodarski skupnosti. Posnetek: govor pred zaključkom letne konference konservativne stranke v Llandudnu. Foto: AP

RAZBITINA VRH GRIČA je vse, kar je ostalo od španskega letala, ki je 12. oktobra treščilo v neko pobočje pri Carmoni, 25 km od Seville. Bilo je osemnajst smrtnih žrtev. V trenutku nesreče se je letalo že spuščalo proti letališču v Sevilli. Bilo je tipa Convair in last španske letalske družbe Iberia Airlines. Vzrokov nesreče doslej še niso dognali. Foto: AP

MEDNARODNA LJUBEZEN se je vnela v Beogradu ob PEA med finskim metalcem diska Carolom Lindroosom in Jugoslovanko Ano Kojicki. Ana je zdaj prispela v Helsinki, kjer se bosta poročila. Foto: AP

Nadaljevanje s 1. strani

Intervju Koče Popovića

negativnimi posledicami, s tem da to ne bi bilo niti na škodo drugih držav, ki so v podobnem položaju kot mi.

● **Vprašanje: V svoji noti Zvezni vladi, poslani junija tega leta, je vlada FLRJ zahtevala, naj se začno pogajanja o odškodnini žrtvam fašističnega terorja v Jugoslaviji. Morda veste, da je v zahodnonemški javnosti odpor proti takšnim zahtevam. Eden izmed ne najmanj važnih razlogov za ta odpor je dejstvo, da je FLRJ edina država izven vzhodnega bloka, ki je priznala Nemško demokratično republiko kot drugo nemško državo. Ali je spoznanje tega eden izmed razlogov, da je vlada FLRJ v svoji noti najprej zahtevala, da bi se začela pogajanja, da pa pri tem ni dokončno precizirala svojih zahtev? Kako bi zavrnitev jugoslovanskih želja vplivala na bodoče nemško-jugoslovanske odnose?**

Odgovor: Ne vem, odkrito nisem prepričan, da je v zahodnonemški javnosti odpor, ki ga omenjate. Če uporabim vašo formulacijo, morda vi veste, da gre tu za neizpodbitno obveznost ZR Nemčije, o čemer želimo govoriti z vlado ZR Nemčije. Če to upoštevamo, ne more biti razlog, niti se ne more navajati kot razlog za zatajitev te obveznosti to, da smo priznali DR Nemčijo. Sicer pa se to ni zgodilo. Glede na to, da je naše stališče takšno, smo predlagali pogajanja brez dokončnega preciziranja zahtevkov, pa ne zaradi kakih posebnih okoliščin, ampak zato, ker je po našem mnenju takšna pot najbolj praktična. Ne verjamem, da bi lahko prišlo do zavrnitve našega predloga, predvsem prav zato, ker tu ne gre za kakšne »jugoslovanske želje«.

● **Vprašanje: V jugoslovansko-sovjetskem sporočilu o bivanju predsednika Vrhovnega sovjeta Brežnjeva v Jugoslaviji je bilo očitno, da je bilo v zvezi z nemškim vprašanjem govora samo o potrebi »podpisa mirovne pogodbe z Nemčijo in normalizacije položaja v zahodnem Berlinu«. Ali je mogoče iz tega sklepati, da ima vlada FLRJ določeno rezervo glede reševanja nemškega problema s podpisom separatne mirovne pogodbe z Demokratično republiko Nemčijo, odnosno kako si jugoslovanska vlada zamišlja rešitev tega vprašanja? Ali bi mi mogli, gospod minister, pojasniti, zakaj se po vašem mnenju potreba po normalizaciji položaja nanaša samo na zahodni Berlin, ne pa na ves Berlin? Kako bi lahko dosegli takšno normalizacijo?**

Odgovor: Bili smo in smo še za to, da bi s pogajanji, s sodelovanjem nemškega ljudstva, našli skupno pot za rešitev nemškega vprašanja, to je tudi glede podpisa mirovne pogodbe. Menimo, da je ob dobri volji vseh prizadetih takšno rešitev mogoče doseči. Znano vam je, da smo vedno zagovarjali stališče, da je pri tem treba izhajati od realnosti, da obstajata dve nemški državi.

Zdi se nam, da bi z normalizacijo položaja v zahodnem Berlinu dosegli normalizacijo v vsem Berlinu. Govorimo o zahodnem Berlinu zato, ker je sedaj to konkretni predmet spora in pogajanj.

Razume se, da nimam določene formule o tem, kako bi se moglo doseči normalizacijo; tembolj, ker mi ni dovolj znano, do kam so prišli v dosedanjih pogajanjih. V vsakem primeru pa menim, da je bistveno, da se tudi vsi prizadeti postavijo na tako stališče, da bo omogočena sporazumna rešitev.

● **Vprašanje: Vlada FLRJ je v omenjenem sporočilu ponovno izrazila mnenje, da bi ustanovitev brezatomskih con v raznih delih sveta prispevala k popuščanju mednarodne napetosti in ustvarjanju ozračja medsebojnega zaupanja med državami. Ali je mogoče pričakovati, da bo vlada FLRJ obnovila ali okrepila svoje napore, da bi na Balkanu ustanovili brezatomsko in brezraketno cono, kljub odporu, na kakršnega so takšne ideje doslej naletele pri grški vladi in kljub nenormalnim odnosom med FLRJ in Albanijo, odnosno ali ne bi bila predhodna normalizacija političnega položaja na Balkanu prvi pogoj za uspešno razpravo o takšnih načrtih?**

Odgovor: Točno je, da je to ponovitev stališč, ki jih imamo že od prej. Kar zadeva Srednjo Evropo glede na njene razmere in posebno pereče odnose na tem področju, bi bila ustanovitev brezatomske cone očitno v veliko in neposredno korist.

Za območja, kot je Balkan, smo načelno tudi za takšno rešitev. Treba pa je poudariti, da je mogoče tu in na nekaterih območjih realno pričakovati uspeh samo, če pride do tega v kontekstu z vsaj postopno denuklearizacijo samih jedrskih sil. Gotovo je poleg tega, da bi normalizacija političnega položaja na Balkanu olajšala dosego ustreznega sporazuma.

● **Vprašanje: Zadnje čase so se poslabšali odnosi med FLRJ in ZDA, ker je Kongres ZDA ukinil klavzulo o državi z največjimi ugodnostmi in govoril o morebitni prepovedi ameriške gospodarske pomoči Jugoslaviji. Kako pojasnjujete, gospod minister, spremembo, ki je nastala v ameriški politiki do Jugoslavije? Ali ni morda krepitev sovjetsko-jugoslovanskih stikov poseben vzrok, zaradi katerega je prišlo do te spremembe? Kako se bosta ti dve težnji odrazili na bodočo zunanjo politiko FLRJ: namreč slabšanje ameriško-jugoslovanskih odnosov na eni strani in izboljšanje sovjetsko-jugoslovanskih odnosov na drugi?**

Odgovor: Nimam še možnosti pojasniti razloge za spremembo v ameriški politiki, čeprav je jasno, da so močno učinkovali izvenvladni faktorji. Nisem mnenja, da bi bili odgovorni faktorji in javnost ZDA tako neobveščeni in nerazumni, da bi pojmovali naše dobre odnose z ZDA in ZSSR kot nekaj, kar se nujno med seboj izključuje. To, da nekateri krogi v ZDA gradijo, odnosno rušijo izhajajoč iz tega, je jasno. To je v škodo mednarodnega sodelovanja, pa tudi prepričan sem, pravih interesov ZDA.

Mi smo, ponavljam, za čimboljše odnose z vsemi, in to ostane konstanta naše zunanje politike. Živimo pa v realnem svetu. Nikomur ne moremo vsiljevati ravni in širine odnosov, ki si jih sami želimo. Trdno upamo, da bodo na vseh straneh našo konstruktivno dobronamernost in aktivnost vedno bolj razumeli in sprejemali.

Oživljenje gradbene dejavnosti

V prvem letošnjem polletju je bila gradbena dejavnost v Sloveniji po vrednosti opravljenih del komaj na lanski višini po obsegu del pa verjetno pod lansko ravnijo. Znani ukrepi za oživljenje gradbene dejavnosti so v manjši meri prišli do izraza že v juliju, zlasti močno pa v avgustu. V tem mesecu je vrednost opravljenih del v družbenem sektorju gradbeništva narasla na 6918 milijonov din, kar je za 1134 milijonov ali za blizu 20% več kakor v lanskem avgustu. Tako smo v avgustu dosegli največjo letošnjo mesečno vrednost gradbenih del, medtem ko je lani gradbena dejavnost pod vplivom restriktivnih ukrepov v tem mesecu že nekoliko nazadovala.

Tudi število opravljenih delovnih ur pri graditvah je v avgustu prvič močneje preseglo lansko raven, in sicer za 6%. Razlika med visoko stopnjo povečanja vrednosti opravljenih del in skromnejšo stopnjo povečanja opravljenih delovnih ur gre po eni strani na račun sprememb v cenah, v precejšnji meri pa tudi na račun večje produktivnosti dela. Letos v avgustu je za 6% večje število ur opravilo le za 3% večje število zaposlenih delavcev pri graditvah. Teh je bilo ob koncu avgusta 28.870.

Tudi skupni rezultat gradbene dejavnosti od začetka leta je ob koncu avgusta prvič vidno presegel lanski uspeh. V prvih osmih mesecih je namreč dosegla vrednost opravljenih gradbenih del 40,57 milijarde din, kar je za 1,82 milijarde din ali 5% več kakor lani v enakem obdobju. Število opravljenih ur pri graditvah pa je tudi za to 8-mesečno obdobje še vedno za 8% nižje, kakor je bilo lani.

S.

Čedalje večja potrošnja žveplene in solne kisline

Jugoslovanska proizvodnja žveplene kisline se je lani povečala od 130.000 kar na 255.000 ton, kar je omogočilo predvsem zmanjšanje oziroma prenehanje uvoza žveplene kisline, ki je leta 1960 dosegel 7200 ton v vrednosti 2 milijona dolarjev. Letos je računati, da se bo proizvodnja nadalje povečala in da bo presegla 300.000 ton. V aprilu je začela obratovati v celjski Cinkarni nova kontaktna naprava za žvepleno kislino z zmogljivostjo 24.000 ton letno. Kljub povečanju proizvodnje pa je občutiti pomanjkanje žveplene kisline, ker se potrošnja te osnovne surovine še hitreje povečuje. Zato bo Cinkarna v Celju z razmeroma majhno dodatno opremo povečala zmogljivost nove kontaktne naprave od 24.000 na 33.000 ton.

Podoben je položaj glede preskrbe s solno kislino. Kemična tovarna v Hrastniku je letos v zvezi z rekonstrukcijo že potrojila svojo proizvodnjo solne kisline in bo do konca leta izdelala nad 5000 ton kisline nasproti 1800 tonam v lanskem letu. V jugoslovanskem merilu računajo, da bo letos proizvodnja solne kisline narasla na okrog 10.000 ton. Kljub temu pa kaže, da s povečanjem domače proizvodnje še ne bo docela prenehala potreba uvoza.

S

Ustalitev cen v gostinstvu

Letos so cene v gostinstvu precej narasle in so bile v avgustu za 13 odstotkov več, je kakor lani. Zadnje mesece pa se je to naraščanje ustavilo. Indeks cen za gostinske storitve, ki ga objavlja Zavod LRS za statistiko, je za september prvič zabeležil znižanje, in sicer od 116 na 115 (povprečje 1961 enako 100). To znižanje se nanaša predvsem na indeks cen prenočišč, ki se je zmanjšal od 110 v avgustu na 107 v septembru, s čimer so povprečne cene prenočišč hkrati zdrknile pod lansko raven 100 v septembru.

INDIJSKO-KITAJSKI OBMEJNI SPOR

Včeraj spet manjši spopad

Kitajci pričeli streljati na neko indijsko obmejno postojanko – Ostri komentarji Pekinga ob indijskem ukazu armadi, naj potisne Kitajce za Mac Mahonovo linijo

NEW DELHI, 16. okt. (Reuter). Petdnevno zatišje na indijski severovzhodni meji se je končalo davi, ko so po indijskih poročilih kitajski vojaki začeli streljati na indijsko postojanko na področju Dola. Uradni predstavnik indijske vlade je izjavil, da je v spopadu padel en kitajski vojak, na indijski strani pa ni bilo izgub.

Poročilo o incidentu je prispelo v New Delhi prav v času, ko je imel obrambni minister Krišna Menon izredno sejo o položaju na severovzhodni meji.

Na istem področju je prišlo do hujšega spopada pred šestimi dnevi. Po podatkih, ki so jih objavili v New Delhiju, je bilo ubitih in ranjenih 22 indijskih vojakov in nekaj več kot sto kitajskih. Od tedaj sta obe strani močno okrepili svoje obmejne sile.

V komentarjih indijskega tiska o položaju na indijskih mejah dominira odločna podpora Nehrujevi izjavi, da je indijska armada dobila ukaz, naj »osvobodi indijsko ozemlje«. Kljub temu pa so v New Delhiju še vedno mnenja, da položaj ni šel še predaleč in da je še vedno mogoče doseči sporazum. Tako ocenjujejo tudi govor predsednika republike Radakrišnana, ki je v nedeljo izrazil upanje, da bo Kitajska »prekinila sovražnosti proti Indiji in dala možnost, da bi o teh stvareh premislili«.

Nehrujevo izjavo pa je kitajski tisk ostro napadel.

Najnovejši spopadi med kitajskimi in indijskimi enotami se dogajajo na vzhodni indijski meji ob vznožju gorovja Tangal. Po indijskih izjavah gre Mac Mahonova črta po vrhu grebena, ki so ga prekoračile kitajske čete.

»INDIJSKA ARMADA JE PREJELA UKAZ, NAJ POTISNE KITAJCE NA NJIHOVO OZEMLJE,« je resnega obraza rekel indijski ministrski predsednik Nehru na letališču pred odhodom na obisk v cejlonsko glavno mesto Colombo. Foto: AP

OZN: Razprava o svetovni gospodarski konferenci

New York, 16. okt. (Reuter). V gospodarskem in finančnem odboru Generalne skupščine OZN so nadaljevali razpravo o svetovnem gospodarskem položaju.

Predstavnik Madžarske Komives je podprl sovjetski predlog, da bi leta 1963 sklicali svetovno konferenco o trgovini. Ta predlog je podprl tudi ukrajinski delegat Boiko, ki je poleg tega zahteval tudi reorganizacijo sekretariata OZN po načelu »trojke«, kar bi po njegovem mnenju odgovarjalo »ekonomski razdelitvi sveta«.

Predstavnik Japonske Ušiba je v svojem govoru med drugim poudaril, da je treba konferenco o mednarodni trgovini in razvoju pazljivo pripraviti in da je treba v tem smislu ustanoviti posebno komisijo, ki bi konferenco pripravila.

Prijeti tihotapci zlata

Beograd, 16. okt. — V Jugoslaviji so prijeli člane mednarodne tolpe, ki je pretihotapila v našo državo zlato in drugo vrednostne predmete. Vrednost pretihotapljenih predmetov znaša več ko 200 milijonov dinarjev. V kratkem bodo postavili pred sodišče 40 oseb, obtoženih tihotapstva.

Pet let strogega zapora za rop

Petčlanski senat Okrožnega sodišča v Mariboru je pod vodstvom sodnika Stefana Hledeta obsodil Viktorja Bolčino, varilca brez zaposlitve iz Maribora, na 5 let strogega zapora, Ivana Škoka, črkoslikarja brez zaposlitve, na 3 leta strogega zapora, Vinka Jamnika, trg. pomočnika brez zaposlitve iz Otiškega vrha, na 2 leti strogega zapora, Rajka Mauerja, kleparja iz Maribora na eno leto in štiri mesece strogega zapora, Lenarta Dolinška, slikopleskarskega vajenca brez zaposlitve iz Maribora, na štiri mesece zapora, pogojno za dobo dveh let, in Jožeta Granduča, študenta iz Maribora, na en mesec zapora, pogojno za dobo enega leta.

Viktorja Balčino je sodišče spoznalo za krivega za navadno tatvino kolesa, za štiri vlomne tatvine v Urarstvo—matica v Gosposki ulici, trgovsko podjetje »Dom«, v poslovalnico »Jadranka« in v trgovino s foto materialom »Zarje« v Gosposki ulici. Prav tako je sodišče ugotovilo, da je Viktor Bolčina kriv za rop, ki ga je februarja 1962 opravil skupno z Jamnikom in pobeglim Antonom Čebularjem. Ob tej priložnosti so odvzeli pri železniškem viaduktu na Meljski cesti natakarici Irmi Kiseljakovi denar in vrednosti v skupnem znesku 81.0000 dinarjev.

Skok je bil obsojen zaradi sodelovanja pri petih vlomnih tatvinah, Jamnik pa pri opisanem ropu. Mauer je skupno z Bolčino vlomil v trgovsko podjetje »Dom« in kupoval ukradeno blago iz tatvin svojih pajdašev. Dolinšek je skupaj s Škokom vdrl v hotelu v Portorožu v sobo nekega tujega državljana, kateremu sta vzela za okrog 50.000 vrednosti blaga. Granduč je po ropu prišel slučajno mimo skupine ter dobil 1800 dinarjev od naropanega denarja.

sn

Dve leti zapora za ugrabitev otroka

Sarajevo, 16. okt. (Tanjug) — Dogodek, ki je pred 30 dnevi razburil mnoge prebivalce Sarajeva, ko je bila iz naselja Grbavice v Sarajevu ugrabljena triletna deklica, je dobil danes svoj epilog. Bafija Vila, ki je ugrabila otroka, je bila obsojena na dve leti zapora. S to kaznijo sta zajeti obe njeni kaznivi dejanji: Bafija je pred tremi leti položila na prag neke hiše v Sarajevu svojo enomesečno nezakonsko hčerkico in jo zapustila, 15. septembra letos pa je pri belem dnevu ugrabila triletno Branko Jeredić.

Bafija Vila je danes pred sodiščem izjavila, da je hotela s to ugrabitvijo ustreči svojemu sedanjemu možu, ki je zahteval od nje, naj spet začne skrbeti za svojega nezakonskega otroka, o katerem sta domnevala, da so ga spravili v neko otroško zavetišče. Bafija pa se je bala, da jo bodo organi oblasti pozvali na odgovor, ker je zapustila svojega otroka in se je odločila za ugrabitev tujega.

Malo Brankico so našli organi za notranje zadeve čez sedem dni v Prozoru, kamor se je zatekla Bafija, ki živi sicer v Mostarju. Pred sodiščem je obžalovala svoje dejanje. Mati male Brankice je pred sodiščem izjavila, da odpušča Bafiji, ker je lepo ravnala z njenim otrokom, dokler ga je imela pri sebi.

Avtobus se je prevrnil

Kranj, 16. okt. — Včeraj zjutraj se je na cesti III. reda pred vasjo Lancovo prevrnil avtobus podjetja »Transturist« iz Škofje Loke. Na ostrem ovinku je zaradi mokre in spolzke ceste zdrknil s cestišča. V njem se je peljalo 50 delavcev. Pri nesreči se je več potnikov laže poškodovalo, delavec Vinko Rupar pa huje. Materialna škoda: 450.000 din.

PREHITRO JE VOZIL

Maribor, 16. okt. — Po cesti I. reda iz Slovenske Bistrice proti Kozjicam je sinoči vozil z osebnim avtomobilom iraški državljan Salim Fathi. Zaradi prehitre vožnje v ovinku ga je zaneslo s ceste. Pri nesreči se je Fathi laže poškodoval, na osebnem avtomobilu pa je za 700.000 din škode.

KOLESARKA IZSILJEVALA PREDNOST

Ljubljana, 16. okt. — Včeraj dopoldne je na Aškerčevi cesti Franc Komljanec trčil z osebnim avtomobilom v kolesarko Metko Pika. Kolesarka je zavijala levo in izsiljevala prednost pred osebnim avtomobilom. Pri padcu se je hudo poškodovala.

VINJEN KOLESAR

Ljubljana, 16. okt. — Na cesti III. reda v Borovnici je včeraj popoldne kolesar Rajko Zrimšek trčil v konjsko vprego, ki jo je vodil Jože Jurček. Zrimšek je hotel vprego prehiteti, zaradi vinjenosti pa je omahnil med konja in se hudo poškodoval.

IZSILJEVAL JE PREDNOST

Ljubljana, 16. okt. — Snoči je na Zaloški cesti padel z motornim kolesom Blaž Turenšek. Motorist je vozil proti mestu, z desne poljske poti pa je pripeljal z osebnim avtomobilom Edvard Kisovec in izsiljeval prednost. Turenšek je zaradi tega močno zavrl in padel. Pri padcu se je hudo poškodoval.

Obsežna publiciteta obisku delegacije ZSJ v Kairu

Kairo, 16. okt. (Tanjug). Kairski listi objavljajo obsežna poročila o prihodu delegacije Zveze sindikatov Jugoslavijo na uradni obisk k egiptovski konfederaciji dela. Listi objavljajo izjavo šefa delegacije, predsednika Centralnega sveta ZSJ Svetozara Vukmanovića ob prihodu na kairsko letališče.

Vječeslav Holjevac v Budimpešti

Budimpešta, 16. okt. (Tanjug). — Predsednik ljudskega odbora mesta Zagreba Vječeslav Holjevac je prispel danes na šestdnevni obisk v Budimpešto. Povabil ga je predsednik Izvršnega sveta glavnega mesta Madžarske Jozsef Vereš.

»Varnostni bataljoni« proti demonstrantom v Grčiji

Atene, 16. okt. (Tanjug). **Po pisanju opozicijskega tiska organizira grška vlada posebne »varnostne bataljone«, ki jih bodo uporabljali predvsem za razbijanje zborovanj in ukrepanje proti demonstrantom. V te policijske enote, ki bodo opremljene z ameriškimi sredstvi za boj proti demonstrantom, sprejemajo predvsem samske pripadnike rednih policijskih enot.**

Ladijske družbe proti bojkotu Kube

London, 16. okt. (AFP). — Mednarodna zbornica ladijskih družb se je danes izrekla proti bojkotu Kube. Stalni odbor zbornice, v kateri so zastopane glavne pomorske sile sveta, je izrazil zaskrbljenost glede ukrepov vlade ZDA proti ladjam, ki vzdržujejo zveze s Kubo. Ameriški predstavnik je ostal osamljen, ko so odločali o stališču zbornice.

Telegrami

KOLERA NA ZAHODNEM IRIJANU. — NEW YORK. Predstavnik OZN je včeraj sporočil, da je na Zahodnem Irijanu izbruhnila epidemija kolere in da je doslej umrlo najmanj 40 ljudi.

ATENTAT V BOLZANU. — BOLZANO. Tu je prišlo do hude eksplozije, ki jo je po poročilih policije povzročila dinamitna mina, podstavljena pod električni stolp blizu mosta del Guncina.

VOJAŠKA DELEGACIJA ZSSR V ZAR. — KAIRO. Na povabilo namestnika vrhovnega poveljnika oboroženih sil ZAR maršala Amerja je v Kairo prispela sovjetska vojaška delegacija, ki jo vodi general tankovskih enot Markov.

PROTEST ZDA V ČSSR. — WASHINGTON. ZDA so protestirale v Pragi zaradi aretacije ameriškega državljana Roya Budwaya, ki je julija odpotoval kot turist v ČSSR. Aretirali so ga z obtožbo, da se je ukvarjal z vohunstvom.

OBNOVITEV ODNOSOV MED KONGOM IN GANO. — LEOPOLDVILLE. Osrednja kongoška vlada je sklenila, da bo po dvoletni prekinitvi predlagala Gani, da bi ponovno vzpostavili diplomatske odnose. Predstavnik OZN v Elisabethvillu je včeraj sporočil, da je v Severni Katangi padlo letalo tipa »Sabre« in da etiopski pilot nesreče ni preživel.

ZADNJE VESTI

Kongo federalna država

Premier Adula o osnutku kongoške ustave

Leopoldviille, 16. okt. (AFP). Predsednik centralne kongoške vlade Ciril Adula je nocoj objavil osnutek ustave, na podlagi katere bi Kongo postal federalna država, v kateri bi vsaka pokrajina imela avtonomijo. Kakor je izjavil Adula, ima osnutek, ki so ga izdelali izvedenci OZN, izrazito federalen značaj. Vse, kar ni izključno v pristojnosti centralne oblasti, bi bilo avtomatično preneseno v pristojnost pokrajin. Šefi pokrajin bi imeli zvanje guvernerjev, ki bi sestavljali posvetovalni svet. Predsednika republike bi volili po štirje predstavniki vsake pokrajine.

Na gospodarskem področju predvideva osnutek, da bi se dohodki od izkoriščanja rudnikov delili na dva dela med centralno vlado in pokrajinskimi vladami.

Osnutek federalne ustave bo parlamentu predložen najbrž v začetku novembra.

Ben Bela na Kubi

Na letališču ga je sprejel Fidel Castro

Havana, 16. okt. (AFP). Nocoj je prispel v Havano alžirski premier Ben Bela, ki je na povabilo vlade uradno obiskal Kubo.

Na letališču je Ben Belo sprejel premier Fidel Castro s člani vlade. Sprejema so se udeležili tudi predstavniki kubanskih revolucionarnih in sindikalnih organizacij.

Fidel Castro je v pozdravu nazval alžirskega premiera za »heroja osvobodilne epopeje« in dodal, da sta obe revoluciji, alžirska in kubanska, dejstvo, ki ga ni mogoče zanikati.

V odgovoru na Castrov pozdrav je Ben Bela poudaril podobnost kubanskih in alžirskih revolucionarnih procesov in dodal, da bosta Alžir in Kuba hodila po isti poti in se ne bosta nikoli ločila.

Alžirskega predsednika spremljajo zunanji minister Hemisti in druge osebnosti.

Azijsko-afriška konferenca pravnikov

Conakry, 16. okt. — Kakor poroča MAP, je predsednik republike Gvineje Sekou Touré otvoril danes prvo konferenco pravnikov azijsko-afriških držav, na kateri sodeluje okoli 100 delegatov iz 20 držav.

Glavne teme referatov in diskusije na konferenci se bodo nanašale na kolonializem in nekolonializem.

Prva seja generalne kongregacije

Rim, 16. okt. (Tanjug). Na drugem ekumenskem zboru je bila danes prva delovna seja tako imenovane generalne kongregacije, ki bi se morala sestati že pred tremi dnevi, da bi določila sestavo desetih komisij, vendar je bila na zahtevo nekaterih kardinalov odložena, »da bi se škofje mogli med seboj seznaniti in dogovoriti o formiranju komisij«.

Večji del škofov namreč sodi, da bi morale biti komisije sestavljene tako, da bi bili v njih italijanski škofje in kardinali v manjšini. Znano je namreč, da ima Italija največ škofij in titularnih škofov.

Osvobojeni zaporniki v Zahodnem Irijanu

New York, 16. okt. Kakor poroča Associated Press, so v Združenih narodih nocoj sporočili, da so oblasti OZN v Zahodnem Irijanu osvobodile 121 političnih zapornikov, ki so jih svoj čas aretirale nizozemske kolonialne oblasti.

Dr. Pavle Gregorić sedemdesetletnik

Beograd, 16. okt. (Tanjug). V centralnem odboru jugoslovanskega Rdečega križa so nocoj najbližji sodelavci dolgoletnega predlednika te organizacije dr. Pavla Gregorića počastili njegov 70. rojstni dan.

Brežnjev zbolel

Moskva, 16. okt. Kakor poroča France Presse, je predsednik Finske republike Kekkonen, ki je na obisku v Sovjetski zvezi na današnjem sprejemu v Kremlju izjavil, da je predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Leonid Brežnjev bolan.

V zdravici na kosilu, ki ga je priredil sovjetski premier Nikita Hruščov na čast Kekkonenu, je predsednik Finske med drugim izrazil obžalovanje, ker predsednik Brežnjev zaradi bolezni ni bil navzoč, in je naprosil premiera Hruščova, naj mu prenese kozdrave in željo za hitro okrevanje.

Svetovno prvenstvo v odbojki

Moskva, 16. okt. — Nocoj so se končale kvalifikacijske tekme odbojkarjev za svetovno prvenstvo, in sicer: Romunija : Madžarska 3:2, Severna Koreja : Italija 3:0, Nizozemska : Tunizija 3:0 in Bolgarija : Izrael 3:0.

V finale, ki se bo začelo pojutrišnjem, so se med moškimi ekipami plasirale ZSSR, LR Kitajska, Japonska, Jugoslavija, Poljska, ČSSR, Brazilija, Madžarska, Bolgarija in Romunija, med ženskami pa Japonska, ZSSR, Bolgarija, Poljska, DR Nemčija, ČSSR, Brazilija in Romunija.

Jugoslovanski odbojkarji bodo igrali prvo tekmo v četrtek s Poljsko.

Svetovno prvenstvo v streljanju

Kairo, 16. okt. (AFP) Na svetovnem prvenstvu v streljanju je sovjetski tekmovalec Stojipin osvojil naslov svetovnega prvaka v streljanju z malokalibrsko pištolo. Dosegel je 559 krogov od 600 možnih, drugi je bil Japonec Yoshikawa s 557 krogi, tretji pa Švicar Hemauer s 548 krogi. V moštvenem tekmovanju je zmagala reprezentanca ZSSR z 2189 krogi pred ZDA 2169 in Švico 2151.

VREME

Stanje 16. oktobra: Področje nizkega zračnega pritiska z jedrom nad srednjo Italijo se počasi pomika proti vzhodu. Nad zahodno, srednjo in vzhodno Evropo se še vedno zadržuje področje visokega zračnega pritiska. Nad naše kraje doteka ob severovzhodnih vetrovih še vedno hladen zrak.

Napoved za sredo: Delno do zmerno oblačno bo. Zjutraj bo v nekaterih kotlinah megla, na Primorskem burja. Najnižje nočne temperature med 1 in 6, v Primorju 12, najvišje dnevne okoli 13, v Primorju 19 stopinj Celzija. V naslednjih dneh bo še suho in sorazmerno hladno.